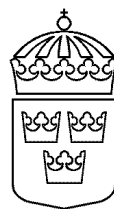

Riksdagens protokoll

2002/03:74

Onsdagen den 19 mars

Protokoll
2002/03:74

Kl. 09.00 – 18.01
19.00 – 20.36

1 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 12 mars

BoU4 Planfrågor m.m.

Punkt 4 (Grönområden m.m.)

1. utskottet
2. res. 2 (kd)

Votering:

246 för utskottet

30 för res. 2

29 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 131 s, 47 m, 41 fp, 24 v, 3 c

För res. 2: 30 kd

Avstod: 15 c, 14 mp

Frånvarande: 13 s, 8 m, 7 fp, 3 kd, 6 v, 4 c, 3 mp

Roger Karlsson (c) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 5 (Handelsändamålet i detaljplan)

1. utskottet
2. res. 4 (m, fp)

Votering:

219 för utskottet

87 för res. 4

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 132 s, 1 fp, 30 kd, 24 v, 18 c, 14 mp

För res. 4: 47 m, 40 fp

Frånvarande: 12 s, 8 m, 7 fp, 3 kd, 6 v, 4 c, 3 mp

Punkt 6 (Extern handel)

1. utskottet

2. res. 6 (v)

3. res. 7 (mp)

Förberedande votering:

27 för res. 6

14 för res. 7

266 avstod

42 frånvarande

Kammaren biträdde res. 6.

Huvudvotering:

240 för utskottet

36 för res. 6

32 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 132 s, 47 m, 43 fp, 18 c

För res. 6: 24 v, 12 mp

Avstod: 30 kd, 2 mp

Frånvarande: 12 s, 8 m, 5 fp, 3 kd, 6 v, 4 c, 3 mp

Punkt 9 (Brottsförebyggande planering)

1. utskottet

2. res. 10 (kd, c)

Votering:

256 för utskottet

49 för res. 10

1 avstod

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 131 s, 46 m, 42 fp, 23 v, 14 mp

För res. 10: 30 kd, 1 v, 18 c

Avstod: 1 fp

Frånvarande: 13 s, 9 m, 5 fp, 3 kd, 6 v, 4 c, 3 mp

Punkt 12 (Lokalisering av mobiltelefonmaster och kraftledningar, m.m.)

1. utskottet

2. res. 14 (mp)

Votering:

269 för utskottet

14 för res. 14

25 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 132 s, 47 m, 43 fp, 30 kd, 2 v, 15 c

För res. 14: 14 mp

Avstod: 2 v, 3 c

Frånvarande: 12 s, 8 m, 5 fp, 3 kd, 6 v, 4 c, 3 mp

2 § Särskilt anordnad debatt om sysselsättningen

*Särskilt anordnad
debatt om
sysselsättningen*

Anf. 1 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Målet för den socialdemokratiska arbetsmarknadspolitiken är en väl fungerande arbetsmarknad med full sysselsättning och god ekonomisk tillväxt. För att nå målet är politikens huvuduppgift att medverka till att arbetssökande snabbt sammanförs med lediga platser, att öka de arbetslösas kompetens, att stödja dem som har svårast att få ett arbete och att ge inkomsttrygghet under en övergångsperiod vid ofrivillig arbetslöshet. Denna huvudinriktning för arbetsmarknadspolitiken ligger fast.

Arbetsmarknadspolitiken ska bidra till tillväxt, sysselsättning och ett konkurrenskraftigt näringsliv men samtidigt skapa förutsättningar för flexibilitet, trygghet och delaktighet i arbetslivet. Genom ett effektivt platsförmedlingsarbete som tillsammans med kompetenshöjande insatser och övriga åtgärder leder till att arbetslösa kan konkurrera om lediga jobb och aktivt söka arbete ökas omställnings- och anpassningsförmågan på arbetsmarknaden. På så sätt kan arbetsmarknadspolitiken främja rörlighet på arbetsmarknaden och bidra till ökad sysselsättning och bättre matchning mellan utbud och efterfrågan samtidigt som inflationsdrivande flaskhalsar undviks.

För att klara det och för att klara målsättningen om att andelen sysselsatta ska öka till 80 % år 2004 har arbetsmarknadspolitiken lagts om till en tydligare tillväxtfrämjande riktning. Vi har kommit en god bit på väg genom att en förskjutning av insatserna skett från praktikåtgärder till matchning och utbildning. Vidare har arbetslöshetsförsäkringens effektivitet förbättrats. Rättstryggheten för dem som är beroende av försäkringen har ökat. Insatserna för dem som har svårast att få ett arbete stärks, främst via införandet av aktivitetsgarantin.

Men situationen på arbetsmarknaden står dock inför några större utmaningar den kommande tiden. Vi måste bryta den ökande ohälsan. Vi måste öka integrationen av invandrare på arbetsmarknaden. I det korta perspektivet måste vi se till att arbetslösheten inte tillåts öka i en fortsatt lågkonjunktur. Särskilt noga måste man bevaka ungdomsgruppen. I det längre perspektivet måste vi se till att öka utbudet av arbetskraft för att upprätthålla ekonomisk tillväxt och välfärd trots att stora generationer då går i pension.

När det gäller den ökade ohälsan i arbetslivet har en rad åtgärder vidtagits tidigare, till exempel det elvapunksprogram som presenterades hösten 2001. Just nu arbetar vi mycket intensivt, och en rad åtgärder för att underlätta sjukskrivnas återgång till arbetslivet genomförs. Bland annat kommer en ny proposition att läggas på riksdagens bord i morgon. Dess syfte är att underlätta kontakten med och återgången till arbetslivet för den som är sjuk.

Utgångspunkten är att i större utsträckning fokusera på människors arbetsförmåga än på arbetsoförmågan. Vi vet också att för en del av dem som i dag är sjukskrivna är den bästa åtgärden en möjlighet att byta ar-

betsgivare. Därför har Riksförsäkringsverket och Arbetsmarknadsverket fått i uppdrag att se över om AMS kan ta ett större ansvar för rehabiliteringen av sjukskrivna som har anställning.

När det gäller integrationen av invandrare på arbetsmarknaden har också flera åtgärder genomförts och genomförs. Dessa har redan visat sig effektiva. För första gången sedan 1970-talet har sysselsättningsgraden ökat påtagligt de senaste åren och närmat sig den för totalbefolkningen. Arbetet fortsätter.

Så sent som för en dryg vecka sedan presenterade jag en ny arbetsmarknadspolitisk proposition som till stor del tog sikte på att öka invandrades möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. Bland annat avsätts särskilda personer på arbetsförmedlingarna, cirka 300 särskilda arbetsförmedlare, som specifikt ska arbeta med att coacha invandrare in på arbetsmarknaden. Ett sådant stöd har visat sig vara den mest effektiva åtgärden för att komma in på arbetsmarknaden.

Propositionen innebär också en möjlighet till bristyrkesutbildning. Den vänder sig särskilt till personer med utländsk högskoleexamen som inte arbetar inom sitt utbildningsyrke men som genom kompletterande utbildning bedöms kunna ta arbeten som ligger mer i nivå med deras kunskaper och kompetens. Det finns många exempel. Det kanske enklaste är taxichaufförer som egentligen är utbildade till exempelvis civilingenjörer och som med särskilt stöd skulle kunna gå till arbeten som mer motsvarar deras utbildningsnivå. Jag vill också nämna att en arbetsgrupp etablerats tillsammans med Svenskt Näringsliv för att se hur vi gemensamt tar ett ansvar för att ta till vara de resurser som gruppen invandrare besitter och som vi inte har råd att vara utan.

När det gäller det arbetsmarknadspolitiska läget finns det anledning att hålla ett vakande öga på utvecklingen. I en orolig värld finns det anledning att tro att konjunkturen sviktar, vilket naturligtvis påverkar sysselsättningen. Särskilt noga vill jag vara med att hålla koll på arbetslösheten i ungdomsgruppen.

Vi följer självklart utvecklingen mycket noga och vidtar de åtgärder som kan tänkas behövas. Jag kan försäkra er om att en socialdemokratisk regering kommer att göra allt för att se till att inte arbetslösheten återigen skjuter i höjden. Sett i ett något längre perspektiv är jag dock inte särskilt oroad. På bara några års sikt kan vi se kommande stort behov av arbetskraft. Stora generationer 40-talister kommer att gå i pension. Ett stort behov av arbetskraft kommer då att uppstå som vi måste lyckas fylla för att upprätthålla en god ekonomisk tillväxt och med det förutsättningarna för ett utbyggt välfärdssamhälle.

Vi måste helt enkelt ta vara på alla resurser som finns tillgängliga och matcha dem rätt mot det arbetsutbud som kommer att finnas.

För att klara dessa utmaningar behövs en effektiv arbetsmarknadspolitik. Vi har i dag en väl fungerande arbetsmarknadspolitik, men visst finns det mer som kan göras bättre.

Vi behöver effektivisera matchningsprocessen ytterligare. Vi behöver ytterligare öka kvaliteten i aktivitetsgarantin, och intentionerna bakom förändringarna i a-kassan måste fullföljas. Den socialdemokratiska arbetsmarknadspolitiken har visat att den är effektiv. Vi lyckades med det som ingen trodde var möjligt. Vi halverade arbetslösheten. Vi är stolta

över det arbetet, men det går naturligtvis att göra ännu mer. Vårt mål är full sysselsättning.

Min avsikt är att fortsätta arbetet med att bygga en stark och effektiv arbetsmarknadspolitik med uppgift att nå det målet.

Anf. 2 BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Debatten i dag är föranledd av att arbetslösheten stiger vecka för vecka, att nyföretagandet har sjunkit till bottenivå och att sjukfrånvaron de senaste åren har exploderat. Allt färre försörjer alltfler.

När en och en halv miljon människor varje dag inte går till jobbet är det lite förvånande att Hans Karlsson talar om att det rör sig om konjunkturproblem och att det är någonting som snabbt löser sig självt. Det är ungefär så regeringen har hanterat det mesta på ekonomins område. Vi ska bara lita till konjunkturen, eller som Göran Persson sade i Dagens Industri: Konjunkturen svänger nog lagom till valet. Vad det sedan innebär för intresset för att låta konjunkturen svänga tidigare och göra något åt det kan ju var och en fundera över.

Vi har alltså varje dag en och en halv miljon människor i Sverige som inte går till jobbet. 800 000 människor och några fler är sjukskrivna, arbetslösa, i åtgärder, finns inte längre med i statistiken eller är invandrare som inte har fått jobb. En och en halv miljon människor – där ligger problemet! Det är inget konjunkturproblem. Situationen urholkar välförståndet och gör det svårare att finansiera offentliga åtaganden.

Vi ser nu hur man vrider sig i regeringen och budgettricksar för att klara utgiftstaket och alla vallöften som håller på att brytas. Det är en följd av att man har missat det grundläggande, nämligen goda villkor för arbete och företagande. Det är det som krävs. Om vi ska vända utvecklingen ska det vara mer av företagande och mer av arbete. Då blir lågkonjunkturen mildare och då blir högkonjunkturen starkare. Men regeringen gör tvärtom.

Det är egentligen betecknande, fru talman, att det är arbetslivsminister Hans Karlsson som företräder regeringen i debatten. Hans ansvar är framför allt att med arbetsmarknadspolitik och allt vad det kan vara sopa upp efter en misslyckad politik. Samtidigt är ju näringsminister Leif Pagrotsky fullt sysselsatt med att avveckla kärnkraften, vilket försämrar energiförsörjningen, försvårar möjligheterna för en god miljö och höjer elpriserna. Allt detta gör att det blir färre jobb och sämre förutsättningar för företagen. Bosse Ringholm slår vakt om dubbelbeskattning, extra avkastningsbeskattning och de hårda reglerna på både skatteområdet och andra när det gäller småföretagen. Han tittar på när skatten på arbete höjs mer än någon gång tidigare under lång tid i kommuner och landsting. Det blir dyrare att anställa och det lönar sig mindre att arbeta.

Och Hans Karlsson själv – vad vill han? Jo, han vill fördyra för både de mindre och större företagen, men det drabbar de mindre hårdast. De ska ta hand om människor som är anställda. Det läggs en ökad börda på de mindre företagen när det gäller sjukersättningarna. Det är helt fel politik på två sätt. Det ena är att det höjer kostnaderna och gör det krångligare och besvärligare speciellt för de mindre företagen, som behöver bli fler och som behöver växa. Det andra är att man genom den politiken straffar ut människor som arbetsgivaren upplever att det är en risk att anställa.

Prot. 2002/03:74
19 mars

*Särskilt anordnad
debatt om
sysselsättningen*

Men det handlar egentligen inte om att göra något åt sjukfrånvaron, utan det handlar om att få ned belastningen så att man kan genomföra en del av vallöftena. Man gör alltså på många områden tvärtom det som egentligen behövs. Det som behövs är att förbättra företagandets villkor. Det handlar om en insikt som socialdemokratin egentligen aldrig har haft, i varje fall inte under de senaste decennierna. Det är ert stora problem.

Jag kommer så väl ihåg när Bosse Ringholm talade om att han är beredd att tänka sig att sänka en bolagsskatt, skatten på byggnader, maskiner och inventarier, när vi redan har en konkurrenskraftig bolagsskatt i Sverige! Men han var inte beredd att göra någonting åt ägandebeskattningen, det vill säga beskattningen av de människor som avgör om det blir några nya företag och om det blir någon expansion. Det är ju människor av kött och blod som funderar på att starta företag och det är människor av kött och blod som driver dagens företag. Det är när de känner att förutsättningarna är tillräckligt bra som de startar företag, anställer fler och expanderar. Det är därför som vi måste eliminera överbeskattnings. Vi måste ta bort det krångel som drabbar småföretagen allra hårdast. Vi måste se till att vi får en trygg energiförsörjning och ingen avveckling i förtid av en bra och miljövänlig energikälla.

Det handlar också om arbetets villkor. Det måste löna sig bättre att arbeta. Det är alldeles uppenbart att mycket av sjukfrånvaron är helt genuin – människor som har drabbats av fysiska skador eller som, framför allt i den offentliga sektorn, känner att deras inflytande över arbetssituationen är för dålig och att valet av en ny arbetsgivare inte finns där. Det kan vi rätta till genom snabbare rehabilitering och genom att vi får en situation där människor upplever att de påverkar sin egen situation.

Men det finns också missbruk. Hans Karlsson och jag förde en diskussion i TV i går om detta. Hans Karlsson förnekar det, men det finns ett missbruk och det missbruket måste undanröjas genom att arbete lönar sig bättre. Vi måste se till att satsa på alla de andra åtgärderna för att minska sjukfrånvaron. När det gäller integrationen handlar det inte bara om att coacha. Det handlar också om att se till att byta det bidrag man har i dag mot en ersättning för jobb, praktikjobb eller helst reguljärt, studier eller en kombination av bäggedera.

Fru talman! Jag skulle vilja fråga Hans Karlsson: Finns det någonting som regeringen är beredd att göra för att förbättra arbetets villkor och för att förbättra företagandets villkor? Annars går det som det har gått hittills. Vi får sämre förutsättningar för både välbästand och trygghet.

(Applåder)

Anf. 3 LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Ministern började med att redogöra för målen för den socialdemokratiska arbetsmarknadspolitiken. Det var en djärv upptakt, därför att det gör kontrasten mot dagens verklighet så mycket starkare. Nu försämras läget på arbetsmarknaden dag för dag. Bara sedan valet har 25 000 fler blivit öppet arbetslösa. Vi har begärt debatten därför att det är viktigt att skönsmålningarna från valrörelsen och de skönsmålningar som fortfarande pågår ersätts av en verklig insikt om hur läget är och vart vi är på väg om ingenting görs.

Finansministern, som inte deltar i debatten, har varnat för att arbetslösheten i år kan gå upp till 5 %. Det är en dramatisk försämring. Nu är ungefär 200 000 människor öppet arbetslösa. Jag kommer ihåg när Socialdemokraterna i opposition begärde misstroendevotum mot regeringen Fälldin för att den inte var tillräckligt aktiv på sysselsättningsområdet. Då var det 99 000 människor som var öppet arbetslösa. Nu är det dubbelt så många. På två år, sedan våren 2001, har inte ett enda nytt jobb tillkommit i Sverige netto, enligt statistiken.

Hur tycker Hans Karlsson att en ansvarsfull opposition bör uppträda i ett sådant läge? Vi har inga planer på ett misstroendevotum, men vi måste naturligtvis lyfta fram verkligheten.

Det finns många fallor i statistiken. Jag har nämnt sysselsättning. När man säger ordet sysselsättning tror man lätt att det gäller de människor som är på jobbet. Men glöm inte bort att som sysselsatta räknas också de som har ett jobb men som av någon anledning är frånvarande från det jobbet. Kommer vi ihåg det så vet vi att läget är ännu mycket värre än vad som framgår av sysselsättningsstatistiken.

Den mest robusta siffran är ju egentligen hur många timmar som verkligen utförs i arbete, och den siffran låg i slutet på förra året 2 % under läget ett år tidigare. Det är ett tecken på vart Sverige för närvarande är på väg. Trots IT-boomen och trots att vi under många år på 90-talet faktiskt hade en kraftfull högkonjunktur kom aldrig den totala arbetslösheten under 6,5 % enligt den officiella statistiken, och nu är den redan över 7 %.

Det här får naturligtvis mycket negativa följder. Människor hamnar i utanförskap, segregationen tilltar och statsfinanserna undergrävs. Vår regering leds av en person som har sagt att den som är satt i skuld är inte fri, men nu leder han en regering som år efter år lånar upp pengar för att statens budget ska gå ihop. Sambandet är ju uppenbart. Svensk ekonomi klarar inte både rekordfrånvaro och snabbt stigande arbetslöshet.

Vad beror det då på att vi har hamnat i den här situationen? Det beror på att vi har haft en regering i åtta år som inte i handling satsat på uthållig tillväxt. Storföretagen flyttar ut och småföretagarna slutar helt enkelt. Vi får aldrig glömma bort det här sambandet. Ska vi klara välfärden måste det finnas människor som går till jobbet och människor som betalar in mer i skatt än vad de får ut i bidrag från det offentliga. Skulle alla jobba i den offentliga sektorn skulle skatten vara 100 %. Det är därför förekomsten av en vital och växande företagsamhet är A och O om vi vill slå vakt om välfärden, och det har vi inte i dag.

Regeringen gör egentligen ingenting för att komma åt de skenande sjuktalen – Hans Karlsson talade om ett elvapunktsprogram. Jag tror knappast någon kommer ihåg en enda punkt ur det programmet, och det hade ju knappast någon effekt heller. Regeringen gör inte heller någonting för att främja företagsamheten.

I den här debatten skulle Hans Karlsson, på den allra kortaste sikten, kunna göra en mycket stor insats, och det är att från talarstolen här deklarera att det inte blir någonting av med övervältringen av sjukkostnaderna på arbetsgivarna. Det skulle direkt ha en kraftfull signaleffekt till Sveriges företagsamhet. Var jag kommer till småföretagare i Sverige oroar de sig för detta. De har svårt att hålla näsan ovanför vattnet. Vet ni det att i dag kommer 17 företagare att ge upp i Sverige? Jag vet inte exakt vilka

affärer som stängs och vilka budfirmor som går i konkurs och så vidare, men 17 företagare kommer att ge upp i dag, för så har det varit de senaste åren i Sverige. Antalet företagare är lägre nu än på många, många år.

Förslaget att låta företagarna, arbetsgivarna, betala sjukkostnaderna i högre grad är dumt för att det missgynnar de svagaste på arbetsmarknaden och det missgynnar småföretagarna. Det är dubbeldumt, och det bästa arbetslivsministern kan göra i dag är att berätta att det här förslaget nu är slängt i papperskorgen.

(Applåder)

Anf. 4 MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Sysselsättning och företagande hör ihop. Om Sverige har människor som vill och törs överge en anställning för att i stället ta ansvar för sin egen och andras försörjning, som vill och törs ta den ekonomiska risk det är att starta företag, skapas jobb.

Fru talman! Just nu pågår i Jönköping en presskonferens som har samband med denna debatt i Sveriges riksdag. Där håller sex företagare presskonferens. De kommer från Gnosjöregionen, och rubriken på deras presskonferens är: Vill regeringen slå undan benen för företagandet?

De här företagarna håller på att starta ett upprop. De är djupt upprörda över det aviserade förslaget om en utökad sjuklöneperiod. De upplever att den arbetsmiljö som finns på deras företag långt ifrån alltid har samband med den sjukfrånvaro som de ska finansiera. De är bekymrade över att många inte har marginaler för den kostnadsökning som de befärrar. De ställer följande fråga i sin pressinbjudan: Hur kommer företagen att påverkas av ett förslag som snarare försvårar än underlättar för företagandet? Den frågan vill jag vidarebefordra här i dag direkt till Hans Karlsson. Kommer regeringens sjuklöneförslag, som läggs på bordet i morgon, att skapa fler eller färre jobb? Det är den fråga som har högst aktualitet för den här dagens debatt. Den kommer att vara av avgörande betydelse för antalet jobb framöver i Sverige.

Konjunkturinstitutets färsk rapport om lönebildningen i Sverige säger i klartext följande: Om vi ska klara sysselsättningen är två saker viktiga i det här landet. För det första att Sverige inte kan fortsätta att ha en löneökningstakt som ligger över Europas. Och för det andra att företagens kostnader för sjukfrånvaro och rehabilitering inte ökar. Ändå är det precis detta som regeringen nu tänker genomföra. Det är, fru talman, ett klockrent självmål.

Fru talman! Om jag vore en långtidssjukskriven kvinna i den gyllene medelåldern som arbetat inom vården, haft problem med ryggen och varit långtidssjukskriven ett år, vilken chans skulle jag då ha att få ett nytt jobb med det nya sjuklöneförslaget, Hans Karlsson? Vem vågar anställa mig om jag har varit långtidssjukskriven, långtidsarbetslös eller har en kronisk sjukdom? Jag kan inte garantera att min rygg inte krånglar igen. Jag inser att jag är ett osäkert kort att satsa på.

Enligt en färsk Temoundersökning tror åtta av tio företagare att man kommer att bli mer försiktig med att anställa personer med kronisk sjukdom, och det finns ingen skillnad mellan små och stora företag. En utökad sjuklöneperiod är ett förslag som har en sylvass udd riktad mot alla dem som i dag har det allra svårast att ta sig in på arbetsmarknaden. Därför är det ett orättfärdigt förslag.

Fru talman! Regeringen sätter gärna upp mål. De gör sig bra i högtidstal, men nu håller många av de här målen på att gå över styr. Man har sagt att 80 % av befolkningen ska utgöra arbetskraften år 2004. Det målet är omöjligt att uppnå enligt Konjunkturinstitutet. Arbetslösheten ska inte överstiga 4 %. Den ligger i dag på 4,5 %, och siffran är i stigande. Vi har lyckats halvera arbetslösheten, säger Hans Karlsson i sitt inledningsanförande. Sanningen är den att arbetslösheten har sjunkit, men samtidigt har antalet sjukskrivna och förtidspensionerade ökat. Regeringen har misslyckats med båda de här målen som man har satt upp. Det förvånar mig att Hans Karlsson sover gott om nätterna.

Det senaste målet är att antalet sjukdagar ska halveras till 2008. Jag hoppas innerligt att det målet ska uppnås, men jag tvivlar starkt på att det kan ske med de förslag som hittills visats upp från Regeringskansliet.

Fru talman! Nyföretagandet är lägre än någonsin. Antalet företagare minskar med 6 000 varje år. Sverige ligger i bottenligan när det gäller nyföretagande. Bara 7 av 21 län visar någon tillväxt över huvud taget. Därmed minskar sysselsättningen. Närmare 30 % av de 250 största företagen har huvudkontoret utomlands. Andra flyttar tillverkningsutörelsen utomlands. Det minskar antalet jobb. Företagande och jobb har ett samband.

De företagare som i dag startar ett uppror i Småland vill fortsätta sin verksamhet i Sverige, men de känner sig hotade i dag. Det förslag som läggs fram i morgon är därför av stor betydelse. Min fråga till Hans Karlsson är: Blir det fler eller färre jobb med det nya sjuklöneförslaget? (Applåder)

Anf. 5 LARS BÄCKSTRÖM (v):

Fru talman! När vi först fick rapporterna om en sämre tillväxt, fler arbetslösa och färre jobb än beräknat började journalisterna ringa. De frågade: Vad ska ni spara på nu? Då kom jag, fru talman, att tänka på en gammal finansminister som en gång skrev: Är vi verkligen för fattiga för att arbeta?

Vi i Vänsterpartiet började fundera på vad vi politiker kan göra för att stimulera till bättre tillväxt och till fler i arbete. Fru talman! Glädjande nog blev vi inte ensamma om den här tanken utan Moderata samlingspartiet och Folkpartiet tog initiativet till den här debatten om sysselsättningen, och jag tackar de här två partierna för det.

Bo Lundgren har helt rätt: Det löser sig inte av sig självt. Vi politiker måste göra någonting. Men att man ser samma problem behöver inte betyda att man har samma lösning. Och om vi ska vara helt ärliga, fru talman, ska vi kanske erkänna att inget parti har någon genial lösning av Sickan-modell, som kan garantera det som behövs: fler i arbete och – däri har Lars Leijonborg helt rätt – fler arbetade timmar. Vi är helt överens, Lars Leijonborg, båda vi Larsar här i kammaren.

Lars Leijonborg sade också att det finns några fällor i debatten. En sådan fälla är tron på att vi kan fixa jobben om vi bara sänker skatten på företag och kapital och försämrar de anställdas rättigheter. En fälla på en annan kant är att tro att man klarar jobben genom att helt enkelt öka de offentliga utgifterna. Det är fällor och återvändsgränder.

Visserligen kan sänkt skatt och ökade offentliga utgifter ge fler jobb, men om priset är svaga offentliga finanser blir glädjen kort. Stora underskott måste betalas med höga räntor, som hotar framtidens jobb och väl-

färd. Därför säger vi i Vänsterpartiet nej till stora skattesänkningar och galopperande underskott som en väg till fler i arbete.

Fru talman! Klockan i talarstolen måste gå fel. Det finns ingen möjlighet att jag har talat i fyra minuter.

(ANDRE VICE TALMANNEN: Klockan räknar nedåt.)

Tack för beskedet! Då är jag nöjd. Klockan klämtar för mig eller *For whom the bell tolls*, som Hemingway skrev.

Vi står fast vid målet om ett offentligt överskott om 2 % av BNP över en konjunkturcykel. Just nu är tillväxten sämre än väntat, och då kan vi minska sparandet. Men vi är inte i någon lågkonjunktur. Sverige har inte drabbats av den eurosjuka som man lider av i Tyskland och Frankrike. Vi ska se till att de offentliga finanserna fortsätter att ligga på plus.

Vi står också fast vid målet att 8 av 10 ska ha ett jobb på den öppna arbetsmarknaden. Då för vi en politik som ger alla en möjlighet att bidra till vår gemensamma välfärd. Det är viktigt både för individen och för samhället. Vi vet att det inte finns någon enkel väg att nå det målet. Jag är beredd att lyssna på förslag från andra partier, från parterna på arbetsmarknaden och från alla som vill bidra, men då måste andra i sin tur vara beredda att ta till vara våra idéer.

Vi har till dagens debatt satt upp en lista på 15 förslag för att få fler i arbete. Jag har nu bara 3 minuter kvar av mina 6 minuter, och då hinner jag inte föredra 15 punkter, men jag ska ta upp tre av dem i det här anförandet. Jag hinner kanske inte med fler, men jag kommer tillbaka sedan. Vi ska hinna med detta och nå målen.

Vi ska diskutera i en konstruktiv anda, och ni får lyssna på våra förslag. För det första: Gör det lättare att anställa i kommuner och landsting! Lars Leijonborg! Vi vet att fler anställda i vård och skola inte innebär någon avlastning av budgeten. Vi är helt överens om att de självklart inte kan ge en nettoinkomst till den offentliga budgeten, men de behövs bland annat för det som Maria Larsson var inne på: För att få ned ohälsan kan man inte ständigt drabba och skära ned på personalen.

Titta på Carin Mannheimers TV-serie om hur det ser ut inom äldre vården! Man kan inte bara skära ned den sektorn. Det måste till fler händer i vården. Då får vi också mindre ohälsa. Det är faktiskt en hälsosatsning.

Vi vill därför permanenta sysselsättningsstödet för kommunerna och mjuka upp balanskravet, så att underskott under en period kan mötas med överskott andra år. Även kommunerna kan alltså driva en typ av konjunkturpolitik.

För det andra: Ni i de tre borgerliga partierna har helt rätt i att vi måste göra det lättare att anställa i de mindre företagen. Vi säger därför att man ska lindra kostnaderna för sjukskrivning i de mindre företagen. Maria Larsson tog upp sex företagare i Gnosjö som nu riskerar att drabbas av något som de inte gillar. Jag kan förstå dem, men de har ju redan drabbats av 100 % i sjuklöne under de första 14 dagarna. Det är ju ännu tuffare.

Jag känner till många småföretag i min region som tycker att det här är jättejobbigt. Vi i Vänstern vill lindra detta, och vi har en diskussion med regeringen om det. Jag tror att vi kommer att nå fram med den – vi

är ihärdiga och ger oss inte. Det vore en insats, och redan där kan Hans Karlsson ge en liten öppning. Alla här förstår att han inte har mandat att förhandla bort budgeten för Ringholm, men han kan öppna upp och säga att han har förståelse för de här synpunkterna. Det har Ringholm redan gjort, och vi är på väg här, Maria Larsson. I den frågan kan ni ge oss i Vänstern draghjälp.

Att man kompenserar de mindre företagen fullt ut ger i alla fall ett högkostnadsskydd. Ge mig nu lite draghjälp från den borgerliga sidan och säg att jag har rätt! Jag behöver lite eldunderstöd, för det är en stor uppgift att driva på för att stödja de mindre företagen.

Nu är min talartid nästan slut, och jag får ta upp den tredje stora punkten nästa gång. Jag kan ändå antyda lite. Låt oss göra samordnade satsningar för levande regioner. Ge högskolan ett fjärde uppdrag: arbete och uthållig tillväxt. Satsa på produktutveckling i samverkan mellan företag och högskola! Det är en enklare väg att skapa sysselsättning. Det enklaste är att utveckla befintliga produkter. Vi håller på att göra det i min region i samverkan mellan politiker, företag och högskola. Min region består av Trollhättan, Uddevalla och Vänersborg.

Detta är en oerhört fascinerande tanke, som kan ge jobb. Men för att göra en sådan satsning kan vi inte vänta på högskolepropositionen eller forskningspropositionen, som kommer om ett eller två år. Vi måste göra någonting nu. Låt oss föra en diskussion i konstruktiva termer. Då kommer vi att få fler i arbete och fler arbetade timmar.

Jag återkommer med fler uppgifter om den tredje punkten.

Anf. 6 MARGARETA ANDERSSON (c):

Fru talman! Arbete befördrar hälsa och välstånd och hindrar många tillfällen till synd. Detta lär Luther ha sagt. Därom behöver vi inte tvista, men arbete och sysselsättning är det grundläggande för oss människor om vi ska trivas och må bra och dessutom kunna försörja oss.

Men, fru talman, för att sysselsätta människor behövs det företagare som kan vara arbetsgivare. I dagens Sverige råder det brist på företagare och därmed också brist på sysselsättningstillfällen. Socialförsäkringssystemen är inte anpassade för egenföretagare. Kvinnors företagande är alldeles för lågt i Sverige, och det är bland annat det som gör att vi har en väldigt låg ökning av antalet nya företag.

Möjligheterna till arbetskraftsinvandring är väldigt begränsade, vilket gör att företag slås ut. De får inte tillgång till den arbetskraft som de faktiskt behöver.

Om man är anställd och tänker starta ett eget företag blir man i dag avskräckt från att göra det eftersom man som företagare har mycket sämre socialförsäkringsvillkor när man blir sjuk, skaffar barn eller blir arbetslös. Reglerna säger att man ska dela inkomsten med 365, alltså antalet dagar per år, om man som egen företagare blir arbetslös eller sjuk. Man får sedan 1/365-del per dag i ersättning. Det är klart att man då funderar mer än en gång innan man förverkligar den idé som för det första skulle kunna leda till min egen försörjning och för det andra kanske också till en annan människas försörjning. Kanske leder den också till ett storföretag. Vi vet inte vilka efterföljare till Lars Magnus Ericsson som går och trampar på Sveriges gator och vägar i dag, och det

är risk för att vi heller aldrig får se honom eller henne. I stället för Lars Magnus kan hon den här gången heta Linnea Margareta.

Om man ändå startar det här företaget och det inte går riktigt så bra som man hade hoppats, får man verkliga problem med a-kassan. Företaget ska vara vilande och får inte göra någonting åt dig under tiden. Det skulle kanske gå att rekonstruera, men det sätter a-kassareglerna stopp för.

Dessutom finns risken att din hustru eller make drabbas av problem, om också hon eller han blir arbetslös eller sjuk och på ett eller annat sätt varit inblandad i företaget. Här kräver Centerpartiet lika villkor, men vad gör regeringen? Man talar om förenklingar, men varför kommer det inte några konkreta förslag till exempel från arbetsmarknadsministern?

Kvinnor som vill starta företag – vi kan tänka på Linnea Margareta – kan ha många goda idéer. Lars Magnus hade det knepigt, men Linnea Margareta har det mycket knepigare. Lars Magnus hade en gammal moster som lånade honom 5 000 kr, men på en kvinna som går till banken, till Nutek eller Almi och ber att få låna lite pengar för att starta ett företag är kraven mycket större än vad de var på honom.

Det krävs att hennes idé ska vara mycket mer hållbar. Det är egentligen ganska förvånansvärt att man kräver så mycket mer av en kvinna än av en man, när statistiken visar att kvinnliga företagare som känner att det inte går avvecklar i tid. De orsakar inte de stora kundförluster som många män skulle kunna göra i samma situation. Dessutom lånar de inte så stora pengar, utan de klarar sig på mycket mindre. De ser ändå till att det blir sysselsättning i områden och i branscher som i dag inte sysselsätter några människor.

Vi skulle kunna få betydligt fler människor sysselsatta, dessutom med jobb som de skulle trivas med och må bra av, om det var lite lättare för kvinnor att starta företag.

I dag tar vi egentligen bara till vara 60 % av den potential som finns i den svenska befolkningen. Vi tar till vara en ganska stor del av männens möjligheter men alldeles för liten del av kvinnornas. Det är väl inte mer än 30 % av de företag som startas i dag som drivs av kvinnor, och det borde vara betydligt mer.

Utbildningsfrågorna har vi också tagit upp i den här debatten. Där är också kvinnorna drabbade av att inte kunna få den utbildning de behöver.

Det är några av oss som har valt att stanna hemma med våra barn när de är små, och sedan kommer vi tillbaka till en arbetsmarknad som är ganska mycket förändrad. Är man då i närheten av 50-årsåldern, och kanske har varit tillbaka lite grann men känner att man inte orkar – det kan bero på den krånglande ryggen – eller känner att man vill gå vidare finns det inte några stora möjligheter. Människor som har passerat den gyllene medelåldern har små möjligheter att få sina studier finansierade.

Det är inte några stora problem, men de borde gå att lösa. Det borde ges möjligheter även för lite äldre människor, som kanske har 10–15 år kvar i arbetslivet men som i dag inte kan lösa sin studiefinansiering. Där sitter vi återigen med människor som riskerar att antingen bli arbetslösa eller gå omkring på ett jobb som de inte riktigt trivs med och som de riskerar att få sjukdomar och skador av. Inte heller här gör regeringen någonting.

Centerpartiet kräver lika villkor för alla oavsett ålder att få en utbildning så att man kan försörja sig och kan gå vidare i ett arbetsliv som kräver ganska mycket i dag.

Anf. 7 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Jag ska börja med att tacka Moderaterna och Folkpartiet för initiativet till denna debatt. Jag tycker att det är väldigt bra att vi debatterar de här frågorna ofta, för det är ett gissel med arbetslöshet och att inte ha full sysselsättning.

Arbetslösheten ökar. Det finns tendenser till att antalet arbetade timmar minskar och att ungdomsarbetslösheten ökar. Det gör att vi från Miljöpartiet är oroade. Men vi är inte panikslagna. Vissa i den här salen verkar vara något panikslagna över situationen. Så hemska är inte siffrorna. Det är inte heller lika nattsvart som vissa vill göra gällande.

Då kommer, som vanligt, det stora receptet på hur man ska lösa alla problem i Sverige, i stort sett oavsett vad problemet är, och det är skattesänkningar.

Jag vill meddetsamma säga att vi från Miljöpartiet inte ser skattesänkningar som ett recept för att lösa problemen nu. Tvärtom är det väldigt viktigt att göra klart att vi inte vill ha några besparingar på den viktiga sektorn i landsting och kommuner. Vi behöver inte färre personer inom landsting och kommuner, utan vi behöver fler personer. Vi behöver fler händer i vården som kan ta hand om våra gamla och fler som kan se till att ungdomar får en ordentlig utbildning. Det är detta vi måste satsa på. Då går det inte med skattesänkningar, för det är alltid de områdena som först drabbas.

Hans Karlsson berättade tidigare om de förslag som regeringen och vi från Miljöpartiet och Vänsterpartiet har lagt fram inom arbetsmarknadspolitiken i den nya propositionen. Det är väldigt viktigt att vi satsar på att få in invandrare på arbetsmarknaden och att vi gör någonting åt bristyrkesutbildningen. Det är två förslag som jag tycker att det är viktigt att framhäva i debatten, för det långsiktiga arbetet för att öka sysselsättningen.

Jag tycker också att det är viktigt att vi tar fasta på att nyföretagandet måste öka. Vi från Miljöpartiet tycker att det är viktigt att småföretagaren har bra förutsättningar att kunna utvecklas. Tyvärr är reglerna för många småföretag inte särskilt enkla. Många av reglerna är utformade för större och medelstora företag, och de passar inte in på småföretagen. Dessutom är det inte så enkelt att starta ett mindre företag, för det finns så många regler. Det drabbar oss som kanske inte riktigt orkar sätta oss och hålla på med sådana regler utan vill göra någonting aktivt.

Jag kan hålla med om att skatten på arbete måste sänkas. Det jobbar vi från Miljöpartiet aktivt med i det som kallas skatteväxling, det vill säga att skatten på arbete måste minska medan sådant som förstör naturen och miljön ska beskattas hårdare. Det är det som kallas skatteväxling, och det är också det som finns med i samarbetet mellan Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet.

Vi har från Miljöpartiet förslag på andra åtgärder som är viktiga. Försoket med friår som nu pågår i tolv kommuner är ett utmärkt exempel på detta. Vi pratar mycket om ohälsan och hur tempot i arbetslivet ökar. Med friåret ger man en person chansen att göra någonting annat, att

pröva sina vingar, att ta hand om sina barn och barnbarn eller vad som helst. Samtidigt ger man en arbetslös person en chans att komma in på arbetsmarknaden under den period som friårstagaren är ledig upp till ett år.

Detta har varit ett mycket lyckat projekt i de kommuner där det finns. Från den 1 januari 2005 ska detta genomföras i hela landet, vilket är mycket viktigt.

Sjuktalet ökar fortfarande. Det viktigaste där är att vi drar ned på tempot. Det är en av de stora åtgärder som vi måste vidta. Vi måste slå ned på tempot i arbetslivet för att höja livskvaliteten, inte bara i arbetslivet utan under en persons hela tid, det vill säga även i livet utanför arbetsplatsen.

Vårt stora mål med detta är givetvis sänkt arbetstid, från dagens åtta timmar ned till på sikt sex timmar. Det tror jag är väldigt viktigt för att vi ska kunna slå ned på arbetstempot, som är ett gissel för den ökande ohälsan.

Anf. 8 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Jag ska inledningsvis säga att jag återkommer till frågan om småföretagen i mitt nästa inlägg. Ni behöver därför inte vänta på det under den här stunden.

Jag vill kommentera ett par delar av det som ni har tagit upp i debatten.

Det har kommit att handla mycket om en fråga som det ännu inte finns något förslag till, nämligen huruvida arbetsgivarna ska ta någon del av sjukförsäkringskostnaden. Detta diskuteras, och jag kan ge ett direkt besked om att det är regeringens önskan att vi ska kunna införa en form av sjuklöneansvar för företagen som är bredare än det som finns i dag.

Då säger Bo Lundgren att vi vill fördyra för företagen. Ja, det blir dyrare. Det blir också billigare, därför att vi sänker arbetsgivaravgiften samtidigt. Det blir dyrare för dem som är dåliga på att ta hand om sina sjuka anställda och som är dåliga på att förhindra dålig arbetsmiljö.

Det blir billigare för dem som är bra. Det är den andra sidan av det. Det är det som vi kallar ekonomiska drivkrafter. Men, Bo Lundgren, det som händer i dag är att många arbetsplatser fördyrar livet för dem som blir sjuka. För dem blir livet mycket besvärligare och framför allt kostsammare. När man blir sjuk tappar man ju inkomst. Den inkomst som man har i dag vill Bo Lundgren och Moderaterna dessutom sänka ytterligare.

Maria Larsson säger att detta kan leda till att man slår undan benen på småföretag och på andra företag. Nej, det tror jag inte. Men det som händer i dag är att många dåliga arbetsmiljöer och många dåliga arbetsorganisationer slår undan benen på de anställda. De blir sjuka.

Jag vill fråga er på den borgerliga sidan i debatten: Vilka är era förslag? Ni attackerar det som diskuteras just nu och de förslag som eventuellt kommer från regeringen. Men vilka är egentligen era förslag för att sänka ohälsan? Blir folk friskare av sänkt skatt, Bo Lundgren?

Det vi vill åstadkomma är att sätta press på företagen för att de ska börja göra någonting. Det går att göra i dag. Jag har sett många goda exempel på hur man hanterar ohälsan ute på arbetsplatserna. Det som då händer är att arbetsgivaren och ledningen bestämmer sig för att någon-

ting måste göras. Det är för få som gör detta. Det är för få som bestämmer sig. Det andra som görs på de goda exemplens arbetsplatser är att man förankrar en strategi bland de anställda.

Vad är då det första man gör när man ska börja attackera detta problem på en arbetsplats? Jo, hör och häpna, man tar reda på hur många sjukskrivna man har därför att det vet man inte. Detta vittnar företag om. De säger: Vi visste inte hur många som var sjukskrivna hos oss. Nu vet vi det, och då kan vi börja jobba med det. De skäms när de säger det till mig. Det andra de gör är att ta reda på vilka de sjukskrivna är. De vet inte vad de heter, och de skäms när de säger det också. Det tredje är att de tar reda på när de sjukskrivna kommer tillbaka, så att de kan börja ordna jobben, så att de passar dem som har varit sjukskrivna. De skäms också när de säger detta.

När de har gjort detta ser de stolta ut och säger: Genom att vi började attackera detta har vi halverat sjukfrånvaron på vår arbetsplats på mindre än ett år.

Det finns goda exempel runtom i landet på arbetsplatser där man har lyckats, och det finns goda exempel på metoder för hur man ska gå till väga.

Maria Larsson frågar också: Blir det fler eller färre jobb med den proposition som kommer i morgon? Det är möjligt att vi har missförstått varandra, Maria Larsson och jag. Den proposition som är aviserad till i morgon handlar om att förbättra sjukskrivningsprocessen, öka precisionen vid sjukskrivningen. Den handlar inte om sjuklönefrågan. Den avser vi att komma med senare. Men frågan kan ju besvaras i alla fall. Blir det fler eller färre jobb med de åtgärder vi föreslår?

För det första hoppas vi att det blir flera friska. Det är det som är poängen. Men blir det flera friska blir det också flera jobb så småningom. Om flera kommer i arbete och vi kan använda alla de människor som har kapacitet och lust att jobba kommer vi ju också att kunna klara arbetskraftsefterfrågan, som uppstår om inte alltför lång tid framöver. Vi kan klara det utan att vi får ett flaskhalsproblem, med tryck i lönebildningen, med risk för ökad inflation, med risk för ökade räntor eller andra åtstramningar som följd.

Detta leder till ökad tillväxt, Maria Larsson, om vi klarar arbetskraftsbehovet framöver. Det handlar om den potential som finns bland sjuka, bland invandrare och bland dem som i dag inte har möjlighet att jobba. De kommer att bidra till att öka tillväxten om de kommer i jobb. Därmed blir ännu fler sysselsatta. Det är det enkla sambandet.

Anf. 9 BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Hans Karlsson säger att det är viktigt att sätta press på företagen. Det som den här debatten hittills har visat är att det viktigaste är att sätta press på regeringen. Så låt oss gemensamt, om vi nu kan skapa en majoritet för det, sätta press på regeringen. Jag tänker komma tillbaka till det.

Sedan handlar det också om den här gamla LO-mannens bild av verkligheten. Politikerna styr i den offentliga sektorn. Där är allting bra. Han säger inte ens "arbetsgivarna". Han säger "press på företagen". Ändå är det den offentliga sektorn som är den största syndaren, och det är inte så konstigt. Där finns ju oftast inte möjligheten att välja en ny arbetsgivare.

Vi ser exempel efter exempel på att människor mår bättre när det finns alternativ i vården, i omsorgen. Det visar undersökningar av Kommunal- och arbetarförbundet och andra. Det är alltså inte i företagen det grundläggande problemet finns.

Sedan är frågan: Hur ska man se till att man ändå tar ett ansvar totalt sett för den situation vi har när det gäller sjukskrivningar? Axlas det ansvaret bäst om man har nya kostnader? Det leder till ökat krångel och är någonting som företagarna själva avvisar. Hade de tyckt att det här var bra hade de sagt: Ja, men det här är jättebra. Låt oss köpa det här förslaget! Men framför allt de mindre företagarna avvisar det.

Det finns i grunden ett incitament, framför allt hos de mindre företagen, att slå vakt om den arbetskraft som betyder så mycket och att verkligen bry sig om dem som jobbar i företaget. Det är egentligen det lönsammaste ett företag kan göra för sig självt. Men det incitamentet finns oftast inte i den offentliga sektorn.

Det som jag tycker är viktigt nu är att syna Lars Bäckström. Jag kan i och för sig – det ska jag säga klart och tydligt – tänka mig en kortare sjuklöneperiod än de 14 dagar vi har i dag. Jag tycker att det är bra att vi har en period när vi har ett ansvar gemensamt från den anställdes sida och från företagarna, men det kan mycket väl vara en vecka. Låt oss diskutera detta! Men vi kan göra någonting i dag i riksdagen som sätter press på regeringen och samtidigt stimulerar företagandet och jobben.

Lars Bäckström säger så här: Vi är kritiska mot förslaget om att arbetsgivarna ska betala mer för sjukfrånvaron. Det kan slå mot arbetshandikappade och bromsa viljan att anställa. Det är just det vi diskuterar. Det är vad Lars Bäckström säger. Men okej, vi kan ju i dag forma en koalition. Fyra borgerliga partier säger nej. Ni säger nej. Då behöver Hans Karlsson inte ägna sig åt att diskutera och jobba med det här förslaget. Upp till bevis! Vi kan skapa majoriteten nu.

Det Hans Karlsson i så fall skulle kunna tänkas göra är att återkomma och berätta om det finns någonting som regeringen vill göra för att förbättra villkoren för företagande och villkoren för arbete. Vi moderater vill inte göra det sämre för den som är sjuk, men vi vill göra det bättre och mer lönande för den som vill arbeta.

Kommer ohälsan att minska om man ser till att det lönar sig bättre att arbeta? Ja. Det är långtifrån alla som i dag missbrukar systemet. Det finns väldigt många kvinnor i vården som har haft tunga lyft och som behöver en snabbare rehabilitering. Också det har ni misslyckats med, och fortfarande släpar ni efter i förhållande till det som vi på den borgerliga sidan har föreslagit. Det finns de som mår dåligt av förhållandena, av att de inte har inflytande på arbetsplatsen. Det måste man också göra något åt. Det handlar om fler alternativ och en bättre situation i offentlig sektor. Men det finns också ett missbruk, och det är klart att ju mer det lönar sig att arbeta, desto mindre är risken att man missbrukar systemet.

Men, Hans Karlsson, nämn några förslag som ni vill genomföra för att förbättra företagandets villkor! Det är det grundläggande. Nämn några förslag som ni vill genomföra för att förbättra arbetets villkor! Det är en sådan politik som behövs, inte en arbetsmarknadspolitik som bara röjer undan efter era misslyckanden.

Anf. 10 LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Debatten har utkristalliserat ett mycket tydligt mönster. Framför allt de borgerliga talarna lägger fram förslag om bättre villkor för framför allt de små företagen som kan hjälpa till att få fart på sysselsättningen. Den ansvariga ministern säger att regeringen vill öka pressen på företagen, och så skildrar han ett arbetsliv som jag tror att många av oss inte känner igen.

Det finns arbetsgivare som inte har en aning om hur många anställda de har, hur många som är på jobbet och hur många som är sjuka eller när de sjuka tänker komma tillbaka. Men det är framför allt de stora lands-tingen, de monopolorganisationer som har fått en struktur som ingen längre kan överblicka och där mycket personal mår mycket dåligt. Det är de monopolstrukturerna vi ska diskutera och om vi vill göra någonting åt de arbetsmiljöer som ger upphov till sjukdom.

Lars Bäckström för in ett helt nytt element i debatten som är mycket intressant. Det kanske är så att vi har lagt för stor börda på småföretagarna. Då är det mycket intressant att han klargör att han absolut inte tänker medverka till en ytterligare försämring för småföretagarna.

Vad innebär det här förslaget? Vi vet, Hans Karlsson, vad det är. Alla småföretagare får å ena sidan sänkt arbetsgivaravgift, men å andra sidan ska de svara för sjuklönekostnaderna. Det kan man tycka är neutralt, men vad är skillnaden? Jo, skillnaden är att risken har privatiserats, för att använda ett ord som vänsterpartierna brukar använda med negativa förtecken. Vi i Folkpartiet är ofta mycket för privatiseringar. Men om det är något som inte ska privatiseras är det just riskerna i samband med sjukdom.

Privatisering var en stor fråga före valet. Då talade Vänsterpartiet och Socialdemokraterna emot privatisering. När vi talade om privatisering handlade det absolut inte om att privatisera socialförsäkringssystemen. Det är en mycket viktig del i vårt välfärdstänkande att vi gemensamt ska dela på riskerna för att bli sjuka. Om vi tar bort den riskspridningen drabbar det just de svagaste. Jag vill verkligen att Lars Bäckström ska vara tydlig: Har ni mandat från era väljare att medverka till en privatisering av sjukförsäkringssystemet i Sverige? Det är en rak fråga som jag tycker att både jag och svenska folket skulle kunna få ett rakt svar på. Om svaret på den frågan är nej kan vi få beskedet i den här debatten att det inte blir någon privatisering av sjukförsäkringen.

Det här har ju prövats i Holland. För flera år sedan genomförde man en sådan här kostnadsövervältring på arbetsgivarna. Det har inte alls lett till någon minskning av sjukfrånvaron. Om det är något annat land i Europa där sjukskrivningarna är ett jätteproblem är det just Holland.

Att det är så viktigt att prata om det här förslaget beror på att det är en skenlösning. Det minskar ett tillfälligt budgettaksproblem för regeringen, men det minskar inte ohälsan. Vi har velat tala om lösningar som minskar ohälsan. En sådan lösning är att det faktiskt finns fler jobb att välja mellan så att man kan hitta ett jobb som passar just den enskilda individen. Det finns ett antal andra förslag, bland annat att beta av vårdköerna. Jag håller helt med om det. En hälsosatsning kan bidra till att minska problemet, men skenlösningar löser naturligtvis ingenting.

Anf. 11 MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Vi fick besked av Hans Karlsson. Det blir dyrare för företagen, men det blir nog fler jobb så småningom. Det var en lång orsaks- och sambandskedja som målades upp. Jag tror att övertron från regeringens sida på sina egna förslag som vanligt slår nya rekord.

Jag tror inte att det förbättrar möjligheterna ett enda dugg för mig, om jag är långtidssjukskriven, att få ett nytt jobb och att komma tillbaka till arbetsmarknaden. Jag tror tvärtom att det förslag som det skissas på från regeringens sida kommer att leda till att alltfler företag väljer att rationalisera sin verksamhet, att minska sin personal, att flytta sin tillverkning utomlands och att flytta sina huvudkontor utomlands. Det är ett dråpslag mot svenskt näringsliv som man nu planerar i departementet.

Fru talman! Det är dags att pröva en annan politik, att tänka positivt om företag och företagare, därför att det är att skapa möjligheter för jobb. Socialdemokraterna har suttit länge utan att förmå.

Fru talman! I dag är jantelagen förhärskande i det här landet. Den ligger som en våt filt över både svenskt arbetsliv och svenskt näringsliv. Det Sverige behöver är i stället, låt mig kalla det ett trattkantarellklimat för företagande. Ni vet hur det är med trattkantareller, när man får syn på en ser man plötsligt massor överallt. De poppar upp, och de blir fler och fler för varje dag. De växer och blir större och större. Kristdemokraternas recept för ett trattkantarellklimat för näringslivet som innebär fler jobb innehåller bland annat följande ingredienser:

Naturligtvis först och främst en ändrad attityd, att tala väl om entreprenörer, att få dem att vilja och våga satsa. Men sedan måste vi också se till att den som vill starta företag eller utveckla ett företag hittar pengar att låna. I dag finns inte det riskvilliga kapitalet i landet. Inför ett riskkapitalavdrag! Låt privatpersoner som ställer sitt kapital till förfogande få göra avdrag. Årets avknopningsföretag heter Erysave. De flyttar nu till USA för att hitta sina nödvändiga miljoner och för att kunna utveckla sin blodrensningssmaskin. Bättre att överleva i Amerika än att dö i Sverige, säger de. Alltför många svenska uppfinningar och företagsidéer går den vägen.

Skatteförändringar behövs, sänkt arbetsgivaravgift som inte är kopplad till ökat sjuklöneansvar. Det behövs i alla fall. Förmögenhetsskatten är avskaffad i nästan alla omkringliggande länder. Det bör göras också i Sverige. Straffskatten på småföretagare, de så kallade 3:12-reglerna, har vi inte råd med.

Förenklat regelverk är ett uppdrag som regeringen har fått från oss här i riksdagen. Det är ett viktigt arbete som kan ha stor betydelse för sysselsättningen. Möjlighet att ”generationsskifta” företag. Möjlighet till kompetensutveckling för människor och ökade forskningsresurser. Det stärker vår konkurrenskraft. Och så måste vi uppmuntra hälsofrämjande arbetsmiljöer. Självklart. Men det behövs morötter. Därför måste det vara en självklarhet att också massage är avdragsgillt. Det behöver många trötta nackar och axlar i dag.

Det här är några av de ingredienser som vi kristdemokrater vill presentera för ökad sysselsättning och ett hållbart arbetsliv. Hur ser Hans Karlssons recept ut? Jag tar fram min receptbok och är färdig att skriva ned dem om det kommer några heta tips på förändring.

Anf. 12 LARS BÄCKSTRÖM (v):

Fru talman! Det var tänkt att detta skulle vara en debatt om tillväxt och fler arbeten, och vi har fått en debatt om ohälsan. Men vi tar den debatt som bjuds. Vi är inte noga på det viset.

Vi i Vänsterpartiet får svara på frågan om vi kommit överens med regeringen och Miljöpartiet om att vi ska införa ekonomiska drivkrafter i ohälsarbetet. De som först slog in på den vägen var faktiskt de borgerliga partierna, tror jag, med arbetsgivarperioden. Som Bo Lundgren sade: Vi kanske tog i för mycket. Ja, Bo Lundgren, sent ska syndaren vakna. Ni tog i för mycket där, för det är ännu jobbigare. Det regeringen funderar på är 25 %. Ni har 100 % i 14 dagar. Det är det som är knäckande för jättemånga småföretagare som jag har talat med. 100 % för en liten företagare! Frisören blir sjuk och du får jobba ihop till två löner om du har en anställd. Ge oss lite stöd så ska vi lindra det! Regeringen håller på och funderar på detta. Då ser man att det finns en stor opinion.

Men det måste finnas någon drivkraft, har vi sagt. Till exempel, har vi sagt i Vänsterpartiet, kan man införa en belastning för de företag som inte sköter sig. Enligt lagen ska man lämna en rehabiliteringsplan, det är väl inom åtta veckor, Hasse Karlsson? Där kan vi tänka oss att sätta in en åtgärd.

Men vi kan också se på andra idéer. Jag läser själv förslagen från LO, TCO och SACO. De har lite andra varianter än den regeringen funderar på. Men vi i Vänstern lyssnar alltid på löntagarrörelser som TCO, SACO och LO. Det är viktigt för oss. Men det är klart att vi ska lyssna på Svenskt Näringsliv och företagarna också. Vi kan inte göra något i total konfrontation. Vi får söka fram praktiska lösningar. Läkarförbundet hade ett inspel, vi måste ju göra något. Ni har ju rätt i er kritik på många punkter, men ni har ju inget annat recept.

Jag hade kalas nyligen. Man kan ha ett hur roligt kalas som helst om man struntar i vad det kostar, men man måste räkna och se vad det kostar. Er nota kommer att bli hiskligt dyr med karensdagar, sänkta ersättningsnivåer och minskade bidrag till vården. Det finns olika varianter på olika håll. Privatisera trafikförsäkringen vill ju Folkpartiet och Moderaterna göra. Alltså kan jag inte bara obetingat säga ja till era förslag.

Maria Larsson frågar vad som är vårt recept. Vänsterpartiets recept finns utdelat i bänkarna. Så här ser vårt recept ut för vad vi kan göra för att underlätta för de små och medelstora företagen. Här, Maria Larsson, är vår receptbok. Jag tror att det blir en ganska bra svampstuvning av detta. Man kan göra rödsoppen ätlig om man använder den här boken.

Vi har också pratat om tillväxten. Vad vi vill lyfta fram är vår tredje punkt, forskningen på IT-sidan, som nu håller på att falla sönder när Ericsson har misskött sig och inte klarar av sina satsningar. Den nivån måste vi upprätthålla.

Jag har också tagit upp patenträtten. Att låta högskolor och universitet få patenträtt till forskningen kan fortare få ut produkterna i produktionen. Som det är nu äger forskningen detta individuellt. Någon kanske säger att nu vill vi socialisera patenträtten, men detta har faktiskt gjorts i USA och Storbritannien och gett bra dynamik till näringslivet.

Maria Larsson var inne på regionalt riskkapital – helt rätt. Vi har vårt recept för det, nämligen att använda Almi tillsammans med AP-fonderna.

Det är en idé som LO-huset har funderat på – det tror jag Hasse Karlsson känner till – och som vi från Vänsterpartiet tycker är en konstruktiv idé.

Vi kan göra mycket om vi satsar på samverkan mellan politik, högskola och näringsliv på regional nivå. Där finns en väldigt stor drivkraft, och det var det jag var inne på. Västra Götaland har ett projekt som vi ledamöter kan titta på. Gnosjö är ett bra exempel som Maria Larsson var inne på. Men vi måste se till att få det mer högteknologiskt om vi ska klara framtidens utmaningar.

Naturligtvis ska vi också bekämpa ohälsan. Men vi kommer en bit på vägen här, märker ni det, när det gäller de mindre företagen och de första 14 dagarna. Nu väntar vi bara på mer draghjälp från Folkpartiet och kd. Vi har redan fått det från Moderaterna. Det kan Hasse Karlsson ta med sig hem till huset.

Anf. 13 MARGARETA ANDERSSON (c):

Fru talman! Arbetets organisation är ett problem på arbetsmarknaden i dag. Det är alldeles för många som inte känner delaktighet i planeringen och utformningen av arbetet. De blir otrygga och känner utanförskap på arbetsplatsen. Man har inte grepp om hur mycket som ska göras och vilka resurser man har för att göra det, och då är risken stor att man hamnar i oro, depressioner och till slut utbrändhet. Man känner också att man inte har tillräckliga resurser.

När folk är borta från arbetslivet gör de inte så förfärligt mycket. De är sjuka och kostar sjukskrivningspengar. Att rekrytera vikarier kostar både tid och pengar. Det blir också produktionsminskningar i företagen eftersom den som är nyanställd inte kommer in lika snabbt som den som jobbat ett tag. Man brukar räkna med att det tar ett år innan folk har kommit in på ett nytt arbete.

Det finns många företag och offentliga arbetsgivare som har hittat lösningar på de här problemen. De låter arbetstagarna vara delaktiga och ser till att det finns tillräckliga resurser för att utföra jobbet. Ett systematiskt arbetsmiljöarbete är ett ansvar för företagare och fackliga organisationer tillsammans. Om man kan genomföra detta, om man kan hitta de problem som finns och lösa dem tillsammans, kan man komma väldigt långt.

Att ha rimliga krav och utmaningar på arbetet är stimulerande, men känns kraven fullständigt omöjliga blir man i stället deprimerad och orolig och alltihop blir övermäktigt. Här har alltså arbetsgivarna, oavsett om det är enskilda företag eller offentlig sektor, tillsammans med de fackliga organisationerna ett gemensamt arbete att komma fram till de här lösningarna.

Då kommer jag in på detta med sjuklöneperioderna. Jag tror heller inte så mycket på idén att bara lägga över en del, vilket regeringen räknar med att det kommer förslag om, direkt på arbetsgivarna. Däremot kan jag tänka mig ekonomiska styrmedel så att man i stället för att lägga på nya pålagor ser till att plocka bort en del av kostnaderna från arbetsgivarna när de har lyckats sänka sjuktalet. Då skulle man få en morot utan att ha mer av piska. Att människor är sjuka och borta från arbetslivet innebär ju en stress också för arbetsgivaren, och jag tror att detta skulle vara ett bättre sätt att möta dessa problem. Då skulle man också få arbetsgivare och arbetstagare att jobba tillsammans, vilket skulle vara positivt. Fler

människor skulle orka vara kvar på arbetsmarknaden, fler människor skulle vara sysselsatta och vi skulle få den ekonomiska tillväxt som vi så väl behöver i det konjunkturläge där vi befinner oss just nu.

Över huvud taget finns det många detaljer som skulle underlätta för många små företag. Vi kunde ta bort en del av de regler och det krångel som finns, både kring sjukskrivning och också på andra områden. Bland annat kräver vi från samhällets sida en oerhörd massa statistik. Det är väldigt bra att det finns statistik. Vi kan lösa mycket och få svar på många frågor genom denna. Men man skulle ju från samhällets sida kunna samordna de här frågorna. I stället för att svara på samma fråga från 17 olika myndigheter kunde man ge ett svar till en myndighet, och sedan fick myndigheterna ur ett större frågebatteri dra ut de frågor och de svar som de behöver för sin verksamhet – inte som det ser ut i dag, då alla myndigheter skickar ut alla frågeformulär till alla företag. Det blir fruktansvärt mycket byråkrati som inte leder någonstans utan bara gör att småföretagarna känner att de måste ägna sig mer åt statistik än åt att producera varor och tjänster på en marknad som behöver dessa.

Anf. 14 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Det pratas mycket om ekonomiska drivkrafter här, och jag tror att det är väldigt viktigt att vi får sådana. Sedan vet jag inte om regeringens senaste förslag är det absolut bästa, men jag tycker att det är värt att diskutera. Däremot tycker jag att debatten har slagit lite fel. Det finns en väldigt stor oro för att småföretagen och företagen ska drabbas. Vad jag vet är väl ohälsotalen lägst just när det gäller småföretag och privat företagande. Det stora problemet med ohälsan finns väl inom offentlig sektor, det vill säga landsting och kommuner. Det är egentligen de som kommer att drabbas hårdast. Där finns de största problemen med ohälsan.

Jag tror att man måste syna det här förslaget, och framför allt dess konsekvenser, betydligt bättre. Vi håller nu på och lyssnar på vad till exempel de olika fackförbunden säger om det. Jag tror att det i alla fall är intressant att titta på. Jag är personligen inte överdrivet positiv till regeringens förslag nu, men det är värt att pröva. Alla förslag är viktiga att titta på i den här frågan.

Jag skulle vilja återkomma till en annan fråga, nämligen det livslånga lärandet. En viktig fråga för att säkra den långsiktiga sysselsättningen och den hållbara tillväxten är just det livslånga lärandet och kompetenssparandet. Detta beslutades det om här i riksdagen för några år sedan, men sedan dess har vi inte sett så många förslag från regeringen om just detta. När kommer det kompetenssparande som vi så gärna vill ha och som är så viktigt för det livslånga lärandet?

Jag tycker också att detta med friåret är viktigt, och det tror jag inte att jag nämnde i mitt förra inlägg. Med tanke på den succé som friåret har inneburit, både för att få ned ohälsan och för att få in arbetssökande på nya arbetsplatser, kanske friåret ska permanentas ett år tidigare, det vill säga redan från den 1 januari 2004, som ett led i detta arbete. Det tror jag skulle vara väldigt bra. Jag hoppas att Hans Karlsson kan instämma i att vi ska titta över försöken snarast och återkomma i frågan.

I går var det dock ett bakslag från vår synpunkt när det gäller den hållbara tillväxten för Sverige, med tanke på den överenskommelse som

Socialdemokraterna, Centern och Vänstern gjorde om att behålla Barsebäck.

Jag skulle önska att vi äntligen kunde börja avvecklingen av kärnkraften på allvar i Sverige för att göra den gröna omställningen till ett nytt energisystem. Det skulle stimulera tillväxten i några områden som är viktiga för framtiden. Det är viktigt att vi får fram förnyelsebara energikällor och stimulerar framkomsten av ett hållbart energisystem och inte låser oss fast vid den gamla kärnkraften. Vi har uppfattningen att den ska bort så snart som möjligt. Tyvärr blev det ett bakslag för miljö- och energipolitiken i Sverige i går. Jag beklagar detta djupt.

Anf. 15 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Jag måste medge att jag blev provocerad av Bo Lundgrens första inlägg när han sade att det handlar om att sopa upp med arbetsmarknadspolitik. Det föranleder mig att säga några viktiga saker.

Vi har en idé. Vi har en teori om arbetsmarknadspolitik som utgår ifrån vår människosyn och vår samhällssyn. Jag tror mig förstå att ni på den borgerliga kanten har en annan idé, en annan teori. Det kan man ha. Vår teori bygger på allas rätt till arbete. Den bygger på allas rätt att få växa till starka individer och ett värdigt liv. Vi brukar kalla det ett jämlikt samhälle. Det vill vi ha.

En arbetsmarknadspolitik som bärs gemensamt av samhället och är organiserad i ett generellt system – lyssna nu – ger trygga individer. Den gör att människor vågar vara med och lägga ned sin egen arbetsplats. Är inte det konstigt? I förhandlingar vågar och vill människor sitta och göra upp om turordningslistor för att avskaffa sina egna jobb. De fackliga organisationerna organiserar inte motkampanjer för att företag ska flytta utomlands eller omstruktureras. De fackliga organisationerna kan vara med i en förnyelseprocess eftersom vi på den socialdemokratiska sidan är övertygade om att människor som är trygga är förändringsbenägna, vill vara med och utveckla ett näringsliv och sina egna jobb till bättre jobb, till jobb som kan ge bättre betalt och bättre innehåll sedan.

Detta leder till ett friskare näringsliv. Det är vår idé om hur man hanterar omstrukturering och förnyelse för att vi ska ligga i fronten. Det är tillväxtbefrämjande, Bo Lundgren. Det är inte att sopa upp.

Arbetsrätten är en annan fundamental trygghetsanordning. Vi tycker att rättssäkerhet och rättvisa är viktigt när man ska säga upp. På båda dessa områden, när det gäller arbetsmarknadspolitik och när det gäller arbetsrätten, vill ni radera. Ni vill avskaffa eller försämma för löntagarna eftersom ni vill ha något slags flexibilitet som ni tror är mer effektiv. Det tror inte vi på.

Vi har inga hisspojkar, biltvättare eller anställda som går runt och stämplar hotellets logga i askfaten i det här landet. Det har man i USA. Det kunde vi läsa i DN häromdagen. Det var i det land där Moderaterna hämtar mycket inspiration för synen på arbetsmarknadsfrågorna.

Ni vill radera tryggheten. Ni vill öka lönekonkurrensen, införa flexibilitet som leder till sämre jobb och fler lågproduktiva företag. Det är konstigt, tycker jag. Det vill inte vi. Vi vill förena effektivitet och trygghet på arbetsmarknaden.

När det är sagt tänkte jag säga någonting om småföretagen. Jag har några sekunder på mig. Lars Leijonborg skulle bli generad om jag sade

vilka privata företag det var som själva skämdes när de berättade hur dåliga de var att hålla reda på hur det var med människorna på deras arbetsplatser. Jag är också bekymrad. Jag ska återkomma till det i mitt sista inlägg. Man måste ha särregler för småföretag om man ska införa någon form av kostnadsansvar. Jag är beredd att återkomma till en diskussion om det i en vända till i mitt slutanförande.

Anf. 16 BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Just det Hans Karlsson tog upp visar ju svårigheterna för regeringen. Hans Karlsson är mer intresserad av att diskutera vad som ska hända när man ska säga upp. Jag vill i stället att man ska slippa säga upp och kunna anställa fler. Det är det som är skillnaden mellan fokus på arbetsmarknadspolitiken, det som händer när det blir problem, och det fokus jag vill ha som handlar om företagandepolitiken och dess villkor. Det handlar om arbetets villkor så att det blir mer av företagande och mer av arbete. Då blir det mindre problem för arbetsmarknadspolitiken. Det grundläggande problemet ligger just i idéerna. Jag håller med Hans Karlsson. Det är bra att den debatten kom upp också i detta sammanhang.

Självklart ska alla ha rätt till arbete. Självklart ska alla ha rätt att växa. Problemet är ju att med den människosyn som präglar socialdemokratien och som utgår ifrån att människan är svag och behöver ledning av en socialdemokratisk regering som styr och ställer åt människor blir det tvärtom. Det blir de svagaste som drabbas hårdast när ni har en skola som inte klarar av uppgiften. Det blir de svagaste som drabbas hårdast när ni inför regler som fördyrar möjligheterna att anställa och krånglar till det. Det är det som är det stora problemet.

Socialdemokratien har misslyckats. Det är varje dag en och en halv miljon människor som inte går till jobbet. Det är en tragedi för många men också en enorm kostnad för oss alla. Bara sjukfrånvaron innebär 30 000 kr per år för en genomsnittsfamilj. Det behövs fler jobb, fler som arbetar och bättre villkor för företagande. Då går det inte att mörka, Lars Bäckström. Vi kan visst diskutera hur det sjuklönesystem vi i dag har fungerar och hur det kan förändras, som jag sade. Men då måste vi börja med att säga nej till ytterligare pålagor och ytterligare krångel. Lars Bäckström är mig svaret skyldig. Vi kan ju klara av denna fråga i dag. Säg nej till att ytterligare belasta företagen!

Anf. 17 LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Intresset för debatten från kammarledamöterna har minskat. När jag räknade för en stund sedan var det 17 ledamöter. Nu har det visst blivit något fler. När det var 17 tänkte jag att här sitter 17 människor av kött och blod och lika många småföretagare ger upp bara i dag. Det har ändå varit en viktig utgångspunkt för många av oss i den här debatten. Flera av oss har velat minska pressen på småföretagarna så att färre ska ge upp. Men vår arbetslivsminister har givit besked om att regeringens linje är att öka pressen på företagarna.

Det hjälper då inte att tala väldigt kollektivistiskt och säga att hela kollektivet småföretagare kommer att få arbetsgivaravgiften sänkt lika mycket som sjuklönekostnaden ökar. Det är i den individuella anställningssituationen som småföretagaren måste väga in risken. Man övervältrar risken på småföretagen. De säger, som ni har sett, i en undersök-

ning att åtta av tio kommer att bli försiktigare med vilka de anställer. Man är redan mycket försiktig. Det finns många i Sverige som har väldigt svårt att få in en fot på arbetsmarknaden för att de tillhör en grupp som har högre sjukfrånvaro än andra.

Förslaget kommer att slå stenhårt mot dem som redan har det svårt, och det kommer att slå mot småföretagarna. Vi hade fått löfte om att ministern skulle återkomma till småföretagen. Men det hann han inte med. På något sätt är det signifikativt för den här debatten. Hans Karlsson skulle ändå kunna lugna företagare genom att säga att man noterar att det finns inget stöd för förslaget. Därför drar man tillbaka det. Det är dubbeldumt. Det är dumt för de svagaste på arbetsmarknaden. Det är dumt för småföretagarna. Därför bör det dras tillbaka.

Anf. 18 MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Hans Karlsson började tala om människosyn. Det är en viktig fråga i varje politisk debatt. Människosynen löper som en röd tråd genom Kristdemokraternas program: alla människors lika värde. Vi kristdemokrater vill förena begreppen trygghet och frihet. I tryggheten ingår självklart att veta att någon fångar upp en den dag man är sjuk, den dag man är arbetslös, den dag man har bekymmer och behov av samhällets hjälp.

Därför har vi för länge sedan lagt fram förslag om snabbare rehabilitering. Vi tycker att det är ovärdigt att behöva gå sjukskriven långa perioder. Detta har regeringen sagt nej till. Trygghet måste förenas med frihet. Friheten skapar det dynamiska samhälle där människor vill och vågar bli entreprenörer, skapa jobb, anställa människor. Dessa begrepp behövs sida vid sida.

Min huvudfråga i den här debatten till Hans Karlsson gällde om det blir fler eller färre jobb. Hans Karlsson och jag har gett olika svar på den frågan. Men vi har fått klart besked om att det kommer att bli dyrare för företagen. Min slutsats är att det kommer att bli svårare för de svaga på arbetsmarknaden att få jobb. Det är en utveckling som leder till färre jobb. Jag är starkt benägen att leta alla möjliga samarbetspartner för att hitta alla möjliga förslag till lättnader för företagen i Sverige.

Fru talman! Ett samhälle som odlar attityder av ansvar gentemot varandra odlar också tillväxt. När man samarbetar och litar på varandra föds också nya jobb. Där tillit finns, där blommar näringslivet. Det klimatet vill vi kristdemokrater bygga – för jobbens skull.

Anf. 19 LARS BÄCKSTRÖM (v):

Fru talman! Bo Lundgren anklagar mig för att mörka. Det är helt sant. Det gör jag, Bo Lundgren. Det är av den naturliga orsaken att jag ska diskutera med Socialdemokraterna och Miljöpartiet och finna en gemensam lösning. Jag kan däremot kasta ljus över vår egen position, nämligen att vi tycker att det är klokt att ha en ekonomisk drivkraft i ohälsarbetet. Men vi vill helst att den ska vara positiv. Jag tror att till och med Margareta Andersson var inne på liknande tankegångar från Centerns sida, nämligen att göra någonting positivt för minskad ohälsa i arbetslivet. Det är vårt huvudspår. Sedan får vi se vad vi kommer fram till.

Men vi har ett annat problem. Det är bara att erkänna. Vi har ett utgiftstak som ska hållas. För de borgerliga partierna verkar det inte finnas

längre. Hur tänker de troliga bort det? De har dessutom ett lägre utgiftstak än vad vi har på den socialistiska och miljöpartistiska sidan. Ni kan också bli svaret skyldig hur ni ska klara er och avvisa alla förslagen.

Vi har vår linje, och vi ska förhandla och diskutera.

Det är viktigt att avrunda med att det här handlar om sysselsättning. Jag har till meddebattörerna delat ut Vänsterpartiets 15 förslag till ökad sysselsättning. Jag ska repetera tre av dem.

För det första: Gör det lättare att anställa i kommunerna. Permanenta anställningsstödet. Lindra balanskravet.

För det andra: Gör det lättare att anställa i mindre företag. Slopa eller lindra den existerande sjuklöneperioden. Den är inte 25 %, den är 100 %.

I fråga om schablonskatten finns Marie Engström och Per Rosengren. Säg inte att Vänstern inte gör något för mindre företag. Då har ni aldrig träffat Per Rosengren och Marie Engström. De agerar som terrier för att lindra och göra det bättre för mindre företag i Sverige. Alla här i kammaren vet vad vi gör i skatteutskottet.

I fråga om regelförenklningar finns Lennart Beijer. Vi jobbar hårt för att trycka på gentemot regelförenklningar i Simplexarbetet för att underlätta för de mindre företagen.

Ibland undrar man om man är röd. Jo, det är rätt att jobba för mindre företag. Det är rätt. Det är inget borgerligt i det. Det inser jag. Eftersom jag säger detta så är det rätt.

För det tredje: Satsa på levande regioner. Utveckla högskolan. Ge dem patenträtten. Utveckla IT, telekom och såddfinansiering. Det kan vi göra. Då blir det bra. Då lyckas vi med detta.

Anf. 20 MARGARETA ANDERSSON (c):

Fru talman! Slutet på denna debatt börjar närma sig. Vad jag ser som det viktigaste är en förnyelseprocess. Hans Karlsson har redan nämnt den, och jag vill trycka på att vi behöver förnya diskussionerna. Vi behöver få ett annat synsätt på människor. Det behövs lika villkor för alla, oavsett om man är ung eller gammal, frisk eller sjuk, född i Sverige eller någon annanstans. Det behöver hända saker och ting. Det behövs en attitydförändring i dessa frågor.

Om vi får lägre kostnader för sjukskrivningar och annan frånvaro krävs det mindre skatter. Då sjunker kostnaden, och då kan vi sänka budgettaket. Därför är det så viktigt att de olika alternativen finns och att man tar vara på alternativen.

Trygghet kan vara att det finns alternativa arbetsgivare. Trygghet kan vara att jag kan ta ett eget initiativ och ha möjligheter att förverkliga det. Det finns något som kallas för vingarnas trygghet, att i stället för att kura när det blåser och bygga vindskydd ta till vara vinden, bygga vindkraftverk och vindsnurror för att på det sättet få mer energi i samhället och i debatten.

Det krävs utbildning. Vi behöver öka lönebidragen för dem som är arbetshandikappade. Vi behöver förbättra rehabiliteringen. Vi behöver sänka arbetsgivaravgifterna, men det ska ske på ett sådant sätt att det inte drabbar, fryser ut eller stänger ute människor. Alla ska ha möjligheter och vara välkomna på den svenska arbetsmarknaden. Det ska inte vara så att man nästintill tittar på vad du har för genetiskt material med dig i dina arvsanlag. Det finns så mycket vi kan göra.

Det ska vara en annan syn på människan, en syn att alla är värda någonting, alla är lika värdefulla. Vi behövs i det svenska samhället. Då tror jag att vi kan lösa problemen ganska bra.

Anf. 21 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Jag började med att i mitt första inlägg prata mycket om småföretagen, och det är väl där vi ska sluta. Det är viktigt att vi ökar fokuseringen på småföretagen. Det måste finns särregler, och det måste vara lättare att anställa i småföretagen och så vidare. Det finns en otrolig livskraft i småföretagandet. Människor vill och kan jobba. Men då måste också samhället göra det enklare för folk att starta småföretag och framför allt driva småföretagen vidare. Det är där som ett av problemen finns i dag.

Miljöpartiet kommer absolut inte att gå med på de olika borgerliga förslagen om skattesänkning. Det är fullständigt otänkbart i den situation vi är i nu. Vi måste i stället säkerställa att vi kan få fler händer i vården, få fler människor som kan finnas i landstinget och ta hand om oss när vi är sjuka, få fler resurser i skolan för att påbörja det livslånga lärandet. Då kan vi inte sänka skatterna och dra ned på offentliga sektorns verksamhet. Det är ganska dålig tajmning.

Jag hoppas däremot att Hans Karlsson har nåtts av budskapet att jag tycker att friåret kanske ska införas redan nästa år i stället för att vänta till 2005. Jag hoppas också att budskapet har gått fram att sänkt arbetstid är viktig, det vill säga att vi måste slå ned på stressen, hetsen och i stället öka livskvaliteten och få ned ohälsan och få mer tid till våra barn och barnbarn.

Anf. 22 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Om jag inte missminner mig ska vi ha en debatt om ohälsan nästa vecka. Möjligen kan vi ägna en stund i den debatten åt sysselsättningsfrågorna så jämnar det ut sig.

Jag har lovat att återkomma om småföretagen, jag känner för att göra det. Jag tror, utan att vara övermodig, att jag har någonting som många av er andra inte har. Jag har varit anställd och jobbat i småföretag halva mitt liv, och det är trots allt rätt länge.

Måleriföretag togs upp. Jag har den största respekt för hur kämpigt det är att driva ett litet företag. Jag har också respekt för att det för många är jobbigt att vara anställd på ett litet företag. Det finns en motbild. Det där vill jag inte negligera och framför allt inte raljera om. Det är en våldsam skillnad när man ska prata om sjuklön om det är ett företag med två anställda eller om det är ett företag med 1 000 anställda. I det lilla företaget kan alla bli sjuka samtidigt och vara sjuka ganska länge. Det blir aldrig alla i det stora företaget. Alltså måste man ha särregler. Man måste kanske ha undantag för småföretagen när det gäller den här typen av kostnadsansvar. Det där jobbar vi med. Jag är övertygad om att det går att lösa det på ett begåvat sätt om vi kommer fram till ett förslag.

Jag har också den största respekt för behovet av förenkling av regelverk. Varje gång jag har deltagit i utredningar och i andra sammanhang mött borgerliga ledamöter och arbetsgivarrepresentanter och försökt att förenkla har jag sett att det ofta stupar på att det i själva verket inte är en förenkling utan en försämring. Det vill vi inte vara med om.

Debatten i dag har klargjort två positioner. Vi vill fördyra för dem som är dåliga på att hantera ohälsa. Vi vill förbilliga för dem som är bra på det. Moderaterna i vart fall vill fördyra för dem som är sjuka.

Prot. 2002/03:74
19 mars

Anf. 23 ANDRE VICE TALMANNEN:

Tyvär kan jag inte medge någon replik, utan vi antecknar att Bo Lundgren inte har någon replikrätt.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 13 mars.

4 § Utökning av antalet suppleanter i utrikesutskottet

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter i utrikesutskottet skulle utökas från 26 till 27.

Kammaren medgav denna utökning.

5 § Val av extra suppleant i utrikesutskottet

Företogs val av extra suppleant i utrikesutskottet.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i utrikesutskottet
Gudrun Schyman (v)

6 § Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att *Margareta Israelsson* (s) av sagt sig uppdraget som suppleant i den svenska delegationen till Parlamentariska församlingen i konferensen om säkerhet och samarbete i Europa (OSSE).

Kammaren biföll denna avsägelse.

7 § Ledighet

Andre vice talmannen meddelade att *Lena Sandlin-Hedman* (s) ansökt om föräldraledighet under tiden den 1 april–31 juli.

Kammaren biföll denna ansökan.

Andre vice talmannen anmälde att *Britta Rådström* (s) skulle fortsätta att tjänstgöra som ersättare för *Lena Sandlin-Hedman*.

8 § Meddelanden om ändringar i kammarens sammanträdesplan

Andre vice talmannen meddelade att *torsdagen den 20 mars kl. 13.45* skulle statsministerns frågestund ersättas av en särskilt anordnad debatt om Irakfrågan.

Andre vice talmannen meddelade att *måndagen den 24 mars kl. 17.00* skulle bordläggningsplenium äga rum.

9 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Propositioner
2002/03:63 till finansutskottet
2002/03:71 till lagutskottet
2002/03:77 till skatteutskottet

Skrivelser
2002/03:75 till konstitutionsutskottet
2002/03:90 till utrikesutskottet

Redogörelser
2002/03:RR5 till finansutskottet
2002/03:RR6 till utbildningsutskottet

Motion
2002/03:U3 till utrikesutskottet

10 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Utbildningsutskottets betänkanden 2002/03:Ubu4–Ubu6

11 § Ändringar i foderlagen, m.m.

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2002/03:MJU12
Ändringar i foderlagen, m.m. (prop. 2002/03:39).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 16 §.)

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2002/03:SkU7
Allmänna motioner om inkomstbeskattning.

*Allmänna motioner om
inkomstbeskattning*

Anf. 24 PER ERIK GRANSTRÖM (s):

Fru talman! Vi inleder nu en lång dags färd i skattedebatten – en lång dags färd mot natt, brukar man säga. Jag hoppas att vi inte ska behöva hålla på så länge. Men vi har att avhandla fyra betänkanden med en anmäld talartid på 3 timmar och 58 minuter.

I samband med budgetpropositionen i höstas behandlade skatteutskottet yttranden till finansutskottet, ett antal parti- och kommittémotioner samt de enskilda motioner vars yrkanden direkt påverkade budgeten för år 2003.

Förutom de motioner som jag nyss nämnde väcktes av riksdagens ledamöter ytterligare drygt 430 motioner med ungefär 500 yrkanden i samband med den allmänna motionstiden hösten 2002.

Det första av de fyra betänkanden som jag nu ska presentera handlar om inkomstbeskattningen. Utskottets beredning i denna del avser nästan 100 motioner med drygt ett hundratal yrkanden. De aktuella motionerna gäller, för att ta några exempel, skatteskalen för förvärvsinkomster, avdrag för resor till och från arbetet, glesbygdsavdrag, dubbel bosättning, bioodling, bärplockning, idrottskonton, avdrag för arbetsrum i bostaden och förmån av fri bil. I motionerna finns också förslag om skattereduktion för hushållstjänster, avdrag för gåvor till olika former av ideell verksamhet, skattebefrielse för uthyrning av privatbostäder. Dessutom behandlas skatteeffekter som kan uppkomma när en reseersättning exempelvis utbetalas till deltagare i debattprogram.

Utskottets majoritet avstyrker samtliga motioner. I betänkandet finns 14 reservationer och tre särskilda yttranden. Bakom en av reservationerna står alla de fyra borgerliga partierna, tre partier har undertecknat två reservationer. De övriga elva reservationerna är fördelade på tre vartdera av Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna. Vänsterpartiet och Miljöpartiet har vartdera en reservation. De särskilda yttrandena är fördelade: ett från Centerpartiet, ett från Moderaterna, och de fyra borgerliga partierna har tillsammans ett tredje särskilt yttrande.

Fru talman! Enligt den nya debattordning som en del av riksdagens utskott på talmannens uppdrag nu prövar är det inte min uppgift att argumentera i sakfrågorna eller yrka bifall till någon del utan endast, som jag nu har gjort, försöka att i en mycket kort sammanfattning översiktligt presentera betänkandets innehåll. Debatten, med de olika åsikterna, kommer nu att föras av de ledamöter som är företrädare för respektive parti.

Med detta, fru talman, överlämnar jag betänkandet till kammarens behandling.

Anf. 25 LENNART HEDQUIST (m):

Fru talman! Alla berörs vi i vår tillvaro av att vi lever i landet med världens högsta skatter. Skattetrycket och skatter är därför fortsatt mycket viktiga frågor i den svenska politiken.

I dag debatterar vi en rad motioner som väckts under den allmänna motionstiden och som i flertalet fall anger hur vi bit för bit skulle kunna få ett lägre och rättfärdigare skattetryck.

Under valrörelsen 2002 misslyckades vi moderater uppenbarligen med att på rätt sätt beskriva skattefrågans långsiktiga betydelse för vårt lands välstånd. Debatten kom i stället att på ett olyckligt sätt kretsa kring stora miljardbelopp. Moderaterna misstänkliggjordes att inte kunna leverera dessa skattesänkningar utan att skada välfärden.

Resultatet av valet blev att Socialdemokraterna ansåg sig ha fått mandat att ytterligare höja skatterna, vilket de också snabbt gjorde genom bland annat höjda kommunalskatter, höjda energiskatter och sannolikt framtida höjd fastighetsskatt för flertalet.

Mot den här bakgrunden är det viktigt att nu föra en mer näraliggande och konkret skattedebatt som åskådliggör hur förödande det är med ett högt skattetryck för den framtida välfärden. Skattebaser flyr landet och tillväxten hindras.

Vi måste visa att det är nödvändigt att börja sänka skatten i landet med världens högsta skatter, det vill säga motsatsen till vad som sker med Socialdemokraterna vid makten. Rörelseriktningen måste bli tydlig.

Med ett politiskt mandat att sänka skatter, vilket vi moderater måste kunna få i ett framtida val, blir rörelseriktningen den att vi bit för bit får ett lägre skattetryck. Samtidigt är det angeläget att visa att det samlade skattetrycket då sänks just bit för bit i den takt som verkligheten skapar utrymme för. Det är tämligen omöjligt att i förväg ange storleken på belopp år från år. Det avgörs i praktiken av den internationella konjunkturutvecklingen och vilka förändringar som kan göras i de stora utgiftssystemen, inte minst kostnaderna för sjukskrivning och arbetslöshet, men framför allt av vilken tillväxt vi kan åstadkomma i Sveriges ekonomi.

En ökad tillväxt är det som skapar bäst förutsättningar för att komma i gång med skattesänkningar. Därför är det betydelsefullt för alla i Sverige att just skatter som skadar vår gemensamma tillväxt avskaffas eller sänks. Den typen av skattesänkningar finansierar ju i praktiken sig själva. Skatter som skadar tillväxt är, som vi vet, i första hand förmögenhets-skatten, som drivit och driver stora summor kapital ur landet. Även arvs-skatten, inte minst för företagare, leder till orationella transaktioner som är skadliga för ekonomin. Men också straffskatt på kompetens och extra arbetsinsatser, den höga marginals-katten, är skadlig ur just tillväxtpunkt.

I landet med världens högsta skatter upplevs dock nästan alla skatter som höga och orättvisa. Det ligger i sakens natur med ett så högt tryck. När skatten ska sänkas måste därför viktiga avvägningar göras. Dels måste skatter som skadar Sveriges ekonomi ha förtur, som jag sagt, dels måste skatter sänkas som gör att alla får del av och märker att det sker en sänkning med positiva effekter för alla. Moderat skattepolitik bedrivs med båda dessa aspekter i förgrunden.

Ett av de viktigaste skattepolitiska målen är att alla ska kunna leva på sin lön efter skatt. Människor ska ha möjlighet att klara av sina egna grundläggande behov innan de börjar betala skatt. Och i reservation 1, som jag yrkar bifall till, har vi angivit en rad viktiga reformer för att åstadkomma detta, inte minst ett utökat grundavdrag.

Sverige måste ha en internationellt konkurrenskraftig individskatt. Det förutsätter på sikt en helt proportionell skatt. I ett första steg måste den så kallade värnskatten, det vill säga straffskatten på kompetens och extrainkomster, avskaffas. Det är symtomatiskt att de orimliga effekterna av en sådan beskattning, till exempel för personer med höga inkomster under en kortare tid, nu har uppmärksammats i debatten. Till exempel tas nu frågan om de professionella idrottsstjärnorna upp. Men tar man bort den progressiva och orimliga marginals-katten på högre inkomster, behövs ingen diskussion om till exempel idrottskonton, vilket vi påpekar i ett särskilt yttrande.

Anne-Marie Pålsson kommer senare i ett anförande att närmare belysa de positiva effekterna av det gemensamma borgerliga förslaget beträffande skattereduktion på 50 % för arbetskostnader för rotarbeten och hushållstjänster.

Herr talman! I en skattedebatt är det närmast självklart, som jag redan framhållit, att påpeka att skatterna inte kan sänkas fortare än vad den samhällsekonomiska utvecklingen tillåter. Det är först när effekten av en ny tillväxtfrämjande och företagsvänlig politik visar sig som Sveriges skattetryck bestående och uthålligt blir allt lägre.

Men, herr talman, det moderata målet är alltså fortsatt tydligt: Sveriges skattetryck måste ned. Det måste komma att ske bit för bit och i takt med att utrymme skapas genom reformer och tillväxt. Sverige ska i moderat tappning på nytt bli en tillväxt- och företagarnation.

Herr talman! Jag står självfallet bakom samtliga moderata reservationer i utskottet, men inskränker mig för tids vinning till att yrka bifall till reservation 1.

Anf. 26 ANNA GRÖNLUND (fp):

Herr talman! Skatter är en fråga om makt. Särskilt tydligt är det på det område som vi nu debatterar, nämligen skatterna på din, på min och på alla andras inkomster.

För oss liberaler är målet med politiken att öka alla människors makt över sina liv. Därför ställer vi oss bakom den princip som de allra flesta här i kammaren är överens om, att vården, skolan och omsorgen ska finansieras med våra gemensamma skattemedel.

För mig som liberal är principen om en solidarisk finansiering oerhört viktig. Det är därför också angeläget att vi har ett skattesystem som är allmänt accepterat och där alla medborgare känner att de får valuta för sina skattepengar. Skatterna på våra inkomster måste därför vara sådana att det känns motiverat för dem som har tjänat in pengar att också betala in skatt.

Herr talman! Det grundproblem som vi har i dag i vårt land är att många människor upplever att de varje månad betalar in stora summor pengar till skattemyndigheterna, men att de inte får ut samma värde vad gäller skolan, vården och omsorgen. Skolan ser inte till att våra barn har de viktiga baskunskaperna med sig i bagaget när de lämnar grundskolan. Vård innebär för de flesta människor i dag köer, onödigt lidande och lång, lång väntan. I äldreomsorgen finns det brister, och många anhöriga känner en stor otrygghet. Men de problem vi ser inom den offentliga sektorn löser vi inte genom höjda skatter utan genom att prioritera rätt,

genom att låta de anställda ta eget ansvar och genom att använda våra gemensamma resurser på ett klokt sätt.

Det ska löna sig att arbeta. Det är en devis som vi liberaler gärna lyfter fram. Utgångspunkten i den stora skattereform som genomfördes för snart tolv år sedan var att ingen skulle betala mer än 50 % i skatt och att majoriteten av alla inkomstagare enbart skulle betala kommunalskatt, det vill säga ungefär kring 30 % i skatt.

Dessvärre har stora delar av den stora skattereformen urholkats av olika socialdemokratiska regeringar. Det är därför nu hög tid att göra en ny översyn och genomgång av våra skatter, en helt ny skattereform – en skattereform som återställer inkomstskatterna så att det lönar sig att arbeta i alla inkomstlägen och där grundregeln är att de flesta betalar bara 30 % i skatt. För att det ska bli möjligt måste marginalskatterna sänkas.

För att leva upp till Bertil Ohlins devis vill vi från Folkpartiets sida införa ett förvärvsavdrag i kommunalskatten, ett avdrag som tillfaller alla som arbetar och som sänker skatten och gör det lönsamt att arbeta även vid lägre inkomster. Inte minst i ljuset av de socialdemokratiska kommunalskattehöjningar som har skett efter valet är det en väldigt viktig reform.

Men, herr talman, problemet ligger inte enbart i inkomstskatterna. Problemet ligger i den totala skattebördan för den enskilda människan, och den är orimligt hög i dag. Efter det att vi har betalat våra inkomstskatter och förhoppningsvis får en summa över i lönekuvertet, ska den summan räcka till fastighetsskatt, diverse momsinsbetalningar, energiskatter, punktskatter på drivmedel – ja, listan kan göras lång. Är vi dessutom i behov av att anlita en hantverkare, köpa städ- eller tvättjänster, då är skattebördan helt enorm.

Stressen, den ökade ohälsan, den bristande tiden för barn, familj och vänner är allt tecken på att vi lever i en tid där tiden inte räcker till. Många vill lösa tidsbristen genom att kunna köpa hushållsnära tjänster. Det handlar om städning, tvätt och kanske någon gång per år även fönsterputsning så att man kan se vårsolens strålar lysa in genom fönstret.

I undersökning efter undersökning visar det sig att barnfamiljer boende i förorter, på landsbygden, i Älvsbyhus, radhus eller lägenhet skulle vilja köpa den typen av tjänster. Ungefär en fjärdedel av alla hushåll skulle, om de hade råd och möjlighet, vilja köpa den typen av tjänster. Men det höga skatteuttaget hindrar att efterfrågan och utbud möts, åtminstone på en vit marknad.

I Sverige utgörs 63–74 % av kostnaderna för en tjänst av skatter och sociala avgifter. Det driver upp timpriset på vita hushållstjänster till en sådan nivå att de flesta tvingas fortsätta att själva storstäda huset i stället för att leka kull med barnen ute på gården.

De som ändå köper dessa tjänster gör det dessvärre svart. Vi vet att det i dag finns en stor svart marknad där många, företrädesvis kvinnor och unga, arbetar helt utan försäkringar, pensionspoäng, sjukpenning – ja, egentligen helt utan trygghet.

Från borgerligt håll har vi därför under många år drivit kravet på att skapa utrymme för en vit tjänstesektor, eftersom alla vinner på det. Konkret vill vi därför införa en skattereduktion för hushållens köp av denna typ av tjänster.

Herr talman! Jag vill sluta där jag började: Skatter är en fråga om makt. Det handlar om att finna en balans. Uttaget av skatter måste vara sådant att det räcker till att finansiera en bra skola och god vård och omsorg. Samtidigt måste vi alla känna att vi har ett rättvist skattesystem och att det lönar sig att arbeta.

Givetvis står jag som folkpartist bakom samtliga reservationer med liberal beteckning, men jag vill för tids vinnande yrka bifall endast till reservation 2 och reservation 8.

Anf. 27 PER LANDGREN (kd):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 3.

När Skattebasutredningens särskilde utredare i skatteutskottets offentliga utfrågning om skattebaserna för några veckor sedan beskrev sin position som enmansutredare var den högt flygande. Den förre LO-ekonomen hade fått uppdraget att som en segelflygare glida över och inspektera hela skattesystemet. Han anlade ett makroperspektiv. Ambitionen var att med bibehållet välfärdsutbud se över vilka skatter som bidrar till och vilka som skadar den svenska välfärdsmodellen.

Grundtanken var att skatter så lite som möjligt ska påverka arbetsutbud och konsumtions- och produktionsbeslut. Skattetrycket borde begränsas bara när den punkt har nåtts då skatternas skadliga effekter överväger. Dåliga skatter var bara de som rent samhällsekonomiskt fungerade dåligt, och då kom förmögenhetsskatten upp. Den fick tillbörlig kritik, också för att den var samhällsekonomiskt ineffektiv och dålig.

Första och enda gången moral kom med i anförandet om skattetopografin var när skattefusk togs upp. Folk drar sig nämligen undan skatt, och då var perspektivet uteslutande statens. Visst ska ett skattesystem vara samhällsekonomiskt effektivt, men det måste också vara någonting mer. Staten är ju summan av dess medborgare, och inte minst därför måste skatterna också vara moraliskt legitima. De ska underbygga, inte undergräva, solidaritet. Därför behöver svensk skattedebatt en moralisk, etisk, dimension. För mig är de begreppen helt utbytbara.

Alla skatter är egentligen allvarliga intrång på den enskildes eller på företagens verksamhet, och de har mer eller mindre skadliga effekter på ekonomin. Målet med skatter är emellertid något övergripande gott. Det övergripande goda får dock inte förverkligas med vilka medel eller metoder som helst. Målet är det gemensamma bästa, och för att skapa detta behövs en gemensam finansiering eftersom behoven är gemensamma. Till detta kommer även principer om förvaltarskap och solidaritet, men framför allt respekt för etiska värden och skatterättsliga principer.

Med en tydligare moralisk dimension vill vi kristdemokrater lansera en, som vi tycker, fruktbarande tudelning inom skattepolitiken. Den kan göra det enklare – jag säger inte att allt är svart och vitt här – att bedöma såväl enskilda skatter som skattenivåer. Följ nu med här!

Handlingar brukar i traditionell etik bedömas moraliskt-etiskt som goda eller onda. Därmed inte sagt att tillvaron vad gäller det goda och det onda alltid är så enkel att det kan vara hundra procent si eller hundra procent så. Men det är det som etik handlar om.

Lagstiftning är handling. Det är någon typ av talakt, vilket man sedan 60-talet talar om i modern analytisk filosofi och statsvetenskaplig och även idéhistorisk forskning. Skatter och skattenivåer bör därför kunna

bedömas utifrån lagstiftningarnas halt som goda eller onda om de medverkar till målen och om de är medel som överensstämmer med målen.

Naturligtvis reagerar en del och anser att det kan vara svårt, somliga skulle kanske hävda omöjligt, att entydigt klassificera en skatt eller nivå som helt ond eller god, och så är det naturligtvis. Men om någon reagerar mot detta och menar att det inte går, då kanske de gör det utifrån hållningen att det inte finns något som är gott eller ont, alltså någon typ av värdenihilistisk hållning. Kanske har man en utilitaristisk hållning och ser enbart till konsekvenserna, och där medlen inte betyder någonting.

Skatter enligt detta synsätt, och nivåer som medverkar till det övergripande målet och harmonierar med grundläggande etiska värden och traditionella skatterättsliga principer, är menar vi legitima och därmed goda. Skatter och skattenivåer som motverkar är därmed illegitima och onda. Med det här angreppssättet hoppas vi kunna skapa en medelväg i den ofta starkt polemiserade skattepolitiska debatten i Sverige.

För att kontra lite grann mot texten i utskottsbetänkandet vill vi klart och entydigt hävda att skatter behövs. Vi medborgare har en entydig moralisk skyldighet att betala skatt. Skatt handlar om att gemensamt finansiera det goda samhället, de gemensamma nyttigheterna, och den är ett medel som är nödvändigt av flera skäl. Det kan handla om folkhälsoskäl, miljöskäl och liknande i form av punktskatter. Målet om det goda samhället rättfärdigar en hel del.

Det övergripande skälet till beskattning är de ändamål som skatterna är tänkta att samla resurser till. Skatt på arbete, egendom eller vinst är aldrig, och kan inte heller vara, något gott i sig. Däremot är ändamålen för skatt någonting gott, och medlen måste då harmoniera med ändamålen.

För många går hushålls ekonomin ihop först när man får bidrag. Det är visserligen gott att välfärdsstaten eller samhället ger stöd åt människor i nöd, men man måste också tänka på att bidragsberoende kan skada människors självbild – och gör det också. Man kan uppleva vanmakt och frustration när man inte kommer till rätta med sin ekonomi trots att man arbetar heltid.

Paradoxalt nog tjänar alla heltidsarbetande människor egentligen gott och väl tillräckligt för att klara sitt uppehälle på egen hand, men den dolda skatten och det totala skattetrycket är så stort att inkomstskatterna reducerar människornas faktiska inkomst med mer än 60 %. Man kan räkna lite olika, men med de dolda skatterna blir effekten så kraftig.

Nivån på inkomstskatten är inte rättfärdig. Den är för hög när människor inte utan hjälp av bidrag kan förverkliga de grundläggande värdena i sina egna liv.

Därför är det ett viktigt mål för kristdemokratisk politik att utforma skatterna så att varken enskilda skatter eller nivåer förhindrar människor att förverkliga grundläggande värden och därmed grundläggande mänskliga fri- och rättigheter. Det måste bli ett slut på skatter som kränker enskilda eller hela familjer. Skatter måste vara moraliskt legitima annars är de onda.

Anf. 28 MARIE ENGSTRÖM (v):

Herr talman! Vi har från talarstolen hört att skatter kan vara onda, goda och skadliga och att de kan kränka. Men på något sätt vill ändå alla tydligen ha skatterna kvar i någon mening.

Före denna debatt var det en mycket viktig debatt, tycker jag. Den handlade om sysselsättning. Vi måste kämpa för att nå våra sysselsättningsmål. Det krävs full sysselsättning för att vi ska kunna klara välfärden, och det krävs tillväxt i antalet arbetade timmar. Färre i arbete innebär som bekant att en viktig skattebas krymper. Vi behöver fler sysselsatta både i offentlig verksamhet och i privata företag. Det är vår utgångspunkt. Här har skatterna också betydelse för sysselsättningen och välfärden, samtidigt som vi inom ramen för skattesystemet måste öka rättvisan och få en tydligare fördelningsprofil.

När vi diskuterar skattefrågorna kan jag säga att jag tycker att de utredningar som har kommit – P-O Edins nämndes, och LO har också gjort en skatterapport – sätter fart på debatten och kanske piggar upp debatten lite grann också, även om vi från Vänsterpartiet inte helt delar alla slutsatser.

Man pekar ändå på några viktiga saker. P-O Edin skriver att vi måste få en mer sansad debatt när vi jämför oss med andra länder. Han skriver till exempel i sin skattebasutredning att den traditionella jämförelse mellan skattekvoter som görs inte alltid är helt rättvisande mellan länder. Det är någonting som vi från Vänsterpartiet också har påpekat. Vi måste ha lite is i magen när vi tittar på dessa OECD-siffror och hela tiden jämför oss med andra länder. Det är faktiskt något som vi vet att OECD själva jobbar med just nu.

Vi i Vänsterpartiet tar upp dessa frågor lite grann i vår reservation. Där för vi även en diskussion om inkomstskattesystemet.

Det är många utredningar som pågår när det gäller skatter just nu. Vi skulle även vilja se över inkomstskattesystemet. Vi skulle vilja se en tydligare fördelningsprofil, och vi skulle också vilja se minskade margineffekter.

Det finns en ryckighet i systemet i dag som den så kallade LO-puckeln bidrar till, och den ryckigheten bör planas ut och i stället ersättas med ett mer jämnt fördelat grundavdrag som inte avser statlig taxering.

I höstens budgetproposition skedde en viss utjämning inom ramen för skatteväxling. Vi vet inte om det är det bästa sättet att lösa denna problematik. Men det är i varje fall en inriktning i vår politik där vi tycker att vi måste gå vidare och försöka göra systemet enklare och få det att upplevas som mer rättvist.

Det finns en annan fråga som vi tar upp i vår reservation. Den gäller skattelättnader för utländska nyckelpersoner. Som bekant fattade vi beslut i riksdagen för några år sedan om att nyckelpersoner skulle slippa betala skatt för en del av lönen samtidigt som vissa ersättningar skulle undantas från beskattning.

Nu har det visat sig att väldigt många ansökningar har lagts i kö, och det är till nackdel, dels för den som söker, dels för arbetsgivaren i fråga. Vi i Vänsterpartiet var kritiska till detta när det infördes för några år sedan. Vi menade att det skulle leda till gränsdragningsproblem och till svåra bedömningar om vilka som tillhör personkretsen och vilka som ska omfattas av det nya systemet. Så har det också blivit. Vi skriver i vår

reservation att vi vill ha en utvärdering av detta system. Även P-O Edin har invändningar mot denna typ av avsteg från likformighet i beskattningen som detta trots allt handlar om. Jag måste säga att jag delar hans uppfattning, att vi egentligen ska arbeta för att ta bort den här typen av avsteg.

Därför tog jag inte precis några glädjeskutt när jag häromdagen fick höra att en ensamutredare föreslår att vi ska införa en inhemsk expertskatt för att öka rörligheten på arbetsmarknaden. Man måste fråga varför vi ska tillskapa ett speciellt skattefrälse i det här landet för att öka rörligheten på arbetsmarknaden inom visst avgränsade län. Det handlar om de sju så kallade skogslänen. Jag ställer mig väldigt frågande till detta. Är det så att vi vill underlätta rörligheten på arbetsmarknaden har vi unika möjligheter att i stället utöka möjligheten till avdrag för dubbel bosättning. Det finns också ett tillkännagivande från riksdagen till regeringen om att man ska se över detta. Och regeringen ska komma tillbaka till riksdagen med något förslag i den riktningen. Det tycker jag däremot är oerhört viktigt.

En annan skattefråga som tas upp i reservationen och som lite grann tangerar den diskussion som jag för om avsteg från likformig beskattning gäller skattereduktion för hushållstjänster eller förmåner av fria hemtjänster, som någon annan rubricerar det. Det handlar alltså om att man ska införa en skattereduktion för privatpersoners betalning av arbetskostnader i hemmet eller innanför staketet, eller hur ni uttrycker det. Det är en rad skäl som tas fram. Man ökar valfriheten, man ökar jämställdheten, man ökar antalet jobb, man ökar effektiviteten, och man kommer till rätta med en betydande del av dagens skatteundandragande. Och ett betydande antal personer som i dag har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden kommer att få jobb. Det är bara hur bra som helst.

Men när förslaget sjötsattes i Danmark påverkade det inte sysselsättningen i någon nämnvärd omfattning. Den informationen har vi.

Enligt förslaget ska detta omfatta tjänster som ska utföras i det egna hemmet eller på den egna tomten, exempelvis städning, barnpassning eller gräsklippning. Vidare kan man läsa att det även kan handla om målnings- och snickeriarbeten och reparationer av hushållsapparater. Då behöver man inte ha mycket fantasi för att förstå vilka gränsdragningsproblem som detta kommer att innebära. I dag finns det redan etablerade företagare som utför denna typ av jobb. Och vilka nya häftiga beteenden tror ni att detta skulle ge upphov till? Då måste man ställa frågan: Vad kostar det att snickra på den ena sidan om staketet och att snickra på den andra sidan om staketet? Ni tycker att detta är en jättereform för arbete. Men jag förstår det inte.

Sedan har jag en fråga. Vem är det som ska ta dessa jobb? Ni skriver att det ger möjlighet för kvinnor att bjuda ut sitt kunnande på en vit marknad. Ja, det är det. Men är det min dotter som ska ta dessa jobb, eller vems döttrar är det som ska göra det? Vilka är det som ni talar om? Eller är det meningen att det är invandrarkvinnorna som ska gå hemma hos oss högavlönade och städa? Jag vet inte riktigt vart ni vill komma.

Herr talman! Jag förespråkar inte skattenedsättning för civilingenjörer, för höjdhoppare eller för sådana som klipper gräs. I skenet av detta tycker jag att det är uppfriskande med de rapporter och de utredningar

som har kommit där man väldigt kraftigt ifrågasätter dessa avsteg från likformig beskattning som görs.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 4.

Anf. 29 ANNA GRÖNLUND (fp) replik:

Herr talman! Marie Engström, man förstår väldigt tydligt av ditt anförande att du inte har någon större tilltro till marknaden för hushållsnära tjänster. Men jag skulle ändå vilja lyfta fram ett problem. Du säger i ditt anförande att det ändå redan finns ganska många etablerade företag som sysslar med detta. Visst, jag är också medveten om att det finns en hel del företag som ägnar sig åt att sälja hushållsnära tjänster. Men problemet i dag är att vi redan har beskattade inkomster med vilka vi ska betala för dessa tjänster. Det innebär att det inte är så många människor som har råd med det.

Jag ställer mig verkligen frågan: Är det så att det bara ska vara de som har riktigt höga inkomster som ska ha möjlighet att köpa dessa tjänster – fönsterputsning, gräsklippning? Jag tycker att det är väldigt märkligt.

Det är också märkligt att man både från vänsterpartihåll och från socialdemokratiskt håll – som vi säkert får höra senare – förespråkar att vi ska upprätthålla en svart marknad på det sätt som vi i dag har. Vi är ju alla i denna kammare – och så är det väl också utanför kammaren – väl medvetna om att det finns en väldigt stor svart marknad på området. Au pair-flickor från de forna öststaterna och från andra delar i vår omgivning kommer hit och jobbar. De jobbar i hushåll där de som anställer dem inte alls betalar in skatter och sociala avgifter. Vi vet också att det finns en väldigt stor svart marknad där företrädesvis unga invandrarkvinnor jobbar.

Är det den typen av marknad som ni vill ha? Vill ni fortsatt se en stor svart marknad?

Anf. 30 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Vänsterpartiet vill inte på något sätt se en stor svart marknad, vilket väl egentligen inte något parti vill. Naturligtvis har vi formuleringar om detta i vår politik. Till exempel har vi lyft fram, och det kommer vi också att göra senare i dag, frågan om schablonbeskattningen, något som mycket väl kan användas på mindre företag – kanske i de branscher som Anna Grönlund nämner. Vi tror att detta är ett mycket klokt sätt att komma till rätta med det stora skatteundragande som finns i dag.

Att mot bakgrund av detta med begränsade resurser och stora utmaningar för framtiden – redan i dag har vi ju en stor andel äldre människor som kräver mycket vård och omsorg, och vi kommer att få en ännu större andel äldre människor i framtiden – satsa skattemedel på unga friska människor tycker jag är fel prioritering. Jag vill använda de knappa resurserna just till vården och omsorgen av de äldre och till den offentliga verksamhet som vi tycker på ett mycket bra sätt representerar den generella välfärden.

Det här är mitt partis utgångspunkt i frågan.

Anf. 31 ANNA GRÖNLUND (fp) replik:

Herr talman! Problemet är att vi inte talar om unga friska människor. I stället talar vi om människor som är utbrända och som inte har tid med sina barn och än mindre med att ta hand om dammråttorna i hörnen. De skulle vara mycket behjälpta av att kunna köpa den här typen av tjänster.

Det är glädjande att ni ändå har en tanke på hur ni skulle kunna lösa problemet. Jag tror dessvärre inte att schablonbeskattningen löser problemet. Vill ni inte sänka det totala uttaget av skatt på den här typen av tjänster kommer vi inte runt det hela, utan då har vi ändå en stor svart marknad – eller ingen marknad alls – för den här typen av tjänster.

Jag tycker att detta är tragiskt. Vi vet ju att det finns ett väldigt stort behov av tjänster som vi väldigt enkelt skulle kunna lösa. Vi skulle kunna förenkla människors vardag, inte minst barnfamiljernas vardag. Samtidigt skulle vi kunna etablera en helt ny vit marknad där människor skulle kunna starta företag. Det kan gälla kvinnor eller män och äldre eller yngre. Jag tror att det här är en ganska lukrativ bransch om vi bara får den här marknaden att fungera. Det är inte värre att städa i någon annans hem än att städa på en arbetsplats. Tvärtom är det säkert betydligt trevligare.

Anf. 32 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Beträffande skatteundandragandet finns det ingen empiri som på något sätt visar att det handlar om en funktion av hög eller låg skattenivå. Det är ju inte så att vi i Sverige har ett större skatteundandragande än man har i något annat land. I det avseendet har vi ju fått siffror redovisade bland annat från Riksskatteverket.

Anna Grönlund säger att det här är så lätt och att det är fråga om en förenkling. Jag försökte förut påvisa vilka enorma gränsdragningsproblem ni drar upp. Vid läsning av er reservation om vad som ska omfattas när det gäller hushållsnära tjänster kan jag inte tänka mig annat än att vi måste ha en massa skatteadministratörer som kryper omkring i buskarna ute i villasamhällena för att kontrollera var reparationerna görs – om de görs på garageuppfarten eller ute på gatan. Ni har ju dragit gränsen vid tomtgränsen. Detta kan jag inte på något sätt se som en förenkling.

Anf. 33 ROGER KARLSSON (c):

Herr talman! Ärade ledamöter och åhörare! För att inte glömma bort det börjar jag med att yrka bifall till reservationerna 8 och 13.

För att det ska bli riktigt intressant att tala om inkomstbeskattning – betänkandet handlar ju om motioner om inkomstbeskattning väckta under den allmänna motionstiden – måste man, tycker jag, börja i värderingarna.

Det är så lätt att fastna i tekniker och skatteskalor, som exempelvis Bosse Ringholm gjorde när han i valrörelsen besökte en gymnasieskola i Linköping. En elev frågade finansministern varför man måste betala skatt redan vid inkomster på 11 000 kr om året. Finansministern svarade lite torrt: Jo, ser du, så är det därför att man måste fasa in i skatteskalorna.

Jag tror inte att det svaret väckte vare sig förståelse eller engagemang. Det var ett tekniskt svar men det var också en teknik som grundas i en värdering – en värdering som innebär att även människor med låga in-

komster ska betala hög skatt i Sverige. Men Bosse Ringholm kröp alltså undan värderingen och svarade med tekniken.

Många gånger tvingas människor i Sverige, trots att de har låga inkomster, att betala så hög skatt att de blir beroende av bidrag för att klara sig. Det tycker jag är direkt fel. Rent värderingsmässigt tycker jag att det är fel. Människor ska kunna leva på sin lön.

Herr talman! Ett bra skattesystem bidrar till att både människor och företag ges möjlighet att växa och utvecklas på lika villkor. Så är det inte i dag. Utgångspunkten för Centerpartiets skattepolitik är därför att vi måste utforma ett skattesystem som ger goda förutsättningar för fler företag att starta och att växa och som ger ett större ekonomiskt utrymme för landets familjer. Det är också därför som vi prioriterar skattesänkningar riktade just till låg- och medelinkomsttagare och småföretagare. Dessutom handlar det om människors boende.

I vårt budgetalternativ i höstas, som riksdagen för övrigt hade fräckheten att rösta ned, presenterade vi en inkomstskattereform som skulle ge en rejäl skattesänkning just för människor med låga och normala inkomster. En undersköterska som tjänar ungefär 15 000 kr i månaden skulle med vårt förslag per månad få 600–700 kr mer i disponibel inkomst att röra sig med. Gymnasieeleven i Linköping skulle kunna tjäna ungefär 40 000 kr på sommaren innan han behövde börja betala skatt. I dag kan han inte ens jobba en månad innan han tvingas betala skatt. Det är politik som gör skillnad, och det är en politik som ger människor självbestämmande i vardagen.

I det här betänkandet har vi i Centern, som sagt, två reservationer som jag har yrkat bifall till. Den ena rör hushållsnära tjänster – också det ett förslag som skulle ge människor ett större självbestämmande i vardagen. I dag har många människor och framför allt barnfamiljer svårt att få vardagen att gå ihop. Tidigare i debatten här lät det som att vi är helt fjärran från varandra. Men Lars Engqvist tyckte för bara några veckor sedan att kommunerna skulle erbjuda alla som är 75 år och äldre några timmars gratis hemtjänst i veckan. Det är alltså samma härad, samma problem, som vi adresserar: att människor ska kunna få vardagen att gå ihop. Däremot har vi olika lösningar, och dessa baseras på just värderingar.

Jag förstår dock inte vad det skulle vara för skillnad om det är kommunens hemtjänst som erbjuder hjälp några timmar eller om man via en skattereduktion gör det möjligt för människor att köpa tjänster. Framför allt tycker jag att det är de företag som redan i dag finns som är aktuella när det gäller städning i människors hem, gräsklippning eller vad det kan vara. Det gäller alltså företag. Jag har svårt att se det drakoniska, det negativa, i detta.

En annan del i betänkandet gäller vad som i debatten kommit att kallas för idrottskonto. Redan i dag har vi skogskonton och författarkonton, alltså möjligheter för skogsägare och författare att jämna ut sina väldigt ojämna inkomster. Vi tycker att även idrottsmän borde ha den möjligheten.

Bara de senaste veckorna har det regnat guld över Sverige. Det har varit slalomguld, och det var nu senast i friidrotts-VM inomhus fyra stycken guld på ungefär lika många försök. Jag är själv idrottstokig, så jag tycker att det här har varit jätteroligt. Men jag tycker också att det är

väldigt tråkigt att till exempel Kajsa Bergqvist, Christian Olsson och Anja Pärson tvingas flytta till Monaco av skatteskal. När Björn Borg gjorde det på 70-talet blev det ett ramaskri. När Ingemar Stenmark – han kanske var mer folklig, vad vet jag – några år senare följde efter var det inte så mycket snack om det, och nu höjer vi inte ens på ögonbrynen. Jag tycker det är synd.

Jag tycker att de idrottsmän vi har är otroligt viktiga förebilder för ungdomar, till exempel alla tioåringar som börjar med friidrott nu. Det är väldigt viktigt att vi kan ha dem kvar i Sverige. Då tycker jag att man ska pröva möjligheten med ett idrottskonto så att man kan jämna ut inkomster. Det handlar inte om att dra undan skatt. Det handlar om att få idrottarna kvar i Sverige och att de kan betala sin inkomstskatt i Sverige. Jag tror att det skulle vara viktigt. Idrotten är viktig som en förebild för ungdomar, och då är det bra att vi har förebilderna själva, idrottsstjärnorna, kvar i Sverige.

Anf. 34 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag fäste mig vid ett ord som Roger Karlsson använde: *tvingas* flytta utomlands. Jag uppfattar att de som lämnar landet väljer själva att göra så. Det är ju trots allt så att det finns idrottsmän som också stannar kvar. Man tvingas ju inte med automatik att flytta utomlands bara för att man är en elitidrottsman.

Jag har läst er reservation. Ni tar mycket riktigt upp att det kanske inte handlar bara om elitidrottsmän utan även andra som har den här typen av inkomster.

Jag skulle vilja ställa en motfråga. Jag är också väldigt idrottsintresserad. Jag tycker det är jättekul. Friidrott är verkligen toppen. Och jag vet att det finns väldigt många idrottsmän som inte tillhör de här kanske 10–15 i den yppersta eliten, men som lägger ned en stor del av sitt liv, sitt engagemang och kanske sina besparingar. Man kanske åsidosätter studier – vad vet jag. Om du och ditt parti säger att ni värnar idrotten så oerhört mycket: På vilket sätt värnar ni den här gruppen?

Anf. 35 ROGER KARLSSON (c) replik:

Herr talman! Vad gäller tvång och val: Givetvis är det ett val man gör, men man gör det utifrån att man känner ett tvång. Man tjänar mycket pengar, man kanske avbryter studier tidigt och man vill kunna jämna ut inkomsten och få lite kvar efter den aktiva karriären, för den kanske inte är så lång. Just i friidrott är det väldiga belastningar, och karriären kan ta abrupt slut. Det vet man inte.

Frågan gällde också alla idrottare som lägger ned mycket tid men som inte blir så här framgångsrika. Vi har ju ett system i Sverige med idrotten som en folkrörelse, och jag tycker att det är otroligt viktigt att slå vakt om den. Men även breddidrotten behöver spetsen, och spetsen är de som blir framgångsrika. De behövs alltså som förebilder. Det handlar inte om att den ena tar från den andra. Det handlar om att de som faktiskt lyckas ska få möjlighet att kunna bo kvar i Sverige och ha lite kvar efter skatt också.

Anf. 36 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag kan dela uppfattningen att breddidrotten är beroende av eliten. Vi ser ju nu väldigt många ungdomar som rusar till idrottsföreningarna, och det är ju oerhört positivt.

Men jag fick inte svar på min fråga. Om man nu så till den milda grad värnar idrotten, hur värnar ni då de många som befinner sig på elitnivå, men inte på den yppersta nivån? Jag hör på ditt svar att ni inte har något svar på den frågan. Det är ju bland dem som vi så småningom får fram den här yppersta eliten. Jag tycker inte riktigt att Centerpartiets argumentation i den här frågan är riktigt heltäckande.

Ni har lagt fram ett förslag om skattenivåer, men vi kan ju ändå inte på något sätt mäta oss med de låga skattenivåer som faktiskt råder i de länder dit vissa idrottsmän väljer att flytta. Det är ju ett faktum.

Anf. 37 ROGER KARLSSON (c) replik:

Herr talman! Det handlar inte om att konkurrera med skattenivån i Monaco, eftersom man där inte har någon inkomstskatt. Det handlar om att ge möjligheter att stanna kvar för dem som vill det.

Ett idrottskonto siktar in sig på dem som tillfälligt har väldigt stora inkomster. Vad gäller breddidrotten handlar det till exempel om att inte införa momsplikt på ideella föreningar, som det finns förslag om. Då skulle man ju tvingas till moms på sponsorintäkter.

Jag tror att det som är bra för idrotten är bra för alla idrottare.

Anf. 38 BARBRO FELTZING (mp):

Herr talman! Jag vill bara nämna att vi står här i krigets hotande skugga, och det ligger väl i bakhuvudet hos oss alla, förmodar jag.

Vi debatterar skatter utifrån motioner från allmänna motionstiden. I det här betänkandet har vi i Miljöpartiet bland annat en motion som kan tyckas vara liten. Den gäller att helt avskaffa beskattning av ungdomars tillfälliga arbetsinkomster, och det gäller de ungdomar som lever i bidragsfamiljer.

En ungdom som tar ett sommarjobb för att stärka sin ekonomi med lite pengar under skoltiden och samtidigt få arbetslivserfarenhet betalar vanligtvis ingen skatt under grundavdragsnivå. Men om barn och ungdomar som uppbär barnpension efter en avliden förälder sommararbetar så utgår skatt. Samma sak gäller om familjen har socialbidrag. Då sänks också föräldrarnas bidrag om barnet skaffar sig extrainkomster i form av till exempel sommarjobb. Det här behandlar man inte i skatteutskottets betänkande, men det ingår i motionens text, och jag vill bara nämna det.

Här är det upp till kommunen att bestämma hur man vill göra. Men vi tycker att det borde ligga på staten att uppmana kommuner att inte diskriminera vissa föräldrar, eftersom barnkonventionen om barns lika rättigheter ska inarbetas såväl i kommunens verksamhet som i riksdag och regering.

Om en ungdom i en socialbidragsberättigad familj sommarjobbar tillsammans med en kamrat som inte har socialbidrag kan faktiskt hälften eller mer av lönen försvinna för den bidragsberättigade ungdomen. Detta bidrar till att klyftorna ökar, när ungdomar som redan befinner sig i en utsatt situation på grund av familjens begränsade resurser ser att det inte

lönar sig att arbeta. Cirka hälften av Sveriges kommuner tolkar på detta vis lagstiftningen strängare än andra.

Herr talman! När det gäller skatteavdrag på grund av barnpension har utskottet tidigare, år 1990, tagit beslut om att delvis undanta barnpension från beskattning. Resultatet blev att månadsvis ge reducering med en tolfedel av 40 % av prisbasbeloppet och det som ligger därutöver. Utskottet tycker att det här är en rimlig avvägning, men vi i Miljöpartiet håller inte med om det. Vi vill att det ska bli helt skattefritt liksom det är för sommarjobbade ungdomar i övrigt.

Eftersom barnpensionen blir så olika stor på grund av vad den döde föräldern tjänade kan det bli så illa att det inte blir något över av sommarinkomsten, eftersom den beskattas ihop med barnpensionen. Detta är en orättvisa som vi tycker att regeringen bör uppmärksamma, och jag vill därför, herr talman, yrka bifall till reservation nr 5 i betänkandet.

Anf. 39 ARNE KJÖRNSBERG (s):

Herr talman! Jag fick en tankeställare av det som Barbro Feltzing inledde med. Jag hade tänkt på det tidigare i dag. Vi debatterar självklart viktiga frågor, men vi gör det i något som Barbro Feltzing kallar ”krigets skugga”. Det spelar oerhört stor roll också för den ekonomiska utvecklingen, om vi nu ska börja tänka i kronor och inte bara i människoliv, som naturligtvis är det allra viktigaste. Jag har med mig detta någonstans i bakhuvudet i mina samtal om de här frågorna.

Det finns väl få områden där skiljelinjerna – på gott och ont, men huvudsakligen på gott, tycker jag – är så klara som när det gäller skattepolitiken. Det leder också till att vårt utskott, skatteutskottet, får väldigt många motioner. Jag känner inte till något parlament som har friare motionsrätt än Sveriges riksdag. Jag tycker att det är bra. Det finns en del som vill begränsa motionsrätten. Per Erik Granström pekade på några exempel i sin inledning. Låt mig ta några exempel: Vi har förslag om allt från inkomstskatteskalen över avdrag för musikinstrument till avdrag för hushållsnära tjänster och allting däremellan.

En del tycker som sagt att motionsrätten ska begränsas. Jag tycker inte det. De idéer som avspeglas i motionerna kommer, tror jag, nästan alltid från medborgarna, från väljarna som har valt respektive ledamot. Det innebär inte att jag tycker att idéerna alltid är bra. Ibland är de det, men inte alltid. Men icke desto mindre tycker jag att det är av värde för samhällsdebatten att dessa motioner, dessa förslag som medborgarna har talat med sin riksdagsledamot om, kommer fram och aktualiseras i vårt högsta beslutande organ, alltså riksdagen.

Det finns också de som tycker att man ska ha mer summarisk behandling av vissa motioner och att man inte ska få skriva i stort sett samma motion varje år. Låt mig ta ett exempel nu. Det är bara ett exempel. Lennart Hedquist med flera har skrivit en motion om att den statliga skatten på sikt ska slopas, och det Lennart Hedquist kallar värnsskatten ska slopas omedelbart. Jag tycker inte så, men även om Lennart Hedquist, som jag tolkade det, till en del möjligen tog avstånd från sättet att behandla skattefrågorna i valrörelsen tycker jag att det är rimligt att Lennart Hedquist motionerar om detta. Jag är säker på att riksdagens kammare om några timmar kommer att avslå den här motionen, men jag tycker inte att det är något fel om Lennart Hedquist och hans medmot-

ionärer väcker den motionen i höst igen, för det är såvitt jag har förstått ett uppdrag Lennart Hedquist har fått av sina väljare. Jag tycker att det är bra att vi har ett sådant system i Sverige.

Herr talman! En del har sagt ungefär samma sak men formulerat det på ett annat sätt än jag nu kommer att göra: Skatter är inget självändamål. Främsta syftet med skatterna, som bland andra Marie Engström sade, är att finansiera välfärden. Samtidigt tycker vi, och säkert Marie Engström också, att de ska stimulera till arbete och investeringar, till en uthållig utveckling och minskade ekonomiska och sociala klyftor.

Vi socialdemokrater kan aldrig ställa oss bakom en politik som innebär att de välbeställda får stora skattesänkningar på bekostnad av exempelvis kvaliteten i vården, skolan, omsorgen eller vad det nu kan vara. Vi kan inte heller acceptera att klyftorna i samhället ökar kraftigt. Tvärtom är vi övertygade om att det av en lång rad skäl är bra med minskade klyftor. Det håller ihop samhället. Det är kittet som behövs. Dessa mål är alldeles särskilt angelägna när ekonomin utvecklas långsamt, som den av olika skäl gör nu, och när de offentliga finanserna är ansträngda.

Även när ekonomin utvecklas långsamt ska skatterna utformas på ett fördelningspolitiskt rättfärdigt sätt. Skattereglerna får inte försämra de offentliga finanserna. Det är inte bra för någon. På dessa fundament kommer vi att fortsätta med skattefrågorna. Skatter är ju inget självändamål, som jag sade. Det betyder att när ekonomin så tillåter kommer vi att prioritera förbättringar för löntagarna och småföretagarna.

Om man formulerar detta i punktform skulle skatterna från våra utgångspunkter ha följande uppgifter:

1. Finansiera den gemensamma välfärden
2. Stimulera arbete och företagande
3. Bidra till att bygga det vi har kallat det hållbara Sverige
4. Vara omfördelande och utjämnande
5. Vara ett verksamt medel i konjunkturpolitiken. Detta har jag sagt många gånger tidigare. Det är lättare att säga än att göra.

Med detta som bakgrund vill jag framföra några synpunkter på de frågor där vi skiljer oss åt.

Moderaterna vill, som de säger, på sikt införa en proportionell inkomstskatt. Det brukar kallas platt skatt och innebär att alla ska betala lika många procent av sin inkomst, oavsett hur stor den är. Nu är det så att den som har en taxerad inkomst på 25 000 kr eller mer per månad betalar 20 % i statsskatt på den överstigande delen. Detta vill Moderaterna alltså på sikt slopa. Vi anser att man även på sikt ska ha en progressivitet i skatteskalen. Om man har höga inkomster kan man alltså betala mer i procent. Det är i linje med min fjärde punkt som handlar om att skattesystemet ska vara utjämnande.

Så till det som Lennart Hedquist kallar värnskatt. Efter valet 1994 och det regeringsskifte som det valet ledde till införde vi något som vi då döpte till värnskatt. Vi höjde statsskatten från 20 % till 25 %, och vi sade att detta skulle gälla under mandatperioden till och med 1998. Det var ett mycket medvetet avsteg från den stora skattereformen. Skälet känner ni alla till. Vi hade ett jättelikt budgetunderskott. Jag ska inte nu gå in på

varför det var så. Jag bara noterar att det förhöll sig så. 1995 beräknade vi att budgetunderskottet skulle vara i intervallet 230–250 miljarder. Det är oerhört mycket pengar. Inte ens vi som sysslar med detta varena dag kan se 230 miljarder framför oss. Själv har jag svårt att se 1 miljard framför mig. När det handlar om hundratals miljoner kan jag kanske växla det till Volvobilar och ställa dem på rad.

Det innebar att när vi, Sverige, skulle betala ut en krona hade vi 60 öre, och 40 öre fick vi gå och låna någonstans. Det var innebörden av att det fattades 230 till 250 miljarder i portmonnän. Då gjorde vi en lång rad nedskärningar. Vi känner alla till dem. Och så införde vi värnskatten för att sanera ekonomin. När vi var uppe på fast mark igen slopade vi den förhöjda statsskatten – ja, då kallade vi det värnskatt, faktiskt – vid utgången av 1998, helt i linje med vad vi hade sagt på hösten 1994.

När vi i slutet av 1980- och början på 1990-talet i gott samarbete med Folkpartiet genomförde den stora skattereformen var vi överens om flera utgångspunkter. En sådan var att varje inkomstgrupp skulle bära sina egna skattesänkningar. Vi var överens om att det var svårt att överblicka detta i genomförandeskedet, och vi beslöt att utvärdera detta om några år. Så gjorde vi det. Då kom vi fram till att en inkomstgrupp, nämligen de som tjänade mest, inte hade burit sina egna skattesänkningar. Därför tillkom det som jag kallar för det andra skalsteget i statsskatten. Lennart Hedquist – och mer smärtsamt Anna Grönlund och Anne-Marie Ekström – kallar det värnskatt. Den tillkom som en följd av att varje inkomstgrupp skulle bära sina egna skattesänkningar. Det innebär att den som har en taxerad inkomst på mer än drygt 37 200 kr per månad betalar ytterligare 5 % i statsskatt på den del av inkomsten som ligger ovanför detta belopp.

Detta, Anna Grönlund och Anne-Marie Ekström, är helt i linje med våra överenskommelser när vi genomförde det som alltfler nu kallar den stora skattereformen. Vi socialdemokrater tycker att det är rimligt att man om man tjänar mer än 37 200 kr i månaden kan bidra till det gemensamma bästa med ytterligare lite grann. Därav det andra skalsteget.

I förbigående vill jag till Folkpartiets företrädare säga att ni skriver att utgångspunkten för skattereformen var att bara 10 % skulle betala statlig skatt. Det var det inte. Det var 15 % som var vår gemensamma utgångspunkt. Vi är inte där nu. Det är troligen omkring 17 %. Det beror lite grann på löneutvecklingen. Men vi är på väg nedåt till det som var vår gemensamma målsättning.

Jag har förstått av inledningen på debatten att det blir en särskild debatt om hushållstjänster. Därför inskränker jag mig nu till att säga att jag instämmer i alla Marie Engströms argument i den delen. Vi får se om vi senare får anledning att återkomma i eventuella replikskiften.

Jag vill ta upp en sak till. Fram till årsskiftet var det så att om man var statspensionär – det finns 500 000–600 000 – fick man sin pension utbetald från ett håll, och där drogs också skatt. Från och med det årsskifte som vi hade för några månader sedan får man som statspensionär pension dels från SPV, Statens pensionsverk, dels från det allmänna systemet, låt oss kalla det för Riksförsäkringsverket, och sedan drar man skatt på båda ställena.

Det innebär att de som på vardera stället ligger precis under brytpunkten preliminärt inte betalar någon statsskatt. Men när de nästa vår får reda på ställningen på skattekontot kommer de att ha jättestora rests-

katter, som vi kallade det förr i tiden. Detta har uppmärksammats. Det har skickats ut ett meddelande till dessa personer. Men jag befarade när jag satt och funderade på detta i natt att det är likadant i andra änden.

De som har låga inkomster, låga pensioner och därmed inte betalar någon skatt kommer att drabbas av samma sak. Detta är något som vi måste uppmärksamma. Jag har tagit upp den första delen med de som har höga pensioner. Men jag tror att det är problem i den andra änden också. Jag vill bara sträcka upp ett varningens finger. Det kommer att leda till jättelika konsekvenser för många tiotusentals statspensionärer, som man kallar det.

Herr talman! Till sist yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet i alla dess delar och avslag på reservationerna.

Anf. 40 PER LANDGREN (kd) replik:

Herr talman! Arne Kjörnsberg sade under anförandet att skatt inte var något mål i sig. Syftet och målet med skatter var att finansiera välfärden, stimulera arbete och företagande, skapa förutsättningar för det hållbara Sverige och omfördela, och ett konjunkturpolitiskt syfte fanns också med. Dessa syften kan man i sig diskutera. Men jag tänkte ta en annan fråga.

Skatt är ett medel, och medlen ska rimligtvis harmoniera med syftena. Såvitt jag vet, och det kan säkert Arne Kjörnsberg tala om mer exakt, har Arne Kjörnsberg ett speciellt uppdrag vid sidan av alla uppdrag. Det är en position som etisk talesman i det större partiet. Då vill jag fråga: Kan inkomstskatten, som ett exempel, som ett medel och dess nivåer någon gång bli moraliskt, etiskt orättfärdig?

Anf. 41 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! Ja, det kan den troligen. Men jag kan inte säga var nivån går. Jag gjorde några anteckningar under Per Landgrens huvudanförande. Per Landgren sade att skatterna ska vara etiska och moraliska. Det är utbytbara storheter för Per Landgren.

När jag sysslade lite mer frekvent med det som Per Landgren antydde gick jag till uppslagsboken och kontrollerade. Där står att etiken handlar om principerna, idéerna och moralen handlar om det vardagliga sättet att hantera dessa principer. Detta mer nämnt i parentes.

Per Landgren sade också att det kan vara gott och ont. Vårt problem är, Per Landgren, att vi har olika uppfattningar om vad som är gott och ont. Våra väljare har med all säkerhet olika uppfattningar. Jag är fullständigt övertygad om att de socialdemokratiska väljarna tycker att det är rimligt att man har statsskatt och får betala mer om man tjänar mer. Det är skillnaden mellan gott och ont.

Vi har olika uppfattningar. Vi kan aldrig knäcka det genom en matematisk formel, Per Landgren.

Anf. 42 PER LANDGREN (kd) replik:

Herr talman! Jag tror på en rationell dialog. Om vi börjar med etik och moral finns det ingen som helst enighet om, mer än möjligtvis i uppslagsboken, att det skulle betyda olika saker. Forskare och andra använder de orden på olika sätt. Det finns ingen som helst språklig mening att ha ett grekiskt ord och ett latinskt ord för precis samma sak och sedan ge

dem en annorlunda betydelse. I den här diskussionen har det i varje fall ingen som helst betydelse. Jag gjorde en så kallad stipulativ definition när jag använde orden. Jag använde dem i samma betydelse, punkt slut. Moral och etik är samma sak. Om Arne Kjörnsberg vill göra en skillnad är det en annan sak. Men för diskussionen har det ingen betydelse.

Arne Kjörnsberg medgav att inkomstskattens nivå kan ligga någonstans, var visste han inte, där skatten blir moraliskt orättfärdig. På vilka grunder gör ni den bedömningen? Hur resonerar ni socialdemokrater? Innan jag skulle säga att vi inte är överens, ser olika på detta och så vidare, som Arne Kjörnsberg sade, vill jag ändå först höra hur ni resonerar. Jag dömer inte ut er på något sätt. Jag tror i stället att vi kan mötas både över blockgränserna och inom blocken.

Vilka grunder och vilka kriterier har Arne Kjörnsberg och Socialdemokraterna för när inkomstskatten blir moraliskt orättfärdig?

Anf. 43 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! Om ni kan enas inom ert block vet jag inte. Reservationerna tyder inte på det, mer än i vissa små stycken. Men det är inte mitt bekymmer. Det är möjligen ert.

Per Landgren sade i sitt anförande att inkomstskatten inte är rättfärdig. Jag har antecknat det så, men jag köper om Per Landgren menade att nivån på inkomstskatten inte är rättfärdig. Utifrån vilka utgångspunkter är den inte det? Låt oss vända på kuttingen, Per Landgren.

Herr talman! Jag tycker att vi ska komma överens om vad vi vill lösa gemensamt. Det är skolan och vården. Vi tycker att det är rimligt att vi har barnbidrag och studiebidrag till ungdomar som går i gymnasieskola. Det finns förresten förslag att man ska ändra det så att det ska utgå hela året. Vi får se om vi kommer fram till det.

Jag är säker på att Per Landgren kommer att trycka på ja-knappen om det kommer ett sådant förslag. Men om vi lägger fram det förslaget måste vi se till att vi kan betala det. Då är jag inte säker på att Per Landgren kommer att trycka på ja-knappen.

Det är där vi har problemet, herr talman. Vi måste börja i den änden. Skaffar vi oss utgifter är det, för att använda Per Landgrens ord, moraliskt, rimligt och till och med rättfärdigt att se till att vi betalar för våra utgifter.

Anf. 44 ANNA GRÖNLUND (fp) replik:

Herr talman! Det är kanske en av de allra viktigaste frågorna som vi debatterar här i dag, nämligen finansieringen av den gemensamma sektorn och hur vi ska ta ut skatterna. Jag förundras lite grann när Arne Kjörnsberg radar upp sina fem punkter, även om jag kan instämma i många av dem. Jag förundras av den anledningen att finansieringen av välfärden kommer före arbete och företagande.

Arne Kjörnsberg sade här i en replik till Per Landgren alldeles nyss att om vi ska höja studiemedlen och kunna få en bra vård och omsorg krävs det också att vi har skatteintäkter. Ja visst, det gör det. Men skillnaden mellan dig och mig, Arne Kjörnsberg, är att jag tror att vi genom att göra kloka skattesänkningar, där skatterna i dag dämpar företagsamheten i Sverige, kan få en betydligt bättre välfärd. Det är tack vare att vi

får en större skattebas, fler människor i arbete och fler företag som kommer i gång. Det är väldigt viktigt.

Den första frågan som jag skulle vilja ställa till Arne är alltså: Var det någon rangordning i dina punkter, eller kom de bara i en slumpmässig ordning?

Prot. 2002/03:74
19 mars

*Allmänna motioner om
inkomstbeskattning*

Anf. 45 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! Det som Anna Grönlund talar om nu är dynamiska effekter. Jag var med och gick på den grejen en gång. Jag var med 1988, 1989 och 1990, när vi förberedde den stora skattereformen. Tillsammans med Anne Wibble var jag den som hade de flesta mötena en vinter, då vi försökte bygga under den stora skattereformen – detta mer parentetiskt sagt. Jag hade mycket stor respekt för Anne Wibble och har mycket stor respekt för hennes minne.

Men vi lärde oss läxan om dynamiska effekter. Vi hade lite otur, för vi fick en konjunkturedgång samtidigt som vi genomförde skattereformen och satte den i sjön. Jag tror ändå, som Gunnar Sträng sade, att först ska pengarna in och sedan kan vi resonera om hur vi ska använda dem. Det tror jag är en bra utgångspunkt.

När jag satt i natt och skrev ned några stolpar så råkade det bli så att finansiera välfärden blev punkt ett, bara därför att det ligger så nära mig. Det kunde ha varit tvärtom. Jag är naturligtvis medveten om att skatteintäkter kommer från arbete. För att det ska finnas arbete måste det förstås finnas företag. Det finns alltså ingen rangordning i det här, utan det var bara ett sätt att göra det enklare för mina värderade åhörare, för herr talman och för stenograferna som jag sade: För det första, för det andra, för det tredje, för det fjärde och för det femte. Men den femte punkten satte jag medvetet sist. Det gäller detta om ett aktivt konjunkturpolitiskt medel, och det hade jag med i reservationen. Jag vet hur svårt det är att använda det så, men jag hoppas att vi så småningom kan komma därhän att vi kan höja exempelvis momsens när hjulen snurrar för fort och sänka den när hjulen bromsas för mycket – för att ta ett exempel.

Anf. 46 ANNA GRÖNLUND (fp) replik:

Herr talman! Det var ju glädjande att det inte fanns någon rangordning.

Jag vill bara säga till Arne Kjörnsberg att jag inte alls räknade med några dynamiska effekter. Däremot är jag medveten om att vi i dag har en del skadliga skatter som hindrar företagsamheten. Låt oss släppa den debatten just nu, för den kommer om 40 minuter eller en timme ungefär.

Jag skulle vilja återgå till det här med skattereformen. Det är glädjande att du tillsammans med Anne Wibble var de ledande bakom de goda tankarna som kom. Ni var åtminstone delaktiga, om du nu inte vill ta på dig ansvar här! Jag tycker att det vore tacksamt om vi kunde återvända till den skattereform som gjordes, och jag skulle inte ha någonting emot att genomföra den tillsammans med dig och andra socialdemokrater.

Jag vill också återkomma till det som du sade från talarstolen, det vill säga att ni ett tag efter skattereformen gjorde en utvärdering där man konstaterade att varje inkomstgrupp skulle bära sina egna skattesänkningar. Då hade höginkomsttagarna inte kommit att göra det. Jag har en

konkret fråga: Blev det då bättre för att ni sänkte momsén på oxfilé? Blev det mer rättvist genom det?

Herr talman! Problemet är att Socialdemokraterna genom de hundratalstals avsteg som har gjorts från den stora skattereform som genomfördes har förfuskat den. Jag önskar verkligen att vi i den här kammaren inom en kort tid kan fatta ett nytt beslut om en ny, stor skattereform.

Jag vet att Marie Engström och jag inte har exakt samma åsikter. Men det verkar ju ändå lovvärt att man också från vänsterpartihåll har de här tankarna. Låt oss därför göra gemensam sak, och få igenom en ny, stor skattereform som gör det lönsamt för alla medborgare att arbeta!

Anf. 47 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! Jag påstår helt rakt på sak att det är lönsamt för alla att arbeta. Där har Anna Grönlund uppgiften att bevisa att det inte är lönsamt. Det är lönsamt för *alla* att arbeta i vårt land.

För att det inte ska råda några missförstånd vill jag påpeka att jag inte alls var någon av de ledande i arbetet med den stora skattereformen. Jag var en av de där vardagsarbetarna som åkte land och rike runt. Det var bara i den delen som jag jämförde mig med Anne Wibble. Vi resonerade ibland, och sade: Hur många möten har du nästa vecka? Hur många har du i dag? Det var alltså bara i det avseendet.

När det gäller företagandet så var det en av de tidigare talarna som – lite ofint, tycker jag – tillät sig att kritisera en icke närvarande person, som inte har yttranderätt i denna kammare. Jag ska referera till P-O Edin utifrån andra utgångspunkter. De direktiv som han hade var oerhört öppna. Det visar att Socialdemokraterna – i det här fallet representerade av den nuvarande finansministern – har ett öppet sinne för att se vad som behöver göras. Det kanske gäller förmögenhetsskatten, vad vet jag? Det kanske också finns andra saker. P-O Edin har pekat på en del. Vi har ett öppet sinne för att resonera om det här. Den internationalisering av ekonomin som har skett leder säkert till att vi ibland till och med måste göra saker som vi egentligen inte vill göra. Det kanske vi blir tvingade till med nödvändighet.

När det gäller oxfilén så sitter den mannen där borta – eller i varje fall hans företrädare. Det var en politisk överenskommelse, Anna Grönlund. Sådana får man göra ibland. Vi gjorde en med er om den stora skattereformen. Man kan diskutera storleken på de olika sakerna, men så är det i det politiska livet.

Anf. 48 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Herr talman! Jag har inledningsvis ett påpekande. Det nämns ofta att vård, skola och omsorg skulle vara de poster som slukar de mesta skattepengarna. Så är det inte. Det mesta av skattepengarna används för att gå till personer som inte arbetar, till sjuka, till förtidspensionerade och så vidare. Skatteinkomsterna används företrädesvis till transfereringssystemen.

Här kommer man in just på frågan om rättfärdigheten i inkomstskatten. Ett rättfärdigt inkomstskattesystem måste grundas på principen att man i första hand får behålla så mycket av sin lön att man kan leva på den. Därefter börjar man betala skatt.

Det finns också en annan sak som måste beaktas, nämligen det som jag skulle vilja kalla för eroderande effekter av ett skattesystem. Arne Kjörnsberg säger ungefär att man inte kan räkna med dynamiska effekter och ta in dem i förväg. Men här i Sverige ser vi hur skattebaser eroderar. Socialdemokraterna kanske kommer att acceptera att förmögenhetsskatten har den verkan, men vi ser ju också hur den progressiva inkomstskatten har exakt samma verkan. Det innebär att kompetens lämnar landet, att extraarbete inte utförs och att svartarbete breder ut sig. En skatt som har den effekten är skadlig.

Arne Kjörnsberg säger att höginkomsttagare måste kunna bidra ytterligare inom ramen för en proportionell skatt. Ja, Arne Kjörnsberg och jag kan göra det. Men vilket besked ger ni egentligen till dem som flyttar utomlands och till de grupper som ni vill skydda nu genom att ge skatteavvikelser på grund av de höga skatterna i vårt land?

Anf. 49 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! Jag måste få börja med att ställa en fråga. Lennart Hedquist får förklara i nästa replik vad han avser med det sista som han sade om skatteavvikelse. Det kan jag inte svara på annars.

Jag har noterat att herrarna Hedquist och Landgren numera båda två har börjat använda ett nytt ord i resonemanget om skatterna, nämligen rättfärdig. Låt mig berätta en historia om det. Sveriges längste statsminister, Tage Erlander, talade alltid om att samhället skulle vara riktigt, rättvist och så tillade han alltid – vilket förvånade många på den tiden – rättfärdigt. Det är många historiker som har funderat över varför han använde just det ordet. Man har kommit fram till att det troligen var ett utflöde av hans uppväxt i frireligiösa kretsar i Värmland. Vad som är bakgrunden till att herrarna använder det undandrar sig min bedömning, men jag noterar att ni har gjort det. Jag tycker faktiskt att det är ett väldigt fint ord. Om man funderar på vad det egentligen betyder är det ett väldigt fint ord, men, mina herrar, vi gör olika bedömningar av vad detta innebär exempelvis när det gäller skatteskalan.

Förhoppningsvis gör våra väljare samma bedömningar som vi var och en gör. Men Lennart Hedquists väljare och socialdemokratiska väljare har troligen olika uppfattning om det, och där har vi vårt gemensamma problem. Vi får försöka att resonera oss fram så gott det går utan att använda för stora och starka ord. Jag påstår inte att Lennart Hedquist eller ens Per Landgren gör det, men jag vill kanske sträcka upp ett varningens finger för mig själv.

Anf. 50 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Herr talman! Arne Kjörnsberg kan väl studera vår bakgrund. Då får han kanske svar på frågorna. Jag tycker att det är viktigt att påpeka att just ordet rättvisa är ett begrepp som kan ha lite olika innebörd för olika människor. Men däremot bör man kunna definiera vad som är rättfärdigt på ett mer objektiva sätt. Jag tycker att ett rättfärdigt skattesystem ska ta hänsyn till försörjningsbördan. Man ska inte behöva betala skatt så länge man inte kan leva på sin lön. I första hand ska lönen gå till att betala livets oundgängliga utgifter.

Men sedan har vi det höga skattetrycket, Arne Kjörnsberg, och det problemet möter ni hela tiden med att försöka göra lite speciella grejer

för lite olika människor. Ni har gjort det när det gäller förmögenhetsskatten och när det gäller inkomstskatten med den här expertskatten. Nu har ni haft en utredare som kommit på tanken att vissa experter som flyttar till Norrland skulle kunna undgå den höga statliga skatten.

Det här visar i första hand att ni inte förstår att det är ett generellt problem. Kompetens försvinner ur landet, extraarbete utförs inte och svartarbete breder ut sig. Det är en skattebas som eroderar. Ni får faktiskt en dynamisk effekt om ni avskaffar den och sätter punkt för de eroderande skattebaserna.

Anf. 51 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! Utredaren, som häromdagen torgförde sina tankar om en särskild skatt i stödområdet, kommer med sitt förslag. Vi får väl skicka det på remiss, bereda det och så vidare, men jag är ytterligt tveksam till det. Lägg märke till att jag använde ordet "jag" eftersom detta inte är berett eller resonerat om i vårt parti. Jag är ytterligt tveksam, eller för att säga som jag har sagt till några journalister: Jag tycker att det är fel. Jag tar avstånd från det.

Det är ett klart besked, men ännu så länge kan det bara gälla mig själv, Lennart Hedquist, eftersom jag inte tar på mig att tala för mitt parti utan att vi har resonerat om detta.

Sedan har vi detta att det är så många som flyttar därför att om de tjänar mer än 37 200 kr får de betala 5 % till i statsskatt. Hur många är det egentligen? Hur många är det som flyttar hit? En annan av mina partiledare, Olof Palme, sade väldigt ofta: Jag är övertygad att det går att förklara för dem som har det ekonomiskt ganska bra att deras insatser, genom att de exempelvis får betala mer i skatt, är bra för samhället, den sociala sammanhållningen och kittet i samhället.

Herr talman! Ju mer jag funderar på det här och ju längre jag får leva, desto mer övertygad blir jag om att Olof Palme hade rätt även i denna del.

Anf. 52 BARBRO FELTZING (mp) replik:

Herr talman! Jag vill återkomma till det jag sade förut. Jag kommer att referera vad en här icke närvarande person, nämligen barn- och familjeminister Berit Andnor, har sagt. Hon uttalade sig i radion häromdagen. Jag fick intrycket att den motion om barnpension som jag tog upp här skulle kunna bifallas. Det är naturligtvis svårt för Arne Kjörnsberg att svara för vad en minister säger i medierna, men jag undrar om Arne Kjörnsberg kan tänka sig att föra tankarna i vår motion vidare. Jag tycker att det är en behjärtansvärd sak att inte beskatta sommarjobb i samband med barnpension.

Anf. 53 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! Jag vet inte hur pass rå jag vågar vara, men jag tar chansen. Jag ger mig ut på gungflyt. Det citerade statsrådet har inte rösträtt i riksdagens kammare. Statsrådet kan föreslå detta, men statsrådet måste komma till riksdagen och föreslå det. Sedan får vi resonera om det.

Den som sitter på den vänstra sidan från min sida sett i ordförandestolen har varit med om de förändringar som vi har gjort i skatteutskottet

innan Barbro Feltzing kom dit. Vi vidhåller nog att de förändringar vi gjorde, jag tror att det var ...

Prot. 2002/03:74
19 mars

(BARBRO FELTZING (mp): Det står fel i betänkandet. Det står att det var 1998 och sedan fattade man beslutet 1990. Det kan inte stämma. Det måste ha varit 1989 och 1990. Jag tror att det är så.)

*Allmänna motioner om
inkomstbeskattning*

För att vara mycket ärlig mot talmannen här vill jag säga att jag var rädd att Barbro Feltzing skulle begära replik och ställa frågor på just det här området, för det kan jag för dåligt. Jag har stor respekt för mina kolleger och föregångare, men jag vidhåller nog den uppfattningen att det här är en rimlig avvägning. Det innebär inte att vi gör tummen ned, som man gjorde på de gamla antika arenorna. Vi kan naturligtvis resonera om detta.

Men för närvarande är vår bedömning att de åtgärder som är vidtagna får bära och så får vi titta närmare på det. Det är därför vi har skrivit som vi har gjort och det har lett till Barbro Feltzings reservation. Lika säkert som jag tror att det är att Lennart Hedquist skriver en motion om avskaffande av andra skalsteget i skatteskalen tror jag att det är att Barbro Feltzing kommer att skriva en motion om barnpension nästa år. Då får vi väl diskutera frågan på nytt.

Herr talman! Detta är inte något försök att skoja bort detta. Jag inser att det är ett stort problem för Barbro Feltzing som kan frågan bättre än jag. Vi får titta på det. Jag har ett öppet sinne för det.

Anf. 54 BARBRO FELTZING (mp) replik:

Herr talman! Tack, Arne Kjörnsberg, för att vi inte stänger dörren för detta i alla fall. Jag hoppas att ministern kanske har någon påverkan även om hon inte har rösträtt här i kammaren. Jag hoppas att man kommer att titta på detta. Nu ger man de här ungdomarna, som redan befinner sig i en utsatt situation, signaler om att det inte lönar sig att arbeta. Jag kommer säkert att motionera vidare.

Anf. 55 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! Ja, Barbro Feltzing, statsrådet, liksom alla andra statsråd, har något inflytande.

Anf. 56 ROGER KARLSSON (c) replik:

Herr talman! Jag håller med om det Barbro Feltzing sade om krigets skugga. Jag vill bara påpeka att det är klart att det har påverkan på ekonomin. Jag vill skicka med till Socialdemokraternas etikexpert att Göran Persson faktiskt har sagt att ett snabbt krig skulle vara bra för ekonomin. Det tycker jag var ett cyniskt påpekande. Det kan vara bra att ta med det för etikexperten.

I sitt anförande lyfte Arne Kjörnsberg fram att det är viktigt för Socialdemokraterna att föra en politik som minskar klyftor. Jag har lite statistik från förra mandatperiod och den inkomstskattereform som ni har genomfört i tre steg. För en undersköterska som tjänar 15 000 kr i månaden har ni sänkt skatten med 8 220 kr per år. Låt oss anta att hennes chef tjänar 35 000 kr i månaden. För honom har skatten sänkts med drygt

29 000 kr per år. Då är min fråga till Arne Kjörnsberg: Är det en politik som minskar klyftorna?

Anf. 57 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! Efterhand kommer alla de socialdemokratiska partiledarna upp här. Göran Persson sade faktiskt inte så. Han försökte göra en bedömning utifrån ekonomiska infallsvinklar vad ett kort eller långt krig skulle innebära. Det var det som Göran Persson yttrade sig över vid det här tillfället. Jag behöver inte lägga några etiska, eller möjligen moraliska, aspekter på det.

Herr talman! Sedan över till Roger Karlssons exempel. Det handlade om kompensation för egenavgifterna. Jag sitter fortfarande med i den genomförandegrupp som fick i uppdrag att efter principöverenskommelsen försöka utforma en lång rad regler. Jag råkar alltså kunna den här frågan.

Bland annat Roger Karlssons parti ville ha egenavgifterna, men vi ville inte ha sådana. För att komma fram till en lösning på ett väldigt viktigt problem för vårt land accepterade vi det, men vi sade att vi om vi får ekonomiska möjligheter vill kompensera för dem.

Det är, som Roger Karlsson naturligtvis känner till, så att man betalar olika höga egenavgifter beroende på hur stor inkomst man har, dock upp till ett visst tak, nämligen 7 ½ basbelopp eller för närvarande 298 000 kr. Ska man kompensera för dessa egenavgifter blir det med naturnödvändighet så att de som har betalat större egenavgift får mer tillbaka. Det ligger i sakens natur.

Sedan får man använda andra metoder för att utjämna klyftorna, till exempel maxtaxa på dagis. Det tjänar faktiskt alla på, men det är klart att de som har betalat hög dagistaxa tjänar mer på det.

Jag tycker att man ska ha progressiviteten i skatteskalen, vilket en del inte tycker. Jag tycker inte att man ska ha progressivitet i exempelvis barnomsorgstaxan, för då slår det oftast fel. Vi får leta efter andra medel för att åstadkomma det som Roger Karlsson efterfrågar.

Anf. 58 ROGER KARLSSON (c) replik:

Herr talman! Det är alldeles tydligt att det är en medveten prioritering att göra skattesänkningar som får väldigt olika utfall. Vi kan då leka med tanken hur det ser ut när ni har gjort det här fullt ut. Ni tyckte inte om egenavgifter, men samtidigt får man olika pension när man blir pensionär. När inkomstskattereformen är fullt ut genomförd betalar man egenavgifterna men får sedan kompensation för dem. Alltså betalar man inte sina egna egenavgifter.

Ni har lyckats skapa ett system som varken jämnar ut klyftor i dag eller i morgon. Klyftorna kommer att gå i arv med den politik som ni för.

Anf. 59 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! Nu måste jag börja med vissa *fundamenta*. Vad är pension för Roger Karlsson? Pension är inget annat än uppskjuten lön. Man kan välja att ta ut mera nu och mindre när man blir gammal eller tvärtom. Vi socialdemokrater har med – låt mig använda det uttrycket – de fyra borgerliga partierna träffat en överenskommelse.

Jag utgår från att Centerpartiet står fast vid den överenskommelse vi har träffat i detta avseende, och det leder till att om man tjänar mer pengar får man upp till ett visst tak högre pension. Man har uppskjutit en del av den lön som man kunde ha tagit ut och sagt: Den vill jag ha när jag blir gammal. Det är principen bakom den överenskommelse som vi har träffat.

Socialdemokraterna kommer i varje fall att stå fast vid den överenskommelse som vi har träffat. Jag är alldeles säker på att också Roger Karlsson och Centerpartiet kommer att göra det.

Anf. 60 ANNE-MARIE PÅLSSON (m):

Herr talman! För snart tio år sedan lade jag fram ett ganska oskyldigt förslag vid Socialdemokraternas ekonomiska seminarium i Visby. Jag föreslog att man skulle kunna vidga vad som betraktades som kostnader för intäkternas förvärvande och låta även uppgifter i hemmet inkluderas i den kategorin. Man skulle alltså kunna göra skattemässiga avdrag för köp av sådana tjänster.

En av deltagarna på seminariet, sedermera vice riksbankschefen Willy Bergström, blev djupt upprörd över detta och kallade det att införa ett pigsamhälle. Så föddes pigdebatten.

Uppenbarligen rör den här debatten upp väldigt djupa känslor eftersom den bara fortsatte och inte har velat tystna. Reaktionen var från början oerhört stark, inte minst från vänsterhåll, och de moraliska argumenten var eldfångda. Man ska inte klättra på andra kvinnors ryggar, sade Marita Ulvskog i en TV-debatt. Man ska bära ut sin egen skit, sade någon annan. Män ska inte kunna köpa sig fria från sitt hushållsarbete genom att köpa tjänster utifrån.

De här moraliska argumenten kom så småningom att överges och ersättas av mera ekonomiskt laddade argument. Då var argumentationen följande: Inte ska man subventionera andras konsumtion. Inte ska man subventionera andras fritid. Inte ska man subventionera de rikas köp av bekvämlighet, och nog ska skattepengarna användas till viktigare saker än detta slags verksamhet.

Det är i och för sig okej, sade man lite motvilligt, eftersom det uppdagades att även företrädare för vänstern köpte sig tjänster. Gudrun Schyman var en av dem. Nu var det i och för sig dotterns kompis som utförde det hela, så frågan var om man köpte eller inte köpte de tjänster det gällde. Så småningom ansågs det hur som helst att det var ganska okej att köpa tjänster, men man skulle betala dem fullt ut själv.

Med den utgångspunkten har man grundlagt ett system där bara väldigt få personer med extremt höga inkomster har råd och möjlighet att köpa sig en liten lättnad i sin vardag. Med de skatter som vi har i dag har vi en skattekil på ungefär 4. Vad innebär detta? Jo, man tycker att den som ska plocka upp efter en hemma eller vad det är fråga om ska ha en lön på 12 000 kr i månaden, vilket egentligen är en väldigt låg lön. Det betyder att den som köper tjänsten ska tjäna minst 48 000 kr i månaden för att transaktionen ska vara ekonomiskt försvarbar.

Jag vet eftersom jag har tittat på statistiken att det inte är många människor som har en lön på 48 000 kr i månaden, inte ens en hyggligt avlönad riksdagsman. Man har alltså med detta begränsat den här typen av företeelser till ett väldigt litet antal personer. Jag och många med mig

tycker att det här är galet. Det finns faktiskt ett antal människor som har lägre inkomster och som också skulle vilja köpa sig lite avlastning.

På det sätt som jag resonerar, som mitt parti resonerar och som man nu resonerar i den borgerliga fyrpartimotionen skulle man med skattemässiga avdrag göra den här möjligheten mycket lättare tillgänglig för många fler.

Det har nu snart gått tio år, två utredningar har passerat och ett stort antal motioner har väckts på det här området, men platt intet har hänt. Motståndet från vänstern är fortfarande precis lika kompakt. Vi fick exempelvis höra i dag: Vem ska då utföra de här tjänsterna? Som om det skulle vara något kränkande att göra detta. Vad är kränkande i att utföra ett arbete som man får en hyfsad ersättning för?

Jag kan ge exempel på vilka som skulle kunna tänka sig att utföra de här tjänsterna, personer som ringde och skrev till mig i samband med den här debatten. Det var en manlig sjukpensionär från Linköping, djupt deprimerad av att inte ha någon funktion i samhället, som fick sin avi en gång i månaden med pengar att leva på. Han tyckte att livet var tråkigt och kände att en ny möjlighet hade öppnat sig för honom.

Han sade: Jag kan inte göra detta på full tid, det klarar inte min kropp, men jag kan arbeta några timmar i månaden. Tänk att även jag kan ha en uppgift att fylla!

Jag fick brev från en invandrarkvinna i Rosengård, som menade att det var jättebra att jag tog upp den här frågan. Vi här är glada över att få göra något – låt vara att detta kanske inte är drömjobbet. Vi är tack-samma att få in en fot på den svenska arbetsmarknaden.

Jag fick en röd ros från vår lokalvårdare på institutionen i Lund, med argumentet: ”Du är så bra, för du är den första som sagt att också det jag gör har ett värde.”

Det är några som kan tänka sig att göra detta.

De argument jag förde fram då, för snart tio år sedan, är desamma som man kan använda för att föra fram det här förslaget i dag. Då hade vi en hög arbetslöshet. Det har vi i dag också, inte så hög som 1993, men den finns där. Det här var ett sätt att skapa en arbetsmarknad för människor som kanske inte har den kompetens som behövs på den arbetsmarknad vi normalt sett tänker på men som också vill göra en insats.

Med den här typen av tänkande kan vi få en bättre arbetsfördelning. Människor som arbetar för mycket kan få en viss avlastning, och människor som arbetar för lite kan få någonting att göra. På det sättet mår vi alla bättre. Kanske kan det också bidra till att minska sjukskrivningarna, utbrändheten och ohälsan.

Vi kan omvandla en svart sektor till en vit sektor. Visst utförs den här typen av arbeten avlönade, men de görs i en svart sektor. Det räcker att alla ni som är kritiker åker ut till villaområdena, så ska ni få se vad som händer där efter att de som bor i villorna har åkt till sitt arbete på morgonen.

Det vore väl utmärkt om man kunde omvandla detta till ett vitt arbete. Därtill kommer de som utför arbetet att kunna få pensioner och försäkringar och omfattas av de lagar som gäller andra anställda i det här landet.

Det skulle vara bra för jämställdheten, det vill säga att det skulle ge kvinnor möjlighet att konkurrera på samma villkor som männen.

Varenda man som gör karriär har markservice. I Sverige väljer vi att inte låta kvinnor få ta del av den här typen av tjänster. I stället ska vi kvotera in kvinnor på de höga positionerna.

Den stora poängen med detta är att det skulle förbättra statens budget. Det skulle ge staten mera pengar att satsa på precis det som Arne Kjörnsberg här så värtaligt har givit uttryck för: vård, skola och omsorg. Det beror på att den här typen av övning inte kostar staten någonting, av två skäl. För det första finns det i dag ingen vit sektor som man undandrar skattekraft. Detta görs ju på fritiden eller utförs svart. För det andra skulle staten på detta sätt få minskade utgifter för arbetslöshet, för bidrag av olika skäl och för kostnader för sjukfrånvaron. Det är alltså bara plus-effekter.

Frågan är inte, herr talman, om vi har råd att införa en sådan här reform utan om vi har råd att avstå från den. Det skulle bättra på situationen en hel del för svensk ekonomi.

Slutligen ställer jag mig naturligtvis bakom samtliga moderata reservationer, men jag ställer mig speciellt mycket bakom reservation 12, under punkt 12.

Inte trodde jag i min vildaste fantasi för tio år sedan när jag väckte det här förslaget att jag skulle stå här i dag i denna talarstol och försvara vår motion. Jag tycker att det är hemskt trevligt.

Anf. 61 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! En lite skämtsam infallsvinkel: Den som var skyldig till – eller gjorde en bra insats; det ska jag inte bedöma nu – att Anne-Marie Pålsson fick göra framträdandet på det socialdemokratiska ekonomiska seminariet på Gotland för ungefär tio år sedan är numera statssekreterare i Finansdepartementet. Olika vägar kan vi gå här i livet.

Herr talman! Först vill jag säga något om principen bakom hur vi ser på det här. Vi tycker att den typ av avsteg som Anne-Marie Pålssons förslag och reservation nr 12 innebär bryter alldeles för mycket mot likformigheten och den neutrala beskattningen i vårt skattesystem, som Anna Grönlunds parti och Socialdemokraterna står för. Det är den principiella invändningen mot förslaget.

Låt mig sedan ta mig själv som exempel. Jag tillåter mig faktiskt att tycka att det är fel att någon annan ska betala för att jag ska få städat, i min övernattningsbostad på Götgatan eller hemma på Hasselbacksgatan 42 i Borås. Jag tycker att det är fel att någon annan ska betala för det. Oavsett vad Anne-Marie Pålsson säger blir det ju på det sättet, för det ska skattesubventioneras på ena eller andra sättet.

Anf. 62 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik:

Herr talman! Det var väldigt trevligt att Jens Henriksson bjöd in mig. Han är tillika en av mina gamla studenter, och en mycket begåvad student. Jag handledde honom i hans uppsats, och den var mycket bra. Jag tycker att han gjorde ett mycket klokt val.

När det gäller det här med att betala för vad, är det klart att man kan ha en utgångspunkt att vi ska göra allting själva. Jag utgår från, herr talman, att Arne Kjörnsberg delar mycket jämlikt, broderligt och systemligt på sysslorna i hemmet. Det är väl inte så att det är Arne Kjörnsbergs fru som gör de här sysslorna utan att få någon betalning?

Det är en utgångspunkt att vi ska dela på allting. Men jag tycker att detta är en konstig utgångspunkt. Jag företräder en idé om att var och en gör det man är bra på, och sedan byter man med varandra. Man byter på marknadsmissiga, rimliga och acceptabla nivåer. Genom att göra den här typen av konstruktion som vi talar för här, är det en garanti för att lönen för dem som utför de här sysslorna kan hållas på en anständig nivå. Skulle man välja andra lösningar, som föreslagits på annat håll, skulle det leda till att lönespridningen blir mycket större. Det här är faktiskt ett sätt att hålla ihop löneskalan.

Ytterligare en punkt är den här: Varför accepterar man att vi får göra skattemässiga avdrag för andra aktiviteter, till exempel för att resa till och från arbetet, köpa pensionsförsäkringar och liknande? Varför iakttar man inte denna likformighetsprincip i de avseendena?

Anf. 63 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Herr talman! För att kunna göra jobbet behöver man ta sig dit. Det är det enkla svaret. Det är därför man får göra avdrag för att resa till och från jobbet. Mer komplicerat är det inte.

Anne-Marie Pålsson kan naturligtvis detta mycket bättre än jag, dels därför att hon är professionell på området, dels därför att hon har den geografiska närheten. Anne-Marie Pålsson vet naturligtvis att man i Danmark först hade en ganska hög nivå och att det kostade alldeles för mycket pengar för den danska statskassan så att man sedan var tvungen att sänka nivån. Det blev också, som Marie Engström mycket riktigt påpekade, ganska få jobb. Man brukar i Danmark tala om att det är i intervallet 5 000–7 000 – eller 4 000–6 000; jag är något osäker.

Sedan har vi gränsdragningsproblem. Marie Engström visade bara genom att citera ur er reservation vilka gränsdragningsproblem som skulle uppstå. Jag tycker att vi har alldeles tillräckligt med gränsdragningsproblem i vårt skattesystem utan att vi ska tillföra några fler.

Tro mig eller inte, Anne-Marie Pålsson, men det vore förmätet av mig – och det kanske ligger utanför denna debatt – att redovisa hur vi i vårt hushåll klarar hushållsnära tjänster.

Anf. 64 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik:

Herr talman! Det låter betryggande. Jag utgår från att det är en jämlik fördelning mellan hushållstjänsterna.

Jag ska inte förneka att här finns gränsdragningsproblem. Det finns här, liksom i alla andra sammanhang när det gäller beskattning. Men jag menar att problematiken med gränsdragningen inte är av sådan art att den i sig är ett skäl för att inte ha den här typen av skattemässiga avdrag.

Man tar ofta exemplet Köpenhamn. Jag ska erkänna att det var ett tag sedan jag fick information om vad som hände där.

Däremot säger man väldigt lite om erfarenheterna från ett svenskt pilotfall, den försöksverksamhet som pågick i Kungälv inom projektet Humlan. Det var egentligen väldigt positiva scenarier därifrån. En rad människor ville arbeta med uppgifterna. Det var en väldigt stor efterfrågan på tjänsterna, och man lyckades få till stånd en struktur som var väldigt fördelaktig. Man finansierade det bitvis genom EU-pengar. Det var en försöksverksamhet, och man lade ned den efter något år – tyvärr, för jag tror att många saknar detta.

Det som är viktigt i den här diskussionen handlar om några saker. Det handlar framför allt om hur man ser på kostnaden. Där har det bitit sig fast en uppfattning att det här kostar någonting. Det är det som är min grundläggande kritik mot dem som kritiserar förslaget, därför att detta kostar ingenting. Just därför bör man införa denna typ av möjlighet. Det finns så många fördelar med det. Därför menar jag att det vore väldigt trevligt om fler partier än Folkpartiet ändrade uppfattning i frågan.

Anf. 65 LEIF JAKOBSSON (s):

Herr talman! I Öresundsregionen bor det ca 3,8 miljoner människor. Det är ett av norra Europas viktigaste potentiella tillväxtcentrum. Till exempel finns det tio universitet i området.

Hade regionen legat bara i ett land hade vi säkert kunnat ta till vara de här tillväxtmöjligheterna mycket bättre. Men regionen har varit delad av geografiska och legala diken. Det ena diket, Öresund, överbyggade vi för flera år sedan, och nu finns en växande integrerad regional trafik mellan Själland och södra Sverige. Men det andra, olika regelverk i skatte-, försäkrings- och pensionssystem, är fortfarande ett stort hinder.

Det är framför allt två förhållanden som kraftigt motverkar integrationen. Det ena är att skattereglerna innebär att man inte betalar skatt till den kommun där man bor om man arbetar på andra sidan sundet. Man ger alltså inte pengar till den kommun där man får service, där barnen går i skola, där man får vård etcetera. Därutöver, vilket jag har aktualiserat i en annan motion, omfattas en dansk av begränsningsregeln när det gäller fastighetsskatten om inkomsten skattas i Danmark, och betalar därmed betydligt lägre fastighetsskatt än grannen i ett likadant hus. Var och en förstår att det här kommer att leda till stora spänningar mellan grannar och i kommuner, och den här utvecklingen går faktiskt fort. Jag läste senast för ett par timmar sedan att Sparbanken redovisade att antalet danskar som köper bostad i Skåne ökade med 40 % under förra året. Det beror på att vi har betydligt lägre boendekostnader i Sverige.

Men det andra förhållandet är att de som verkligen arbetar på bägge sidor sundet, som kanske är några dagar på danska sidan och några dagar på svenska sidan, drabbas av en fullständig oförutsägbarhet när det gäller skatter och avgifter. Det drabbar alla som jobbar på konsultbasis, och det har drabbat de företag som har gått före och uppmanat sina anställda att vidga sin kompetens genom att jobba i fabrik och på kontor på bägge sidor sundet.

Tyvär har många företag och enskilda blivit brända och avbrutit de här försöken. Numera avråder man snarare från att gå över nationsgränsen. Det här är mycket allvarligt, eftersom bilden av att det är omöjligt att arbeta sundsöverskridande nu satt sig så djupt i medvetandet både hos företag och enskilda att uppförsbacken blir svår när vi väl har löst detta.

Det positiva klimatet som fanns i samband med broinvigningen kommer att bli svårt att återskapa. Därför vill jag naturligtvis att de här problemen ska lösas fort. Helst skulle de ha lösts för flera år sedan. Många med mig har med spänning följt alla deadline som har satts upp för samarbete och förhandlingar mellan den svenska och den danska regeringen, men tyvärr har vi aldrig blivit bönhörda. Jag vill minnas att det senast var den nytillträdde borgerliga regeringen i Danmark som direkt utropade att man skulle lösa det här på några dagar. Efter de här

dagarna visade det sig att det var fullständigt omöjligt att komma fram till en lösning.

Det har varit många sådana här deadline, och tålamodet börjar faktiskt tryta. Man ska komma ihåg att det är en hämsko på tillväxten i Öresundsregionen, en tillväxt som skulle komma hela Sverige och hela Danmark till del. Eftersom det tycks ta en sådan tid att nå en ordentlig överenskommelse om långsiktiga regler har jag i min otålighet i min motion föreslagit att vi ska införa ett provisoriskt system med ett gemensamt skattekonto. Enskilda företag skulle då kunna göra rätt för sig och veta att de inte drabbas av en skattesmäll i efterhand och att de har rätt till de försäkringar och de förmåner som hänger samman med avgifter och skatter som de betalar. Sedan får väl länderna göra upp om hur pengarna ska fördelas, men den enskilde ska veta att han har gjort rätt för sig.

Jag kan, herr talman, mycket väl förstå att skatteutskottet vänder sig mot ett sådant här bastardförslag, och jag vet att skatteutskottet mycket väl har satt sig in i problematiken, bland annat med en hearing. Men det är ett år sedan och lite mer, och fortfarande är frågan inte löst. Många skåningar ställer sig frågan om det hade varit lika svårt att lösa den här problematiken om Stockholm hade varit den ena parten och inte västra Skåne.

Herr talman! Jag lovar dyrt och heligt att återkomma och plåga utskottet tills frågan är löst.

Anf. 66 TALMANNEN:

Jag vill först säga att jag tycker att detta har varit väldigt intressant och värdefullt. De nya debattformer som har varit i samband med det här betänkandet tycker jag har fungerat väldigt bra. Ni har tagit replikerna här framför mig, och utskottet och kanske övriga har suttit runt talmanspodiet. Jag hoppas att det fortsätter på det här sättet och att det sprider sig till övriga ledamöter, så att man ser fördelarna med detta. Jag ser också att ni har haft den här fyraminutersinledningen. Den kunde jag inte höra själv, men jag ser att det kommer att fortsätta så när det gäller utskottets betänkanden. Det är säkert också mycket bra.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 16 §.)

13 § Allmänna motioner om företags- och kapitalbeskattning

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2002/03:SkU8
Allmänna motioner om företags- och kapitalbeskattning.

Anf. 67 PER-OLOF SVENSSON (s):

Herr talman! Vi ska i dag debattera skatteutskottets förslag och ett antal motioner från den allmänna motionstiden som gäller frågor med anknytning till beskattning av företag och deras ägare.

61 motioner är avlämnade i ärendet där det föreslås ett antal förändringar av de befintliga lagar som vi har. I många fall är motionerna lika-

lydande med motioner som har avlämnats under de senaste åren, men då motionärerna tidigare har fått avslag på dem återupprepar de dem nu med samma krav.

Många av de ämnen som motionärerna tar upp utreds, analyseras eller bereds redan av regeringen. Något ärende ligger dessutom hos EU-kommissionen för behandling. Därför tycker vi inte att det kan anses vara påkallat med någon ny insats. Det gäller bland annat motioner inom områdena miljöförbättrande investeringar, skatteregler för fåmansföretag, enklare beskattningsmetoder för vissa småföretag, näringsbetingade andelar, arvsskatt och gåvoskatt, generationsskiften i familjeföretag, yrkesfiskaravdrag och bidrag till idrott, kultur och annan ideell verksamhet.

De flesta övriga motioner är, som jag sade, likalydande med motioner från tidigare år och har avslagits då inget nytt har tillkommit som förändrar bedömningen. Därför, herr talman, har vi att se fram emot en igenkännande debatt.

Anf. 68 ANNE-MARIE PÅLSSON (m):

Herr talman! Jag får börja med att berömma talmannen för det goda initiativet att samla utskottet på det här sättet. Det känns betydligt mindre ensamt att ha mina utskottsmedlemmar eller kolleger lite närmare än vad jag har haft tidigare när jag har stått här i talarstolen.

Vi ska nu här i kammaren diskutera sådant som rör beskattningen av företag. Det är en sällsynt viktig fråga. Att Sverige behöver företagare är alla överens om. Att situationen för företag måste vara god är alla överens om. Att verka för goda villkor för företagen tycks också alla vara överens om, men där upphör enigheten.

Samtidigt som de flesta här bekänner sig till den här typen av inställning är beredskapen att vidta åtgärder i praktiken mycket skiftande. Jag ställde en rak fråga till en minister – av artighetsskäl nämner jag inte ministrerns namn – om vilka åtgärder som regeringen hade vidtagit för att förbättra småföretagens villkor. Ministern blev mig svaret skyldig. Det kom inte en enda åtgärd trots att ministern inför församlingen i ett anförande hade talat länge och lidelsefullt om behovet av goda villkor för företagsamheten.

Enligt min och mitt partis uppfattning är behovet av åtgärder på detta område mycket stort. Det räcker inte att pliktskyldigast i svepande ordalag tala om goda villkor för företagen. Här behövs också åtgärder.

Sverige har under de senaste 30 åren fallit i välståndsligan från en tredjeplats till en sjuttondeplats. Det är ett faktum som kanske inte har undgått någon. Men som en följd av vissa redigeringsarbeten från SCB:s sida har vi väl klättrat några pinnhål på sistone.

Enkla villkor är viktiga för att få bättre företagsklimat. Men det räcker inte. Vi måste också öka det ekonomiska utfallet för att människor ska finna det mödan värt att starta företag, att utvidga företag och att investera i företag. Moderaterna har därför i en rad parti- och kommittémotioner och enskilda motioner pekat på behovet av en reformerad beskattning för företagare, företag och företagens ägare.

Dessa förslag rör ett brett spektrum av åtgärder. De rör förmögenhetsskatten, dubbelbeskattning på aktier, arvs- och gåvobeskattningen,

beskattningen av fåmansbolag och royalty. De rör också regler som behandlingen av närstående, fonderingsmöjligheter och så vidare.

Grunden för våra förslag är egentligen två. Den första är insikten om att globaliseringen har ändrat villkoren för företagen. Inga nationella gränser förmår nu att stänga ute konkurrens och varor eller att hålla inne kapital, arbetare och företagare av kött och blod.

För att inte skapa konkurrensnackdelar menar jag och många med mig att man måste ha villkor som inte gör det svårare för svenska företag, företag verksamma här och med säte i Sverige, att verka jämfört med företag i andra länder. En sådan harmonisering av villkoren ska självklart inte bara gälla de stora globala företagen som har världen som sitt arbetsfält. Den ska också gälla de mindre företagen som är hänvisade till den svenska marknaden. Det är inte för att dessa företag kanske kan tala med en röst eller hota med att flytta utomlands. Konsekvenserna av att behandla dessa företag alltför illa är att de helt enkelt slutar att vara verksamma. Det får allvarliga konsekvenser för Sverige och för vår förmåga att skapa välfärd för svenskarna.

Det finns en rad diskriminerande regler i Sverige. Det handlar bland annat om förmögenhetsskatten. Sverige är ett av de få länder som ännu inte har avvecklat den. Det handlar om dubbelbeskattningen och arvs- och gåvoskatten. Även om vi inte ligger på topp på de enskilda områdena ligger vi sammantaget i särklass i topp. Beskattningen av de svenska ägarna är högst i OECD-området.

Man kan även ta andra exempel på diskriminerande regler. Ett är den motion som har lagts fram här i dag och som handlar om tonnagebeskattning. I andra länder väljer man att ha en fördelaktigare beskattning av denna näring. I Sverige har vi kvar en strängare beskattning med den konsekvensen att näringen riskerar att flytta till andra länder.

Konsekvensen är förstas den att företagen flyttar ut ur landet. Ägarna flyttar ut ur landet. Det behöver inte alltid vara till nackdel, men i ett skarpt läge finns det alltid en risk när ägaren befinner sig utanför Sveriges gränser att man väljer att flytta nyckelfunktioner till landet där ägaren finns. Det kan vara juridik, marknadsföring, finans och liknande, alltså tjänster som genererar stora skatteintäkter för staten. Det kan också vara så att man i ett skarpt läge väljer att lägga ned anläggningar i Sverige som är långt ifrån huvudkontoret. Det är svårare att göra så när man har huvudkontoret i Sverige.

Det andra skälet till att vi i en rad motioner föreslår att man ska ändra villkoren för företagarna och företagen är insikten om att det är fundamentalt annorlunda att verka som företagare än att vara anställd. Att verka som företagare innebär ju att ta större risker och att ha ett större ansvar. Det innebär också att man får en sämre utdelning av det transfereringssystem som vi har i Sverige.

Trots att vi har fört den här typen av resonemang och kommit med dessa motioner har majoriteten i utskottet valt att föreslå att samtliga dessa förslag ska avslås. Argumentet är att situationen är bra som den är. Socialdemokraterna med stödpartier tycks liksom doktor Pangloss i Voltaire's *Candide* leva i den bästa av alla världar. Man avstyrker också våra motioner med argumentet att det pågår utredningar på området som har till uppgift att föreslå eventuella förändringar. Jag har tittat på några av de utredningar som man refererar till. Om det är dessa utredningar som

ska vara till grund för utskottsmajoritetens förslag blir jag ganska bekymrad.

Den första utredningen, den så kallade 3:12-utredningen, ser över beskattningen av fåmansbolag. Hela utredningen dryer av något slags förakt mot fåmansbolag. De gör ingen egentlig insats för Sverige, bidrar inte särskilt mycket till sysselsättningen eller till skatteintäkterna för Sverige och består mestadels av konsulter på Östermalm som gör allt vad de kan för att undandra sig beskattning.

Det är föga förvånande att man inte är det minsta angelägen om att ändra reglerna. Även fortsättningsvis – om man ska utgå ifrån utredningens förslag – kommer man att tillämpa precis samma principer som man har i dag, det vill säga merparten av det som en fåmansbolagare tjänar ska betraktas som inkomst av tjänst och därmed beskattas därefter. Detta görs trots att en fåmansbolagare ådrar sig mycket högre risker än en anställd. Man riskerar de pengar man har satt in i företaget och inte bara dem utan även de lån som företaget har tagit upp på grund av konkursregler som inte i tillräckligt hög grad beaktar fåmansbolagens situation.

Man löper också risken att den kompetens som man har byggt upp inom ramen för företaget inte har samma värde på andra företag. Man löper också risken – den är mycket påtaglig – att inkomsten varierar. Samtidigt omfattas man inte i tillräckligt hög grad av de transfereringssystem som vi har. Det är svårt att komma i åtnjutande av fulla ersättningar vid arbetslöshet, föräldraledighet och sjukdom. Därtill omfattas man inte av lagen om anställningsskydd, arbetstidslagen, semesterlagen eller lagen om lönegaranti. Nu ser jag att min talartid håller på att rinna ut.

Vi vill alltså verka för att fåmansbolagen får väsentligt bättre villkor. Vi gör det bland annat genom att föreslå sänkta skatter för fåmansbolag.

Den andra utredningen som man hänvisar till är Skattebasutredningen. Man medger att förmögenhetsskatten är besvärlig, men man tänker inte frångå principen och sänka skattetrycket, tvärtom. Det ska ligga kvar på samma nivå som i dag. Varje sänkning av en förmögenhetsskatt ska kompenseras med skattehöjningar på andra områden. Två förslag har nämnts som är särskilt besvärande för småföretagen. Det ena gäller möjligheten till periodisering av inkomster. Det andra gäller nedsättning av de sociala avgifterna.

Det är intressant att utskottet anger precis dessa två möjligheter som exempel på den goda politik som finns i dag. Samtidigt föreslår utredningen att just dessa bitar ska tas bort.

Herr talman! Det är viktigt att villkoren för företagsamheten förbättras. Det är viktigt för Sverige och vår förmåga att generera skatteintäkter så vi klarar de uppgifter som staten har: vård, skola och omsorg, trygghet från yttre och inre hot och så vidare.

Detta kräver skattesänkningar på en lång rad av områden. Jag står alltså bakom samtliga moderata reservationer i SkU8. Men för tids vinande, herr talman, nöjer jag mig med att yrka bifall till reservation 1 under punkt 1.

Anf. 69 ANNA GRÖNLUND (fp):

Herr talman! Som nybliven ledamot har jag fått ära en del saker av mina företrädare i skatteutskottet. Det gör att jag i mitt rum har en hel rad av pärmar som det står Lennart Kollmats på. När jag satt och förberedde

denna debatt kunde jag inte låta bli att ögna igenom innehållet i den pärm som Lennart noggrant hade märkt upp med en liten etikett: Företagare.

Vad handlade innehållet i pärmen om? Även om vi i dag försöker ändra debattformerna i kammaren är det ingen större skillnad på det innehåll som vi debatterar. Det Lennart Kollmats sade i denna talarstol för några år sedan kommer jag förmodligen att säga även i dag. Det Fredrik Olovsson kommer att säga senare i debatten kommer säkert att låta som en kopia på Arne Kjörnsberg, eller vem det nu kan vara. Den socialdemokratiska majoriteten i utskottet avstyrker de borgerliga motionerna med ungefär samma motiveringar, och motionerna från oppositionen innehåller mer eller mindre samma områden.

Det förvånar mig att debatten om företagande och skatter i det närmaste har stått stilla. Eller i grund och botten förvånar det mig kanske egentligen inte. Det går nämligen ganska snabbt att notera regeringspartiets oförmåga att se en koppling mellan ett sunt företagarklimat som stimulerar fler att starta eget och den skattebelastning som ligger på företagarnas skuldror.

Jag påstår inte, herr talman, att det samlade skattetrycket enskilt gör att Sverige är ett av de länder som är sämst på nyföretagande och på företagsamhet. Det handlar om så mycket mer. Det handlar om krångel. Det handlar om onödigt byråkrati, om lagar och regler som inte ens välutbildade jurister klarar av att tolka. Jag tror dock att vi ska vara medvetna om att skatter är en del, och en inte helt obetydlig sådan heller.

Om det ska kunna bli verklighet av de fagra ord som näringsminister efter näringsminister strör ut om att företagare är vår tids vardagshjältar och att det är i de små och medelstora företagen som tillväxten ska komma krävs det mer än dessa fagra ord. Då krävs det också handling. Låt mig få nämna några områden där det är angeläget att det sker handling i dag.

Det handlar om den enskilda företagarens makt över sin egen inkomst, de så kallade 3:12-reglerna som avgör om företagets vinst ska beskattas som inkomst av tjänst eller inkomst av kapital. Dessa är onödigt krångliga och väldigt inkonsekventa. Det har gång på gång lappats och lagats i systemet i stället för att man gjort om reglerna och förenklat dem. Nu finns en utredning framme som just är ute på remiss, och jag hoppas att vi snart kan få ta ställning till den här i kammaren så att reglerna för fåmansbolagen snarast kan reformeras. Det är en otroligt viktig åtgärd.

Det handlar också om att ett företag ska kunna leva vidare och inte dö med den ursprungliga ägaren. 96 % av företagen i Sverige är så kallade familjeföretag. Givetvis ser alla dessa ut på olika sätt. Det är alltifrån Ikea till mindre företag där det kanske bara är en ensam ägare. Men det alla har gemensamt är att ett generationsskifte är en otroligt stor utmaning för företaget. Arvsskatten slår väldigt hårt om familjeföretaget ska gå i arv till nästa generation. Det är även svårt att sälja till utomstående köpare eftersom vi vet att finansiering för företagsköp, eller för den delen för etableringar, i det närmaste är omöjlig att finna.

Skattebelastningen för företagare måste sänkas för att vi ska få fart på företagsamheten i Sverige. Om detta råder inget tvivel. Tillgången på riskvilligt kapital måste öka för att fler ska kunna starta eget. Att ta bort

dubbelbeskattningen på aktier och avskaffa förmögenhetsbeskattningen är väldigt viktiga åtgärder för att åstadkomma detta.

Skattepolitiken i Sverige måste inriktas på att uppmuntra sparande, entreprenörskap och risktagande. Det har sagts väldigt många gånger från den här talarstolen. Jag tror dock att det är först när vi har ändrat skattepolitiken i denna riktning som det blir verklighet av de fagra orden om entreprenörskap och företagande.

Herr talman! Det kan inte vara rimligt att vi bara står och stampar i en sådan här viktig fråga. Riksdagskolleger! Låt Lennart Kollmats pärmar bli inaktuella! Låt oss kunna genomföra de så välbehövliga skattelättnader som behövs för att vi ska få fart på entreprenörskap och nyföretagande i Sverige.

Herr talman! Som vanligt står jag givetvis bakom Folkpartiets samtliga reservationer, men av tidsskäl vill jag i dag yrka bifall enbart till reservationerna 1 och 15.

Anf. 70 PER LANDGREN (kd):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 1 och 4.

Några pärmar har jag inte fått i arv, så jag får jobba själv, höll jag på att säga.

Herr talman! För att kunna nå målen om det goda samhället och om internationell solidaritet behövs en ekonomisk politik som ger stabila och goda förutsättningar och villkor för företagandet. Sverige behöver fler företagare och entreprenörer. Vi behöver en entreprenörsanda. Och om sanningen ska fram – nu vet jag inte, herr talman, om Arne Kjörnsberg skulle säga att det var den objektiva sanningen – är inte Socialdemokraterna bra på detta. De har ett solidaritetsperspektiv, och de har också annat som jag erkänner är bra. Men det finns också ett *von oben*-perspektiv inom skattesystemet som inte är bra – ett felaktigt, skulle jag vilja säga, statligt uppifrånperspektiv.

Det innebär inte bara att ni inte kan tillväxt – ibland sägs det ju att vi politiker skulle kunna skapa tillväxt – utan också att ni inte kan skapa förutsättningar för tillväxt. Detta måste sägas med reservation. Ni har ju ändå tillsammans med några andra partier, trots att ni röstade emot Nathalieplan och annat, visat att ni kan skapa hyfsad reda i ekonomin, och det är en viktig förutsättning. Men i övrigt, till exempel vad det gäller skattelagstiftning, tror jag att ni har ett annat perspektiv. Ni har naturligtvis arbetarperspektivet, men ni har också det statliga perspektivet och ser företagare och entreprenörer mer som just potentiella och reella skattebetalare.

När Stockholm och Sverige var som hetast för några år sedan fick uppenbarligen näringsministern och regeringen tanken att det inte behövde göras så mycket. Det var en hel del i tuben, som man brukar säga, men när vi hade denna heta situation avstannade förenklingsarbete etcetera.

Vi har ändå skatter på företagare och ägare som vid en internationell jämförelse är för höga för att de ska vara konkurrenskraftiga. Vi har kapital- och egendomsskatter som är kontraproduktiva i den meningen att de motverkar de fina målen om det goda samhället och det gemensamma bästa. De motverkar även nyföretagande. Vi har många stora företag som jag vet att ni har en bra relation till och kan hantera. Men om vi har skat-

ter som motverkar nyföretagande och möjligheterna att bygga upp privat riskkapital, om vi har företags- och kapitalsskatter som driver företag ut ur landet – i alla fall är det bättre för företagen om de flyttar ut ur landet – bidrar inte dessa skatter och dessa nivåer till att nå målet om det goda samhället. Då motverkar skatterna det syfte som de ändå var ett medel, som vi sade i en tidigare debatt, för att uppfylla. Då är inte de här specifika skatterna goda, det vill säga om de motverkar själva målet. Då måste de ändras.

De höga kapitalsskatterna motverkar tillväxt och därmed också förmodligen ett optimalt skatteuttag. Medborgare ser sig tvungna att flytta förmögenheter och företag utomlands för att bibehålla eller öka tillgångarnas värde. Det är alltså inte så att de tvingas rent reellt, men de tvingas för att kunna förvalta sitt kapital. Företagsbeskattnin samt avkastningsskatten, skatt på aktieutdelning och liknande, gör tillsammans i realiteten att aktieägaren får betala skatt två gånger på samma mervärde som en gång har skapats i ett företags verksamhet. Det är klart att pengar beskattas mer än en gång, men i det här fallet får man betala skatt två gånger på samma mervärde som har skapats.

Med lägre skatter på förmögenhet och avkastning skulle mer riskvilligt kapital dras till vårt land och finansiera olika projekt, bland annat det goda syftet att för det gemensamma bästa skapa det goda samhället. Även räntan skulle sjunka, vilket skulle göra fler investeringar bärkraftiga.

Jag ska säga något om tonnagesbaserad skatteberäkning, reservation 4. EU:s riktlinjer för stöd till sjöfart innebär att redaren betalar ett skattebelopp som är direkt relaterat till det tonnage som är i trafik. Den tonnagesbaserade skatten betalas oberoende av rederiets faktiska inkomster, vinster eller förluster. Det är riktlinjer, det är inte bindande.

Det svenska förslaget om en tonnagesbaserad skatt innebär att bolagskatten ska vara 28 % som vanligt, ingen ny skattesats utan endast själva metoden för skatteberäkning ändras.

Metoderna vad gäller sjöfartsstöd rent generellt sammanfaller alltmer bland EU:s medlemsstater. Vår svenska nettomodell är ett exempel på detta.

EU säger även att sjöfart är viktig för ekonomin, så viktig att föreslagna skattelättnader kan motiveras och att stödet är nödvändigt för att främja en repatriering, ett återförande, av sjöfarten till det egna landet, en repatriering av den strategiska och ekonomiska förvaltningen för alla berörda fartyg i gemenskapen.

Enligt kommissionären Palacio är tonnageskattesystemet den bästa formen av skattesystem för att locka tillbaka tonnage till EU-flagg, så att EU:s handelsflottor ökar på bekostnad av de under bekvämlighetsflaggor.

Meningen är alltså att den tonnagesbaserade skatteberäkningen ska vara intäktsneutral för staten i jämförelse med dagens system. Det är flexibiliteten som är det viktiga för näringen, och konkurrensneutraliteten. Vi begär en utredning och yrkar på detta. Jag kan inte begripa varför inte Socialdemokraterna och andra partier kan gå med på det.

Anf. 71 PER ROSENGREN (v):

Herr talman! Jag har med visst intresse följt debatten, och jag har innan dess med ännu större intresse läst ett antal reservationer. Eftersom

det här är ett så kallat uppsamlingsheat ger det kanske mindre utrymme för att redogöra för den egna politiken, men det kommer jag naturligtvis också att göra. Jag kommer att redogöra för sådant som vi delvis instämmer i och naturligtvis också ta upp en del av de problem som finns.

Först måste jag säga att jag blir oerhört förvånad när Anne-Marie Pålsson dömer ut Per Anders Lindgren som utredare och det han kommer fram till på det sättet. Han har trots allt i sin 3:12-utredning kommit fram till en hel del intressanta förslag till lösningar på stora delar av 3:12-problematiken. Att han i sitt direktiv hade kravet på sig att det skulle finansieras har lett till att han dessutom skriver att detta var ett omöjligt uppdrag. Jag tycker att den raljerande ton som Anne-Marie Pålsson hade gentemot utredaren var lite pinsam att höra.

Vi kan gå direkt på den senaste diskussionen, det vill säga den som Per Landgren förde om tonnageskatten. Jag tycker att det är en mycket viktig princip att vi ska beskatta vinster. Jag tycker att det är djupt olyckligt att vi har blivit tvingade att genomföra de förändringar som vi hittills blivit tvingade att genomföra när det gäller rederinäringen, det vill säga nettomodellen. Jag tycker att det är väldigt synd att EU tillåter den här typen av avsteg från genuina skatteprinciper. Jag tycker att det är betydligt viktigare och bättre att vi internationellt jobbar för att vi inte ska ha den här typen av dumpningsregler.

Att dessutom nu införa en tonnageskatt – när kommer den på åkerinäringen? Antalet ton multiplicerat med en lämplig faktor. Det förslag som föreligger har dessutom Redarföreningen lagt fram. På sikt kanske vi blir tvingade att utreda detta, men nu tycker jag att det är väldigt viktigt att vi inom EU ser till att använda oss av principen att det är vinster som ska beskattas. Skulle rederinäringen drabbas av en kraftig nedgång skulle den här typen av skatt köra företagen i konkurs. Så länge de går med vinst är det här en bra modell. Om det skulle börja gå med förlust i näringen är den här skatten förfärligt farlig.

Det finns en reservation som vi delvis skulle ha kunnat tänka oss att ställa oss bakom. Det är införande av enklare regler när det gäller beskattning av småföretag, det vill säga schablonbeskattning. Men eftersom vi vet att man nu ska påbörja ett arbete om detta vill vi avvakta det en kort tid innan vi ställer oss bakom en sådan reservation. Vi har valt att i detta läge formulera ett särskilt yttrande när det gäller införande av schablonbeskattning. Om det skulle yrkas bifall till reservation 9 kommer vi naturligtvis att avstå. Innehållet i reservationen tycker vi är okej, men vi tycker att vi ska ge majoriteten möjligheten att lägga fram förslag och bearbeta det utifrån de tidigare diskussioner vi har haft.

Det som förvånar mig väldigt mycket är att de borgerliga partierna gemensamt fortfarande driver kravet att ta bort dubbelbeskattningen. Näringslivet har slopat det. Pratar man med dem får man veta att det inte är prioriterat. Det finns andra saker de prioriterar i första hand. Dessutom vet jag att både Tyskland och Holland återinför dubbelbeskattningen eftersom den modell som har varit aktuell hittills inte tillåts av EU. Det är en metod som missgynnar utländska aktier i det läget, och därför säger EU att detta är en modell som inte är acceptabel. Plötsligt finns det inte några andra modeller.

Vi har dessutom faktiskt skrivit på ett traktat som säger att vi inte får ta bort beskattningen i företagsledet utan det ska vara på utdelningsledet.

Då är det en återföring som ska ske. Den sker då mot skatten i det egna landet. Alltså missgynnar man andra länder. Och EU har sagt ifrån: Ni måste gå ifrån den modellen. Ändå läser vi detta krav i reservation efter reservation. När jag har tagit upp det här förut har det bara tystats ned, man svarar inte på hur det ska gå till. De länder inom EU som i dag inte har dubbelbeskattning återinför den.

Det är intressant att se att man vill införa rätt att kvitta förlust i företag mot tjänsteinkomst. Vi har den möjligheten i dag när det gäller nystartade företag. Det var någon förvirrad motionär som hade sagt att vi skulle införa tre år med max 50 000 kr – det var väl Ingegerd Saarinen – men det visade sig att den modellen var sämre än den som finns i dag. Det var väl ett litet misstag. Kristdemokraterna vill däremot att det ska införas generellt.

Detta har varit ett problem när det gäller löpande beskattning, företag som fungerar normalt och de som går med förlust. Vi vet ju att det fanns ett antal så kallade trottoarbönder som på den tiden använde möjligheten att bygga upp kapital genom att kvitta mot inkomst av tjänst. Det blev alltså en subvention av kapitaluppbyggnad som var fullkomligt vansinnig. Jag satt själv som ordförande i taxeringsnämnden på den tiden, och jag såg hur det här missbrukades. Den typen av system ska vi inte ha. Näringsverksamhet ska vara näringsverksamhet. Under en ingångsperiod kan man acceptera den typen av kvittning men inte som en generell åtgärd. Det innebär skattesubventionerad kapitaluppbyggnad för kapitalstarka människor. Men det kanske är till det som Kristdemokraterna vill använda det eventuella utrymme som finns i en budget. Vi vill använda det utrymme till andra typer av åtgärder för företagsamheten.

Arv, gåva och generationsskiften vet vi att en utredning håller på med. Vi vet att 3:12-utredaren kom med förslag när det gäller generationsskiften som löser stora delar av de problem som finns i dag.

Moderaterna vill också att man ska få köpa konst till företaget och dra av för det. De problemen har vi också haft. Om ni visste hur många tavlor som försvann förr i tiden. Privatisering kallades det.

Det ska finnas avdragsrätt för saker och ting som behövs för näringsverksamheten. Man ska inte ha avdragsrätt för saker som inte behövs för själva näringsverksamheten. Det är en gyllene regel. Man ska inte gå in och skapa utrymme för konstnärer och andra genom att i näringsverksamhet få avdrag för kostnader som inte har med verksamheten att göra. Bara idén är tämligen befängd.

Sedan kommer vi till den roligaste reservationen. Det är synd att Moderaterna inte har yrkat bifall till reservation 11. Man vill ta bort beskattningen av näringsbetingade aktier och andelar. Man reserverar sig för detta.

Jag ringde tryckeriet i dag. I dag ligger denna proposition på riksdagens bord. Det är intressant. Man visste att den var på gång. Lagrådsremissen var klar. Jag kan för kammaren berätta att Vänsterpartiet har haft en viss inverkan på denna lagrådsremiss och naturligtvis på propositionen. Det är kanske en sådan inverkan som de borgerliga inte hade väntat att vi skulle ha i detta sammanhang.

Det finns också andra intressanta reservationer. Man tar upp yrkesfiskaravdraget igen, trots att man vet om att denna fråga ligger för behandling i EU. Det finns inga gränser för populism hos de borgerliga.

Det är tillkännagivet i beslut att det är klart med yrkesfiskaravdraget, men det går inte att genomföra med mindre än ett godkännande av EU. Ändå sitter man och rapar upp samma reservation återigen. Förlåt mig, men jag tycker att det blir lite pinsamt. Vad håller ni på med? Vill ni syssla med politik i verkligheten eller är den bara för gallerierna?

Jag yrkar bifall till reservation 8. Det är fråga om en viktig sak. Skattemyndigheten har sänkt gränsen för dem som räknats in i kretsen i fråga om pomperipossa och så vidare. Vi har uttalat i riksdagen att gränsen för innehav ska gå vid ungefär 2 % innehav. Nu räcker det med att en människa faktiskt är ganska *clever* i huvudet och på det sättet har påverkat företaget för att vederbörande ska drabbas av extra beskattning.

En företagare har frågat om han för att få ned skatten ska spela dum och säga att han inte hade någon aning och att han inte har bidragit med någonting till företaget. Eller ska han säga som det är, nämligen att han faktiskt har haft en del att komma med i företaget och på så sätt öka skatten? Detta är en ganska absurd situation. Det kan vi vara eniga om.

Skatteutskottet har tillstyrkt en motion som innebär att vi ska utreda möjligheten att få uppskov med vinster vid försäljning av företag under förutsättning att man investerar pengarna i ett nytt företag. Det är kanske ett sätt att öka kapitaltillförseln. Om det är möjligt i fråga om avgränsningar och så vidare ser vi det som en bra möjlighet. Men det måste naturligtvis utredas först. Jag är tacksam att skatteutskottet enhälligt har ställt sig bakom detta.

Som sagt: Jag yrkar bifall till reservation 8.

Anf. 72 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik:

Herr talman! Per Rosengren hade synpunkter på min tolkning av 3:12-utredningen. Jag undrar om Per Rosengren har läst utredningen själv. Jag har gjort det. Om Per Rosengren har läst den undrar jag vilka glasögon Per Rosengren hade på sig.

När man läser denna utredning går det inte att ta miste på att tonen i hela utredningen är fientligt inställd mot fåmansbolag. Större delen av första kapitlet handlar bara om att förhindra att otillbörliga vinster uppstår. När jag talar med folk som har suttit med som experter i utredningen säger de att det aldrig definierades vad som var tillbörligt. Kanske Per Rosengren kan hjälpa mig med att förklara vad det är.

Utgångspunkten för utredningen var faktiskt att förhindra fåmansbolag att få inkomst beskattad som annat än inkomst av tjänst. Man resonerade kring olika metoder, men man fastnade hela tiden vid att den metoden vi har i dag är den enda som ska användas. På slutet kom några lättnader när det gäller vilka avkastningar som kan tillämpas för det egna kapitalet. Men i allt väsentligt fanns det ingen som helst förståelse för att fåmansbolagen verkar under helt andra omständigheter än vad en anställd person gör.

Man underskattade fåmansbolagens insatser och tyckte att de inte var så viktiga makroekonomiskt sett, trots att ungefär hälften av de anställda i den privata sektorn är anställda i fåmansbolag. Riktigt vad som är ett fåmansbolag vet vi inte, men jag säger så där mellan tummen och pek-fingret bolag med färre än 20 anställda. Hälften är anställda i dessa bolag. Hälften av lönesumman som betalas ut i den privata sektorn betalas

ut från de bolagen. Inte kan man säga att dessa bolag inte är viktiga för den makroekonomiska utvecklingen.

Man medger också i utredningen att fåmansbolagen inte omfattas av en rad trygghetssystem. Man listar upp vilka de är och uttalar sig om dem, men man drar inga som helst slutsatser av detta.

Anf. 73 PER ROSENGREN (v) replik:

Herr talman! Jag har läst utredningen. Vi hade i Vänsterpartiet ett seminarium om utredningen under Almedalsveckan förra sommaren. Det var synd att inte några moderater var där och kunde lyssna på den diskussionen.

Det står tämligen klart att klyvningsregler måste finnas så länge vi har olika nivåer i beskattningen av inkomst av tjänst och kapital. Det är klart att det på ett eller annat sätt måste finnas klyvningsregler. Den modell som Per Anders Lindgren kom fram till, det vill säga BEK-modellen, är faktiskt bra utformad. Problemet är att han inte kunde föreslå förändringar när det gäller kapitalvinstbeskattningen. Den använder han snarare till att försämra, men det beror inte på någon illvilja. Han skriver mellan raderna att han naturligtvis även vill göra något här, men eftersom det här måste finansieras valde han den finansieringsmodellen.

Annars finns det i ett särskilt yttrande från en person en bra modell. Vad jag har förstått har både statsministern och finansministern uttalat att vi kan klara det här utan en extra finansiering. Jag tror att det finns en medvetenhet om detta.

Med anledning av 3:12-utredningen kommer ett arbete att sättas i gång på Finansdepartementet. Man ska gå igenom remissomgången och förhoppningsvis under hösten lägga fram förslag för att fixa till en del av problemen. En del av problemen måste samordnas med den sittande Egendomsskattekommitténs arbete om generationsskiften.

Anf. 74 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik:

Herr talman! Per Rosengren har försökt att framstå som riksdagens förkämpe nummer ett för fåmansbolagen. Något blygsamt påpekar han att han bidrog till en lösning av pomperipossasituationen. Då tycker jag att Per Rosengren ska dela med sig till de två moderater som faktiskt initierade frågan och som inte sitter i riksdagen nu, Catharina Hagen och Carl Erik Hedlund. De startade detta. Låt vara att Moderaterna och borgerligheten inte klarade av att driva hem frågan med mindre än att de fick stöd från Vänstern, men det är en helt annan sak.

Per Rosengren säger att klyvningsregler är bra. Vem har sagt det? Har Gud sagt det? Vem har sagt det? Möjligen har det statsbärande partiet sagt det, men ingen annan har sagt att det är bra med klyvningsregler. Det finns ingenting som säger att vi måste ha det. Att det har blivit problem beror på att vi har en statsskatt på 20 % plus värnskattnen. Hade vi inte haft den skatten hade vi inte haft några klyvningsregler. Det är det som skapar problemet.

Per Rosengren säger att reglerna är bra. Synd att det inte finns några fåmansbolagare på läktaren. De tycker inte att de är bra. De tycker att de är oerhört komplicerade. De tycker därtill att den samlade beskattningen blir på tok för hög för att driva företagen på ett sådant sätt som vi i allmänhet skulle vilja.

Ännu ett argument är frågan om varför Per Rosengrens parti och Socialdemokraterna inte är medvetna om den situation ett fåmansbolag verkar under. Man sätter in ett egenkapital på 100 000 kr. Det är mycket pengar för många svenskar. Därtill brukar man ofta få säkra det kapital man lånar. En konkursituation är fullständigt förödande. Ska man inte få någon kompensation, Per Rosengren, för de risker man tar, för det ansvar man tar för att anställa, för den fluktuation i inkomster som uppstår?

Anf. 75 PER ROSENGREN (v) replik:

Herr talman! Per Anders Lindgren föreslår att man ska få kompensation genom att BEK-modellen ska användas. Det är bara att plocka fram en form av beskattat eget kapital. Det innebär faktiskt att man får ersättning en bra bit över det egna insatta kapitalet och även sparat kapital.

Jag har i dag över huvud taget inte nämnt ordet pomperipossa och vad jag har gjort i den diskussionen. Det har jag absolut inte gjort. Jag pratade om näringsbetingade andelar och borttagande av kapitalvinstbeskattning i samband med näringsbetingade andelar, och det är någonting helt annat.

Så länge vi har statsskatten måste vi ha klyvningsreglerna. Det är vad jag sade. Det är inte Gud som har sagt det, utan det är Gudrun, och jag.

Sedan glömmar Anne-Marie Pålsson bort att det faktiskt tillkommer socialavgifter. Om en företagare skulle välja att ta ut allting kapitalbeskattat skulle det bli en betydligt lägre skatt, och dessutom skulle det inte behöva betalas några sociala avgifter på det. Hur man än gör går det inte att kringgå den problematiken att det faktiskt är nödvändigt med klyvningsregler så länge skatten inte är exakt lika för kapitalbeskattningen som för inkomstbeskattningen.

Anf. 76 PER LANDGREN (kd) replik:

Herr talman! Jag beundrar Per Rosengrens renlärighet. Vinster ska beskattas, och ingenting annat. Per Rosengren är emot alla former av dumpningsregler.

Det är en renlärighet, men det kan också vara en renlärighet till döds för vissa branscher. Då vill jag fråga: Betyder inte konkurrensneutralitet inom EU och repatriering någonting?

Anf. 77 PER ROSENGREN (v) replik:

Herr talman! Jo, det är klart att de gör. Men det hade varit mycket bättre om EU såg över sina regelsystem och såg till att alla näringar betraktades på samma sätt och inte införde särskilda beskattningar för olika branscher. Problemet är: När ska åkerinäringen komma och kräva samma sak? När ska de andra näringarna komma och göra det? Vi anser inte att det är en lämplig åtgärd att i alla lägen i stort sett ta bort beskattningen. Jag tror att enligt de flesta skatteteorier ska man beskatta vinster och undvika annan typ av beskattning. Som jag har sagt kan den här typen av skatt, till exempel tonnageskatt, i ett läge där verksamheten inte riktigt går ihop bli en väldigt tung börda. Man får inte bortse från det.

Anf. 78 PER LANDGREN (kd) replik:

Herr talman! Nej, det ska man inte göra. Herr Rosengren sade att det hade varit mycket bättre om det hade varit så och så inom EU. Javisst, men tidigare i sitt huvudanförande gjorde Rosengren sig lite lustig över att politiken ändå så att säga skulle fotas i verkligheten och inte vara någon typ av plakatpolitik. Här har vi en verklighet inom EU som faktiskt hotar, och tidigare har hotat, en näring.

För att bara återknyta till – det kan låta kryptiskt för nytillkomna lyssnare – Anna Grönlunds pärmar, så har vi alla våra pärmar eller en form av arv när vi som nya kommer till ett utskott. Jag yrkar bifall, vilket jag gjort tidigare, till reservationerna 1 och 4 av förklarliga skäl.

Anf. 79 PER ROSENGREN (v) replik:

Herr talman! När det gäller tonnageskatten låter det på Per Landgren som om hela EU hade infört den. Jag tror att det är tre eller fyra länder som gjort det. Sedan är det väl ytterligare något land som planerar det för tillfället. Detta enligt de uppgifter som vi fick från Redareföreningen som vi träffade för några veckor sedan.

Det pågår en diskussion inom EU om hur man ska ställa sig till detta. Ett av argumenten är, precis som Per Landgren säger, att det kanske är ett sätt att möta bekvämlighetsflaggningsen. Jag tror inte att det på sikt är det rätta sättet. Jag tror att det riktiga sättet i förlängningen är att alla näringar och branscher i princip ska behandlas på ungefär samma sätt. Det är oerhört viktigt att vi håller fast vid principen att det är vinster som beskattas och inte kilon.

Anf. 80 ROGER KARLSSON (c):

Herr talman! Ledamöter! Beskattning av företag och kapital är ett brett område. Ett tecken på det är att till det här betänkandet finns 26 reservationer och 3 särskilda yttranden fogade. Jag vill ställa mig bakom de reservationer som Centerpartiet finns med på men yrkar för tidsvinnning bifall bara till reservationerna 1, 4 och 15.

Det vi nu behandlar brukar lite föraktfullt kallas för ett slaskbetänkande. Det är motioner från den allmänna motionsperioden, som samlats ihop områdesvis och som vänligen men bestämt avstyrks. Ta bara hur skatteutskottet behandlar dem vid våra överläggningar. Det börjar med att en representant för Socialdemokraterna yrkar på avstyrkande av alla motioner utan att någon ens har hunnit biträda dem eller hunnit argumentera för motionerna och förslagen. Det säger det mesta om hanteringen. Det är lite så att de ska spolas ned, riksdagens bord ska spolas rent, slasket ska bort, oavsett om förslagen är bra eller dåliga.

Nu fick Per Rosengren igenom ett förslag tack vare att det kanske hade blivit en annan majoritet, och då blev det enighet i stället, och det är bra. Men det är snarare hotet om en annan majoritet som gör att förslag går igenom än frågan om det är ett bra eller ett dåligt förslag.

Det är illa, därför att det finns en samlad kunskap dels bland riksdagsledamöter, dels i de förslag som finns. Det är särskilt illa när det gäller företags- och kapitalbeskattning. Jag vill mena att det finns väldigt få socialdemokrater, oavsett om de sitter i regering eller i riksdag, som har en bakgrund och egen erfarenhet av företagande. Därför är det synd att man inte tar vara på förslagen.

Den här bristen på erfarenhet tycker jag märks särskilt tydligt i Socialdemokraternas syn på företag och företagande. Man förstår inte, man kan inte sätta sig in i företagarens och företagets situation. När vi lyfter fram behov av att kunna spara till ett eget företag, behov av att förändra beskattningen för fåmansföretag, behov av regelförändringar så att ett familjeföretag kan klara ett generationsskifte möts vi oftast av oförstående blickar. Det är allvarligt, för behoven är stora.

Ett tecken på att det behövs ett annat och bättre företagsklimat i Sverige är att nyföretagandet är väldigt lågt. Det är bara ett tecken i raden. Nyföretagandet minskade 2002. Jag minns när jag var ute i valrörelsen och refererade till att nyföretagandet är på sin lägsta nivå sedan 1990 kände jag att jag lite grann lekte med statistiken. Det var ju 2001 års statistik. Det var så dåliga siffror att det inte kunde bli lika dåligt 2002, men likafullt låg vattenmärket för 2002 ännu lägre. Nyföretagandet minskade med 0,8 %. Det är fortfarande sant att säga att vi har ett nyföretagande som inte har varit så lågt sedan 1990.

Detta är allvarligt. Det är lätt att lova nya reformer, det är lätt att lova nya utgifter. Vi ser det nu. Socialdemokratin lyckades inte ända fram vid valet hålla fast vid sin strategi att inte lova någonting, utan det brände till. Man ställde ut löften som det inte gick att tolka på annat sätt än att de var väldigt tydliga vallöften, till exempel taken i sjuk- och föräldraförsäkringen.

Man fick ihop en budget i höstas där man räknade med att företagens vinster skulle öka. Men det fanns inga åtgärder i budgeten som skulle underbygga dessa antaganden. Nu ser vi effekten. Det är lätt att lova utgifter, det är lätt att lova reformer. Men jag tycker att politiken mer måste handla om hur vi skapar förutsättningar för företag och nya jobb. Det är bara företag och nya jobb som kan ge resurser till vård, skola och omsorg.

Vi har förslag inom det här området. Vi har förslag om hur det skulle bli lättare att få kapital eller spara till eget företagande. I dag ser vi att kvinnor, invandrare och ungdomar i mycket mindre utsträckning än vad de skulle kunna göra startar företag. Det är inte så att kvinnor, invandrare och ungdomar har färre företagsidéer, utan de är mindre kapitalstarka.

Vi har också förslag när det gäller fåmansföretagen. I dag utgår principen från att man först ska bestämma hur mycket som ska beskattas som kapital och sedan beskattas resten som inkomst av tjänst, vilket gör att det blir en hög marginalskatt. Vi vill vända på det här, så att man först bestämmer hur mycket som ska beskattas som inkomst av tjänst och sedan får resten beskattas som inkomst av kapital. Det blir en klyvning och ett omvänt synsätt, för marginalskatten blir lägre. I dag missgynnas ägande i fåmansföretag jämfört med ägande i andra företag. Jag tycker att det är rimligt att företagare ska få någon kompensation för den risk de tar.

När det gäller generationsskiften finns det, som mycket riktigt sagts i debatten, ett utredningsförslag. Jag hoppas att man kan gå ännu längre och inte bara ta den lilla delen utan helt slopa arvs- och gåvoskatten för makar och bröstarvingar. Jag tror att det vore bra speciellt för lantbrukare. Vi har en hel jordbrukarkår som är ålderstigen, och man står där inför väldigt många generationsskiften. Detta lyfter vi särskilt fram i vår gemensamma reservation om generationsskiftesproblematiken.

När det avslutningsvis gäller tonnagebeskattning tycker jag att det är väldigt bra att det flaggas in företag till Sverige – Per använde ett ord som jag inte ska försöka återupprepa – och det är en effekt av den netto-beskattningsmodell som riksdagen beslutade om för något år sedan. Men jag tycker att vi skulle kunna förstärka detta ännu mer genom att åtminstone utreda och förhoppningsvis införa Redareföreningens förslag om en tonnagebeskattning. Det är viktigt att säga att det inte är en lägre beskattning utan en beskattning som gör att rederierna kan se mer långsiktigt på sin verksamhet, att de får lättare att planera försäljning och inköp av fartyg. Och det är väl bra om vi kan få se fler svenska rederier.

Jag har tidigare debatterat frågan om Östersjön och säkerheten vid transporter väldigt mycket, och jag tror att säkerheten vid bland annat oljetransporter och andra transporter på Östersjön skulle gagnas av fler svenska fartyg.

Anf. 81 PER ROSENGREN (v) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja fråga Roger Karlsson hur ni ska lösa detta med dubbelbeskattningen när den metoden inte är accepterad inom EU. Vi ser att både Tyskland och Holland återinför dubbelbeskattningen, och så upprepar ni i en reservation att dubbelbeskattningen ska tas bort. Hur ska detta gå till, och hur ska det bli konsistent med gällande EU-lagstiftning?

När det gäller fåmansbolagen förespråkar ni tydligen fortfarande normallönemodellen. Ska det finnas någon gräns för hur mycket lön man ska ta upp, och var ska den i så fall ligga?

Vi förespråkade också normallönemodellen innan vi såg den kritik som Per Anders Lindgren i 3:12-utredningen framförde mot den. Den modell som han framför är betydligt bättre för företagare med lite lägre inkomster.

Er modell skulle över huvud taget inte träffa dem med lite lägre inkomster, för ni vill ha en normallönemodell och därefter ska man kunna ta ut kapital. Per Anders Lindgrens modell är faktiskt i detta läge betydligt bättre, men ni håller tydligen fast vid den gamla.

När det gäller generationsskiftet är det tydligen på det sättet att ni vill ta bort arvs- och gåvoskatterna för makar och bröstarvingar fullt ut. Vi får väl se vad utredningen kommer fram till. Hade det inte varit lämpligt att avvakta utredningen innan ni reserverade er, eftersom vi vet att det faktiskt håller på att genomföras ett arbete om detta?

Anf. 82 ROGER KARLSSON (c) replik:

Herr talman! Jag börjar bakifrån med frågan om generationsskiftena. Det som står i vår reservation är att arbetande kapital i företag ska hållas intakt vid ett generationsskifte. Sedan var det min förhoppning att arvs- och gåvoskatterna för makar och bröstarvingar kan tas bort. Har jag inte uppfattat det helt fel så är det inriktningen i någon av utredningarna.

När det gäller normallönen har vi som parti sagt att det som ska beskattas som inkomst av kapital ska vara 120 % av en normal lön. Det är sant att det inte blir så mycket lägre skatt. Men det är inte det som är poängen, utan det är att det blir så mycket enklare. Det är alltså det som är den stora poängen.

Frågan om dubbelbeskattningen kan jag inte svara på, för jag har inte tagit del av det som Per Rosengren refererar till.

Prot. 2002/03:74
19 mars

Anf. 83 PER ROSENGREN (v) replik:

Herr talman! Det var synd att ni inte tog del av det innan ni reserverade er i betänkandet.

När det gäller generationsskiften och arbetande kapital skulle jag vilja höra: Vidhåller Centern att definitionen på arbetande kapital är börsvärdet? Rolf Kenneryd, Roger Karlssons företrädare här i riksdagen, har nämligen stått här i riksdagen och sagt att det är det som är arbetande kapital. Det var väldigt innovativt. Jag har nämligen över huvud taget inte hört någon ekonomisk forskare som definierar det arbetande kapitalet som börsvärde, utan det är faktiskt knutet till företagets eget kapital. Då undrar jag, Roger Karlsson, om det är samma definition i dag som det var för ungefär ett år sedan.

Sedan är inte noramallönemodellen särskilt mycket enklare i förhållande till BEK-modellen, som Per Anders Lindgren har föreslagit. Den skulle dessutom gynna de företagare som inte når upp till normallönen.

Och slutligen: Vad är en normallön? Man kan ju inte göra ett skattefrälse för en viss del. Det innebär att en normallön rent förnuftsmässigt måste ligga på en sådan nivå att man betalar den högsta marginalskatten, åtminstone på 1 krona, annars inför man faktiskt ett skattefrälse. Då är vi uppe i inkomster över 35 000 kr, och 120 % på det blir ganska mycket. Då blir det inte många småföretagare som kommer i åtnjutande av Centerns modell. Men ni kanske vill införa ett skattefrälse för småföretagare, att de av någon anledning inte ska behöva betala den sista nivån när det gäller statsskatten. Kan det vara så hemskt?

Anf. 84 ROGER KARLSSON (c) replik:

Herr talman! Det var många siffror fram och tillbaks. Men enligt mig är en normallön det som är en normal lön i en bransch. 120 % av det är alltså 20 % mer av den normala lönen.

När det gäller generationsskiften törs jag inte svara på hur Rolf Kenneryd beräknade det arbetande kapitalet, men enligt mig är det i alla fall eget kapital. Att det skulle vara börsvärdet är inte någon partisynpunkt som har bestämts på någon partistämma.

Anf. 85 BARBRO FELTZING (mp):

Herr talman! I betänkandet i dag har Miljöpartiet ett särskilt yttrande som handlar om stimulans för småföretagare och åtgärder för att underlätta småföretagandet i landet.

Jag anser att det är småföretagen i dag som bär upp och är motorn i Sveriges ekonomi. Sedan har småföretagen minst sjukskrivningar. Det kanske ligger lite utanför den här diskussionen, men jag har motionerat om en differentierad sjukförsäkringsavgift för att stimulera småföretag som har lite sjukskrivningar. Jag rekommenderar det särskilda yttrandet till läsning, även om en del som står där redan är genomfört.

Herr talman! Många länder i EU har nu infört ett parallellskattesytem för individer, den så kallade tonnageskatten som har diskuterats här. Det innebär att beskattningen beräknas utifrån fartygens storlek.

*Allmänna motioner om
företags- och
kapitalbeskattning*

Vi i Miljöpartiet kommer att stödja detta. Den skatten är ju det belopp som redan betalats och som är direkt relaterat till det tonnage som är i trafik. Det är inte fråga om någon ny skattesats, vilket vi hört här, utan det är bara själva metoden för skatteberäkning som ändras. Tonnageskatt innebär många fördelar för våra rederier, men det innebär inte att skatteintäkterna för staten minskar. Bolagsskatten blir oförändrad, alltså 28 % för Sveriges del.

Nu har alla EU-länder utom Frankrike och Sverige, trots vad Per Rosengren sade, planer på att införa – eller har redan infört – den så kallade tonnageskatten. Till och med vårt grannland Norge har infört tonnageskatt. Tonnageskatten skulle innebära att inflagningen till Sverige ytterligare ökade och antalet fartyg under bekvämlighetsflagg minskade. Det vore mycket bra.

För många år sedan diskuterade vi detta. Det har sedan dess blivit bättre men det behövs mer. Vi har nu mellan 230 och 250 svenskflaggade fartyg och lika många under annan flagg. Varje inflaggat fartyg ökar skatteunderlaget. Det handlar om ca 100 000 kr för ett mindre fartyg och naturligtvis mycket mer om fartyget är större eftersom skatten är tonnagebaserad.

Det kommer att bli internationellt konkurrenskraftigt att segla under svensk flagg och man lockar alltså hem bekvämlighetsflaggade fartyg. Sverige har höga kvalitetsnormer för inflaggning, vilket innebär hög säkerhet. Det är mycket viktigt. Jag har träffat många redare i och med att jag kommer från Göteborg och är mycket ute vid västkusten. Det är viktigt att kunna hjälpa de fina rederier som vi har.

Säkerhet och miljövänlighet säkras genom att det tonnagebaserade skattesystemet ger möjligheter för existerande svenska fartyg att fortsätta att upprätthålla en hög kvalitet. Därför vill vi stödja Centerpartiets och Kristdemokraternas motion om att utreda frågan. Jag tycker att fler skulle kunna ställa sig bakom förslaget om utredning.

Herr talman! Jag vill härmed yrka bifall till reservation 4 i betänkandet.

Anf. 86 FREDRIK OLOVSSON (s):

Herr talman! I vårt parti tror jag att vi har vissa problem med generationsskiften för jag saknar pärm.

Skatternas värde ligger i första hand i vad vi använder dem till. Att bara diskutera de skatter vi tar ut, utan att också något reflektera över vad de finansierar, är inte en särskilt meningsfull sysselsättning.

De skatter vi nu diskuterar betalar en del av vår välfärd: undersköterskorna som tar hand om sjuka, lärarna som utbildar barn, personalen som ger gamla en trygg omsorg. Med skatter minskar vi också, som Arne Kjörnsberg sade i ett tidigare inlägg, ekonomiska skillnader och sociala klyftor. Vi investerar i kunskap och tillväxt i hela landet.

Därför fylls åtminstone jag av en viss oro över att i det aktuella betänkandet så många gånger i reservationer och motioner läsa ”sänk skatten”, ”ta bort skatten”, ”avskaffa skatten”, ”skjut upp skatten”, ”slopa skatten”. Det handlar om åtskilliga miljarder som skulle tas bort från statskassan.

Det är emellertid inte bara skatter som försvinner om motioner och reservationer vinner riksdagens bifall. En konsekvens av den politiken blir också att lärartjänster måste avvecklas, undersköterskor avskaffas, utbildning och forskning skjutas på framtiden och de ekonomiska klyftorna växer.

Herr talman! Utskottets majoritet tycker att det är viktigt att skattepolitiken utvecklas på ett sådant sätt att arbete och tillväxt stimuleras samtidigt som den fördelningspolitiska träffsäkerheten ökas. Dessutom vill vi stimulera omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle.

Att tillväxt och ekonomisk utveckling kräver annat än stora skattesänkningar borde stå klart för de flesta, åtminstone står det klart för oss. Sedan den socialdemokratiska regeringen tog över regeringsmakten 1994 – här kommer väl en del av ryggsäcken – har den svenska tillväxten varit relativt god i en internationell jämförelse. Detsamma gäller utvecklingen av arbetslösheten. Vi är naturligtvis inte nöjda med detta. Det kan alltid bli bättre, men utvecklingen har de facto varit sådan.

Det innebär inte att vi helt avvisar sänkta skatter. Under de senaste åren har vi kontinuerligt sänkt skatten för människor med låga och normala inkomster genom att löntagare och enskilda näringsidkare i tre steg kompenseras för den allmänna pensionsavgiften. I enlighet med den strategi för skatteväxling som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet är överens om har skatten på arbete sänkts bland annat genom höjda grundavdrag och sänkta arbetsgivaravgifter.

De skattesänkningar som genomförts har skett på ett sätt som gjort att vi inte har behövt skära i välfärden. På ett sådant ansvarsfullt vis vill vi gärna fortsätta att utveckla skattepolitiken. Olika skatter, enskilda skattesatser, detaljer i skattesystemens konstruktion behöver förändras i takt med tiden. I den bemärkelsen är inte den socialdemokratiska skattepolitiken huggen i sten. Men vi kommer inte att gå med på att sänka skatten på ett sätt som äventyrar välfärden eller ökar orättvisor och ekonomiska klyftor.

Vårt besked för den här mandatperioden är lika klart nu efter valet som det var före. I första hand ska nya resurser användas för att öka tryggheten och rättvisan. Om det uppstår utrymme för skattesänkningar ska löntagare och småföretag prioriteras.

Under den förra mandatperioden genomfördes en rad åtgärder för att förbättra företagsklimatet. Flertalet stoppregler för fåmansföretag avskaffades, möjligheten att avsätta vinstmedel till periodiseringsfonder utvidgades, deklarationen för fysiska personer som driver enskild näringsverksamhet förenklades. Det är några exempel.

Under den närmaste tiden kommer riksdagen också att få möjlighet att behandla förslag från regeringen gällande skattefrihet på kapitalvinster och utdelningar på näringsbetingade andelar. Detta talade Per Rosengren om tidigare. Även i fråga om arvs- och gåvoskattereglerna avseende generationsskiften är en proposition aviserad.

När det gäller de särskilda reglerna för fåmansbolag pågår för närvarande beredningsarbetet i Regeringskansliet kring de förslag som 3:12-utredningen lade fram. Majoriteten i utskottet vill inte föregripa resultatet av det beredningsarbete som har bäring på de frågor som vi nu diskuterar. Den debatten får vi anledning att återkomma till senare. Inte heller

vill vi föregripa det utredningsarbete som sker på kapitalbeskattningsområdet.

Därför, herr talman, vill jag yrka bifall till förslaget i skatteutskottets betänkande nr 8 och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 87 ANNE-MARIE PÅLSSON (m):

Herr talman! Vi har nu fått lyssna på ett anförande från Socialdemokraternas representant i skatteutskottet. Det handlade inte särskilt mycket om företagen. Detta är ganska typiskt. Socialdemokraterna diskuterar av hävd och tradition inte företagen särskilt mycket. Snarare diskuterar man hur de skatter man lyckats dra in ska användas. Det var precis vad vi fick höra.

Låt mig kommentera detta en smula. Skatterna ska användas till välfärd. Vård, skola och omsorg låter väldigt bra. Nu är det tyvärr så att merparten av skatterna inte används till vård, skola och omsorg. Om det hade varit så hade det varit utmärkt. Problemet är att merparten av skatterna används till transfereringar, till att betala sjukersättning, arbetslöshetsersättning och andra bidrag till de miljoner människor som inte arbetar men som trots allt befinner sig i arbetsför ålder. Det är problemet. De höga skatterna och de höga transfereringarna har gjort situationen ganska besvärlig och minskat incitamenten för människor att arbeta.

Låt mig hänvisa till en av Socialdemokraternas större tänkare, verksam för ungefär 40 år sedan – Gunnar Myrdal. Redan på 60-talet påpekade Gunnar Myrdal att det skattesystem och transfereringssystem som då tillämpades hade förvandlat det tidigare så hederliga svenska folket till ett folk av fifflore och fuskare. Utifrån detta pläderade han för en förändring av skattesystemet. Jag undrar om inte hans tankar fortfarande är aktuella.

Anf. 88 FREDRIK OLOVSSON (s) replik:

Herr talman! Det är alldeles riktigt att det också finns andra utgifter i statens budget som betalas via skatter – barnbidrag, studiebidrag, polisen, försvaret. Det är viktiga områden som också behöver pengar. Det gäller naturligtvis också de transfereringssystem som Anne-Marie Pålsson tog upp. Detsamma gäller egentligen där, nämligen att vi antagligen alltid kommer att behöva betala en del av dem, även om vår ambition är att arbetslösheten ska minska och att färre ska vara sjuka. Men där har vi olika metoder. Vi vill hellre ta ut skatt så att vi också har råd att betala en rimlig sjukersättning och a-kassa, även om det naturligtvis också delvis finansieras på andra sätt än via de skatter som vi diskuterar nu.

Anf. 89 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik:

Herr talman! Jag undrar om det aldrig har förespeglat Fredrik Olovsson och Socialdemokraterna att det kan finnas ett samband mellan skatterna och transfereringarna på så sätt att höga transfereringar ger höga skatter och att höga skatter gör att det är mindre ekonomiskt motiverat att anställa människor att utföra arbeten?

Fredrik Olovsson talar sedan om polis, barnbidrag och liknande och försöker göra gällande att det skulle vara fråga om stora belopp. Men återigen mörkar man. Varför talar Fredrik Olovsson inte i stället om ersättning till sjukfrånvaron? Skattebetalarnas ersättning för sjukfrånva-

ron – vi är sjukast i Europa – är 120 miljarder kronor inkluderande de förtidspensionerade. Det är den beräknade kostnaden. Det motsvarar mer än de samlade utgifterna som vi har för all utbildning från årskurs 1 till och med doktorsexamen. Detta säger jag bara för att man ska få lite proportioner på det hela. Det vore faktiskt aptitligt om man mera diskuterade de stora posterna och lämnade de mindre posterna därhän, i varje fall i denna typ av diskussioner.

Jag vill även passa på att kommentera tillväxten. Vi har kanske inte en så tokig tillväxt trots allt. Men fortfarande har vi inte avancerat ett dugg på välfärdsligan. Vi ligger fortfarande kvar bland EU:s fattigaste medlemsländer. När vi gick med i EU sänkte vi genomsnittsinkomsten. Det är lite genant. Arbetslösheten ökar, nyföretagandet minskar, och vi är sjukast i Europa.

Anf. 90 FREDRIK OLOVSSON (s) replik:

Herr talman! För mig är inte utgifterna för skola, vård och omsorg, om jag får använda det uttrycket, några små poster. Jag tycker att det är oerhört viktiga poster. Sedan är det naturligtvis som Anne-Marie Pålsson säger, att också andra utgiftsområden, som man har fått lära sig att det heter, kostar mycket pengar.

När det gäller sjukfrånvaron har vi alla ett gemensamt ansvar för att minska den. Men jag tror inte att vi gör det genom sänkta skatter. Jag tror inte att någon kommer att bli vare sig friskare eller sjukare om vi sänker skatten. Och framför allt blir det besvärligare för dem som är sjuka att få vård om vi har en sådan situation att vi dränerar statens och landstingens resurser på pengar i den utsträckning som den moderata skattepolitiken skulle medföra.

Anf. 91 ANNA GRÖNLUND (fp):

Herr talman! Vi diskuterar just nu skatteutskottets betänkande som handlar om motioner om företags- och kapitalbeskattning. Men när Fredrik Olovsson står i talarstolen tycker jag, precis som Anne-Marie Pålsson, att det handlar mycket om vad pengarna ska användas till, inte på vilket sätt de ska tas ut. Jag är helt överens med Fredrik Olovsson om att pengarna ska användas till de viktiga områdena vård, skola och omsorg.

Innan jag hamnade i den här kammaren undervisade jag i nationalekonomi på Luleå tekniska universitet. Där försökte jag lära mina studenter att om man har en god tillväxt finns det mer pengar till just dessa områden skola, vård och omsorg. Det som vi diskuterar i dag är egentligen inte hur mycket pengar som vi ska ha i skolan, vården och omsorgen, utan det är hur tillväxten ska kunna bli så hög som möjligt så att resurserna finns till detta.

Fredrik Olovsson sade från talarstolen att han inte hade fått med sig något bagage. Arvsskiftet inom socialdemokratien hade inte fungerat. Men jag tror nog dessvärre, herr talman, att det har fungerat. Det är nämligen fortfarande så att när Fredrik Olovsson håller sitt tal i talarstolen är det mest bara fagra ord. Det är inte så mycket handling. Jag önskar, Fredrik Olovsson, att du hade kunnat berätta lite mer konkret vad Socialdemokraterna ämnar göra för att förbättra företagsklimatet i detta land.

Anf. 92 FREDRIK OLOVSSON (s) replik:

Herr talman! Det går alldeles utmärkt att ställa de frågor till mig som man tycker att man inte fick svar på. Jag antar att den här replikomgången är till för bland annat det.

Den svenska tillväxten har varit för dålig. Ja, det kan vi säkert alla hålla med om. Vi önskar nog alltid att den skulle vara 1 eller kanske 2 % högre, åtminstone om det är en tillväxt som är uthållig i längden, bland annat miljömässigt. Men vi har i dag en vikande ekonomi, och det har vi haft i världen under ett par års tid. Det påverkar naturligtvis viljan och förmågan att starta företag men också att utveckla de företag som finns i dag.

Trots det har vi haft en god utveckling i Sverige om vi jämför med vår omvärld. Tillväxten har varit högre i Sverige jämfört med exempelvis EU:s genomsnitt. Jag tittade i förra veckan på OECD:s hemsida för att titta på förra årets siffror. Trots att vi i Sverige inte är nöjda med 1,7 % kan man konstatera att det var högre än OECD:s genomsnitt, högre än genomsnittet i de sju största ekonomierna i den organisationen, högre än genomsnittet i EU och högre än i euroområdet. Mot den bakgrunden får man väl ändå säga att vi har lyckats ganska bra i Sverige. Vi vill naturligtvis mer, men det är ganska bra. Jag tycker att man ska nyansera debatten något i alla fall.

Anf. 93 ANNA GRÖNLUND (fp) replik:

Herr talman! Vi har under de socialdemokratiska regeringsåren, men knappast just på grund av att Socialdemokraterna har regerat, haft väldigt många goda år. Och det förvånar mig lite grann, när man tittar tillbaka och så att säga har facit i handen, att man inte har gjort tillräckligt under dessa år för att förbättra för exempelvis just företagen som vi vet är så väldigt viktiga för att öka tillväxten.

Herr talman! Jag förstår att det är väldigt svårt att göra någonting åt det i dag när vi är på väg ned i en svikande konjunktur. Men det hade funnits utrymme tidigare.

Problemet i Sverige i dag är att det görs alltför lite för att stimulera arbete och företagsamhet. Och det är därför som ekonomin går dåligt. Hade Socialdemokraterna reagerat när tid fanns är det inte säkert att den konjunkturedgång som vi nu ser framför oss hade blivit så djup. Då hade nämligen företagsklimatet varit ett annat, och det hade funnits möjligheter för entreprenörer att etablera sig.

Jag ställer fortfarande den fråga, Fredrik Olovsson, som jag inte tycker att jag har fått svar på: Vad tänker ni konkret göra för att förbättra för företagsamheten i Sverige?

Anf. 94 FREDRIK OLOVSSON (s) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är lite märkligt att man inte något reflekterar över att den internationella utvecklingen är så dålig. Jag har just beskrivit att vi i Sverige har klarat oss bättre än omvärlden. Det är naturligtvis en klen tröst att klara sig bättre när det går ned också. Om Anna Grönlund hade haft möjlighet att svara på några ytterligare frågor hade jag gärna sett att du hade förklarat hur den svenska ekonomin och det svenska företagandet faktiskt påverkas av den internationella konjunkturen. Jag tror att det finns ett sådant samband som är väldigt tydligt. Det

har det varit under de goda åren också. Sverige har också legat något högre än genomsnittet, vilket jag redovisade. Någoting rätt gör vi uppenbarligen. Det handlar om mer än skatter om man vill ha tillväxt och företagande.

Ett antal utredningar är tillsatta. Jag har valt att inte föregripa det beredningsarbete som nu sker. Det gäller både 3:12-utredningen och Egen-
domsskattekommittén. Propositioner är aviserade, och vi kommer säkert att få anledning att återkomma i den debatten.

Anf. 95 ROGER KARLSSON (c):

Herr talman! Som jag sade i mitt anförande tidigare är det väldigt lätt att lova utgifter och nya reformer. Fredrik Olovsson säger i sitt anförande att nya resurser i första hand ska användas till reformer. Och om det finns utrymme ska de användas till småföretagare. Jag tror att han nämnde inkomstagare också.

Vi har till exempel problemet att Socialdemokraterna lovade väldigt mycket i valrörelsen. Tillväxtbehovet när det gäller redan utlovade reformer är därför väldigt stort, så den aktivitet som vi har i ekonomin räcker inte alls med den tillväxt som vi i dag har. Därför tror jag att utrymmet för att göra något när det gäller företagande och kapitalbeskattning – vad som behövs är ju att få fart på nyföretagandet – kommer att vara väldigt litet under mandatperioden.

Därför vill jag fråga Fredrik Olovsson: Hur vill Socialdemokraterna stimulera nyföretagandet? Det är ju något som behövs. Nyföretagandet minskar i Sverige och även i hemlandet Sörmland. Förutsättningar för företagen att växa är vad vi behöver. Vi behöver en politik som börjar i andra ändan. Det gäller alltså att tala om inte bara hur vi ska fördela utan också hur vi ska skapa. Frågan är alltså hur Socialdemokraterna vill stimulera nyföretagandet.

Anf. 96 FREDRIK OLOVSSON (s):

Herr talman! Innan jag svarar på den sista frågan måste jag få reagera på vad Roger Karlsson sade tidigare i sin replik, nämligen att Socialdemokraterna bara lovar och lovar, att de lovar stort – oerhörda belopp. Så är faktiskt inte fallet. Vi bedrev en valrörelse där vi var väldigt återhållsamma med nya löften. Förutom de löften som vi redan hade en finansiering för i budgeten handlade det om ungefär 15 miljarder kronor, som vi förhoppningsvis ska klara av under mandatperioden. Om Roger Karlsson går hem och räknar på vad Centerpartiets vallöften skulle kosta ser han att det blir fråga om en betydligt högre summa.

Sedan har vi frågan om nyföretagandet. Ja, jag tror att en viktig anledning till att nyföretagandet har minskat – inte i Katrineholm som jag kommer från, för där har det ökat väldigt kraftigt; dock har vi andra problem – är att vi har en vikande internationell konjunktur och en vikande efterfrågan både i Europa och i Sverige. Det påverkar naturligtvis företagen oerhört mycket. Naturligtvis kan man inte bortse från efterfrågan i ekonomin när småföretagandet och dess villkor diskuteras.

Sedan gäller det småföretagarnas villkor specifikt. Här handlar det om vad vi tidigare talat om, exempelvis 3:12-reglerna. Vi har ju klart deklarerat att vi vill göra något åt den saken. Statsministern hade med detta i sin regeringsförklaring. Detsamma gäller för finansministern som,

kanske inte från denna talarstol utan från den som finns här snett bakom mig, har gett samma besked.

Anf. 97 ROGER KARLSSON (c):

Herr talman! Det är intressant att lyssna till Fredrik Olovsson. När det går bra hänvisar man till egna förtjänster, och när det går dåligt är det någon annans fel. Det är väl en lärdom, oavsett pärmar eller inte som Fredrik Olovsson har fått med sig under sin aktiva tid i partiet, att använda den retorik som statsministern och andra använder. Jag tycker att det är lite passivt, att man bara flyter med.

Ja, det är sant att Socialdemokraterna var återhållsamma med nya löften i valrörelsen. Men alla löften hade getts i vårbudgeten. Det är de löftena som ni kommer att ha väldigt svårt att också infria. Upplägget var ju att presentera löftena tidigt och att sedan vara väldigt återhållsam i valarbetet. Men ni lyckades inte heller med den strategin. De löften som var villkorade ekonomiskt blev ju sedan definitiva.

Återigen: Det skulle vara intressant att höra Fredrik Olovsson säga något om löftet beträffande 3:12-reglerna. Kommer det att innebära en skattesänkning, eller ska det hela vältras över på småföretagandet i andra delar?

Anf. 98 FREDRIK OLOVSSON (s):

Herr talman! Jag tror inte att det bara är så att majoriteten gärna tar åt sig av en uppåtgående konjunktur. Det är alldeles uppenbart också så att oppositionen använder en nedåtgående konjunktur för att skylla sådant på regeringen och majoriteten som man egentligen inte direkt kan göras skyldig för. Kanske finns det någonting i den politiska debatten här som inte är särskilt intellektuellt hederligt i alla avseenden men som det kan vara svårt att så att säga slänga av sig. Det erkänner jag gärna, vilket jag tycker att Roger Karlsson och också andra i oppositionspartierna skulle göra.

När det sedan gäller våra vallöften kan jag säga att vi i den budget som vi har för innevarande år lyckats klämma in det mesta. Det som diskussionen har handlat om är taken i sjukförsäkringen och föräldraförsäkringen. Naturligtvis hoppas jag att vi kan klara ut den saken så fort som möjligt eftersom det är en viktig reform; det vill jag gärna understryka.

Sedan har vi detta med eventuella skattesänkningar eller andra åtgärder. Jag tycker att det är bra om vi kan se till att de förslag som läggs fram är finansierade. Jag har tidigare sagt att en utredare kanske inte borde ha det kravet på sig. Det kan vara en trevlig övning rent seminariemässigt men i verkligheten ska ju förslag finansieras på ett eller annat sätt.

P-O Edins upplägg om skatteväxling, att man kan ersätta skatter som anses mindre lämpliga med andra skatter som är betydligt bättre, tycker jag kan vara en framkomlig väg. Men jag vill avstå från definitiva löften eller ställningstaganden tills beredningsarbetet, remisstiden och annat är över när det gäller den utredningen.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 16 §.)

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2002/03:SkU10
Allmänna motioner om mervärdesskatt.

*Allmänna motioner
om mervärdesskatt*

Anf. 99 ULLA WESTER (s):

Herr talman! Det är ett ivrigt utskott som debatterar i dag. Också i skatteutskottets betänkande nr 10 behandlas motioner från den allmänna motionstiden i höstas. Den här gången är det mervärdesskatten – eller, mera vardagligt uttryckt, momsens – som har varit föremål för riksdagsledamöternas motionsiver.

I betänkandet behandlas så mycket som 44 motioner. Bredden mellan de olika förslagen i dessa är mycket stor. Det som förenar dem är att alla rör den allmänna nivån på mervärdesskatten eller mervärdesskatten på vissa varor och tjänster för vilka motionärerna begär att skatten ska sänkas eller slopas.

Exempel på sådana varor och tjänster för vilka motionärerna föreslår förändringar är nöjesparker, danstillställningar, servering, skidliftar, alternativmedicinska sjukdomsbehandlingar, glasögon och prydnadsväxter – således ett brett fält.

Men också mer djupgående problem behandlas, såsom frågan om mervärdesskattens lämplighet som miljöpolitiskt styrmedel och de skilda mervärdesskatteordningarna i verksamhet som drivs kommunalt eller av ideell förening.

Av skilda skäl har utskottet avstyrkt samtliga dessa 44 motioner. 17 reservationer har fogats till betänkandet. Det är kring några av dessa som den debatt som nu följer kommer att koncentreras.

Anf. 100 ULF SJÖSTEN (m):

Herr talman! Mitt anförande kommer också att handla om att sänka skatter, givetvis inte för att ta bort lärare eller sjukvårdspersonal utan för att stimulera tillväxt och utveckling i Sverige och för att ge Sverige möjligheter att ta välbehövliga kliv uppåt i den internationella välståndsligan. Trots vad de värderade ledamöterna från Socialdemokraterna säger har vi nämligen många kliv att ta på den skalan. Men det handlar också om att stimulera nyföretagandet i Sverige, vilket för närvarande sjunker i väldigt många delar av vårt land.

Sverige har tillsammans med Danmark den högsta mervärdesskatten i Europa. Nivån på skatten innebär konkurrensnackdelar för svenska företag som i allt större utsträckning verkar på en växande europeisk marknad. Inom vissa sektorer, såsom kapitalvarumarknaden, har svårigheten att konkurrera på lika villkor blivit allt större, och som exempel kan man nämna att mervärdesskatten är nio procentenheter lägre i Tyskland.

E-handeln ökar, ofta med gamla etablerade postorderföretag i spetsen och ofta från en speciell del av Sverige, som jag själv och skatteutskottets ordförande Arne Kjörnsberg har en särskild relation till, det vill säga Sjuhärad och Borås. Dessa företag upplever i dag problem som kan relateras till de höga momssatserna i Sverige. Säljaren ska ta ut moms på försålda varor enligt ursprungslandsprincipen, vilket innebär en klar

nackdel för svenska e-handelsföretag i konkurrensen med andra EU-företag med lägre hemlandsmoms.

Herr talman! Det här innebär att Sverige har det sämsta utgångsläget inom Europeiska unionen i en starkt växande bransch där tradition, kunskaper och kompetens i hög grad finns hos vårt eget svenska näringsliv. Sveriges höga moms verkar alltså tillväxthämmande inom en bransch där vi i vårt land har stora möjligheter att expandera kraftigt, och det visar tydligt på behovet att sänka den generella moms nivån här i landet.

Det totala skattetrycket i Sverige måste sänkas av flera skäl. Det är många som har varit inne just på det spåret här under debatten. Det kanske viktigaste skälet är den tillväxthämmande effekten som höga skatter har. E-handelsexemplet som jag tidigare har relaterat visar tydligt att en allmän sänkning av mervärdesskattenivån i Sverige skulle stärka svenska företags konkurrensförutsättningar inom den europeiska unionen, men samtidigt också minska behovet av kontrollåtgärder på detta område.

Herr talman! Jag står bakom samtliga moderata reservationer i det här betänkandet, men yrkar för tids vinnande bara bifall till reservation nr 1.

Anf. 101 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp):

Herr talman! Om du tycker om att röra dig till musik måste du betala högre moms än om du bara lyssnar till musik. Men ibland på konserter är det ju faktiskt så att publiken brukar resa sig och gunga till musiken, eller till och med dansa. Ska man då ha en särskild insamling med extra moms när det här händer? När du köper en varm kyckling och potatisgratäng på Hemköp får du betala lägre moms än om du köper samma kyckling när du är på restaurang. Visserligen får du diska själv i det första fallet. Detta säger lite om den röra som finns i dag i momsjungeln.

I den stora skattereformen 1990/91, där Folkpartiet och Socialdemokraterna var eniga, var också en enhetlig moms en viktig ingrediens. Men därefter har den socialdemokratiska regeringen genomfört en rad undantag från den generella moms nivån, även om en del nyinförda momsregler är föranledda av EU.

Moms är den tredje största skattebasen i Sverige. Kommunalskatt och arbetsgivaravgifter är större. Därför är momsen en viktig skatt, och då är det viktigt att den är rätt konstruerad.

Precis som Ulf Sjösten sade förut hör Sverige till de länder inom EU som har den högsta generella momsskattesatsen, 25 %. Den lägsta skatt som är tillåten inom EU är 15 %, men dessutom är det tillåtet att ha två reducerade momssatser, och i Sverige har man valt att ha 6 % och 12 %. Den här differentieringen av momsen gör att det verkligen inte är lätt för företag att hålla reda på hur mycket man ska betala in i moms, och inte heller för konsumenter att veta vad det är man betalar för sin konsumtion. Gränsdragningar är svåra att göra. Inte ens de som arbetar på skattemyndigheterna har lätt att hålla reda på alla bestämmelser. Tidigare var momshandboken ungefär en halv centimeter tjock, men nu är den kanske tio gånger så stor, det vill säga en halv decimeter. Dessutom innebär detta med olika momssatser att man genom politiska prioriteringar styr människors konsumtion.

Herr talman! På Folkpartiets förslag har riksdagen beslutat att en översyn av mervärdesskatten ska göras, och en utredning har också tillsatts. Det är verkligen angeläget att denna utredning arbetar snabbt, så att

momsreglerna blir mer enhetliga och lättförståeliga. Folkpartiet tror att om undantagen med reducerad skatt blev färre så skulle den generella skattesatsen kunna vara lägre och alltså stärka företagens konkurrenskraft. Jag kommer, precis som Arne Kjörnsberg och Ulf Sjösten, från Borås och Sjuhärad, där vi har många små företag som behöver ha skärpt konkurrenskraft ute i Europa.

Herr talman! När nu en utredning är på gång med översyn av momsen är det synnerligen märkligt att regeringen föreslår att sänka momsen på vissa former av byggande. Visserligen har regeringen senare förvandlat momsförslaget till ett investeringsstöd för att undvika krock med EU:s momsregler. Oavsett denna omvandling är det märkligt att först gå med på att utreda momsen, och sedan nästan omedelbart föreslå en ny moms. Folkpartiets lösning för att stimulera byggande är i stället för riktade stöd och subventioner andra åtgärder som ökad konkurrens, enklare planregler med mera. Regeringens förslag kommer nu i dagarna i en proposition, och i samband med denna behandling kommer vi att ytterligare belysa den här frågan. Jag kommenterar den inte ytterligare nu.

Herr talman! Ett annat problem har varit hur momsen ska tas ut vid elektronisk handel. Olika regler har gällt för olika typer av försäljning och om det har varit utom eller inom EG. Folkpartiet har haft den ståndpunkten att tills en ordentlig utredning har gjorts ska det vara nollmoms på e-handel. Även i denna fråga har det i dagarna kommit en proposition – regeringen har varit väldigt flitig och konstruktiv på skatteområdet – och därför avvaktar vi med ytterligare kommentarer tills vi har hunnit analysera det framlagda förslaget och återkommer med synpunkter i samband med behandlingen av propositionen.

Till sist, herr talman: Eftersom Socialdemokraterna inte själva kan hålla fingrarna borta från att föreslå ändringar som utgör undantag från den generella momsen är det än viktigare att den här utredningen och översynen av momsen sker snabbt. Som sagt: Både för företagare och enskilda måste det vara lättare att förstå och hålla reda på reglerna för moms. Dessutom behöver vi ha en sänkt generell momssats för att stärka tillväxten och för småföretagarna.

Jag ställer mig bakom alla Folkpartiets reservationer men yrkar bifall till reservation 3 under punkt 2.

Anf. 102 LARS GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! Man kan säga att momsområdet kan betraktas som ett kreativt skatteområde. Man brukar ju tala om kreativ bokföring.

Med tanke på föregående etiska diskussioner om skatterna kan man inte sluta undra om en momsnivå på hundra procent skulle vara rättfärdig om nu riksdagen kan hitta tillräckligt många utgifter.

Efter EU-inträdet har Sverige möjlighet att ha fyra nivåer på mervärdesskatten, om man inbegriper total momsbefrielse. Sverige tillhör de länder inom EU som har den högsta generella momssatsen, 25 %. Frågan är om detta är en hållbar nivå i ett längre perspektiv, inte minst i konkurrenshänseende. Skattebasutredningen har i sitt betänkande föreslagit en generell momsnivå på 22 % för att minska gapet till övriga EU-länder.

Fördelar och nackdelar med olika momsnivåer på olika områden och mellan länder kan diskuteras, men en strävan mot harmonisering av mervärdesskatten måste nog anses som positivt.

De differentierade svenska moms nivåerna används ofta till att styra och främja konsumtion inom olika områden. Det kan vara inom områden som kultur, miljö, olika varor och tjänster. En del existerande momssatser skapar redan i dag felaktiga och snedvridande effekter på olika områden, exempelvis vid självförvaltning av bostäder för hyresgäster.

Herr talman! Sverige har det lägsta bostadsbyggandet i OECD-området. Detta beror både på högt skattetryck och på extra hård beskattning av nyproduktion av bostäder. För att få fart på nyproduktion av flerbostadshus bör, enligt kristdemokratisk uppfattning, skatteeffekten lindras motsvarande en halvering av byggmomsen. Rent tekniskt kan byggföretag efter deklaration få en skattereduktion som motsvarar hälften av den erlagda momsens. Men om en sådan skattereduktion ska fungera på samma sätt som sänkt moms måste reduktionen gälla all nyproduktion av flerbostadshus och vara obyråkratisk och utan tidsbegränsning.

Kristdemokraterna anser att minskad skatt på nyproduktion av flerbostadshus bör införas från och med den 1 oktober 2003. Vi anser att det också behövs en översyn av skattenivån på turism, bland annat för restaurangtjänster och uthyrning av lokaler, så att dessa områden ska kunna hävda sig i den internationella konkurrensen.

Miljön är ett område som ofta kan påverkas genom ekonomiska styrmedel. En sällan uppmärksammas källa till stora, miljöfarliga utsläpp är alla äldre arbetsmaskiner och motorer. Som jämförelse kan nämnas att en äldre gräsklippare med tvåtaktsmotor under en timmes användning släpper ut lika mycket skadliga avgaser som en nyare avgasrenad bil gör under 400 mil körning. Därför har vi bland annat föreslagit att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om en sänkning av momsens, förslagsvis på miljömärkta arbetsmaskiner, gräsklippare och utombordsmotorer.

Herr talman! Vi står givetvis bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 12.

Anf. 103 ROGER KARLSSON (c):

Herr talman! Ledamöter! Åhörare! Det var visst inte så många här.

Efter att den nya budgetlagen, med utgiftstak och så vidare, trädde i kraft blev det svårare för många organisationer att lobba för bidrag till sin verksamhet. Vad jag förstår utsattes skatteutskottets ledamöter för ett otroligt tryck när det gäller att sänka momsens på både det ena och det andra. Sänkningen av bokmomsen är en effekt av en sådan kampanj.

Centerpartiet tycker att det är bra att bokmomsen sänktes. Vi tycker dock att det var felaktigt att man tog med tidskrifterna. Lite vulgärt skulle jag kunna säga att jag inte tycker att låg moms på porrtingar är prioriterat.

Som en följd av trycket från olika intresseorganisationer på att sänka momssatser har skatteutskottet tagit initiativ, och det har tillsatts en utredning, Skattesatsutredningen, som ser över gränsdragningsproblem och mervärdesskatterna generellt sett. Det är väldigt bra.

Jag vill passa på att yrka bifall till reservationerna 5 och 17. I det här sammanhanget vill jag lyfta fram betydelsen av att man när man ser över momssatserna ser till att det som är konkurrensutsatt, till exempel svensk turismindustri, får villkor som är likvärdiga med andra länder. Svensk

turism sysselsätter 2,8 % av de anställda i landet. I jämförelse med andra EU-länder är det ungefär hälften. Vi har alltså en väldigt stor potential att utveckla svensk turism.

Två momsstatser som är betydelsefulla för svensk turism är restaurangmomsen och skidliftmomsen. Det är dem jag berör i mina reservationer. Turism och turistnäringen har väl först på senare tid börjat ses som en riktig näring och som rumsren. Jag tycker att det är dags att se på turistnäringen med andra ögon. Det är oerhört betydelsefullt, både regionalpolitiskt och framför allt samhällsekoniskt, med en livskraftig turistnäring. Med detta vill jag yrka bifall till reservationerna 5 och 17.

Anf. 104 BARBRO FELTZING (mp):

Herr talman! I betänkandet om mervärdesskatt står det att vi i Miljöpartiet vill ha en ny utredning om att sänka momsen på miljövänliga, ekologiska produkter, bland annat livsmedel. Det finns inga särbestämmelser om sänkt mervärdesskatt för miljöprodukter. Den arbetsgrupp som tillsattes förra året på förslag av bland annat Miljöpartiet lämnade en rapport till regeringen i oktober 2002. Vi i Miljöpartiet håller inte med om slutsatserna i rapporten.

Det sägs att likabehandlingsprincipen i EG-rätten innebär att Sverige inte kan införa olika momsstatser för ekologiska livsmedel och andra livsmedel eftersom livsmedlen skulle vara lika. Vi tycker inte att livsmedlen är likadana. Vi tycker att det är en väsensskillnad mellan ekologiska livsmedel som är odlade utan kemiska tillsatser och bekämpningsmedel och andra livsmedel. Eftersom de oftast är dyrare att tillverka blir de i förlängningen också dyrare för konsumenten att köpa. Vi vill kunna styra över konsumenterna till mera ekologiska produkter för folkhälsans skull. Därför behövs ett medel för detta i form av bland annat en moms-sänkning.

Jag har tidigare, för rätt lång tid sedan, motionerat om momssänkning på bananer. Jag tar dem som exempel. Bananerna odlas med en mängd bekämpningsmedel. I bananplantagerna fästs en plastpåse över bananstocken, och den fylls sedan med bekämpningsmedel under mognadsprocessen. Dessa stora plastpåsar som sitter över bananstocken lossnar så småningom. Man tar inte till vara på dem, utan de sprids i miljön. Sedan förs de med floderna ut i havet. Där tas de av de jättestora havssköldpaddorna för maneter, och de slukar dem, och sedan kvävs sköldpaddorna till döds och går en ganska fasansfull död till mötes där. Beslutningen av bananerna leder alltså i förlängningen till att havssköldpaddorna dör.

Man flygbesprutar även bananplantagerna mot skadeinsekter. Det är bland annat väldigt hög värme där bananerna växer. Besprutningsvätskan sköljer över befolkningen och dem som arbetar i bananplantagerna. De bor ju där också. Barn föds med missbildningar, och människorna där drabbas av väldigt många sjukdomar, ganska allvarliga sådana.

Ekologiskt odlade bananer blir följaktligen mycket dyrare, då man inte använder sådana här metoder. Man måste använda handplockning och liknande för att göra detta. En momssänkning här skulle innebära att fler kunder skulle efterfråga de ekologiskt odlade bananerna eller andra livsmedel. I dag får man betala 10–15 kr mer per kilo för bananer som är ekologiskt odlade. Jag köper ekologiskt odlade bananer, bland annat till mitt lilla barnbarn, men det är svårt att hitta dem.

I kommissionens grönbok framförs ändå tankar på en differentierad beskattning utifrån produkternas miljöprestanda. Där finns kanske en utväg. Vi vill att vi ska testa om inte vi i Sverige kan använda reducerade momssatser i miljöpolitiken. Därför vill vi utmana utskottets ställningstagande, som jag refererade till, till förmån för en utredning av vilka modeller som skulle kunna bli möjliga.

Miljöpartiet har också en reservation om särskild moms på komplementärmedicinska behandlingsformer. Momsbefrielse råder nu för sjukvård, tandvård och social omsorg.

Om vi kunde införa en momsbefrielse skulle det innebära att människor mer fritt skulle kunna välja alternativa komplementärmedicinska behandlingar utan att de skulle vara så dyra. Andra länder som Tyskland med flera andra har redan detta. Där kan man välja komplementärmedicinsk behandling vid sidan av den vanliga behandlingsformen.

Herr talman! Med detta vill jag yrka bifall till reservation 7 i betänkandet. Jag står naturligtvis även bakom reservation 8 men yrkar inte bifall till den.

Anf. 105 BRITTA RÅDSTRÖM (s):

Herr talman! Som många tidigare har sagt är skatternas främsta syfte att finansiera välfärden. Därför har vi kanske också större skatteuttag än de flesta industriländer. Men vi har också, vill jag påstå, den bästa välfärden, som dessutom är generell. Vi har höga välfärdspolitiska ambitioner, och genomförandet av dessa ska vi naturligtvis gemensamt betala för.

Mervärdesskatten är en stor inkomstkälla för staten. För år 2003 förväntas intäkterna bli 175 miljarder kronor. Det är att jämföra med den statliga inkomstskatten som ”bara” når upp till 35 miljarder. Motsvarande summa skulle räcka till både barnbidrag och studiebidrag för alla barn i Sverige i åtta år och åtta månader. Det är några jämförelsesiffror.

175 miljarder är en svindlande summa. Det är vad mervärdesskatten drar in och vad vi nu ska debattera. Jag tycker inte att debatten bara ska handla om dessa eviga sänkningar som föreslås i flera motioner, och därav följande reservationer, som jag återkommer till, utan också hur dessa i sådana fall ska finansieras.

Vi socialdemokrater kan aldrig gå med på skattesänkningar som lämnar stora hål i statens plånbok och därmed riskera nedskärningar i välfärden. Skatter och välfärd hör ihop. Vi socialdemokrater är alltid redo att förändra och förbättra system allteftersom samhället förändras och utvecklas. Det har vi alltid gjort. Ett resultat är det välfärdssamhälle vi i dag lever i. Vi är inte nöjda ännu. Det finns fortfarande brister i de olika sektorerna i samhället och i olika delar i landet som måste åtgärdas. Det vill vi fortsätta att arbeta för.

Vi är också beredda att förbättra och förändra inom mervärdesskatteområdet. Av olika skäl, bland annat kulturpolitiska och branschekonomska, har skatterna sänkts inom flera områden. Det gäller till exempel livsmedel, böcker – som någon nämnde tidigare – hotell med mera. Skattebasutredningen som tillsattes år 2000 fick i uppgift att lämna en samlad bedömning av internationaliseringens betydelse för svenska skattesatser och framtida skattestrukturer.

Utredningens betänkande hade vi möjlighet att ta del av i den offentliga utfrågning, som också har nämnts tidigare i dag, som skatteutskottet anordnade för ett antal veckor sedan. Betänkandet är nu ute på remiss. Utredningen påpekar bland annat att en harmonisering till en medelvärdnivå av mervärdesskatten till ca 21–22 % kanske är det som man måste besluta om framöver. Det innebär som jag ser det en höjning av momsen gällande vissa varor och tjänster som har en lägre moms i dag. Det kommer också att innebära en sänkning för vissa varor och tjänster som i dag har 25 % i moms.

Förutom att denna remiss gått ut tillsatte regeringen i november en särskild utredare som ska titta på tillämpning och gränsdragningar för de reducerade mervärdesskatterna samtidigt som det inom EU påbörjats en generell översyn av momsdirektivet. Det händer mycket kring mervärdesskatten just nu, som också någon sade tidigare.

Herr talman! Vi socialdemokrater vill få en samlad bedömning av hur den svenska skattestrukturen bör vara utformad i en värld med internationaliserade marknader för varor, tjänster och produktionsfaktorer. Samtidigt vill vi bevara de välfärdspolitiska ambitionerna på dagens nivå.

Om vi tittar på reservationerna kan vi se att Moderaterna aldrig förnekar sig. De anger i en av sina reservationer att det är angeläget att sänka skattetrycket över huvud taget, som vi har hört från talarstolen, och också att sänka momsen. Till vilken nivå vill ni sänka den? Är det Tysklands, Italiens eller Storbritanniens? Ska vi sänka den 5 %, som är 35 miljarder kronor, eller 7 %, som är 49 miljarder kronor? Hur ska ni täcka hålen i statskassan? Vem ska betala för det? Är det kommunerna som ska få lägre statsbidrag så att de måste skära ned på äldreomsorg och skola?

När jag träffar medborgare är det i allmänhet många som hellre vill höja skatten än att sänka den för att garantera en bra omsorg. Medborgarna gav sitt klara svar i skattefrågan i 2002 års val. De är inte beredda att sälja välfärden för skattesänkningar.

Folkpartiet agerar som vanligt populistiskt och motstridigt. Jag känner igen tongångarna hemifrån i kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Man vill i sin reservation rörande e-handel införa nollskattesats. Samtidigt säger man i partimotionen om bostadspolitik: ”Med alla undantag som genom åren införts urholkas skattebasen och snedvridningen i konsumtion och produktion åstadkommes.” Hur vill Folkpartiet egentligen ha det? Här vill ni göra ytterligare undantag. Det har påbörjats en översyn i EU och en diskussion med OECD om hur detta ska fungera framöver. Låt oss se vad översynen kan ge och diskutera resultatet innan vi fattar beslut i frågan.

Herr talman! Genom olika beslut under åren efter skattereformen i början av 90-talet har olika differentieringar av mervärdesskatten skett av olika skäl, som jag nämnde tidigare. Systemet har blivit krångligt och alltmer oöverskådligt. Därför är just de utredningar som görs och de som är ute på remiss viktiga att ta hänsyn till innan vi eventuellt fattar beslut om förändringar av mervärdesskatten.

Jag vill avslutningsvis säga några ord angående reservationerna gällande byggmomsen. Det är självklart viktigt för oss socialdemokrater att stimulera byggandet. Det har kringeffekter på andra områden på arbetsmarknaden. Vi har en obalans på bostadsmarknaden, särskilt när det gäller mindre lägenheter och studentbostäder. Detta märks kanske sär-

skilt i storstadsområdena och i universitetsstäderna. Men det berör faktiskt hela landet.

Investeringsbidrag och en eventuell återbetalning av skatt är tillfälliga och selektiva åtgärder för att stimulera byggandet. Vi ska inte glömma att det är kommunerna och markägarna som har ett mycket stort ansvar för att något händer. En proposition är också på gång, som också är nämnt tidigare, rörande denna fråga. Men det finns inget klart genomförandedatum eftersom EU-kommissionen ska säga sitt först.

Herr talman! Med detta vill jag yrka bifall till förslagen i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 106 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Jag sade i mitt anförande att det förslag vi hade om e-handel skulle gälla tills man har kommit med en annan utredning. Nu finns det ett förslag till hur man ska lösa det. Det kom i går. Jag har ännu inte hunnit analysera det. Vi har sagt att vi återkommer när vi har hunnit analysera förslaget. Samma sak gäller byggmomsen. Det har också kommit ett förslag där, eller kommer endera dagen. Då återkommer vi i det ärendet.

Det sades att vi skulle vara populistiska. Vi har sagt att vi vill se över momsen, precis som nu pågår. Vi avvaktar den utredningen och hoppas att den arbetar snabbt så att vi snabbt får ett förslag till hur momssatserna ska vara i framtiden, och gärna med en enhetlig moms.

Anf. 107 BRITTA RÅDSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Det pågår en mängd utredningar om olika momssatser, och betänkanden är ute på remiss. Men såvitt jag har förstått får man när det gäller e-handeln som det ser ut i dag enligt det sjätte mervärdesskattedirektivet inte reducera skattesatsen på e-handeln.

Vi fick en proposition på bordet i går. Motionstiden går ut någon gång i början på april. Skattebasutredningen föreslår också att vi ska verka för en specialsiktenivå för e-handel och liknande tjänster i hela EU.

Det rimliga är att om vi ska ha en harmonisering av andra momssatser så gäller det även detta.

Anf. 108 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Jag vill inte förlänga debatten, och jag tror att vi är tämligen överens om utredningen.

Anf. 109 PER ROSENGREN (v):

Herr talman! Då var det dags för mervärdesskatten. Det är den skatt där vi tyvärr, kan man säga, är hänvisade till en lagstiftning över vilken vi i den här kammaren inte rör i så särskilt stor utsträckning. Det är klart att vi kan sänka momsen och ha sänkta momssatser inom ett begränsat antal områden. De områdena är definierade i artikel H i sjätte mervärdesskattedirektivet. Jag tror att det är ganska bra om flera ledamöter här i kammaren går hem och läser på vad som står i artikel H, det vill säga inom vilka områden vi har rätt att sänka momsen.

Det pågår ett arbete inom EU just nu där man försöker se över detta. Framför allt håller man på att se över om det är särskilt rationellt att ha det på det här sättet. Som Barbro Feltzing säger så kan man till exempel inte gynna vissa typer av odlade matprodukter. Så är det! Så länge vi inte har en annan lagstiftning och andra regler så tycker inte jag att man ska sitta och reservera sig i någon form av halvpopulistiskt ställningstagande och säga att det hade varit bra om vi hade kunnat göra detta. Vi har ju nyss haft en utredning som gäller miljömärkta produkter. Den kom fram till att vi inte kan sänka momsen. Det strider mot EU-direktiven och mot sjätte mervärdesskattedirektivet, för detta är inte uppräknat i artikel H. Det är en sida att läsa igenom för att man ska se om det är tillämpligt. Det är det inte! Då går man vidare och säger: Det finns ju vissa miljöregler också. Ja, men sjätte mervärdesskattedirektivet styrs inte av de reglerna.

Vi förespråkade länge – så länge som vi över huvud taget kunde och lite längre – att vi skulle sänka restaurangmomsen. Vi tyckte att det var motiverat. Det är ju fullkomligt koko att ha sänkt matmoms och inte sänkt restaurangmoms. Förr i tiden var det tvärtom – då hade vi full moms på mat som vi köpte i affärerna men sänkt restaurangmoms, med det ganska logiska motivet att när man får en serverad rätt så ingår det också en helt annan arbetskraft. Därför sänkte man momsen, det vill säga för att gynna sysselsättning och så vidare. Det finns en viss logik i det. Men EU tillåter inte att vi sänker restaurangmomsen, kamrater! Ni som reserverar er och som vill göra det borde veta att det inte går. Arbeta inom EU för att fixa till det i stället! Det här är så populistiskt.

Jag hörde Roger Karlsson säga att man faller offer för kampanjer. De driver det ena och det andra. Javisst – här har vi tillsatt en utredning som ska se till avgränsningarna när det gäller sänkta momssatser och att vi verkligen tar reda på detta. Utredningsdirektiven är klara, och utredaren sitter och har påbörjat sitt arbete. Trots det ska man snarast sätt i gång, enligt Folkpartiet, men det är väl en annan sak.

Bland annat ingår skidliftsmomsen i detta. Där har kampanjer verkligen förts. Hade man sparat de pengar som kampanjerna har kostat så hade man kunnat sänka skidliftspriserna med betydligt mer än om man skulle sänka momsen med sex procentenheter. Centerpartiet vill bryta loss den lilla delen ur denna utredning och sänka momsen direkt trots att det inte finns en plats ledig i fjällen denna vinter. I Värmlandstidningarna i förra veckan var det stort uppslagna reportage om att detta är den bästa utförsåkningsvintern som vi har haft i mannaminne, trots att Värmland gränsar till Norge. Man jämför sedan skidliftspriserna och vad en fjällsemester kostar i Trysil och i Branäs. Kom inte och snacka om att vi inte har konkurrenskraft!

Det var väl Lars Gustafsson som sade att vi har möjlighet till fyra nivåer i momsen. Nej, vi har möjlighet att ha tre – en normalskattesats och två sänkta. Sedan kan vi välja att den ena sänkta ska vara noll procent, men vi har valt 12 och 6.

Det finns också skattebefrielse, och det är en helt annan sak. Det tror jag inte att så särskilt många företagare vill ha. Då får de nämligen inte heller göra avdrag för den ingående momsen. Det bästa är naturligtvis att komma i åtnjutande av en sexprocentig momssats och sedan ha full avdragsrätt för den ingående. Det var därför biograferna inte ville ha

momsbefrielse, utan de ville ha sexprocentig moms. Då får de dra av hela den ingående momsen. Det är samma sak med SJ. SJ skulle naturligtvis inte vilja bli momsbefriat. Där har man kanske andra problem, men det är en annan sak.

Det är intressant att konstatera att Folkpartiet vill gå till en generell momssats på 20, 21 eller 22 %. Det har man kommit fram till. Det är intressant därför att det är samma resonemang som LO för i en nyligen utkommen rapport. Jag hyser en stor sympati för det. Skippa alla sänkta momssatser, men om man ska göra det i dagsläget så måste man kombinera det med till exempel höjda barnbidrag eftersom matmomsen i dag är riktad till barnfamiljerna. Jag är beredd att ta en sådan diskussion, men det blir inte så lätt att genomföra detta med ett pennstreck. Det är i alla fall inte populism att göra detta – det kan jag säga.

Det finns en reservation som jag tycker är intressant men som ingen har tagit upp här. Den handlar om problematiken när det gäller företagsbilar. Det hade varit bättre med ett särskilt yttrande, eftersom det även här pågår ett arbete inom EU där man ska börja definiera var gränserna ska gå för lätta lastbilar och så vidare. Om en företagare i dag köper en lätt lastbil där förarhytten är helt skild från flaket så får han eller hon inte göra avdrag för momsen. Man får i stället skriva av bilen fullt ut inklusive moms. Men detta är naturligtvis lite jobbigt. Det är bättre att få göra avdrag för momsen. Man kan diskutera just den här gränsen, och jag tycker att betänkandet andas att vi måste se över det här. Man inser problemet. Därför tycker jag att man ska avvakta den typen av utredning, och det finns ingen anledning att reservera sig. Jag vill ändå meddela att jag har en viss sympati för den typen av tankegångar. När man använder en bil som enbart är avsedd för näringsverksamheten så ska det också behandlas som allt annat i näringsverksamhet. Då ska det vara full avdragsrätt för momsen. Jag såg en uppvisning av sådana bilar, och jag måste säga att det var bilar som egentligen borde beröras av avdragsrätten.

Sedan kommer vi till en intressant och lite populistisk fråga, nämligen uttagmoms på fastighetsskötsel. Varför har vi då det? Jo, för att vi inte ska tvinga alla fastighetsförvaltare att anställa egen personal och för att de små entreprenörerna och småföretagen som finns som sköter fastighetsskötsel inte ska missgynnas. Kristdemokraterna vill missgynna småföretagarna. De vill gynna de stora fastighetsägarna, som har råd att anställa personal för att sköta sitt. Men de här små stackarna som är tvingade att ta ut moms i sin verksamhet – dem vill man missgynna! Jag tycker att det är en lite knepig politik från ett parti som anser sig vilja gynna småföretag. Centerpartiet för förstås samma resonemang. Jag vet inte om det är ett misstag, och att ni inte har insett att detta infördes av konkurrensskäl och i total enighet en gång i tiden.

Det finns vissa som för kampanjer, som döljer vad det egentligen handlar om och som försöker göra någonting av det. De säger: Nu är ni så elaka och tar ut moms på de tjänster som vi själva tar ut! Men det är inte på det sättet, utan detta görs för att inte missgynna de småföretagare som befinner sig inom den här typen av bransch.

Sedan har vi det roligaste av allt, och det är en favorit i repris. Det är nämligen detta med stöld och rån. Man vill ytterligare en gång uppmana regeringen att utreda en sak som är utredd två tre gånger. Det är ungefär

samma sak som detta med miljömärkta produkter och miljömärkta livsmedel. Det är utrett. Man har kommit fram till en sak. Vi har kommit fram till att det inte går att ta bort momsens vid stöld och rån. Vi har konstaterat förut att det dels skulle bli problematiskt när det gäller försäkringsbranschen, dels inte stämmer överens med den lagstiftning som EU har.

Men Centerpartiet fortsätter. Man ska göra en förnyad analys. Ska vi göra en ny analys varje år trots att ingenting har ändrats? Jag säger det igen: Ska vi syssla med politik i verkligheten eller ska vi ha en lekstuga här inne i kammaren? Jag tycker att det är viktigt att vi tar de här frågorna på allvar. Vi kan inte göra en analys av samma fråga en gång om året när ingenting nytt har hänt. Det hade varit en annan sak om man försökte driva den här frågan inom EU och försökte luckra upp hela det systemet. Jag tror att Centerpartiet skulle ha ännu mindre framgångar där än vad de har i kammaren när de fortsätter det här populistiska arbetet.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 110 LARS GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Jag vill först ge en eloge till Per Rosengren för att han orkar uppamma dessa eldfängda anföranden i behandlingen av vartenda betänkande.

Jag delar också uppfattningen om de här tjänstebilarna och väggarna. Jag har inte förstått hur man ska kunna använda dem till familjen om de inte ska åka på flaket, men det är ju förbjudet.

När det gäller fastighetsskötsel tycker vi kanske att det kan vara intressant att få klarlagt huruvida momssatser och andra regler ska avgöras av vilka händer som håller i borsten eller skaftet. Det är den delen vi vill hitta en lösning på. Vi har talat om att beloppsgränsen kanske ska ändras för att man ska lösa detta och för att man inte ska få de här effekterna. Det är det vi vill se.

Troligtvis är en generell sänkning av momssatserna och kanske en enhetligare momssats att föredra framför att ha alla dessa differentieringar. De blir ju till slut som en skog. Vi tycker ändå att det finns anledning att se över detta. Det har funnits en del problem här. Det anser vi fortfarande.

Anf. 111 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Låt mig ta det sista om enhetlig momssats först. Jag och Vänsterpartiet är av den uppfattningen att det inte hade varit helt fel. Men för att genomföra detta skulle man behöva vidta vissa kompensatoriska åtgärder, inte minst för barnfamiljerna, mest på grund av matmomsen. Det skulle vara fördelningspolitiskt viktigast att lösa den. I övrigt tror jag också att man skulle komma ganska långt. Man skulle slippa en väldig massa problem. Precis som Marie Engström var inne på när det gäller inkomstbeskattningen, vore naturligtvis det bästa om vi kunde sopa bort alla de undantag som görs.

Sedan har vi detta med fastighetsskötsel och uttagsbeskattningen där. Den är ju tillkommen för att skapa neutralitet för de småföretagare som sysslar med fastighetsskötsel i dag och som anlitas av mindre fastighetsägare för att de inte har råd att anställa någon. Nu vill ni se till att de missgynnas och tvinga folk att bli anställda i stället. De som inte kan

uppfylla detta och få en hundra procentig tjänst blir ändå hänvisade till detta. Då ska de få en dyrare fastighetsskötsel än de stora fastighetsbolagen som skulle gynnas av ert förslag. Detta är alltså infört av konkurrensskäl och ingenting annat. Jag tror att det är oerhört viktigt att man vet vad som är bakgrunden innan man reserverar sig på det här sättet.

Anf. 112 LARS GUSTAFSSON (kd) replik:

Fru talman! Men vi vill ju faktiskt också göra vissa förändringar inom tjänstesektorn som skulle göra att dessa företag blev konkurrenskraftiga i så fall. Det viktigaste är ju dock att vi, hur vi än gör det, har vissa kilar på vissa områden som är problematiska. Det har vi diskuterat hur mycket som helst. Det finns pomperipossaeffekter även inom andra områden än just 3:12-reglerna. Olika momssatser kommer också att driva in kilar mellan olika företag som kommer att vara ogynnsamma.

När det gäller moms nivåerna på mat tror jag att man måste arbeta inom EU. Där har Per Rosengren en poäng. Det är ofta reglerna storknar där inne och inte kommer vidare. Där tror jag faktiskt att Per Rosengren har en poäng. Där har jag aldrig haft någon annan uppfattning än Per Rosengren. Men jag tror ändå att det är viktigt att vi ser över alla de problem som vi har inom den svenska skattepolitiken. Det finns problematiska kilar som är fullständigt oförklarbara.

Vi har exempelvis det här fallet där det berodde på om det var hästar eller hundar som drog släpvagnen med turister. Det var nämligen två olika momssatser på detta. Om vi tycker att vi ska ha sådana kilar är det också en variant att det beror på vilket djur som drar. Det visades i ett TV-program. Han hade kivats med skattemyndigheten i tio år om detta. Det var olika skattesatser där. Jag tror att Per Rosengren och jag är överens om att vi inte behöver ha det.

Anf. 113 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Jag vill återkomma till detta med uttagsbeskattning när det gäller fastighetsskötsel. Det är det som reservationen handlar om. Vi ska inte blanda in att ni har andra förslag när det gäller beskattningen inom tjänstesektorn. Jag tyckte alldeles nyss att Lars Gustafsson sade att det skulle vara bra med någon form av enhetlig moms. Sedan är han ändå inne på att vi måste sänka och ordna till det på olika sätt. Man får ju bestämma sig vad det är man vill egentligen och hur man ska jobba.

I dagens läge med det regelsystem som finns, och jag har inte sett några andra förslag från Kristdemokraterna eller några andra mer än detta med uttagsbeskattning på fastighetsmomsen, slår ni undan benen för väldigt många småföretagare inom just fastighetsförvaltningsbranschen med det förslag och den reservation som finns här. Det är fullkomligt klart.

Anf. 114 ROGER KARLSSON (c):

Fru talman! Jag måste också ge Per Rosengren en eloge för den frenesi som han lyckas uppbringa för ett sådant här betänkande och den kunskap han delar med sig till oss andra.

Uttagsskatten infördes ju i samband med skattereformen 1990 som en del av breddningen av skattebaserna för att kunna sänka marginalskatten. Problemet med den skattereformen var att man beskattade boende och

byggande både med kapitalskatt och konsumtionsskatt. I ett slag höjdes hyrorna med bra mycket. Jag skulle tro att det var ungefär 30 % eller något sådant. När den här uttagsskatten infördes var Vänsterpartiet emot den. Det finns reservationer om det. Jag har tittat tillbaka på motioner som har lagts fram under 90-talet. I början av 90-talet var just uttagsskatten den enda skatt som Vänsterpartiet ville sänka.

Min fråga till Per Rosengren är: Vad har hänt sedan dess?

Anf. 115 PER ROSENGREN (v):

Fru talman! Vänsterpartiet är alltid emot allting när det införs, men sedan kan det bli ganska bra i slutändan. Det vet man inte.

Att jag uppammar sådan energi när det gäller detta beror på att moms är mums för mig. Därför tycker jag att det är så fantastiskt roligt att diskutera moms.

Roger Karlsson måste väl vara medveten om att skulle man ta bort uttagsbeskattningen i dag skulle man slå undan benen för ett antal företag inom den bransch som säljer sina tjänster. Det går inte att ha moms på dem som gör det. Om man har egen personal blir det ju billigare. Då gynnar man de företag som är lite större och har råd att heltidsanställa fastighetsförvaltare och fastighetsskötare. Till och med Centerpartiet måste väl inse att det är ett problem för de småföretag som i dag säljer sina tjänster och som är tvingade att ta ut moms.

Anf. 116 ROGER KARLSSON (c):

Fru talman! Problemet med förvaltningsmomsen och framför allt med uttagsskatten är ju att de höjer hyresnivåerna. Jag inser problemet. Att ta bort den ser jag snarare som ett första steg till att bort hela förvaltningsmomsen, men det tror jag inte är möjligt på grund av EU:s regler.

Jag återkopplar till Per Rosengrens anförande. Man får veta väldigt mycket om vad Per Rosengren inte vill, men det gläder mig att jag också får veta att han vill att moms på mat ska fortsätta att vara låg. Åtminstone tolkar jag honom så att det skulle bli svårt att genomföra en sådan höjning. Jag känner när jag ser Per-Olof Edins utredning att det finns ett tryck för att höja matmomsen. Jag tror att det inte skulle vara bra, framför allt inte fördelningspolitiskt.

Anf. 117 PER ROSENGREN (v):

Fru talman! Jag tror att det skulle vara bra att ha en enhetlig moms, men för att det ska bli fördelningspolitiskt vettigt måste vi höja barnbidragen i motsvarande mån. Annars blir det fördelningspolitiskt felaktigt.

Jag tror faktiskt att hela det utrymme som i dag finns för matmomsen bara motsvarar ett barnbidrag. Om man använder det utrymme skulle man få en betydligt större träffsäkerhet än i dag, när alla – även jag – får sänkt matmoms. Jag tror alltså att man kan använda andra instrument för att få en bättre fördelningspolitik än att smeta ut sänkningen på samtliga.

Jag tror till slut också att vi är eniga om att ni ska dra tillbaka er reservation när det gäller fastighetsskötsel. Jag kan däremot hålla med Roger Karlsson om att det var dumt från början att göra det, för det höjer hyrorna. Det är alldeles riktigt. Men av konkurrensskäl är man, som jag sagt, tvungen att ha det. Precis som Roger Karlsson säger kan man inte ta

bort momsens för de företag som säljer de här tjänsterna, för det skulle strida mot EU-direktivet.

Vi är här återigen låsta av ett EU-direktiv. Vi ska vara glada över att det bara är momsens som EU till 99 % styr över och att det inte gäller också för de andra skatterna. Låt oss se till att vi får behålla handlingsfriheten också när det gäller de andra skatterna.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 16 §.)

*Allmänna motioner
om taxering,
skattebetalning
och folkbokföring*

15 § Allmänna motioner om taxering, skattebetalning och folkbokföring

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2002/03:SkU12
Allmänna motioner om taxering, skattebetalning och folkbokföring.

Anf. 118 PER-OLOF SVENSSON (s):

Fru talman! Vi ska nu gå över till att debattera skatteutskottets förslag med anledning av motioner som handlar om taxering, skattebetalning och folkbokföring. Det har väckts 38 motioner som handlar om förändringar i de nu gällande lagar som reglerar de områden som jag nyss angivit. En hel del av dem har väckts även vid tidigare riksmöten, men de har inte blivit bifallna av riksdagen varför man nu återkommer med sina förslag.

Motionerna handlar såväl om förenklingar som om skärpningar av reglerna, bland annat om så kallad F-skattsedel. I en motion krävs att man ska kunna få en F-skattsedel redan vid födelsen. En annan motionär tycker att det nuvarande systemet är alltför generöst och bör skäras.

Trots att det redan skett ett antal regelförändringar vad gäller redovisning och deklaration för företagare och att frågan för närvarande dessutom bereds av regeringen vill några motionärer gå snabbare fram och kräver regelförändringar, bland annat för att få samma regelverk för såväl stora som små företag.

Exempel på övriga ämnen som berörs i betänkandet är redovisning av arbetsgivaravgifter, betalning av kvarskatt, skatte- och tulltillägg, skattekontroll, revision, kontrollbesök, entreprenadkonto för underleverantörer, ersättning för ombudskostnader i skattemål, betalningstidpunkt i skattekontosystemet, preliminär F-skatt vid ojämna inkomster, momsredovisningsregler för småföretagare, återbetalning av mervärdesskatt, generalklausuler, skatteflyktslagen, folkbokföring av studerande och sockennamn som administrativ enhet för folkbokföringen.

Fru talman! Det är inte min uppgift att yrka vare sig bifall eller avslag eller att argumentera i sakfrågor utan jag har försökt lämna en översiktlig presentation av det som behandlas i betänkandet.

Anf. 119 ULF SJÖSTEN (m):

Fru talman! Det är minst sagt pinsamt för Sverige som nation och plågsamt för de drabbade att Sverige har blivit fällt för brott mot de mänskliga rättigheterna i Europadomstolen. Reglerna om skattetillägg

strider mot Europakonventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Det är högst basala fri- och rättigheter som Sverige enligt Europadomstolen har brutit mot. Det finns mycket som talar för att artikel 6 i Europakonventionen också bör avse mål som enbart talar om skatter. I artikel 6 i Europakonventionen sägs bland annat att alla är tillförsäkrade en rättvis och offentlig prövning inom rimlig tid, som ges av en oberoende och opartisk domstol. Jag utgår från att vi alla bejakar dessa skrivningar och synpunkter.

Det är oerhört viktigt att vi nu undanröjer de diskrepanser som finns mellan det svenska skattetilläggsystemet och konventionen. Det har lagts fram förslag som är rimliga och nödvändiga att genomföra utan dröjsmål. Ett av dessa är att skattetillägg ska kunna tas ut endast om den oriktiga uppgiften har lämnats av uppsåt eller av oaktsamhet som ej kan anses vara ringa. Ja, ”ringa” sade vi förr i tiden. Det står ”ursäktlig” numera, vilket väl är en variation på ringabegreppet.

Detsamma gäller tulltilläggen, som bör avskaffas när det endast är fråga om periodiseringsfel. Båda dessa förslag från Skattetilläggsutredningen är bra, för de stärker rättssäkerheten inom ett område där rättssäkerheten bitvis är mycket stor. Denna osäkerhet i kombination med många gånger oacceptabelt långa handläggningstider gör att människor i Sverige utsätts för rättsövergrepp just på det här området.

Det är inte acceptabelt för en myndighet att vidta en fiskal åtgärd som innebär att människors ekonomiska situation raseras fullständigt för att tre, fyra, fem, sex år senare komma fram till att den skattskyldige hade rätt. Fru talman! Det är inte acceptabelt.

De många gånger orimligt långa handläggningstiderna måste kortas betydligt, och vi moderater efterlyser en tidsgaranti om 24 månader från skattemyndighetens besked till dess att dom i högsta instans i mål om skattetillägg meddelas.

Vidare bör småföretag få bättre möjligheter till experthjälpersättning vid skattemål och förfallodagsregeln ändras så att betalning anses ha kommit skattemyndigheten till handa den dag när inbetalning sker. Man bör också kunna ge generellt anstånd med betalning om den skattskyldige överklagar sin taxering, om begäran om överklagan inte är uppenbart ogrundad.

Fru talman! Rättssäkerheten på skatteområdet har brister som påverkar enskilda människor och deras verksamheter på ett mycket påtagligt sätt. Det krävs ett ökat arbete med regelverk, lagstiftning och metodfrågor, där transparens och förståelighet måste vara nyckelord. Därför bör en parlamentarisk utredning tillsättas med uppdrag att lägga fram förslag som förbättrar rättssäkerheten på skatteområdet.

Vi moderater anser vidare att de nuvarande reglerna för revision innebär en försvagning av den skattskyldiges ställning i förhållande till de fiskala intressena. Vi förordar därför en återgång till de regler som gällde under åren 1994–1997. Dessa regler skapade en rimlig och sund balans mellan skattskyldiga och skattemyndigheterna i revisionssammanhang.

Vid tredjemanskontroll ska myndigheterna till skillnad från under rådande förhållanden underrätta den skattskyldige om vad som söks hos vederbörande och varför just detta eftersöks. Revisioner som sker utan

föregående besked till den ansvarige i företaget ska alltid ses som tvångsåtgärder som måste prövas rättsligt innan de sätts i kraft.

Jag har nu redovisat moderata förslag som alla syftar till att stärka rättssäkerheten för den enskilde och i förekommande fall för dennes företag, förslag som syftar till att skapa balans mellan den oftast svage, den enskilde eller dennes företag, och statens organ för uppföljning av kontroll.

Fru talman! Jag tror att vi alla här i kammaren är medvetna om att det finns en ganska stor rättsosäkerhet på skatteområdet. Det är nu dags att vidta kraftfulla och konkreta åtgärder. En sådan åtgärd skulle kunna vara att ta bort den så kallade generalklausulen och i stället utgå från det självklara att människor är oskyldiga intill dess att de har bevisats vara skyldiga.

Vi ska inte utsätta människor för kraftiga tvångsåtgärder utan en mycket noggrann rättslig prövning – detta borde vara självklart – tvångsåtgärder som givetvis är kränkande för den enskilde, tvångsåtgärder som kan innebära att den enskilde förlorar anseende och goodwill i sin näringsverksamhet.

Vi ska inte låta människor sväva i ovisshet år efter år efter år efter år. Vi ska inte orättfärdigt ruinera människor.

Dessa människors utsatthet går i vissa fall att jämföra med brottsoffers utsatthet, och deras behov av stöd och hjälp är precis lika stort.

Fru talman! Ska vi lyckas med bekämpningen av ekonomisk brottslighet, grov ekonomisk brottslighet i näringsverksamhet och osunt utnyttjande av välfärdssystemen, som olika former av bidragsfusk, måste skattesystemet och de omgivande regelverken ha en mycket stor legitimitet hos de allra flesta. De måste vara lätta att ta till sig och upplevas som rättvisa och rimliga. Regler måste förenklas och i många fall tas bort, dels för att stimulera tillväxt och utveckling, dels för att förbättra rättssäkerheten på skatteområdet.

Den uppgiften klarar inte Sverige fullt ut i dag. Därför, fru talman, måste vi alla visa att vi tar allvarliga missförhållanden på allvar. Ett viktigt sätt att visa just detta är att tillsätta en parlamentarisk utredning med ett tydligt uppdrag: Lagg fram förslag som förbättrar rättssäkerheten på skatteområdet!

Fru talman! Jag står bakom samtliga moderata reservationer, men för att vinna den beryktade tiden yrkar jag bifall endast till reservation nr 1.

Anf. 120 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp):

Fru talman! Ända sedan tidigt i morse har det stått ett antal personer här i talarstolen och sagt det jag tänker säga nu. Att vi har ett företagsklimat där företag kan växa och utvecklas är viktigt för att vi ska kunna ha en bra välfärd, som vi vill ha. Jag vill ändå upprepa det, för det är en så viktig mening.

Då behöver man en annan syn på företagande. Då måste krångliga regler försvinna och entreprenörer betraktas som hjältar, inte som pestsmittade. Många av de motioner som behandlas i detta betänkande innebär det förstnämnda, det vill säga att entreprenörer och företagare är hjältar, och de ska få den uppbackning som en hjälte behöver.

När man vill starta ett företag innebär otidsenliga regler för att få F-skatt hinder för entreprenörer. Visserligen har mindre förändringar gjorts

i själva hanteringen och ansökningsförfarandet, och det finns mer information att hämta på Internet och annat. Men fortfarande krävs att vissa kriterier är uppfyllda, kriterier som i grunden inte behövs för att kunna starta ett företag men som utestänger många från att kunna starta egen verksamhet, en verksamhet som så småningom skulle kunna ge fler arbetstillfällen.

Som sagts tidigare i kammaren i dag behöver vi fler riktiga jobb, både för att fler ska kunna betala skatt och bidra till vår välfärd och för att bryta utanförskapet för många invandrare som i dag står utanför arbetsmarknaden.

Folkpartiet anser att hindren måste bort och att det måste bli enklare att få F-skattsedel. I princip ska alla som vill få en F-skattsedel, naturligtvis under förutsättning att man inte har näringsförbud eller skatteskulder.

Fru talman! När man klarat av alla hindren och blivit företagare måste det vara enkelt att fortsätta att vara det. I dag överhoppas företagen av krångliga regler och administration, som jag sade, och omfattande uppgiftslämnande till olika myndigheter. I de flesta relationer mellan två parter är det ett ömsesidigt givande och tagande, men så är ofta inte fallet mellan den enskilde företagaren och samhällets myndigheter. Samhället ställer krav på företagaren, men företagaren kan inte ställa motsvarande krav på samhället. I många fall utgår man från att företagarna är fuskare – det verkar i alla fall så.

Den omfattande administration som i dag drabbar småföretagaren innebär att ett mindre företag lägger ned ungefär 30 000 kr per anställd och år för att administrera regelverken inom områdena beskattning, miljö och arbetsmarknad. Det är tid och pengar som skulle kunna användas bättre, till investeringar i både personal och utrustning för att kunna få verksamheten att växa och utökas.

Folkpartiet vill att en rejäl rensning görs i blankettfloran och att de blanketter som trots allt måste finnas görs så enkla och okomplicerade som möjligt, så att blankettifyllandetiden blir så minimal som möjligt.

Fru talman! En del av administrationen består i att skatt och moms ska betalas in. Även här måste man utgå från företagaren och inte från myndigheten. Datumet för betalning och redovisning är det datum när myndigheten ska ha pengar, inte när företagaren ska betala in. Det borde vara tvärtom, enligt Folkpartiet. Dagens postgång är osäker, och betalningar kan fördröjas, även om en viss förbättring ändå skett eftersom man kan göra redovisningen på Internet i dag.

Missar man det riskerar man att få betala förseningsavgifter och skattetillägg. De här skattetilläggen kan, om man är oense med skattemyndigheten och ärendet går till domstol, ställa till problem. I dag kan man få betala in skattetillägg innan ärendet är avgjort i domstol, vilket i värsta fall kan leda till att företaget tvingas gå i konkurs, vilket har hänt. Skattetillägg är en form av straff, som alltså inte ska kunna utdömas utan rättgång.

Folkpartiet anser bland annat att man inte ska behöva betala skattetillägg innan ärendet avgjorts i domstol. Ärendet ska också avgöras inom en viss tidsgräns efter ett överklagande.

Som jag sade i mitt tidigare inlägg när det gällde momsens har regeringen varit väldigt flitig med skattepropositioner den senaste tiden. I dagarna kommer en proposition om skattetillegg. Därför vill jag nämna att vi återkommer ytterligare i frågan när vi har analyserat förslaget till skattetillegg. Det jag har förstått är att viss kritik har framförts av Lagrådet, som granskat förslaget, och att alla önskemål inte är tillfredsställda. Men vi återkommer, som sagt var, när vi har sett propositionen.

Ulf Sjösten pratade tidigare om generalklausulen, och det är också en fråga om rättssäkerhet. Generalklausulen mot skatteflykt, som ska tjäna som sista kontrollstation för att den enskilde inte ska försöka manipulera skattesystemet, vill vi också ha bort. Reglerna måste vara så fasta och tydliga att medborgarna kan förutse och förstå konsekvenserna av sitt handlande.

Fru talman! När det gäller inbetalning av preliminär skatt beslöts i höstas att nystartade företag ska få tre månaders uppskov för inbetalning av preliminär skatt. Det är ett litet steg i rätt riktning. Att företaget ska hinna få in pengarna innan de ska betalas ut borde vara självklart, både för nystartade och för etablerade företag. Företagen har i dag ett ojämnt flöde av intäkter, och därför borde inbetalningen av skatt också vara det, inte som i dag med lika mycket varje månad.

Därför vill Folkpartiet ha en översyn av reglerna för inbetalning av preliminär skatt, så att skatten betalas in när man har intäkterna i handen.

De frågor som jag nu har nämnt är viktiga för att vi ska få den tillväxt och det bra företagsklimat som jag nämnde i början.

Vi pratade förut om att många motioner egentligen har blivit en slask över sedan behandlingen i höstas i samband med att budgeten togs. Man kan väl säga att det här betänkandet är slasken av slasken, det vill säga de motioner som inte inrymdes inom något annat område. Därför finns det en hel del andra frågor som också tas upp i detta betänkande. De flesta rör som sagt var företag, men det finns också en del som rör enskilda individer.

Jag vill bara peka på en av de frågor där Folkpartiet har en motion, och det gäller vad som ska stå på vars och ens slutskattsedel. Folkpartiet vill att man delar upp posterna, så att det klart framgår vad som är normala skatter, kyrkliga avgifter och pensionsavgifter. Pensionsavgiften är egentligen ingen skatt utan en avgift som man avsätter för framtida bruk när man blir pensionär. Det är alltså en personlig tillgång. På samma sätt ingår de kyrkliga avgifterna numera inte i de normala skatterna.

Fru talman! Jag står bakom Folkpartiets samtliga reservationer, men jag yrkar bifall till reservationerna 1 och 2.

Anf. 121 PER LANDGREN (kd):

Fru talman! I det här betänkandet om taxering, skattebetalning och folkbokföring kommer de olika perspektiven, som har nämnts här tidigare, fram i blyxtbelysning igen. Statens *von oben*-perspektiv finns med i allt. Oppositionen gör vad den kan för att lyfta fram skattebetalarens perspektiv. Vi efterlyser förenklade regler, inte minst för småföretagen, och jag vill yrka bifall till reservation 1.

Vad jag inte har sagt är att det inte bör finnas ett statligt perspektiv, men det statliga perspektivet måste definitivt balanseras med ett *von unten*-perspektiv, ett perspektiv underifrån, från skattebetalarna.

Skatter och skattenivåer kränker medborgare. När de gör det motverkar de grundläggande etiska värden – etiska värden är inte någonting konstigt, utan de korresponderar med FN:s deklaration om mänskliga fri- och rättigheter. När detta sker kan det inte motiveras av ens de ädlaste mål – det må vara välfärd och så vidare – utan medlen måste harmoniera med målen. Det blir annars en förvrängd konsekvensetik eller ingen etik alls. Skatter som förhindrar människor att förverkliga grundläggande värden och som till exempel driver företag ur Sverige är moraliskt illegitima, och de bör kallas så.

Det händer att staten via statliga verk driver in skatter som inte har moralisk legitimitet och dessutom att de gör det på ett sätt som inte heller har den här legitimiteten. Jag har nu inte sagt att det alltid är så. Jag har inte angett någon som helst proportion, men vi har ju hört de tidigare inläggen, och då kan jag förkorta mitt anförande. När detta äger rum har vi ett trovärdighetsproblem, och det trovärdighetsproblemet måste vi ta på allvar. Det undergräver skattemorale, och det försvarar för oss alla att nå målet om det goda samhället.

Det krävs någon form av mentalitetsförändring såväl hos lagstiftare som hos skattemyndigheter. Min egen erfarenhet av skattemyndigheten i Västra Götaland är kort, men utifrån den upplever jag att förändringen är på väg. Det kanske är så över hela riket – jag vet inte. Men det ska inte längre bara handla om att se skattefusk och skatteundandragande som bristande skattemoral. Det är det, men detta kan också ha sin orsak i handlingar, det vill säga beslut och lagstiftning, från statens sida som inte är moraliskt legitima. Jag talar om ”moraliskt legitima” utifrån den moraliska kodex som finns i internationella samfund och som också finns i rättighetskatalogen i Sveriges grundlag.

Det statliga perspektivet kan rättsligt spåra ur om det inte balanseras av medborgarens perspektiv. Det är alltså en fråga om rättstrygghet och om mänskliga fri- och rättigheter, som vi har fått exemplifierat tidigare av bland andra ledamot Sjösten. Det goda samhället handlar om alla människors lika värde, rättigheter och skyldigheter. Och i ett gott samhälle innebär det såväl att skapa rättvisa och jämlika förutsättningar för alla som att utjämna skillnader och omfördela resurser – vi är med på detta – för att människor just ska ha möjlighet att förverkliga de här grundläggande värdena i sina liv och sina livsmål.

Det handlar om solidaritet och förvaltarskap för att man ska kunna förverkliga det goda samhället. En god skatt och även en god indrivning harmonierar med grundläggande värden och förhindrar inte människor att förverkliga dem i sina liv.

Anf. 122 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Vänsterpartiet har två reservationer i det här betänkandet. I den ena behandlas inbetalningen av kvars katt. Det är en fråga som vi återkommande har velat ta upp. Vi skulle vilja att man belyser konsekvenserna av de ändrade regler som genomfördes i slutet av 90-talet då man förde över ansvaret till den anställda. Tidigare betalade arbetsgivaren in restskatten.

Vi har uppmärksammat att andelen som restförs hos kronofogden har ökat. Den ökade i slutet av 90-talet strax efter reformen, och under de senaste åren har allmänna mål som handlar om skatteskulder blivit fler

hos Kronfogdemyndigheten. Nu hänvisar majoriteten till att Riksdagens revisorer ska göra ett informationsbesök med anledning av den här frågan, men vi menar att man i och med det inte fråntas ansvaret att göra en utvärdering.

I en annan reservation tar vi upp frågan om legitimationskontroll vid revisioner. Vi menar att skattemyndigheten måste få bättre verktyg i kampen mot svartjobben – vi har tidigare i dag pratat om svartjobb. Det handlar om vikten av att företag gör rätt för sig, inte minst av den anledningen att det annars snedvrider konkurrensen. Det är svårt att vara ett företag som gör rätt för sig om andra inte gör det. Vi pekar bland annat på att man i byggbranschen nyligen har inlett en samverkan mellan skattemyndigheter, byggentreprenörer och byggfack för att komma till rätta med svartjobben just i den branschen. Detta kanske kan bilda skola även för vad man kan göra på andra håll, därav vår reservation.

Nu tänker jag kommentera några andra reservationer som vi inte står bakom. Det handlar väldigt mycket om förenkling för småföretagen, ni vet det här mantrat. Jag vet inte hur många som har stått här uppe i talarstolen och framfört det. Jag och andra jobbar inom mitt parti också med småföretagarfrågor. Jag tycker att vi ska föra diskussionen på en lite mer rimlig nivå än vad vi har gjort hittills. Man svartmålar väldigt mycket, tycker jag, och jag ska ge några exempel.

Man skriver så här i reservation nr 1: ”Den mur av blanketter, byråkrati och misstänksamhet som fortfarande möter den som vill starta ett eget företag måste rivas.” Det är tuffa ord – ”den mur”. Jag kan hålla med om att man behöver göra väldigt mycket, men ni talar om en mur av misstänksamhet. Vilka menar ni då? Vilka är det som visar upp en mur av misstänksamhet gentemot den som vill starta företag i det här landet? Är det den enskilde tjänstemannen på skattemyndigheten? Är det banken eller någon kommunpolitiker, eller är det andra företagare? Eller är det kanske vi politiker i skatteutskottet? Vilka är det egentligen? Om ni tycker att småföretagare möts av en mur av misstänksamhet hos skatteförvaltningen får vi ta upp det när vi åker till Riksskatteverket i Solna om några veckor. Det är en viktig fråga. Kommer man med ett sådant påstående måste man också följa upp det på något sätt.

I en annan reservation som handlar om F-skattsedel skriver bland annat Folkpartiet att nyföretagandet hindras allvarligt av det regelverk vi har i dag.

Under de senaste åren har det kommit in mellan 58 000 och 60 000 ansökningar per år. 1–1½ %, ibland någon tiondel mer, avslås eftersom det bedöms som att man inte kan bedriva näringsverksamhet eller så finns det andra orsaker till att man inte ska få en F-skattsedel. Är det ett allvarligt hinder för nyföretagandet i det här landet? Menar man verkligen det? Har man alldeles glömt bort anledningen till att man en gång införde en F-skattsedel? Det handlade om att det måste finnas ett konsumentperspektiv. Detta är till skydd för konsumenten. Det är det som man kallar ett körkort som den enskilde företagaren får från skattemyndigheten. Det var ju någon mening med det också.

Sedan tar Folkpartiet upp frågan om F-skatt vid ojämna inkomster under året. Man menar att om vi inte kommer till rätta med den problematiken så hägrar en lång rad konkurser. Så står det nästan ordagrant i reservationen. Men vi har ju en skattebetalningslag. I kap. 11 står det

faktiskt så här: Skattemyndigheten får på begäran av den skattskyldige besluta att F-skatt och särskild A-skatt ska betalas endast under vissa kalendermånader om den skattskyldiges näringsverksamhet pågår endast en del av kalenderåret.

Vi har en lagstiftning till skydd för företag som kanske har den typen av säsongsmässiga inkomster som jag förstår att Folkpartiet hänvisar till i sin reservation.

Jag säger precis som jag har sagt förut: Jag tycker att det är viktigt att vi underlättar för att mindre företag ska kunna växa eller för att människor ska kunna starta nya företag. Men jag tycker att ni målar upp en bild av att allting är nattsvart. Ni säger att vi ska ta bort vissa regler och att vi ska förenkla regler. Så enkelt är det faktiskt inte. Det kan vara så att en regel som är komplicerad gynnar den enskilda företagaren. Om man ska fylla i blanketten om expensionsmedel finns det en anledning till att man gör det. Det är för att småföretagaren inte ska komma sämre ut i skattehänseende än det stora företaget. Det måste finnas en hederlighet i debatten.

Ni för fram att höjden av nyföretagande är när vi kan dela ut F-skattsedlar till alla nyfödda. Det blir nästan löjligt: en F-skattsedel i stället för en födelseattest. Det blir inte bra. Jag efterlyser en seriös debatt där vi kan vaska fram verkliga bra förslag för att få en bättre företagsamhet i det här landet och inte hålla på med floskler.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation nr 10.

Anf. 123 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp) replik:

Fru talman! När det gäller den ojämna inkomsten under året hänvisar Marie Engström till de fall då man har visstidsverksamhet och vet att man jobbar si och så mycket under våren och si och så mycket under hösten. Vi pratar om de fall då man har en ojämn inkomst under året och inte i förväg vet hur mycket man kommer att tjäna under de olika månaderna. Vi menar att man måste kunna tjäna in pengarna innan man ska behöva betala skatt.

Marie, jag har inte målat ut allt som nattsvart. Jag har sagt att vissa saker har hänt. Det har skett förenklingar och förbättringar när man ska ansöka om F-skatt. Men det är fortfarande samma kriterier som gäller för att du ska få den: Du måste ha fler kunder, utföra arbetet hos dig själv och inte hos kunden. Detta hindrar många kvinnor från att kunna starta och driva egna företag, sjuksköterskor till exempel inom vården.

Anf. 124 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Anne-Marie Ekström verkar röra ihop saker och ting. Om det är så att en företagare är osäker på vilken nettoinkomsten blir under kommande år får hon eller han lämna in en preliminärdeklaration. En preliminär deklaration är preliminär till sin natur liksom den skatt som man betalar under året. Den är också preliminär till sin natur. Om det skulle visa sig att osäkerheten blir ännu större under året eller om det visar sig att man kanske inte får den inkomst man har tänkt sig ändrar man och lämnar in en ny preliminärdeklaration. Som komplement till det finns ju den regeln i skattebetalningslagen som jag citerade förut från den stora talarstolen.

Jag förstår inte vad Folkpartiet vill ha utöver detta. Det låter väldigt rörigt när Anne-Marie Ekström ska försöka förklara detta för mig. Då verkar det som om Folkpartiet inte själva riktigt vet vad de vill. Det viktigaste för Folkpartiet är att tala om att vi har ett vansinnigt dåligt företagsklimat i det här landet.

Anf. 125 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp) replik:

Fru talman! Jag vill inte påstå att vi har ett vansinnigt dåligt företagsklimat. Men vi har sagt att vi vill ha ett bättre företagsklimat. När det gäller den ojämna skatteinbetalningen är det självklart så att man gör en preliminärdeklaration. Då får man en uppgift om att man ska betala si och så mycket pengar varje månad. Om man då har ojämna inkomster varje månad och inte vet – jag har själv upplevt det – och kanske inte tjänar någonting nästa månad då måste man ändå betala in sin skatt. Vi vänder oss emot principen att man ska betala skatt innan man har fått pengarna i handen. Att man i detta fall kan göra en ny preliminärdeklaration skulle kanske innebära att man skulle göra en preliminärdeklaration varje månad.

Vi vill att man ska se över systemet och se hur man ska kunna göra det enklare att ha ojämna inkomster och betala skatt efter de inkomster man har. Momsen betalas ju in efter de momsinkomster som man har haft. Men man betalar samma summa skatt varje månad.

Anf. 126 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Det är nästan synd att behöva säga det, men Anne-Marie Ekström sade ju själv förut att detta på något sätt var slasken utav slaskens motioner. Det kanske är det som visar sig. Jag måste säga att den reservation som Folkpartiet hänvisar till är mer eller mindre obegriplig. Det kanske är därför som den har hamnat i detta betänkande som Anne-Marie Ekström själv uppenbarligen tycker är ett väldigt tveksamt betänkande.

Anne-Marie Ekström har nu inte möjlighet att svara mig. Nästa gång vi har denna typ av debatt skulle jag gärna vilja ha svar angående den mur av misstänksamhet som alla som försöker bedriva företag i landet möts utav. Vari består den? Vilka utgör muren? Vilka uttryck tar den sig? (forts. 17 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.56 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

MJU12 Ändringar i foderlagen, mm

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU7 Allmänna motioner om inkomstbeskattning

Punkt 1 (Skatteskala, grundavdrag, m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

3. res. 2 (fp)

4. res. 3 (kd)

5. res. 4 (v)

Förberedande votering 1:

31 för res. 3

22 för res. 4

246 avstod

50 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 2:

42 för res. 2

30 för res. 3

228 avstod

49 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 3:

49 för res. 1

41 för res. 2

211 avstod

48 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Karin Granbom (fp) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

160 för utskottet

48 för res. 1

94 avstod

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 127 s, 17 c, 16 mp

För res. 1: 48 m

Avstod: 42 fp, 30 kd, 22 v

Frånvarande: 17 s, 7 m, 6 fp, 3 kd, 8 v, 5 c, 1 mp

Punkt 3 (Beskattningen av barnpension)

1. utskottet

2. res. 5 (mp)

Votering:

283 för utskottet

16 för res. 5

1 avstod

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 127 s, 48 m, 41 fp, 30 kd, 21 v, 16 c

För res. 5: 16 mp

Avstod: 1 v

Frånvarande: 17 s, 7 m, 7 fp, 3 kd, 8 v, 6 c, 1 mp

Punkt 12 (Hushållstjänster)

1. utskottet

2. res. 8 (fp, m, kd, c)

Votering:

165 för utskottet

137 för res. 8

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 127 s, 22 v, 16 mp

För res. 8: 48 m, 42 fp, 30 kd, 17 c

Frånvarande: 17 s, 7 m, 6 fp, 3 kd, 8 v, 5 c, 1 mp

Punkt 22 (Idrottskonto)

1. utskottet

2. res. 13 (fp, kd, c)

Votering:

164 för utskottet

90 för res. 13

47 avstod

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 127 s, 1 m, 22 v, 14 mp

För res. 13: 1 m, 42 fp, 30 kd, 17 c

Avstod: 46 m, 1 mp

Frånvarande: 17 s, 7 m, 6 fp, 3 kd, 8 v, 5 c, 2 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU8 Allmänna motioner om företags- och kapitalbeskattning

Punkt 1 (Företags- och kapitalbeskattningen, allmänt)

1. utskottet
2. res. 1 (fp, m, kd, c)

Votering:

165 för utskottet
137 för res. 1
47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 127 s, 22 v, 16 mp
För res. 1: 48 m, 42 fp, 30 kd, 17 c
Frånvarande: 17 s, 7 m, 6 fp, 3 kd, 8 v, 5 c, 1 mp

Punkt 4 (Tonnageskatt)

1. utskottet
2. res. 4 (kd, c, mp)

Votering:

189 för utskottet
113 för res. 4
47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 127 s, 2 m, 36 fp, 22 v, 2 mp
För res. 4: 46 m, 6 fp, 30 kd, 17 c, 14 mp
Frånvarande: 17 s, 7 m, 6 fp, 3 kd, 8 v, 5 c, 1 mp

Punkt 7 (Fåmansföretag)

1. utskottet
2. res. 8 (v)

Votering:

149 för utskottet
23 för res. 8
129 avstod
48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 127 s, 4 m, 2 kd, 16 mp
För res. 8: 1 fp, 22 v
Avstod: 44 m, 40 fp, 28 kd, 17 c
Frånvarande: 17 s, 7 m, 7 fp, 3 kd, 8 v, 5 c, 1 mp

Louise Edlind-Friberg (fp) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Annelie Enochson (kd) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 16 (Generationsskiften i familjeföretag)

1. utskottet
2. res. 15 (fp, m, kd, c)

Votering:

165 för utskottet

137 för res. 15

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 127 s, 22 v, 16 mp

För res. 15: 48 m, 42 fp, 30 kd, 17 c

Frånvarande: 17 s, 7 m, 6 fp, 3 kd, 8 v, 5 c, 1 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU10 Allmänna motioner om mervärdesskatt

Punkt 1 (Skattesatser, e-handel, m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

Votering:

212 för utskottet

48 för res. 1

42 avstod

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 127 s, 1 fp, 30 kd, 22 v, 16 c, 16 mp

För res. 1: 48 m

Avstod: 41 fp, 1 c

Frånvarande: 17 s, 7 m, 6 fp, 3 kd, 8 v, 5 c, 1 mp

Ulf Nilsson (fp) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markrats ha röstat ja.

Punkt 2 (Vissa varu- och tjänsteomsättningar)

1. utskottet

2. res. 3 (fp)

3. res. 5 (c)

Förberedande votering:

45 för res. 3

19 för res. 5

237 avstod

48 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Huvudvotering:

208 för utskottet

42 för res. 3

51 avstod

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 127 s, 43 m, 22 v, 16 mp

För res. 3: 42 fp

Avstod: 4 m, 30 kd, 17 c

Frånvarande: 17 s, 8 m, 6 fp, 3 kd, 8 v, 5 c, 1 mp

Punkt 3 (Miljömärkta produkter)

1. utskottet

2. res. 7 (mp)

Votering:

257 för utskottet

16 för res. 7

29 avstod

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 127 s, 48 m, 42 fp, 1 kd, 22 v, 17 c

För res. 7: 16 mp

Avstod: 29 kd

Frånvarande: 17 s, 7 m, 6 fp, 3 kd, 8 v, 5 c, 1 mp

Punkt 9 (Byggmoms)

1. utskottet

2. res. 12 (kd)

Votering:

213 för utskottet

30 för res. 12

59 avstod

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 127 s, 48 m, 22 v, 16 mp

För res. 12: 30 kd

Avstod: 42 fp, 17 c

Frånvarande: 17 s, 7 m, 6 fp, 3 kd, 8 v, 5 c, 1 mp

Punkt 14 (Stöld och rån)

1. utskottet

2. res. 17 (c)

Votering:

284 för utskottet

18 för res. 17

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 126 s, 48 m, 42 fp, 30 kd, 22 v, 16 mp

För res. 17: 1 s, 17 c

Frånvarande: 17 s, 7 m, 6 fp, 3 kd, 8 v, 5 c, 1 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Anf. 127 ROGER KARLSSON (c):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 1 och 3.

I det här sammanhanget vill jag tala om F-skattsedel ur ett jämställdhetsperspektiv. Vad är F-skattsedel bra för? Det är viktigt för en företagare att ha F-skattsedel – särskilt för en tjänsteföretagare. Om man har en sådan befriar man kunden från ett ansvar att behöva betala skatt och arbetsgivaravgifter för den ersättning som kunden betalar för en tjänst. Utan F-skattsedel kommer man lätt till korta i en konkurrenssituation. Det är särskilt viktigt på landsbygden eftersom en stor del av befolkningen är företagare, många gånger småföretagare.

Det låter vackert när den röd-gröna majoriteten i riksdagen använder tjusiga begrepp som feminism och lika rättigheter för kvinnor, men när det kommer till kritan klingar orden väldigt ihåligt. Det är gammaldags vänsterretorik. Tyvärr blir den viktigare än lika villkor för kvinnor. Löneskillnaderna i Sverige i dag är oacceptabelt stora. En förklaring ligger i företagandet; kvinnor startar och driver företag i mindre utsträckning. Exempelvis var endast 31 % av företagen som startades 2001 ledda av kvinnor.

Under den borgerliga regeringen, när Maud Olofsson jobbade som tjänsteman i Arbetsmarknadsdepartementet, lyckades vi med hjälp av olika åtgärder, bland annat mikrolån – passar särskilt bra för kvinnligt företagande – öka andelen kvinnliga företagare från ungefär 19 % till dagens 30 %. Sedan har det legat kvar där. Det är synd. Vartannat nytt företag borde startas av kvinnor.

Det är dagens regler som slår orättvist. Till exempel betraktas en läkare lagtekniskt som utförare av ett självständigt arbete och kan starta egen verksamhet medan en sjuksköterska som gör samma sak hindras. Det har slagits fast av bland annat Länsrätten i Östergötlands län, som sade att en sjuksköterskas arbete inte är tillräckligt självständigt. Ansökan från en sjuksköterska i Linköping att få F-skattsedel avslögs.

I praktiken innebär detta att många kvinnor som skulle vilja starta företag, använda sitt kunnande i eget företagande, diskrimineras. De får inte den möjligheten. Jag vägrar att acceptera att vi har en könsdiskriminerande politik. När läkarprofessionen, till skillnad från sjuksköterskeyrket, antas vara självständigt uppenbarar sig en attityd som inte bara är verklighetsfrämmande utan också mycket grovt missgynnar kvinnors möjligheter till företagande.

Vårdförbundet har överklagat domen till Kammarrätten i Jönköping. Förhoppningsvis kommer den absurda tolkningen att revideras. Vi tycker inte att vi ska vänta på ett positivt utslag från kammarrätten, utan vi i Centerpartiet tycker att vi ska agera i riksdagen. Det handlar om att det ska bli enklare att få F-skattsedel. Marie Engström raljerade i sitt anförande om Centerpartiets idé om att vid födseln få en latent – observera latent – F-skattsedel som man sedan kan ”väcka” längre fram i livet när man blir myndig och vill starta ett företag.

Vad är det för konstigt med detta egentligen? Varför ska normen vara att vi ska bli löntagare? Jag tycker, fru talman, att vi behöver en annan

syn på företagare och företag i Sverige. Det ska vara naturligt att starta och driva företag. I dag är det inte så. Vi har ett helt utbildningssystem, och en samhällsstruktur, som förutsätter att företagare är något man blir i brist på anställning. Utvecklingen i mitt hemlän Sörmland under 90-talet är tydlig: Företagandet ökade när det var dåliga tider på arbetsmarknaden och minskade när det var bättre tider på arbetsmarknaden. Det är synd att jag lever i ett län, att vi lever i ett land, där företagande är undantaget.

Den rödgröna majoriteten i dagens riksdag för en politik som väldigt mycket handlar om retorik, men när det kommer till konkreta åtgärder viker man ned sig. Det tycker jag är synd.

Återigen yrkar jag bifall till reservation 3, som handlar om F-skattsedel, och reservation 1.

Anf. 128 ULLA WESTER (s):

Fru talman! En av kvällstidningarna använde häromveckan rubriken "Skatta dig lycklig" till en artikel där den nya inkomstdeklarationen presenteras. Nya blanketter, fler förtryckta uppgifter och redan färdigräknade avdrag innebär att det nu går att godkänna sin deklaration per telefon. Det tar ungefär två minuter. Behöver man lägga till eller ändra uppgifter kan man i stället välja att deklarerera via nätet. Deklarationsförfarandet är från och med i år mycket enklare för alla, givetvis också näringsidkare.

De borgerliga politiska företrädarna säger sig beskriva småföretagarnas situation. Men det finns en risk att dessa företrädare blir fångar i den egna retoriken. I värsta fall kan utsagorna bli självuppfyllande profetior. Det tål därmed att fundera över om inte de borgerliga klagovisorna över regler och förordningar påverkar företagandet negativt i högre grad än vad verklighetens administrativa krav gör.

Visst finns det regler, förordningar och blanketter i en företagares värld, och visst ska moms och andra skatter redovisas, och det i rätt tid. Jag vill på intet sätt påstå att allt är problemfritt, men jag håller inte med om att ingenting eller väldigt lite skulle ha förändrats i positiv riktning. Egentligen hade det varit på sin plats att vi alla hade glatt oss åt att ett mycket svårt regelförenklingsarbete trots allt går framåt till fromma för företagandet och företagarna och till fromma för vårt land. En positiv och samarbetsvillig stämning partierna emellan i dessa viktiga tillväxtfrågor skulle säkert betyda mycket för enskilda näringsidkare.

Diskussionen om varför det finns regler och krav är intressant, och den är viktig. Som konsument tycker jag att det är bra att miljö- och hälsokontoret kontrollerar de hygieniska förhållandena på lunchrestaurangen. Det känns väldigt viktigt att brandmyndigheten har kontrollerat och godkänt lokalen. När jag går och handlar i affären tycker jag att det är bra att veta att vägen väger rätt så att jag faktiskt får med mig hem den mängd varor som jag har betalat för.

Vad jag vill säga med detta är att alla regler på intet sätt behöver vara av ondo, i alla fall inte för alla. Att ringa in och rensa i så kallade onödiga regler är därför inte helt lätt. Det är inte heller gjort i en handvändning att förenkla de regelverk som verkligen behövs. Det krävs samarbete och långtgående konsekvensanalyser.

Under år 2001 undersökte Nutek 20 000 småföretag med 0–49 anställda. Som svar på frågan hur många timmar i genomsnitt företaget

lägger ned på uppgiftslämnande och kontakter med myndigheter uppgav 64 % 0–1 timme per vecka, 21 % av dem 2–3 timmar, 3 % 4–5 timmar och 12 % över 5 timmar per vecka. Men olika enkätundersökningar har gett olika resultat. För att kunna mäta på ett mer tillförlitligt sätt har ITPS, Institutet för tillväxtpolitiska studier, fått i uppdrag att ta fram dels en konkret definition av begreppet ”administrativ börda”, dels en metod att mäta den. Det arbetet kommer att bli färdigt under det här året.

I reservation 1 efterlyses särregler för småföretag. Flera sådana lösningar har vi redan, till exempel momsredovisning, viss uppgiftsinlämning och nivån på arbetsgivaravgifter. Det finns självklart inget annat än en vilja att underlätta för småföretagen. Men det finns samtidigt flera aspekter att ta hänsyn till. Konkurrensneutralitet är en och hinder för tillväxt en annan. Särregler kan faktiskt skapa tröskeleffekter.

Fru talman! Betänkandet innehåller 16 reservationer, och jag har åtta minuters talartid, så jag får gallra hårt. Jag väljer att inte kommentera de reservationer som berör skatte- och tulltilläggen. Propositionen som rör dessa frågor ligger på riksdagens bord i dag, och vi kommer att ha en debatt om den i mitten av maj.

Däremot vill jag kommentera reservation 9, där man med moderata förtecken vill tunna ut skattemyndigheternas befogenheter. Jag vill också lyfta fram reservation 15. Förutom Moderaterna vill Folkpartiet och Kristdemokraterna avskaffa skatteflyktslagen och generalklausulen.

Moderaterna är inte precis kända för att använda silkesvantar utan snarare betongklossar i de kriminalpolitiska frågorna. Deras förhållnings-sätt förändras märkligt nog fullständigt när brotten är ekobrott, särskilt skattebrott. Då åker även silkesvantarna av. Nödvändiga befogenheter för att kunna beivra denna brottslighet benämner man i stället integritetskränkande och säger att de skapar rättsotrygghet. Jag vågar påstå att utan till exempel överraskningsrevisioner är det väldigt svårt att bevisa denna typ av brottslighet. Möjligen definierar vi socialdemokrater ordet rätts-trygghet annorlunda än vad Moderaterna gör. Trygghet, menar vi, ska de känna som vill göra rätt för sig. Jag tycker inte att det är integritetskränkande att skattebrottslingar oroar sig för att få besök av skattemyndighetens revisorer. Regeringen Bildt på sin tid skalade drastiskt bort skattemyndigheternas befogenheter, och än i dag längtar Moderaterna tillbaka till den tiden fastän skattebrottsligheten kunde frodas i lugn och ro.

Jag vill därutöver vidhålla att generalklausulen behövs, och det av flera skäl. Jag talade nyss om förenklingar i regelverk. Generalklausulen är en sådan. Den finns där som ett paraply mot skattebrottslighet. Utan den hade lagstiftningen behövt detaljeras ytterligare till förfång för den stora allmänheten, företagarna och företagandet. Trots det hade ändå fält lämnats öppna för brottslighet eftersom alla sätt att kringgå lagen inte kan förutses.

Med detta, fru talman, ber jag att få yrka bifall till skatteutskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 129 ROGER KARLSSON (c) replik:

Fru talman! Ulla Wester sade i sitt anförande att hon valde bort reservationer om skatte- och tulltillägg. Sedan replikerade hon mot några moderata reservationer, men hon valde att inte säga någonting alls om

reservationen som handlar om F-skattsedel. Kanske är det symtomatiskt – jag vet inte.

För mig är det här en jämställdhetsfråga. Vi lyfter in den i det perspektivet. Vårdförbundet driver det väldigt hårt och tycker inte att sjuksköterskor ska diskrimineras, att det inte är rimligt att, som skattemyndigheten bedömer det i dag, man ska uppfylla ett självständighetskriterium för att kunna få F-skattsedel. Om man bara har en uppdragsgivare och jobbar som sjuksköterska och sedan skulle sälja sin tjänst till sin gamla arbetsgivare, uppfattas det inte som tillräckligt självständigt. Där emot faller inte en läkare under detta självständighetskriterium.

Min fråga till Ulla Wester är: Stöder ni socialdemokrater Vårdförbundet när man driver den här frågan? Är ni i så fall beredda att göra något åt detta för att öppna kvinnors arbetsmarknad?

Anf. 130 ULLA WESTER (s) replik:

Fru talman! Till skillnad från Centerpartiet menar vi socialdemokrater allvar när vi diskuterar en så viktig fråga som jämställdhet. Skulle jämställdhet hänga på en F-skattsedel, ja, då vore jag en stor tillskyndare av att alla skulle få en sådan redan vid födseln.

Är det så att manliga sjuksköterskor skulle nekas F-skattsedel? Det tror inte jag. Jag ser över huvud taget inte någon koppling mellan jämställdhet och F-skattsedel. Däremot, Roger Karlsson, ser jag kopplingar till svartarbete och skattebrott, och det tycker jag är alldeles ohyggligt allvarligt.

Väldigt många börjar nu prata om att det är för enkelt att få F-skattsedel, precis med de aspekter som jag tog upp, men inte Centerpartiet. Har inte Centerpartiet några som helst funderingar på att det kanske är att stödja den illojala konkurrensen att slänga ut F-skattsedlar även till bebisar?

Anf. 131 ROGER KARLSSON (c) replik:

Fru talman! Allvarligt tycker jag att det blir när Ulla Wester ifrågasätter kvinnors behov av att bredda sin arbetsmarknad. Det finns ett uppenbart behov. I dag är kvinnor många gånger utlämnade till att bara kunna jobba inom sitt yrkesområde. Om man har en profession inom sjukvården eller inom läraryrket är arbetsmarknaden väldigt begränsad. Det har ett tydligt jämställdhetsperspektiv att om jag har flera arbetsgivare att välja mellan blir löneutvecklingen bättre. Det är bara att titta på hur det ser ut i kvinnodominerade yrken med få arbetsgivare; lönerna släpar efter. Här kan man inte glida vidare och prata om manliga sjuksköterskor. Givetvis är det lika viktigt att de kan få möjlighet att få F-skattsedel.

Sedan är det glasklart att man inte ska få F-skattsedel om man har näringsförbud. Men vi måste ändra perspektivet, och det är det vi vill göra. Se det mer som en bild att man ska få en F-skattsedel när man föds, för det är inte skrivet i sten att man alltid måste vara anställd. Det ska vara lika naturligt att vara företagare.

Ska jag tolka Ulla Westers svar som att ni inte tänker göra någonting för att stödja och bredda kvinnors arbetsmarknad och att ni inte stöder Vårdförbundet när de driver detta förslag?

Anf. 132 ULLA WESTER (s) replik:

Fru talman! Jag säger inte att alla ska vara löntagare. Jag säger inte att det är fult att vara företagare, tvärtom. Men jag säger så här: Vi socialdemokrater brukar anklagas för att över huvud taget inte ha några småföretagarglasögon. Jag undrar hur det är med borgerlighetens glasögon vad gäller löntagare. Har ni några sådana?

De regler som finns, att F-skattsedlar inte ska delas ut per automatik, handlar bland annat om skydd för löntagare, och det är lika viktigt som skydd för företagare. Det är så, och vi ser det i dag, att oseriösa arbetsgivare utnyttjar arbetskraft. Företagare har kanske någon anställd som man vill säga upp men säger: Du får behålla jobbet, men du får bedriva verksamheten som egen. Du får vara konsult. Detta är mycket vanligare än vi kan föreställa oss.

Väldigt många människor vill säkert ha företag och bli företagare, men inte alla. Den gruppen måste ju också ha ett rättsskydd. Det är precis det som den regeln handlar om.

Anf. 133 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp) replik:

Fru talman! Jag ska börja med att tala om att jag inte bara är riksdagsledamot, utan jag är också egen företagare. Företaget är vilande nu. Men jag kan berätta att jag hade lika svårt att bli av med F-skattsedeln som många har att få F-skattsedel. Det har lite att göra med detta med regler, förordningar och information från skattemyndigheter om hur man ska bete sig.

Jag tycker att det är lite otrevligt att som företagare bli misstänkliggjord för att ha något fuffens för mig eller inte kunna sköta mina åligganden, jag som alltid har försökt betala min skatt och min moms i rätt tid. Jag tycker att det är lite oroväckande att man står i riksdagens talarstol och misstänkliggör så många företagare. Visst – det är klart att det finns fiffelare bland företagare precis som det finns bland andra, bland löntagare. Men jag tror att de allra flesta är ärliga.

Vid en träff med företagare tidigt i vintras diskuterade vi just detta med blanketter och besök av myndigheter. Alla företagarna var rörande ense om att man måste ha förenklade blanketter. De ska vara så enkla som möjligt så att även en enskild näringsidkare klarar av att fylla i dem. Och myndigheter som ska besöka företagen ska göra gemensamma besök, så att inte miljöskyddsnämnden kommer en dag och någon annan nämnd som ska kontrollera verksamheten kommer nästa dag, för att underlätta för företagaren.

Anf. 134 ULLA WESTER (s) replik:

Fru talman! Jag är inte säker på att jag uppfattade någon fråga, men jag kan väl ge en kommentar. Det är ju tråkigt att Folkpartiets representant har dåligt självförtroende. Jag förstår inte riktigt vändningen att politiken skulle vara orsak till det. Det vi egentligen har diskuterat hela dagen är hur elak politiken är, hur den trycker ned företagare.

Marie Engström tog upp till diskussion, och jag tycker att det var mycket intressant, vilka det är som trycker ned företagare och ger dem dåligt självförtroende. Jag känner inte igen den viljan eller den intentionen, tvärtom. Men låt oss ta upp med Riksskatteverket, som skatteutskottet

ska besöka om några veckor, och diskutera om det är skattetjänstemän som inte betar sig på ett korrekt sätt, vilket jag faktiskt tror att de gör.

Enkla blanketter – ja, vem vill inte ha det? Jag är en stark tillskyndare av den nya förenklade inkomstdeklarationen. Jag är inte den som är trevligast att prata med när det är deklarationstider och hela köksbordet är fullt. Vem gillar blanketter? Det är klart att de ska vara enkla och bra. Hela tiden sker arbete, och hela tiden sker förbättringar.

Jag tror att företagares självförtroende i allmänhet skulle må bra av att dessa goda framsteg erkändes av de borgerliga företrädarna. Det skulle vara jättebra. Låt oss hjälpas åt!

Anf. 135 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp) replik:

Fru talman! Visst kan jag erkänna att vissa förenklingar har gjorts, och det är bra. Det är ett steg i rätt riktning. Men att påstå att jag skulle ha dåligt självförtroende var lite övermaga.

Ulla Wester sade att man skulle skydda löntagare från företagare. Det var då jag reagerade och kände att jag som egenföretagare måste säga någonting. För det första har jag inte dåligt självförtroende, och för det andra har jag inte haft några löntagare som har behövt skyddas från mig.

Anf. 136 ULLA WESTER (s) replik:

Fru talman! Det är möjligt att jag missuppfattade Folkpartiets företrädare. I så fall ber jag verkligen om ursäkt. Hon missuppfattade nog mig också. Jag avsåg inte alls att skydda alla löntagare från alla företagare. Det skulle vara en fullständigt orimlig situation. Vad jag menade var att det finns företagare som inte är seriösa och som utnyttjar arbetskraften.

Vi kan till exempel se på den utländska arbetskraften. Vi har många utländska byggnadsarbetare med F-skattsedel i Skåne. De arbetar i stort sett dygnet runt sju dagar i veckan och får knappt ut någon lön. Ingen betalar skatter eller arbetsgivaravgifter för dem. Det är bland annat dessa arbetsgivare jag pratar om, inte om det stora flertalet som är seriösa och gör ett fantastiskt jobb. Det gäller också löntagarna.

Anf. 137 BARBRO FELTZING (mp):

Fru talman! Vi debatterar nu det fjärde betänkandet från skatteutskottet. Där har Miljöpartiet en motion om enklare redovisning och deklaration för företagen samt om betalningstidpunkten i skattekontosystemet.

Vi tycker att deklaraionsarbetet för småföretagare utan större inkomster för närvarande är alltför komplicerat. Deklarationen bör kunna utformas så att företagen slipper anlita kostsam expertis för detta ändamål.

Deklarationen bör göras enklare för dem som inte tjänar mer än andra medelinkomsttagare, det vill säga har en årslön som motsvarar mindre än åtta basbelopp. Målet bör vara att sådana soloföretagare ska ges en förenklad självdeklaration som bygger på att skattemyndigheten i förväg använder och lagrar uppgifter från andra myndigheter, banker och ränteinstitut. Regeringen bör se till att en sådan deklaration för de mindre företagen tas fram.

Fru talman! Den speciella regeln om månatlig skattedeklaration ställer till problem framför allt för de små företagen, men även för andra företag med dålig likviditet. Regeln innebär att pengarna måste vara

Prot. 2002/03:74
19 mars

*Allmänna motioner
om taxering,
skattebetalning
och folkbokföring*

bokförda på skattemyndighetens konto senast på förfallodagen, annars riskerar man en förseningsavgift på 1 000 kr plus ränta. Detta betyder att företagaren varje månad måste räkna och planera bankdagar, även när man betalar via Internet, för att vara säker på att betalningen kommer in i tid. Brister och senfärdigheter i Postens och bankernas betalningsförmedling bör inte drabba företagaren. Det bör räcka att betalning av företagets skatter görs på förfallodagen. Vi kommer att följa detta för att se om man så småningom kommer att ta itu med frågan.

De förbättringar som vi i Miljöpartiet vill ha särskilt för småföretagen bör granskas positivt av en utredning och förslagen läggas fram senast den 1 mars.

Fru talman! Jag har inga reservationer i detta ärende utan nöjer mig den här gången med detta. Jag kommer dock att bevaka dessa frågor i riksdagen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 20 mars.)

18 § Försäkringsrättsliga frågor

*Försäkringsrättsliga
frågor*

Föredrogs
lagutskottets betänkande 2002/03:LU5
Försäkringsrättsliga frågor.

Anf. 138 BERTIL KJELLBERG (m):

Fru talman! Det betänkande vi nu behandlar innehåller 16 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2002 rörande olika försäkringsrättsliga frågor. Motionsyrkandena rör bland annat könsneutrala pensionsförsäkringar, rätten att teckna försäkring, handläggning av försäkringsärenden och utvidgat ansvar för trafikförsäkringen. Jag avser att säga några ord om det sistnämnda.

Inledningsvis vill jag yrka bifall till reservation 1 under punkt 6 i betänkandet. Detta motionsyrkande strävar efter att trafikförsäkringen ska ta ett större ekonomiskt ansvar för de personskador som trafiken förorsakar. Det anser vi vara rimligt eftersom trafiken i dag förorsakar betydande kostnader för det offentliga försäkringssystemet.

Genom att bryta ut kostnaderna för sjukskrivningar orsakade av trafikskador och låta dessa täckas av trafikförsäkringen får vi ökade resurser till det övriga sjukförsäkringssystemet. Med den ordningen skulle vi också få en klarare bild av vilka kostnader trafiken verkligen förorsakar vad gäller personskador.

Försäkringsbolagen och försäkringstagarna skulle få ett gemensamt intresse av att medverka till att skadorna blir färre. Ett exempel kunde vara att den som sätter in alkohol i sin bil skulle få reducerad försäkringspremie. Samma resonemang kan man anföra om dem som väljer en bil med hög säkerhetsnivå eller köper till utrustning som ökar säkerheten. Dessa skulle också få reducerad försäkringspremie. Försäkringsbolagen skulle dessutom få ekonomiska incitament för att bevaka att de skadade får en snabb rehabilitering.

Personskadekommitténs överväganden i denna fråga är nu föremål för fortsatt beredning i Regeringskansliet, och vi anser att med bifall till motion MJ377 yrkande 11 informerar vi regeringen om vår ställning i denna fråga.

Prot. 2002/03:74
19 mars

*Försäkringsrättsliga
frågor*

Anf. 139 MIA FRANZÉN (fp):

Fru talman! Jag vill börja med det väsentligaste och yrka bifall till reservation nr 1 i lagutskottets betänkande. I övriga delar yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Jag har tyckt mig märka att det råder en viss begreppsförvirring. Detta kan böttna i att vi har vissa allmänna försäkringar – sjukförsäkring och föräldraförsäkring – som tillhör socialförsäkringssystemet, och vi har försäkringsbolagen, som inte är statliga myndigheter. Där har vi inte samma möjligheter att vare sig lagreglera eller bestämma premier eller nivåer på rättsskydd och sådant.

Det är möjligt att vi i samband med att den nya försäkringsavtalslagen kommer måste titta på alternativa trygghetssystem för vissa grupper som i dag är utsatta och inte kan få något försäkringsskydd. Vi ser med stor spänning fram emot den nya försäkringsavtalslagen. Då kommer denna diskussion säkert upp igen. Motionärernas förslag till lösningar är kanske inte alltid de bästa, utan vi måste också titta på andra former där man solidariskt ansvarar för de svagare gruppernas försäkringar.

Om man påtvingar bolagen ett vidare socialt ansvarstagande för högre risker måste man också vara medveten om att premierna kommer att stiga för samtliga försäkringstagare. Det innebär att de svagare grupperna i framtiden kanske varken kommer att kunna eller vilja försäkra sig till så höga kostnader. Eftersom hela försäkringssystemet bygger på fri konkurrens är det marigt att gå in och peta i systemen.

Så över till reservationen. Trafikskadorna har ökat dramatiskt under de senaste åren. Men samtidigt har antalet dödade i trafiken minskat. Det är oerhört positivt att antalet dödade i trafiken har minskat, men kostnaderna för personskadorna är oerhört höga.

Samtidigt är det så att den ersättning som man får till exempel från den allmänna sjukförsäkringen och arbetsskadeförsäkringar och så vidare ska dras ifrån den ersättning som man får från sin trafikförsäkring. Det innebär att den allmänna sjukförsäkringen, som är till för den som drabbas av sjukdom, belastas av personskador som är att hänföra till trafiken.

Vi menar alltså att det är fullt rimligt att trafiken bär sina egna personskadekostnader så att man lättare kan se vilka kostnader som trafiken verkligen för med sig i form av skador. På det sättet tror vi precis som Moderaterna att detta kommer att påverka säkerhetstänkandet. Vi kommer att få försiktigare trafikanter som tänker lite grann på sin premie och de personskador som har funnits. Det blir en större riskmedvetenhet. Då kommer detta att påverka utvecklingen på personskadeområdet. Detta tror vi också är brådskande. Därför yrkar jag bifall till reservationen.

Alltså: Det är givetvis positivt att antalet dödade i trafiken har minskat, men den som drabbas av ett livslångt lidande efter en bilolycka kan vittna om att trafiken är långtifrån ofarlig.

Anf. 140 YVONNE ANDERSSON (kd):

Fru talman! Vi har i dag att debattera ett betänkande om försäkringsrättsliga frågor. Självklart står jag bakom båda våra reservationer, men för tids vinning yrkar jag redan nu bifall till reservation 3.

Först vill jag uppmärksamma kammaren på varför vi har försäkringar. Försäkringsbolagen skapar genom sin verksamhet den trygghet som det innebär att en människa ska kunna klara sig ur en svår situation utan att i alltför hög grad ändra livsmönster. Men försäkringstagaren betalar sin premie för att få den tryggheten i de fall som den skulle behövas. Det gäller olyckor och sjukdomar, och det gäller dödsfall med mera.

Vad innebär det försäkringsrättsliga systemet? Det innebär att vi kan verka för att vi har ett system som möjliggör den tryggheten. Alla människor behöver en trygghet, och försäkringssystemen ska tillhandahålla möjligheter till det och erbjuda en service och hantering som uppfyller de krav som kan ställas.

Reservation 3 handlar om antalet skadade i trafiken, som stadigt ökar, och skadorna är ofta diffusa och svåra att omedelbart diagnostisera. Regleringen av sådana skador är ofta komplicerad, och det gör att handläggningen drar ut på tiden. En typisk sådan skada är *whiplash*. I fråga om sådana skador finns det en 72-timmarsregel. Man måste ha påvisat skadan inom denna tid om man ska yrka ersättning. Denna regel tycker vi ska ses över, eftersom den tiden av olika anledningar kan vara svår att hålla.

Dessutom vill vi i denna reservation lyfta fram de långa utredningstiderna, som medför oro för ekonomin och kanske till och med hindrar att adekvat vård sätts in så snart som möjligt. Därtill finns det en beroendeställning mellan försäkringsbolagets läkare och försäkringsbolagen. I sämsta fall kan försäkringsbolagets läkare bedöma skadan annorlunda än den behandlande läkaren. Det skedde när vår dotter i samband med en skidolycka skadade sig. Som tur var hade vi valt att ha försäkringar i två olika försäkringsbolag. Det gjorde att ett av bolagen bedömde skadan på samma sätt som den läkare som hon behandlades av på Universitetssjukhuset i Linköping, och det blev som tur var normgivande också för det andra försäkringsbolaget. Men så ska det inte behöva vara.

Försäkringsbolagets läkare står inte under Socialstyrelsen, men det gör alltså en behandlande läkare på ett universitetssjukhus. Jag tror att det är viktigt att man ser över dessa samband och den eventuella beroendeställningen. Det är viktigt för den enskilda försäkringstagaren att kunna ha en trygghet i systemet, och när systemet måste användas för att en olycka har skett ska man vara säker på att systemet fungerar.

Fru talman! I samband med detta betänkande vill jag också uppmärksamma kammaren på ett särskilt yttrande som vi har fogat till betänkandet. I dagligt tal är alla överens om människors lika värde. Men när det kommer till handling syns inte alltid denna ideologiska ledstjärna lysa lika stark.

Jag vill uppmärksamma kammaren på en grupp människor som jag har mött och som har tagit kontakt med mig. Det handlar om vad de ska ha för rätt till ett tryggt försäkringssystem. Det gäller föräldrar som får ett barn med någon typ av handikapp eller kanske med någon form av utvecklingsstörning. De äger inte rätt att teckna en dödsfallsförsäkring. När dessa människor av olika anledningar kanske lämnar livet är det lika

kostsamt för deras föräldrar som för vilka andra föräldrar som helst att anordna begravning och så vidare. Riskpremien blir för hög, säger försäkringsbolagen. Det resonemanget kanske inte är lika hållbart. Om man går in på statistiken är riskerna rätt höga för helt vanliga grabbar under tonårstiden kanske eller andra kategorier.

Min uppfattning är att det ska finnas en rättighet att teckna en dödsfallsförsäkring. Den bygger inte på att jag med det har uttalat någonting om vilken premie det gäller. Det är naturligtvis avtal i det läget. Tanken är att alla ska ha möjlighet till den trygghet som en försäkring har att ge.

I stället menar vi i vårt särskilda yttrande att ett försäkringsbolag ska ha möjlighet att neka någon att teckna försäkring om det föreligger särskilda skäl. Om den enskilde då är missnöjd med försäkringsbolagets beslut bör denne ha en möjlighet att väcka talan vid allmän domstol mot försäkringsbolaget för att överpröva försäkringsbolagets beslut. Därmed skulle man ändå ge en möjlighet till trygghet för alla.

Fru talman! Vi äger rätt att reglera, ändra och utveckla det försäkringsrättsliga området. Men vi äger aldrig rätt att på ett schablonartat sätt utesluta vissa människor från möjligheter till trygghet. Det anser jag är att kränka människovärdet.

Anf. 141 TASSO STAFILIDIS (v):

Fru talman! Vi kan konstatera att det på försäkringsområdet sedan länge pågår ett omfattande reformarbete. Och för närvarande pågår det beredning i Regeringskansliet av en ny försäkringsavtalslag som ska ersätta 1927 års lag i ämnet och konsumentförsäkringslagen. Den nya lagen ska alltså bli en samlad lag för hela försäkringsavtalsrätten. Redan nu i vår planerar regeringen att tillsammans med sina samarbetspartier Miljöpartiet och Vänsterpartiet presentera en lagrådsremiss.

I detta betänkande behandlas just sådana frågor som finns i detta beredningsarbete. Och det är just med anledning av det som många av frågorna också är avslagna.

Jag börjar där Vänsterpartiet har valt att reservera sig. Det gäller frågan om handläggningen av trafikskadeärenden. Vänsterpartiet har där tillsammans med Centerpartiet reservation nr 2.

Anledningen till att vi här har valt att reservera oss är att vi ser de problem som i dag finns ute i samhället. Vi ser att det i dag är väldigt problematiskt för de människor som råkar ut för trafikskador och som sedan hamnar i en situation med långa väntetider och bedömningar från försäkringsbolagens förtroendeläkare. De här människorna känner att de inte har någon stark rättstrygghet.

Av den anledningen har vi alltså valt att reservera oss. Vi tycker inte att det räcker att enbart bereda frågan på departementet utan vill också påpeka att det är viktigt att de här frågorna, förutom att de kommer in i beredningsarbetet, också behandlas med skyndsamhet.

En sak som är glädjande är att socialutskottet, precis som lagutskottet tidigare gjort, påtalar vikten av att de här läkarna står under Socialstyrelsens kontroll, vilket de i dag inte gör. I regeringens regleringsbrev till Socialstyrelsen finns det här uppdraget med. Det är bara att önska Socialstyrelsen lycka till i det arbetet. Det är ett viktigt arbete, och det kommer att redovisas den 31 juli nästa år, vilket vi, som sagt, ser fram emot.

Just eftersom de frågorna nu finns i en annan utredning och kanske inte kommer att finnas med i presentationen av den promemoria som departementet kommer att lämna under våren vill vi trycka på att det är oerhört viktigt att få en lösning vad gäller de här frågorna.

En annan av de frågor som Vänsterpartiet väldigt hårt har kämpat med är den om könsneutrala pensionsförsäkringar. Vänsterpartiet anser nämligen att pensionsförsäkringar är könsdiskriminerande eftersom kvinnor betalar lika mycket i premie som män men får ut ett lägre belopp i pension per månad. Anledningen till detta är, enligt oss i Vänsterpartiet, att försäkringsbolagen i sina beräkningar utgår från en längre medellivslängd för kvinnor. Därför har vi under väldigt många år haft krav på att åtgärder ska komma till stånd för att komma till rätta med dessa orättvísor.

Glädjande nog kan vi vad gäller utskottets betänkande konstatera att det görs saker. Regeringen har tagit initiativ, och regeringen driver också för svensk räkning linjen att utvecklingen ska gå i riktning mot ett allmänt könsneutralt synsätt på försäkringsområdet. Det är också glädjande att det faktiskt redan nu finns försäkringsbolag som övergått till att erbjuda sådana produkter som könsneutrala försäkringar.

Jag går nu in på de andra områdena. Yvonne Andersson – även Folkpartiet har tidigare gjort det – tog upp frågan om rätten att teckna försäkring. Detta är en väldigt viktig fråga, och utskottets majoritet har påpekat att det här är något som ska komma med i det beredningsarbete som pågår.

Det är oerhört viktigt att vi stärker funktionshindrades rätt att teckna försäkring. Likaså får de försäkringar som man har rätt att teckna inte på något sätt diskriminera människor utifrån kön, funktionshinder, sjukdom eller förväntad sjukdom, sexuell läggning, etnisk tillhörighet, religion eller övertygelse. Även där förutsätter vi att det arbetet kommer att finnas med i beredningen från regeringens sida.

Vad utskottet kraftfullt avstyrkt är den motion – där har de borgerliga partierna reserverat sig – som handlar om ett utvidgat ansvar för trafikförsäkringen. Även majoriteten i Trafikskadekommittén, som presenterat sitt betänkande, har sagt att man inte tycker att den lösning som föreslås här är den rätta lösningen.

Återigen: Även detta finns med i det beredningsarbete som pågår i departementet. Precis som Mia Franzén ser även vi – med tillförsikt och stor förväntan – fram emot det arbete som kommer att presenteras, för det är viktigt att vi får en ny försäkringsrättslig lagstiftning. Det är också viktigt att det beträffande de ärenden som behandlas – även frågan om ansvaret i samband med trafikförsäkringar när alkohol är inblandad i olyckan – faktiskt ska finnas en jämkning. Det har även Försäkringsförbundet tidigare påtalat.

Med detta, fru talman, vill jag ännu en gång yrka bifall till reservation nr 2 samt i övrigt till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 142 ANNELI SÄRNBLAD STOORS (s):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

I dag är gällande regler på detta område för snäva. Just nu pågår, som andra belyst här från talarstolen, arbetet med en ny försäkringsavtalslag. Precis som Tasso Stafilidis nämnde är försäkringsavtalslagen från år 1927, och konsumentförsäkringslagen är från år 1980.

Vad lagen i dag täcker är den individuella konsumentförsäkringen, företagsförsäkringen och personförsäkringen – olycksfalls- och livförsäkringen. Men i arbetet finns gruppskadeförsäkring, kollektivavtalsgrundad skadeförsäkring, grupppersonförsäkring och pensionsförsäkring med.

Som vi ser saken är konsumentskyddet i dag för svagt. Det gäller främst personförsäkringen och de kollektiva försäkringarna.

Något som många människor i dag drabbas av är att man inte får tillräcklig information. Man tar för givet att saker finns med i försäkringar som man skrivit avtal om. Men när olyckan väl är framme står man där och får inte den hjälp som man hela tiden trott att man skulle få. Jag har, fru talman, träffat många som har råkat mycket illa ut.

Vi vill se att försäkringsbolagen informerar mycket bättre, och om det sker förändringar efter ett köp ska information ges. Man ska till exempel kunna gå ur en försäkring. Här gäller även att en mer tydlig information om skyldigheter kontra rättigheter ges av bolagen.

Fru talman! Vad gäller den reservation där frågan om ett utvidgat ansvar i trafikförsäkringen tas upp vill jag hänvisa till den parlamentariska kommittén, Personskadekommittén, som i januari 2002 redovisade sitt betänkande, SOU 2002:1 *Samordning och Regress – Ersättning vid personskada*, som Tasso Stafilidis nämnde. Majoriteten stannade inte vid att förorda ett utvidgat ansvar för trafikförsäkringen. Vi vill avvakta här.

Många trycker på den situation som gäller i fråga om rättsskydds-försäkringen. I dag är takbeloppet hos de flesta bolagen ungefär 75 000–100 000 kr. Vi kan se att det på detta område sker en förändring. Enligt uppgift från Försäkringsförbundet pågår för närvarande en diskussion om nivåerna. Tendensen är att takbeloppen höjs. Det ser vi med glädje från socialdemokratiskt håll.

Men i detta ärende handlar det även om att bättre information ska ges av försäkringsbolagen om var man ligger när det gäller ersättningsnivån. Trycket i denna fråga opinionsmässigt gör att det blir en konkurrensfråga mellan bolagen. Jag tycker, fru talman, att Folkpartiet hade en tydlig genomgång precis av vad det handlar om.

När det gäller trafikskadades långa väntan på handläggning kan vi bara hålla med. Situationen är inte acceptabel. Många får utstå stort lidande. Men enligt Finansinspektionen, som överlämnade rapporten *Stärkt skydd för trafikskadade – åtgärder och förslag*, har bolagen i många delar vidtagit åtgärder. Detta bereds precis nu i regeringen. Vi socialdemokrater går igenom detta för att se om det behöver vidtas fler åtgärder inom detta område.

När det gäller reservationen om beroendeställning mellan bolagen och försäkringsläkarna – detta har tidigare belysts här från talarstolen – ska Socialstyrelsen samråda med Finansinspektionen. Uppdraget ska redovisas senast den 31 juli 2004.

Fru talman! Det finns en könsdiskriminering i pensionsförsäkringarna, men det har blivit en förändring även inom detta område. Enligt Försäkringsförbundet sker det en ökning av könsneutrala premier, men vi

från Socialdemokraterna vill inom detta område att de flesta bolag ska erbjuda pensionsförsäkringar som är könsneutrala.

Många hävdar att vi ska invänta EU:s arbete inom detta område, men det pågår ännu inget arbete. Vi vill inte avvakta, utan vi är redo för en lagrådsremiss i april 2003.

Det vi bland annat vill uppnå är stärkta rättigheter för de grupper som i dag har det svårt, de svaga grupperna. Detta har många belyst, även Kristdemokraterna.

Fru talman! I och med det arbete som nu pågår vill vi i dag inte göra något direkt ställningstagande, utan vi vill nu arbeta med en helhetssyn på detta område. Utskottet och riksdagen kommer framdeles att få ta ställning i och med ett förslag på en ny försäkringsavtalslag.

Jag yrkar ytterligare en gång bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 143 ULF HOLM (mp):

Fru talman! När det gäller rätten att teckna försäkringar finns det i dag åtskilliga exempel på att försäkringspremier kostar olika för olika människor. Det finns också exempel på att man till och med nekas att teckna en försäkring. Det är en utveckling som vi inte kan anse vara acceptabel. Det växer fram en hel sektor där folk diskrimineras. Med nya metoder att mäta arvsanlag etcetera kan det bli än värre framöver.

Det är inte rimligt att villkoren ska vara så diskriminerande som de är i dag. Om vi menar att vi ska verka på alla sätt mot diskriminering i samhället måste det också betyda att staten tar sitt ansvar och sätter etiska gränser som ska gälla för försäkringsbolagens försäkringsvillkor. Man ska helt enkelt aldrig få diskriminera utifrån kön, funktionshinder, sexuell läggning, etnisk tillhörighet, religion eller övertygelse, ej heller för sjukdom eller förväntad sjukdom. Riksdagen bör påtala behovet av regler för detta.

Nu pågår en beredning inom detta område som snart ska gå på lagrådsremiss, och därför kommer jag inte att yrka bifall till vår motion om detta.

När det gäller avsnittet om trafikskador är ett av problemen de läkare som bedömer skadan åt försäkringsbolagen, de så kallade förtroendeläkarna. De gör alltså sin egen bedömning utan att i vissa fall ens ha träffat patienterna och utan att veta huruvida besvär kan ha orsakats av skadan. Det gör att den skadade naturligtvis har ett behov av en neutral instans med möjlighet att överklaga och en utökad rättshjälp.

Utifrån det yrkar jag för Miljöpartiet bifall till reservation 2, som tar upp Miljöpartiets motion L279, yrkande 2.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 20 mars.)

Föredrogs
lagutskottets betänkande 2002/03:LU8
Associationsrättsliga frågor, m.m.

*Associationsrättsliga
frågor, m.m.*

Anf. 144 BERTIL KJELLBERG (m):

Fru talman! I betänkandet behandlar lagutskottet åtta motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2002 som alla rör det associationsrättsliga området. Motionsyrkandena gäller nya företags- och associationsformer, kooperativ verksamhet samt aktiekapitalets storlek. I betänkandet behandlas även yrkanden rörande näringsförbud.

Vi moderater står bakom huvuddelen av betänkandet, men vi har två reservationer. För tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation nr 1 under punkt 1 i betänkandet. Naturligtvis står vi även bakom reservation nr 3 under punkt 3 som vi har gemensamt med Folkpartiet.

Fru talman! Det behövs en ny bolagsform för mindre företag. I mer än 20 år har jag sysslat med frågor som rör mindre företag. Inte minst som konkursförvaltare har jag kunnat se vilka förödande konsekvenser som alla regler och blanketter får på viljan och förmågan att driva vinstgivande företag. Den enkla slutsatsen är att reglerna är för många och för krångliga.

När jag är ute och träffar företagare är det två frågor de alltid tar upp med mig, och det är alla dessa blanketter och de höga skatterna.

I de politiska högtidstalen, särskilt i valtider, prisas de små och medelstora företagens betydelse för Sverige och det svenska välståndet. I teorin har det också rätt stor politisk enighet om att de mindre företagen ska få särskilda och enklare regler för sin verksamhet. I det praktiska politiska arbetet är inte viljan och förmågan lika stora. Regeringen har visat en närmast total oförmåga att åstadkomma verkliga förändringar av villkoren för de mindre företagen. Den av regeringen tillsatta Simplexgruppen har inte åstadkommit särskilt mycket för att göra livet lättare för alla mindre företagare.

Även här i kammaren har vi exempel på hur okänslig majoriteten är inför företagen och företagandets villkor. För några månader sedan drev vänstermajoriteten igenom ett förslag om obligatorisk redovisning av sjukfrånvaron i årsredovisningen. Detta är bara ett litet exempel på hur en lagstiftning kan medföra fler regler och ökade kostnader för de mindre aktiebolagen utan att egentligen medföra någon radikal förändring av sjukfrånvaron. Sjukfrånvaron är dessutom lägre i mindre företag än i större företag.

Vi tror att en väg för att få till stånd en verklig förändring vore att till skapa en ny företagsform för de minsta företagen, en företagsform som inte är belastad med en massa gamla regler och krav. Sedan skulle man verkligen tänka igenom vilka regler som är absolut nödvändiga för denna typ av mindre företag.

Detta är en väg för att åstadkomma fler företag och bättre villkor för företagarna. Vi skulle då få en företagsform som vore användbar för de minsta företagen.

Fru talman! Vår nästa reservation har viss bäring på vad jag tidigare sagt om vänstermajoritetens oförmåga att förstå företagandets villkor.

I februari 2002 kallade regeringen till sig en särskild utredare med uppdrag att utreda frågor om ett nytt slag av aktiebolag för icke vinstdrivande verksamhet, främst inom vårdsektorn. Uppdraget ska redovisas senast den 15 september 2003.

Vi moderater anser att regeringens rädsla för vinster i vården är ogrundad. Ska ett företag bli lyckosamt inom denna sektor krävs att företagaren har en långsiktig inriktning på sin verksamhet. Patienterna kommer att ställa krav på den bästa vården och den modernaste tekniska utrustningen, vilket kommer att leda till att nödvändiga nyinvesteringar görs. Ett företag som är vinstgivande är också de anställdas bästa garanti för rimliga arbetsvillkor.

Alternativ och konkurrens tvingar fram förbättringar även inom den offentliga sektorn. Ett uppbrutet vårdmonopol där entreprenörskap och nytänkande stimuleras är något alla får del av, oavsett om man väljer en offentlig eller annan vårdgivare.

Vi anser att den som kan tillhandahålla en bättre och effektivare vård än andra ska ha bra betalt, oavsett vem som investerat i vården. Att tjäna pengar på att ge människor ofta livsviktig vård som de efterfrågar kan inte vara fult, vare sig man är läkare, sjuksköterska, undersköterska eller entreprenör. Vinst berikar inte i första hand aktieägarna utan utvecklar framför allt vården genom att uppmuntra alla förbättringar och nytänkande.

Slutligen tänkte jag citera förra finansministern Erik Åsbrink, som i GP den 10 november 1999 sade: ”Man får bygga skolor med vinst, städa dem med vinst, leverera mat med vinst, till och med skriva läroböcker med vinst. Men sedan blir plötsligt vinsten en styggelse. Det kommer inte att hålla.”

Förbud och hinder för vinstdrivande företag att konkurrera om att erbjuda patienterna den bästa vården ska avskaffas. Därför menar vi att utredningen om en ny företagsform med begränsade vinstmöjligheter ska läggas ned.

Anf. 145 MARTIN ANDREASSON (fp):

Fru talman! I detta betänkande tas associationsrättsliga frågor upp, vilket är grunden för inte minst den svenska företagsamheten. En vital och växande företagsamhet är nödvändig för att tillväxten ska kunna ta fart och välståndet öka.

I dag befinner sig Sverige i en ekonomisk utförsbacke. Arbetslösheten stiger. Sedan flera år minskar antalet företagare i vårt land, för närvarande i en takt av 17 företag per dag.

För att vi ska få fart på företagsamheten måste det blir enklare att starta och driva företag. Associationsrätten är *en* del av detta, men det är kanske ännu viktigare vad det är för regelverk som gäller i den löpande förvaltningen av de olika associationsformerna.

För några år sedan tillsattes med pukor och trumpeter och under smattrande fanfarer näringslivets Simplexenheter, som skulle gå igenom lagstiftningen gällande småföretagsamhet, framför allt, och förenkla den på det sätt som ansågs befogat. Av detta arbete har mycket lite kommit ut. Det mesta som har levererats från Näringsdepartementet på detta område har varit luftpastejer.

Tack vare ett gott samarbete mellan Miljöpartiet och de borgerliga partierna i höstas har riksdagen satt ned foten i denna fråga och tillkännagivit att arbetet med regelförenklingar för företagsamheten måste öka takten. Hela regelverket om företagande måste gås igenom under denna mandatperiod. Onödiga och krångliga regler ska tas bort, och man ska särskilt se till att regelverket blir enklare vid start av företag.

Vi menar att detta arbete måste accelerera på det sätt som riksdagen har tillkännagivit, men vi menar att det är viktigt att det arbetet fullföljs över hela fältet. Hellre än att här och nu uppfinna nya företags- och associationsformer vill vi förenkla regelverket för de företags- och associationsformer som finns. Vi vill göra det lättare att starta egen verksamhet, göra det lättare att bilda aktiebolag, göra det lättare att starta enskild firma och så vidare.

Fru talman! Jag vill också säga några ord om den ideella sektorn. När människor tar vara på det engagemang som kan finnas för en verksamhet kan det ske på olika sätt. Den ideella sektorn ger möjlighet att finna former för att uträtta viktiga tjänster som annars inte blir utförda därför att det offentliga inte kan prioritera dem och därför att de är ointressanta för rent vinstdrivande företag.

Vi inom Folkpartiet liberalerna anser att det är angeläget att den ideella sektorn ges bästa tänkbara förutsättningar att fortsätta växa. Genom samverkan mellan offentliga, privata och ideella aktörer öppnas möjligheter att ta ansvar för till exempel viktiga välfärdstjänster.

Regeringen har bland annat mot bakgrund av diskussionen om den ideella sektorn eller den sociala ekonomin tillsatt en utredning, som Bertil Kjellberg berörde i sitt anförande. När man läser direktiven till den får man en dubbel bild. Det talas å ena sidan om möjligheten att underlätta för ideell verksamhet, och där är vi överens. Å andra sidan finns det ett misstänkliggörande när det gäller att verksamhet med vinstintresse skulle ta över eller utföra verksamheter inom den offentligt finansierade sektorn. Man vill därför ta fram en helt ny associationsform, ett aktiebolag där ägarna ska vara förbjudna att ta emot vinst eller där vinstutdelningar ska vara begränsade.

I länder jämförbara med Sverige finns det inga exempel på den typen av associationsformer, där man förhindrar att en association som driver allmännyttig verksamhet genererar vinst till sina medlemmar. Detta är en egen svensk uppfinning som vi har väldigt svårt att se poängen med, om man inte sätter in den i den politiska kontext som handlar om ett misstänkliggörande av aktiebolag, privata entreprenörer och andra när det gäller att de skulle ta över verksamheter som utförs inom den offentligt finansierade sektorn och fortsätta att driva dem.

Vad är viktigast, att verksamheten inom den offentligt finansierade sektorn är så bra som möjligt för de människor som behöver den eller att verksamheten inte tillåts gå med vinst? För oss inom Folkpartiet är det självklart att det är kvaliteten i verksamheten som ska vara vägledande.

Den aktuella utredningen krånglar till associationsrätten på ett onödigt sätt, och det är grumliga politiska motiv. Fru talman! Av den orsaken anser vi att den utredningen bör läggas ned, och vi yrkar därför bifall till reservation nr 3.

Anf. 146 YVONNE ANDERSSON (kd):

Fru talman! Vi kristdemokrater står bakom den huvudsakliga texten i det nu diskuterade betänkandet. Jag vill redan nu yrka bifall till reservation nr 3.

Frågor som rör företagsverksamhet är synnerligen viktiga för vårt lands tillväxt och därmed välfärd. Utan god företagsamhet kan inte heller god vård, omsorg och skola ordnas i samhället. Det innebär att ett gott företagsklimat måste skapas och vidmakthållas. Det är en nödvändighet för ett dynamiskt småföretagande där enskilda människors idéer, kreativitet och entreprenörskap får möjlighet att blomma ut. Samhället måste självklart aktivt medverka till att skapa positiva attityder till företagande.

Vi har olika former av företag i dag, och vi kristdemokrater är inte övertygade om att själva formerna behöver förändras. Däremot är vi övertygade om att regler behöver förenklas och att olika typer av regleringar av företagande måste minska. I själva verket är det redan nu så för många företagare att allt kringarbete för att accepteras som företag tar sådan kraft att innehållet i form av produktion av varor och tjänster eller liknande blir lidande. Detta är ett allvarligt tillstånd, och det skapar framför allt hinder när det gäller människors vilja och intresse av att skapa företag.

Det arbete som regeringen har påbörjat måste fortsätta. Det har både Bertil Kjellberg och Martin Andreasson förnämligt talat om, så jag ska inte återupprepa det. Det står också i betänkandetexten på s. 5 att regel-förenklingen ska fortsätta. Vi är angelägna om att också i den här debatten trycka på det, eftersom det är anledningen till att vi inte anser att det behövs nya former för företag.

Vår reservation handlar om att utredningen om nya former bör läggas ned. De associationsformer som finns i dag lägger inga hinder i vägen för den ideella sektorns fortsatta utveckling. Den ideella sektorn kan organiseras på många olika sätt genom ekonomiska eller ideella föreningar, stiftelser, handelsbolag, kommanditbolag och aktiebolag. Och aktörerna kan inom ramen för den valda associationsformen själva välja att närmare organisera verksamheten utifrån de givna förutsättningarna.

Jag har själv arbetat inom och varit styrelseledamot för aktiebolag som inte har haft som intresse att i första hand stimulera vinsten utan haft helt andra målsättningar. Bolagets ägare drar ju själva upp riktlinjer för verksamheten. Därför tror vi att det är väldigt viktigt att inte skapa nya utredningar och nya krångliga saker. För många människor är det krångligt att sätta sig in i nya former för bolag och annat. I stället bör energin satsas på regelförenklingar som gör att man kan hitta olika former inom ramen för de bolagsformer som finns för att på bästa sätt genomföra sin verksamhet.

Mot den bakgrund som också mina kamrater i Folkpartiet och Moderata samlingspartiet har lagt fram anser vi att den utredning som nu initieras och påbörjas ska läggas ned. I stället ska man satsa kraft och energi på att med ökad hastighet förenkla för företagandet i landet.

Anf. 147 TASSO STAFILIDIS (v):

Fru talman! Även här har vi ett utskottsbetänkande som tar upp frågor som håller på att utredas. Vi väntar helt enkelt på ett förslag till en helt ny aktiebolagslag som just nu håller på att beredas på Regeringskansliet.

Vid det årsskifte som kommer ska det även presenteras en lagrådsremiss i frågan.

Jag vill inledningsvis, fru talman, påpeka att Vänsterpartiet har en väldigt tydlig inriktning på företagspolitiken. Vi säger väldigt tydligt att vi vill ha förenklade regler för småföretag. Vi vill inte att småföretag ska tvingas till samma höga krav som ställs på de stora företagen. Det ska framför allt vara ett företagsklimat som får småföretagen att kunna utvecklas och fortsätta sin verksamhet.

Bertil Kjellberg från Moderaterna pratade förut om vänstermajoritetens oförmåga. Jag förstår inte riktigt vilken oförmåga Bertil Kjellberg talar om. Det finns en oerhört stor förmåga från vänstermajoritetens sida att ta itu med dessa frågor. Visserligen har det varit så att även vi från Vänsterpartiets håll har klagat på att regeringen inte i samma takt som vi har velat förändra reglerna för de mindre företagen. Den kritiken har vi också riktat mot Socialdemokraterna.

Bertil Kjellberg säger att vi från vänstermajoriteten lägger på nya arbetsuppgifter och arbetsbördor för småföretagen och tar ett exempel som redovisningen av sjukfrånvaron. Jag kan informera Bertil Kjellberg om att det kommer mer. Nu har det nämligen också lagts fram en proposition som kommer att ställa krav på bolagen att de ska redovisa könsfördelningen i sin bolagsledning.

Det här är just sådana verktyg och sådana nycklar som vi från vänstermajoritetens sida tycker är viktiga, inte bara för att utveckla företagsklimatet utan också för att kunna hitta de olika möjligheterna att gå till väga med sådana stora problem som vi i dag pratar om, till exempel den stora frågan om ohälsan som alla partier försöker ta itu med. Om vi inte har några verktyg och nycklar för att kunna räkna och redovisa kommer vi inte heller att kunna komma någon vart. Därför vill vi ha en statistik där sådana uppgifter redovisas.

Vänsterpartiet har varit väldigt tydligt med hur vi ser på frågan om huruvida man ska kunna tjäna pengar på offentlig verksamhet, om man som privat företag eller privat entreprenör ska kunna tjäna pengar på skattefinansierad verksamhet. Där säger vi från Vänsterpartiet väldigt klart och tydligt att vi inte vill det. Vi tycker inte att man ska kunna tjäna pengar på skattefinansierad verksamhet. Därför ser vi den utredning som pågår som otroligt viktig. Vi ser den också som en del i det stora arbetet med en helt ny aktiebolagslagstiftning, där vi inte alls ser några motsatsförhållanden mellan de bolag och företagsformer som finns i dag och en helt ny bolagsform som skulle innebära att det fanns företag som inte var vinstdrivande. Tvärtom tycker vi från Vänsterpartiet, som vi också har föreslagit och redovisat i betänkandet, att vi borde ha en bolagsform som handlar om sociala kooperativ. Det är nästan samma sak.

Just av den anledningen och just på grund av att man faktiskt också från regeringens sida har sett positivt på den här frågan så kommer jag inte att yrka bifall till den reservation som Vänsterpartiet har och som handlar om sociala kooperativ. Jag är nöjd med det samarbete som vi har från vänsterhåll och med det arbete som vi kommer att presentera gemensamt om en ny aktiebolagslagstiftning.

Jag kan inte förstå hur Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna kan komma upp i talarstolen och säga att de vill att vi ska lägga ned en pågående utredning. De vill helt enkelt att vi ska lägga ned en på-

gående utredning. Varken de eller vi vet vad den kommer att komma fram till. Det är anmärkningsvärt att de borgerliga partierna – i detta fall Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna – med sin reservation vill begränsa de möjliga formerna för ett företag att bedrivas. Ni vill begränsa det genom att säga att ni vill lägga ned en utredning som tittar på en helt ny företagsform. Centern, som tyvärr inte är representerat i debatten i dag, har en helt annan uppfattning än sina borgerliga kamrater, vilket man kan se i den reservation som Centerpartiet har i betänkandet.

Det är bra att ni begär replik. Det är de svaren jag vill ha. Vad innebär er begränsning egentligen? Innebär det bara att ni vill att man ska använda skattefinansierade verksamheter och skattepengar till att företag ska kunna tjäna pengar på det som människor betalar in i skatt, eller innebär det också att ni begränsar det som i andra fall brukar kallas för mångfald från er sida i företagsdebatten?

Jag vill med detta yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 148 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Fru talman! Visst vill vi ha mångfald från vårt håll. Men det finns olika former, varav många är så krångliga redan i dag att det är svårt för många företagare som vill starta företag eller upprätthålla det att orka med och hinna med att sätta sig in i alla regler.

Vi tycker att det är märkligt att man satsar på att utreda och hitta nya former när man faktiskt inte kan ge de former vi redan har en möjlighet att fungera. Regeringen borde i stället satsa kraft och energi på att göra formerna så lätthanterliga att vem som helst skulle kunna starta ett företag inom givna ramar och förstå sig på dem, kunna sätta sig in i de förordningar som gäller och driva sitt företag till tillväxt och utveckling. Vi tycker att man splittrar upp resurserna på att hitta nya former, precis som om det skulle lösa de problem som vi har i dag. I stället skulle problemen lösas genom att man förenklade och gjorde det hanterbart med de former vi har. Det är budskapet ifrån vår sida.

Anf. 149 TASSO STAFILIDIS (v) replik:

Fru talman! På en punkt kan jag absolut hålla med Yvonne Andersson: Självklart ska det ske regelförenklingar. Det är absolut inget självändamål att ha regler som gör det krångligt och svårt för människor att starta företag. Och när vi pratar om småföretag, vilket jag förutsätter att Yvonne Andersson gör eftersom hon pratar om krångliga regler och sådant som gör det jobbigt för företagarna att ta sig igenom den snåriga skogen av olika regler, håller jag med Yvonne Andersson: Visst finns det en problematik. Det är den vi har en förhoppning om att tillsammans med regeringen kunna lösa. Det kommer att komma ett förslag i den nya aktiebolagslagstiftningen.

Jag kan inte förstå hur detta står i motsatsrelation till att man nu utreder en helt ny företagsform. Denna nya företagsform är inte i stället för regelförändringar. Det handlar enbart om att lyfta fram behovet av en företagsform som inte är vinstdrivande på det sätt som aktiebolagslagstiftningen fungerar i dag. Det handlar till exempel om alla våra kommunala kulturinstitutioner – teatrar, symfoniorkestrar och så vidare – som tvingas in i en bolagsform som för dem i vissa fall faktiskt gör det mycket knepigare. Men det handlar också om när privata företag tar över drif-

ten av olika offentliga verksamheter, som sjukvård, skolor och så vidare. Där tycker inte vi att man ska kunna tjäna stora pengar på skattefinansierad verksamhet.

Prot. 2002/03:74
19 mars

*Associationsrättsliga
frågor, m.m.*

Anf. 150 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag kan anse att de här formerna finns i dag, men man kan ju inte utnyttja dem på bästa möjliga sätt. I stället blir det på något sätt negativt. Om man har ett aktiebolag är det inte någon positiv attityd utan vinstmaximering som gäller, och jag hävdar att det är det inte överallt. Vi har folkrörelser och andra ideella organisationer som driver och har aktiebolag för att hantera ägande och verksamhet. Jag menar att detta är ett sätt att misstänkliggöra dem och säga att de inte kan sköta detta.

Jag tror inte att man behöver vara så rädd att man måste hitta en ny form för detta. Jag tror i stället att det måste vara målsättningen med företaget som talar om ifall företaget ska vara vinstmaximerande eller inte. Men det driver inte alla företag mot vinstmaximering. Därför ser jag det helt enkelt som onödigt att lägga kraft på detta. Företagsvärlden behöver inte mer former och mer för människor att sätta sig in i för att kunna starta företag. Vi behöver förenklingar. Det skulle vi lägga kraften på.

Anf. 151 TASSO STAFILIDIS (v) replik:

Fru talman! Det är bara att konstatera att vi har en helt skild syn på vad den här utredningen faktiskt innebär och vad den har för uppdrag. Detta med regelförenklingar har ju absolut ingenting att göra med den här översynen och utredningen, förutom att man kommer att göra regelförenklingar för de verksamheter som vill ha en aktiebolagsform men som inte har det här vinstkravet.

Jag är i alla fall glad att vi har en majoritet för det förslag som har lagts fram. Jag ser fram emot att vi även får ta del av de konkreta förslag som utredningen kommer att presentera. Min och Vänsterpartiets målsättning är att i de fall där samhället i olika demokratiska sammanhang beslutar att offentlig verksamhet ska ske i "privat drift" ska detta lösas i form av en icke vinstgivande verksamhet. Man ska alltså inte kunna tjäna pengar. Det är Vänsterpartiets tydliga och klara ståndpunkt.

Anf. 152 BERTIL KJELLBERG (m) replik:

Fru talman! Vi vill att den här utredningen ska avskaffas därför att den inte behövs. Det är ingenting som säger att ett aktiebolag behöver gå med vinst.

Däremot är det lite trist att Tasso Stafilidis är så rädd för att företag ska tjäna pengar. Jag har varit verksam inom den kommunala sektorn och bolagiserat kommunal verksamhet. Där har vi på ett mycket positivt sätt kunnat se att det har fungerat mycket väl när vi satt verksamheter på bolag utan att för den skull ha vinstmaximering.

Det finns också ett annat exempel. Jag har varit styrelseledamot i ett allmännyttigt bostadsföretag. Ett av de stora problemen för det företaget var att det aldrig gick med vinst. Vi kunde aldrig renovera; vi kunde aldrig förbättra verksamheten. Så höll vi på att gå i putten, och då gjorde vi en rekonstruktion. Nu blev plötsligt företaget vinstgivande och gav en

betydande vinst till kommunen. Det visar vikten av att företag går med vinst.

Jag själv är också ett talande exempel på att man mycket väl kan tillhandahålla offentliga tjänster som är skattefinansierade. Jag har arbetat som advokat och offentlig försvarare i närmare 20 år och fått stora delar av mina inkomster från staten, som är skattefinansierad, genom att tillhandahålla offentliga tjänster. Jag tror alltså inte att man behöver vara så rädd bara för att det gäller vården.

Anf. 153 TASSO STAFILIDIS (v) replik:

Fru talman! Jag är inte rädd för att företag tjänar pengar. Det är många företag som har det i sin grundinställning, som har startats just för att tjäna pengar. Men det finns också oerhört många företag som startas på grund av annat. Många företag startas på grund av att människor vill jobba med och satsa på en viss verksamhet. Självklart handlar detta inte enbart om att tjäna pengar.

Den problematik som vi från Vänsterpartiet lyfter upp gäller verksamheter som traditionellt har drivits i kommunal regi eller landstingsregi. Det handlar om när verksamheter som rör vård, skola och omsorg har lämnats ut på entreprenad eller avknoppats och man använt sig av kommunala skattepengar för att tjäna pengar till sin verksamhet, vilket ofta har gått ut över den verksamhet som man bedrivit. Det har gått ut över vården och över de äldre. Det har gått ut över undervisningen, vilken sorts lärare man har anställt och så vidare. Det är detta vi ser risker med. Det är också därför vi tycker att den här utredningen är väldigt bra.

Jag har fortfarande inte fått något svar från Moderaterna varför de på det här sättet vill begränsa mångfalden. Vad gör det Moderaterna om vi har ytterligare en bolagsform som folk själva i den allsmäktiga friheten skulle kunna få välja?

Anf. 154 BERTIL KJELLBERG (m) replik:

Fru talman! Friheten ska vi nog inte vara så raljanta med. Den är mycket viktig för oss alla.

Det är detta som är problemet. Det traditionella har ju varit – åtminstone i Sverige, men det är inte så i andra länder – att stat och kommun har bedrivit den här typen av verksamhet. Nu har vi lyckats få fram andra alternativ, och genom konkurrens har vi kunnat få bättre vård och bättre omsorg. De exempel där det kan bli problem är ofta när kommunerna eller landstingen inte lyckas upphandla detta på ett bra sätt och ställa bra krav i sina upphandlingar.

Det intressanta är att ni hela tiden är så rädda för att man genom skattefinansiering ska kunna tjäna pengar. Att tjäna pengar är bara ett utslag av att man gör någonting som är bra, att man gör någonting bättre än alla andra. Om vi får vård som är skattefinansierad men som drivs av privat verksamhet och vårdgivaren tjänar pengar är detta bara därför att han gör det bättre. Långsiktigt kan man inte tjäna pengar genom att bluffa sig fram. Så är det bara.

Anledningen till att vi inte vill att den här utredningen ska fullföljas är helt enkelt att den inte behövs. Vi har en aktiebolagsform som mycket väl kan tillämpas på icke vinstgivande företag. Det finns en rad exempel på organisationer där man har så kallade servicebolag. Medlemmarna

betalar in en avgift till ett aktiebolag som driver kansliverksamhet och sådant. De har inga vinstkrav på sig. Det behövs alltså inte någon annan företagsform. Det är inte det som är nyckeln utan viljan att tjäna pengar.

Prot. 2002/03:74
19 mars

*Associationsrättsliga
frågor, m.m.*

Anf. 155 TASSO STAFILIDIS (v) replik:

Fru talman! Det finns en fråga som vi kanske inte har berört så mycket, nämligen att det finns en efterfrågan på den här lagstiftningen. I kommunerna finns det en efterfrågan eftersom kommunerna har många kommunala bolag. Det handlar om renhållningsbolag, det handlar om energibolag, det handlar som sagt om kulturinstitutioner som teatrar och symfoniorkestrar som är organiserade i bolagsform, det handlar om allmännyttiga bostadsföretag och så vidare. Det har funnits och finns en efterfrågan på en annan bolagsform. Också för kommunernas del i sitt ägaransvar vill de ha en ny bolagsform som mer och lättare kan tillmötesgå de behov och de krav som finns ute i kommunerna.

Det som är intressant är att vi har väldigt olika syn på detta med att tjäna pengar på vården. När det gäller vård, omsorg och skola tycker vi från Vänsterpartiets sida att om man kan sköta en verksamhet på ett sådant sätt att man kan få mer pengar av den så ska huvuddelen av de pengarna tillbaka in i verksamheten och användas för bättre vård, för mer händer i vården och äldreomsorgen, för mindre klasser i skolan och så vidare. De ska inte användas till att enstaka människor fyller sina fickor och plånböcker. Det är vår ideologiska skillnad och det som skiljer våra partier i den här frågan.

(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 18.01 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 19.00 för middagsuppehåll.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 19.00.

19 § (forts.) *Associationsrättsliga frågor, m.m.* (forts. LU8)

Anf. 156 MARTIN ANDREASSON (fp) replik:

Herr talman! Tasso Stafilidis sade att det finns ett vinstkrav på dagens aktiebolag och att den nya utredningen således handlar om att öka mångfalden. Då undrar jag: Vad exakt är det i dagens aktiebolagslag som hindrar aktiebolag att drivas i ett icke vinstmaximerande syfte? I själva verket är det så att det alltid är bolagets ägare som drar upp riktlinjerna för verksamheten.

Tasso Stafilidis nämnde sedan att detta handlar om teatrar, kulturinstitutioner och annat som det kan vara svårt att driva i aktiebolagsform. Det kan det säkert i många fall vara. Men var i utredningsdirektiven talas

det om den sortens verksamheter? I själva verket talas det uttryckligen om att detta handlar om att försvåra för vinstdrivande verksamheter inom vård, skola och omsorg.

Tasso Stafilidis tar upp Vänsterpartiets syn på detta, och jag välkomnar det. Det är en klagande beskrivning, där Vänsterpartiet slår fast att inga vinstdrivande enskilda verksamheter ska bedrivas inom offentligt finansierad vård, skola eller omsorg.

Låt mig ta två exempel på vad detta kan få för konsekvenser. Utanför Halmstad finns ett reumatikersjukhus som drivs i enskild regi av en förening. Den lilla vinst som finns måste naturligtvis finnas för att man ska kunna återinvestera och utveckla verksamheten. S:t Göran är exempel på ett sjukhus här i Stockholm där personalen efter bolagiseringen har blivit nöjdare och där patienterna är nöjdare. Vad är problemet? Är det inte så att det viktiga är kvaliteten på verksamheten? Eller menar verkligen Tasso Stafilidis att det viktigaste inte är kvaliteten utan att verksamheten inte tillåts gå med vinst?

Anf. 157 TASSO STAFILIDIS (v) replik:

Herr talman! Just det här har jag och Martin Andreasson diskuterat under vår middag. Nej, jag bara skojar. Det gjorde vi inte.

Vänsterpartiet har en ståndpunkt som är tvärtemot det Martin Andreasson har föredragit. Vi ser inte att det just är driftsformen som gör att de som jobbar i en verksamhet blir mer nöjda, utan det är andra organisationsförändringar som leder fram till det och olika andra aspekter, som inte alls har att göra med den form verksamheten bedrivs i.

Den promemoria som har redovisats i ärendet har också lyft fram att den lösning som man skulle kunna nå, och som skulle tillmötesgå de önskemål som finns om att ha en annan bolagsform än aktiebolaget, just är att man skulle ha en aktiebolagsform utan vinstsyfte.

Det är mot den bakgrunden vi från Vänsterpartiet också stöder den här utredningen och vill ha en lagstiftning som innebär att vi, som jag nämnde tidigare, ska kunna ha till exempel kommunala bolag där bolagsformen inte ska ha en direkt knytning till vinstkravet. Det är precis så som aktiebolagslagstiftningen ser ut i dag. Visserligen kan man i ägardirektiv skriva in olika saker, men den direkta innebörden av aktiebolagslagen är faktiskt vinstsyftet, som är en pådrivande och stor del.

Anf. 158 MARTIN ANDREASSON (fp) replik:

Herr talman! Tasso Stafilidis talar om arbetets organisation, och det är just det som är det centrala. Det är kvaliteten på verksamheten, det är kvaliteten på det som blir gjort som är det centrala inom den offentligt finansierade verksamheten. Om det sedan organiseras i egen regi inom kommunal förvaltning eller landstingsförvaltning, i form av bolag som är privatägda eller i form av kooperativ som drivs av personalen eller brukarna är en helt annan sak. Där måste man vara lyhörd för de önskemål som finns från dem som använder sig av den här verksamheten. Det är därför som det blir så klagande att Vänsterpartiet uppenbarligen inte sätter kvaliteten i verksamheten främst, utan det viktiga är att se till att försvåra för verksamheter att ta ut vinst på den verksamhet som bedrivs.

Då kommer jag återigen tillbaka till vad det är i dagens aktiebolagslag som försvårar för aktiebolag som av det ena eller andra skälet väljer

att inte maximera vinst eller att inte över huvud taget ta ut vinst. Det finns inga sådana regler. Tasso Stafilidis talar om att det finns en sorts underliggande vinstintresse som på något sätt skulle vara styrande för alla aktiebolag. Så är det inte. Flera här i kammaren har tidigare redovisat goda exempel på aktiebolag som inte alls drivs i vinstsyfte utan där man har valt aktiebolagsformen av helt andra skäl. Jag förstår inte på vilket sätt Tasso Stafilidis kan mena att det här skulle öka mångfalden, när det i själva verket handlar om att försvåra för den mångfald och den förnyelse som behövs inom den offentligt finansierade sektorn.

Anf. 159 TASSO STAFILIDIS (v) replik:

Herr talman! Vänsterpartiet och Folkpartiet har helt skilda uppfattningar i den här frågan. För Vänsterpartiet är det, som jag nämnde tidigare, viktigt att förenkla för företagen, inte minst för de små företagen.

När vi pratar om aktiebolagslagstiftningen och sedan går in och pratar om kvaliteten i verksamheten kan inte jag förstå att Martin Andreasson och Folkpartiet påtalar att kvaliteten skulle vara sämre enbart på grund av att man har en annan driftsform än aktiebolag. Det var precis det Martin Andreasson gjorde när han ifrågasatte Vänsterpartiets ståndpunkt och mitt påstående att vi inte vill ha något vinstsyfte inom verksamheter som har med vård, omsorg och skola att göra och som innefattas av skattemedel. Vi vill inte att skattemedel ska användas till dryga vinster för enskilda ägare av till exempel äldreboende.

Men som jag också nämnde tidigare finns det i dag ett önskemål från kommuner och landsting om en ny bolagsform. Jag pratade i förrgår med Helsingborgs symfoniorkester till exempel. Som jag nämnde tidigare gäller det inte bara inom vård, skola och omsorg utan det finns också andra kommunala bolag som behöver en annan driftsform. Då sade Helsingborgs symfoniorkester att hade de haft en annan driftsform som inte hade tvingat in dem i aktiebolag hade det kanske blivit ännu enklare för dem att starta en buffert för att klara av att hantera sin ekonomi. Vi vet att de anslag som kultursektorn får av oss urgröps i dag.

Det är trots allt en tydlig ståndpunkt från Vänsterpartiets sida, och vi tycker att den här utredningen ska få klargöra de frågor som Martin Andreasson hade och som jag inte i detalj kan presentera här. Det ska utredningen göra.

Anf. 160 JOHAN LÖFSTRAND (s):

Herr talman! I lagutskottets betänkande nr 8 rörande associationsrättsliga frågor behandlas några olika motionsyrkanden rörande företag och associationsformer, men även rörande kooperativa verksamheter och aktiekapitalets storlek. I några motioner berörs även frågor om näringsförbud.

Jag vill börja mitt anförande med att yrka bifall till lagutskottets förslag i betänkande nr 8 i sin helhet. Jag yrkar också avslag på alla reservationerna.

Precis som Tasso nämnde i sitt anförande bereds nu och diskuteras utformningen av en ny aktiebolagslag. Därför hade jag inte tänkt att beröra alla de motioner som finns med i betänkandet utan inrikta mig på bara några stycken.

Först och främst är det en motion som rör en ny bolagsform. Motionärerna säger att man vill använda en ny och förenklad bolagsform. Jag håller med motionärerna om att det är viktigt att vi försöker hitta förenklningar som kan göra att det blir lättare att starta företag men också att det ska vara lättare för småföretagare att driva sin verksamhet och lättare att tyda de regler som finns.

Utskottet anser att det kanske inte är nödvändigt att utforma en helt ny associationsform. Vi tror snarare att man kommer att kunna förenkla reglerna inom de ramar som finns i dag. Det finns redan i dag en skillnad mellan privata aktiebolag och publika aktiebolag. Jag tror att det första steget togs 1998 när uppdelningen och förenklingen påbörjades gentemot att göra reglerna för de privata aktiebolagen ytterligare mer lättförståeliga. I och med det arbete som Aktiebolagskommittén har lagt fram, och som just nu bereds i Justitiedepartementet, tror jag att vi kommer att hitta ytterligare förtydliganden men också förenklningar i regelsystemet.

Det har flera gånger från talarstolen och i replikskiften kommenterats att detta inte är tillräckligt. Simplexgruppen inom Regeringskansliet lyckas inte åstadkomma någonting. Gruppen är värdelös.

Jag tycker inte att man ska säga så eftersom man ändå har kommit en bit på väg. Jag hoppas att vi kommer att få se ytterligare förenklningar när de konkreta förslagen läggs fram under det kommande året. Självklart tror jag att vi måste hitta förenklningar för att minska den administrativa bördan som finns. Det är minst lika viktigt att få den regeltext och lagtext som finns i dag att bli tydligare. Om vi får den tydligare kommer man som enskild företagare att lättare lära sig den och använda den rätt. Mycket av den svenska bolagslagstiftning som finns i dag är bra. Men det måste skapas hjälpmedel så att människor kan få kunskap om den bolagslagstiftning som finns.

De borgerliga säger gång på gång att det sker inga framsteg och att vi kommer ingenstans. Då blir jag ledsen. Det är lätt att säga att det inte händer någonting. I så fall vill jag höra vilka konkreta förslag som ska läggas fram som kommer att leda till att det blir så oerhört mycket bättre. Det här är en mer komplicerad fråga än så. Det går inte att lägga fram konkreta förslag som det inte måste diskuteras och resoneras kring för att uppnå ett bra system som inte krockar med de regler som gäller arbetsmiljö och så vidare.

Jag går vidare till den andra motionen som jag hade tänkt att reflektera över. Det är motionen angående nya associationsformer för icke vinstdrivande verksamhet. Där vill jag börja med att fråga Moderaterna, Folkpartiet och kd. De har skrivit under den reservation som finns att läsa i betänkandet. Vad är det i den nya associationsformen som är så oerhört farligt och ett så oerhört stort hot att man inte ens ska lägga ned kraft på att utreda frågan? Vi har flera gånger hört att det här är en utredning som ska läggas ned. Jag håller med Martin om att det i dagsläget bara är ägarerna som kan påverka huruvida ett bolag ska ge ut vinst eller inte. Men som vi ser i dag finns det en ägarkonstellation som är intresserad av att ta ut stora vinster. Det är kanske vinstmaximering som är det viktigaste.

Jag tycker att vi ska ge förutsättningar för att hitta associationsformer som gör att det viktigaste kravet inte ska vara att vinstmaximera utan att skapa en kvalitativt bra verksamhet. Det måste vara det absolut viktigaste. Det finns andra incitament än bara vinstmaximering i samhället i

dag. Jag tror att det finns både sociala och ideella skäl som kommer att göra att människor vill driva företagen för att skapa så bra kvalitet som möjligt. Det är det som är viktigt.

Det absolut viktigaste inom offentliga sektorn i dag är att skapa så bra kvalitet som möjligt. Det gör vi genom att ha konkurrens på vissa områden. Det kan finnas områden där det kan vara konkurrens. Jag är helt med på det. Men jag tror att det inte ska vara det vinstdrivande intresset som ska vara målet. Målet är att få så hög kvalitet som möjligt på verksamheten.

Jag är lite ledsen över att man vill lägga ned en utredning. Utredningen fyller ändå ett visst syfte. Jag hoppas att vi får se vart utredningen tar vägen. Då kan vi se om det finns poänger med att ha en associationsform. Det behöver inte vara en helt ny bolagsform, utan det kan vara ett visst tillägg till den nuvarande aktiebolagslagen. Det är intressant att se var utredningen kommer att landa.

Jag vill än en gång yrka bifall till förslaget i lagutskottets betänkande nr 8 och avslag på alla reservationerna.

Anf. 161 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Herr talman! Johan Löfstrand frågade efter tre områden – rättare sagt två, och jag frågade efter ett.

Vad är det som inte är bra i nuvarande aktiebolagslag? Johan Löfstrand säger att den är i princip bra. Vi tycker att formerna verkar vara bra, och därför behöver man inte fixa nya former.

Sedan är det fråga om ett konkret exempel på att ta bort något från de regler som ska styra företagen. En liten fundering är det vi opponerade oss mot för några månader sedan. Varför i hela världen behöver ohälsotalen redovisas i årsredovisningarna? Inte blir folk friskare för att ohälsotalen redovisas. Det var ytterligare en pålaga som regeringen ägnade sig åt att föra in.

Redan för fem år sedan när jag kom in i riksdagen presenterade Företagarnas Riksorganisation det stora problemet med alltför många och alltför knepiga regler för företagare. De hindrar nyföretagande, kreativitet och att företagarna kan ägna kraft och tid åt det de faktiskt borde syssla med.

När regeringen har städat upp och visat att man är kraftfull nog att ta bort krångliga regler för små och medelstora företag kan man möjligtvis sätta utredare att utreda nya bolagsformer. Städa upp först och ge kraft åt det som är problem i stället för att ägna tid åt utredningar av sådant som inte behövs.

Anf. 162 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Herr talman! Jag ska svara på alla tre frågorna.

Den första frågan gällde den lagstiftning som finns i dag, och där finns principen att man kan driva ett bolag utan att ha någon som helst vinst. Så fort man gör det bolaget publikt, lägger ut det på någon av börserna, kan vilka ägare som helst köpa företaget. Efter ett tag får de ett inflytande i bolaget. Det är en del i det hela.

Det här kommer att innebära att den nya ägarkonstruktionen efter ett tag kommer att kunna kräva av bolaget att det ska generera vinst. Då har vi hamnat i en situation där bolaget är vinstdrivande, och målet med

bolaget är att maximera vinsten. Jag ser inte det som nödvändigt i alla lägen.

Sedan till frågan om redovisning av sjukskrivningarna, som vi diskuterade för några månader sedan. Jag tror visst att det är av betydelse. Det har vi kanske inte sett konkret i det här sammanhanget, men vi har ett annat väldigt konkret exempel. Den diskussion som vi de senaste månaderna haft om – mer eller mindre, skulle jag vilja säga – hotet att införa kvotering i bolagsstyrelser har gjort att fler kvinnor har blivit nominerade till bolagsstyrelser än någonsin tidigare. Det har verkligen blivit en skillnad. Jag tror att det kommer att bli precis samma sak i fråga om sjukskrivningarna.

Anf. 163 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Herr talman! Johan Löfstrand och jag kommer från samma kommun. Den kommunen har flera kommunägda bolag, som det i allra högsta grad avkrävs en vinst. Inte är det någonting över huvud taget som säkerställer att det blir en annan bolagsform när det gäller vissa verksamheter. Då handlar det snarare om att städa upp i de skattefinansierade verksamheterna. Det gäller även det andra området. Jag hävdar, och gör det med bestämdhet, att människors hälsa inte blir bättre av att deras tidigare ohälsa under året redovisas i företagets årsredovisning. Visa mig på det sambandet, så ska jag verkligen ändra uppfattning. Men jag kommer att hävda denna min uppfattning fram till dess att någon kan visa på det sambandet.

Johan Löfstrand säger att det nu är fler kvinnor i bolagsstyrelser. Javisst, debatten kan mycket väl ha haft det syftet. Men varför gör man ingenting inom de skattefinansierade verksamheterna? Är inte könsfördelningen om möjligt ännu snedare inom de kommunägda bolagen, inom den kommunala förvaltningen, inom landstingsägda och statliga bolag? Inte har vi själva som arbetsgivare i så fall visat på några underfall av jämställdhet. Någon gång måste man ägna energi åt det som den ska ägnas åt. Vi har en målsättning i det här landet att vi ska få tillväxt och kraftfulla företag. Då måste vi förenkla för företagen i stället för att leta efter nya former.

Anf. 164 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Herr talman! Gällande kommunala bolag är jag fullt medveten om att man i Linköping plockar ut en hel del pengar från både bostadsbolag och tekniska verk för att driva kommunal verksamhet. Jag ser i princip att de pengarna borde återinvesteras och i stället ges till de intressenter som bor i de berörda lägenheterna eller användas till att producera nya lägenheter. Det borde vara den rimliga principen. Nu ser jag att det realpolitiskt alla gånger kanske inte går, utan det kan vara så att kommunen behöver de pengarna. I och med det är det bra att man kan använda en del även till annan kommunal verksamhet.

Gällande sjukskrivningarna vill jag återvända till mitt exempel. Jag tror att den debatt man hade kring kvoteringar i bolagsstyrelser har gjort att fler kvinnor har nominerats till bolagsstyrelser, inte att så många fler kvinnor helt plötsligt skulle ha kommit in på marknaden. Det handlar om att man har skapat en debatt kring det klimat som finns i företagsvärlden, vilket har genererat att fler kvinnor har blivit nominerade till styrelsepos-

ter. På samma sätt tror jag att den debatt som vi har fått i gång om sjukskrivningarna kommer att påverka sjukskrivningstalen på ett positivt sätt, det vill säga att sjukskrivningarna kommer att minska på grund av att man skapar en debatt.

Sist gällande statliga och kommunala bolag vet jag att när Socialdemokraterna nominerar människor till bolagsposter gör vi det alltid enligt systemet att det ska vara lika många män och kvinnor som ska bli nominerade. Jag vet inte hur de andra partierna gör, men jag är inte säker på att det är riktigt lika bra överallt.

Anf. 165 BERTIL KJELLBERG (m) replik:

Herr talman! Jag tycker att Johan Löfstrand avslöjar sin brist på förståelse för företagets villkor. De flesta som bedriver verksamheter gör det långsiktigt och är väl medvetna om att om man inte sköter sig blir man i en konkurrensutsatt situation utslagen.

Jag tror att de som bara vinstmaximerar inte blir långvariga, inte ens inom vårdsektorn. Vinsten är ett mått på hur duktig man är. Det är ändå den som betalar för tjänsten som bedömer vad ett skäligt pris för den är. Därför tycker jag att man ska vara väldigt försiktig med rädslan för vinstmaximering.

Precis som Yvonne Andersson kan man fråga: Vad är det för problem med dagens företagsformer som gör att det här inte går att inrymmas? Det här har bara ett syfte: att stoppa möjligheten att bolagisera vården. Det är det uttalade syftet.

Sedan blandar Johan Löfstrand korten lite. Han säger att debatten om kvoteringar till bolagsstyrelser har en bäring på den pålaga som det innebär när man bestämde att alla företag med fler än tio anställda skulle ange sjuktalet. Jag tror inte att vi kan debattera ned sjuktalet. Det här kostar småföretagare massor med tid och pengar, och de pengarna skulle kunna användas till att anställa personal. Det allvarliga är att man har en alldeles för raljant inställning till företagarnas villkor.

Anf. 166 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Herr talman! Jag är inte riktigt säker på att jag håller med Bertil vad gäller det första. Jag känner ibland att väldigt många av de bolag som är härskande på marknaden för tillfället inte riktigt har den här långsiktigheten. Jag hoppas att vi i framtiden kommer att få en mer sansad marknad, som kommer att göra att vi kommer att få företagen att bli mer långsiktiga. Jag tycker att det under IT-hysterin och även under andra perioder har varit en kvartalskapitalism som har styrt världen. Det tycker jag är lite oroande. Jag hoppas, och jag tror att vi är helt överens om det, att det är långsiktighet som ska vara drivande.

Jag säger inte att jag är emot privata bolag inom offentlig sektor. Jag tror att det i många fall kan vara bra därför att man då skapar en mångfald. Däremot menar jag att det inte ska vara vinstmaximering som ska vara det drivande. Det drivande målet ska vara kvaliteten i verksamheten, att vi ska få så bra kvalitet som möjligt.

Jag håller med Bertil om att om man i en viss verksamhet kan göra någonting bättre till en billigare kostnad ska det vara helt okej. Men då ska pengarna inte gå till aktieägarna, utan de ska återinvesteras i företagen. Det är det som jag ser som det viktigaste. Den replik som nu kom-

mer är att det går att göra i dag. Jo, det går att göra det så länge ägarkonstellationen är sådan att man inte vill ta ut vinst. I och med att vi ser en tendens att det är stora företag som köper upp alla vårdbolag kommer vi efter ett tag att få en vinstmaximering även i vissa av de här bolagen. Därför tror jag att det är bra att man kan skapa en reglering kanske i aktiebolagslagen eller en helt ny associationsform. Jag ser det inte som problematiskt.

Anf. 167 BERTIL KJELLBERG (m) replik:

Herr talman! Jag kan hålla med Johan Löfstrand om att när man går från en socialistisk planhushållning, som vårt sjukvårdssystem är, kan det bli vissa problem under en övergång. Det kommer att locka till sig lyck-sökare. Men när väl marknaden har stabiliserat sig kommer det att utkris-tallisera sig ett antal företag som är seriösa och som driver verksamheten långsiktigt. De vet att om de ska vara kvar på marknaden måste de vara långsiktiga.

Sedan håller jag inte med om att det alltid är nödvändigt att återinve-stera hela vinsten. Det är också en morot för den entreprenör som startar verksamheten att få tjäna pengar. Det är inte fullt att tjäna pengar på vård-tjänster och omsorgstjänster. Är det fulare att tjäna pengar där än att vara offentlig försvarare för en brottsling eller att vara tandläkare? Det är aldrig någon som har ifrågasatt det. Det finns vissa strukturer i samhället som aldrig går med vinst och som aldrig får ordning på sin ekonomi. Det är den landstingsstyrda sjukvården. De har de senaste 30 år som jag levit och varit medveten om det haft problem med ekonomin. Det måste finnas ett strukturfel. Kanske drivkraften att gå med vinst gör att man tänker annorlunda.

Anf. 168 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Herr talman! Jag tror att vi är helt överens om att det absolut viktig-aste är att det blir en så bra kvalitet som möjligt i vården. Det är kvali-teten som är det viktigaste. Då menar jag och håller med dig, Bertil, om att vi i många fall kanske måste hitta nya vägar och att man måste driva entreprenörskap mot varandra för att på så sätt hitta den billigaste och effektivaste lösningen. Vi är helt överens om det. I vissa verksamheter kanske det ibland kan vara bra att det finns en morot. Jag håller helt med om det. Men det jag menar är att engagemang också kan finnas på annat sätt än att det bara handlar om att tjäna så mycket pengar som möjligt.

Vi diskuterade tidigare i debatten i dag detta med social ekonomi. Jag tror att det finns andra drivkrafter som kan skapa ett engagemang, att man vill bedriva något ur solidaritetssynpunkt och annat. Jag tror alltså att det finns andra drivkrafter än bara vinstmaximering.

Men sedan håller jag med om att vi måste effektivisera vården. Där-emot vill vi inte ha ett system som bygger på privata sjukförsäkringar. Något som också är viktigt att tänka på i vårdebatten, för detta har blivit en vårddebatt nu, är att man måste utgå från prioriteringar.

Anledningen till att S:t Görans sjukhus gick så in i Norden bra be-rodde på att man sköt till hur mycket pengar som helst. Man satte aldrig något stopp utan sade: Vi fyller på med lite extra pengar här för att ta bort köerna. Men man prioriterade aldrig. Det var inget långsiktigt tän-

kande, för nu är det invånarna i Stockholm som får betala det ett par år framöver.

Jag menar att vi måste ha en långsiktighet och att vi hela tiden ska sätta kvaliteten i första rummet. Jag är helt med på att vi kanske måste se det med en bredare vy, men jag tror inte att det är vinstintresset som hela tiden ska styra.

Anf. 169 MARTIN ANDREASSON (fp) replik:

Herr talman! Johan Löfstrand går in på väldigt allmänna resonemang om vinstintressets betydelse i ekonomin. Här finns ett väldigt egendommeligt ord som svävar över resonemanget, och det är ordet vi. Det viktigaste är inte att vi vinstmaximerar utan att vi skapar kvalitet inom omsorgen och vården, säger Johan Löfstrand. Och det är naturligtvis vår uppgift som politiker att se till att vi får så hög kvalitet som möjligt för de skattemedel som väljarna har ställt till vårt förfogande. Då ser vi det inte som nödvändigt i alla lägen att maximera vinsten, säger Johan Löfstrand vidare. Då kan vi skapa en ny aktiebolagsform.

Poängen är att det inte är vi, det vill säga politikerna, som ska starta dessa företag och dessa alternativ till offentligt bedrivna verksamheter, utan det är företagen. Det vi ska göra är att bevaka kvalitetsintresset inom den offentligt finansierade verksamheten. Ifall utförarna sedan väljer att organisera verksamheten på det ena eller det andra sättet är en mer sekundär fråga i förhållande till ifall de kan klara de högt ställda kvalitetskrav som finns. Här tycker jag att Socialdemokraterna ofta blandar ihop stat och samhälle och gör allting till ett sorts kollektivt vi.

Sedan är Johan Löfstrand ledsen över att de borgerliga partierna klagar på regelförenklingsarbetet och på Simplexenhetsen på Näringsdepartementet. Min fråga till Johan Löfstrand är: Anser Johan Löfstrand att Simplexarbetet går bra?

Anf. 170 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Herr talman! Om vi nu har en situation där marknaden och individen i samhället själva ska bestämma hur företagen eller vi – jag kanske också kan vara företagare – ska jobba, så frågar jag mig varför vi inte då ska ge dem eller oss möjlighet till en ny associationsform där vi skapar vissa regleringar efter hur vinsten ska fördelas i företaget. Varför ska vi inte ge dem den friheten?

Borgerligheten har ju gång på gång sagt att det är så oerhört tråkigt att vi socialdemokrater och andra sätter upp regler, därför att det måste ju vara friheten som ska styra och alla måste få bestämma själva. Varför ska vi då inte kunna utreda frågan? Det kanske visar sig att den här typen av bolagsform är helt värdelös. Det som jag tycker är så sorgligt är att vi inte ens ger det en chans att låta utreda frågan. Jag menar att det finns en skillnad mellan den nuvarande aktiebolagslagen och de förändringar man vill göra. Jag säger inte att vi behöver skapa en helt ny associationsform, utan jag menar att vi kanske ska införa vissa direktiv som gör att vi kan ställa vissa krav på ägarna så att de inte kan ta ut hela eller delar av vinsten. Jag kan inte svara på hur förslaget ska utformas, men frågan måste kunna utredas för att människor i framtiden ska kunna välja den företagsformen om de vill.

Anf. 171 MARTIN ANDREASSON (fp) replik:

Herr talman! När jag lyssnar på Johan Löfstrand blir jag lite vemodig, för jag undrar ifall han egentligen har läst direktiven. Direktiven handlar inte om att pröva frågan. Utredaren har fått i uppdrag att ta fram ett lagförslag, punkt. Det ska tas fram ett lagförslag.

Sedan tycker jag att Johan Löfstrand för ett lite avslöjande resonemang när han säger att det handlar om att ge företagarna friheten att kunna välja en associationsform som i praktiken innebär att det är förbjudet att disponera vinsten på det sätt ägarna vill. Men vad som senare framkommer är att det handlar om att myndigheterna, staten och kommunerna ska kunna förbjuda andra aktiebolagsformer inom vissa typer av verksamheter genom att ställa krav på att man inte får lov att ta ut vinsten.

Jag menar att det är som till exempel Bertil Kjellberg här tidigare har sagt. Låt oss nu tänka oss att vi har en offentligt finansierad verksamhet med höga kvalitetskrav där en ny utförare kommer på ett billigare och effektivare sätt att utföra verksamheten och det därmed uppstår en vinst. Vari ligger problemet? Kvalitetskraven är uppfyllda. Dessutom, värt att märka, innebär incitamentet till vinst att effektiviteten synliggörs också för beställaren. Det ger naturligtvis möjlighet för staten, kommunen, landstinget eller vad det nu är att i ett senare skede, när det är dags att omförhandla entreprenaderna, beakta att verksamheten tydligen har kunnat effektiviseras, vilket förstås är en fördel att känna till när man ska förhandla fram en ny entreprenadperiod.

Vari ligger problemet med att det finns en möjlighet att ta ut och disponera vinst i offentligt finansierad tjänst som uppfyller högt ställda kvalitetskrav?

Anf. 172 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Herr talman! På den frågan kan jag svara att det finns inget problem. Jag tycker att man kan ta ut vinst i offentlig verksamhet. Men det jag undrar är varför man inte ska ha möjlighet att utreda den här frågan. Inom vissa specifika områden kanske man ska kunna sätta upp regler för hur mycket vinst man ska ta ut.

I landstinget i Östergötland till exempel hade man en väldigt lång kö till gråstarrsoperationer. Man hittade ett företag som kunde utföra dem väldigt billigt. Man köpte upp den tjänsten. Jag är helt övertygad om att företaget gick med en viss liten vinst. Företaget skapade en väldigt stor samhällsnytta. Jag tycker att det är helt okej.

Men frågan nu handlar inte om huruvida vi tycker att det är okej med vinstdrivande företag inom offentlig sektor eller inte utan om huruvida vi ska utreda om vi ska ha en bolagsform som ska ge möjlighet att reglera hur mycket vinst ett företag ska få ta ut. Och jag tycker att en utredning ska få fortgå.

Anf. 173 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Enkla regler för småföretagen och ett gynnsamt småföretagarklimat kan jag helt och hållet ställa upp på, och det pågår ju ett arbete i Simplexgruppen för att försöka förenkla.

Jag kan inte förstå varför detta ska stå i kontrast till att utveckla nya associationsformer som till exempel sociala kooperativ. Jag tycker att det

finns en bra skrivning i majoritetsförslaget om sociala kooperativ, företag som arbetar med människor som har svårt att komma ut på den reguljära arbetsmarknaden. Det är något som vi kan stödja. Det kommer snart ett förslag om detta, och jag är därför helt nöjd med den text som nu finns i majoritetsskrivningen.

När det gäller den mer omdiskuterade utredningen om icke vinstutdelande verksamhet är det viktigt att man utreder detta och tar fram lagförslag. Jag tycker inte att det är vettigt att vinstmaximeringen ska finnas i all verksamhet. Ett förslag om detta ska presenteras i höst och då får vi titta på det. Det måste också ut på lagrådsremiss.

Bakgrund till att det finns en utredning är att frågan varit omdiskuterad. Vi måste alltså få klarhet i om det i nuvarande lagstiftning är möjligt med vinstutdelande verksamhet eller inte. Vissa hävdar att det inte är möjligt och nu hävdar somliga i kammaren att det är möjligt. Därför ser en utredning över detta, och vi får väl se vad förslaget blir.

Personligen tror jag att man skulle behöva göra en helt ny bolagsform, men utredaren som presenterade ett utkast i höstas menade att man bara skulle göra en viss förändring i nuvarande aktiebolagslag. Det är bra, då får vi det på papperet! Det kanske finns fler förslag som kommer den 15 september i år. I så fall får vi titta på dem. Enligt mitt sätt att se verkar diskussionen i dag något överflödig.

När det gäller frågan om näringsförbud har Barbro Feltzing från Miljöpartiet skrivit en motion där hon tar upp frågan om konkurs. Vi menar att det får vara någon måtta på hur många gånger man ska få starta ett företag och göra konkurs. Det kan inte vara sunt att man får hålla på hur många gånger som helst. I så fall måste personen betecknas som oseriös. Jag tycker att det är vettigt att begränsa möjligheterna att bedriva näringsverksamhet om man inte kan följa gällande lagstiftning utan gör konkurs efter konkurs.

Jag är mycket nöjd med att det nu kommer att presenteras ett förslag där man tittat över hela den samlade lagstiftningen. Förslaget presenteras den sista december i år. Därmed är jag också nöjd med utskottets skrivning och yrkar alltså bifall till utskottets förslag.

Anf. 174 BERTIL KJELLBERG (m) replik:

Herr talman! Jag reagerade när Ulf Holm pratade om näringsförbud och sade att det faktum att man har försatts i konkurs ett antal gånger skulle medföra att man är en oseriös företagare. Så är inte fallet.

Det finns många företagare med ett antal konkurser bakom sig som är i högsta grad seriösa. Antalet konkurser har ingenting att göra med varför företag går i konkurs. Det kan finnas otaliga skäl till varför företag går i konkurs. Det kan handla om sviktande marknader eller man kan vara beroende av en stor kund som sviktar. Man ska därför vara väldigt försiktig med att måla ut de företagare som går i konkurs som oseriösa.

Anf. 175 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Jag kan hålla med om det. Därför är det också viktigt att Ekobrottsmyndigheten, Patent- och registreringsverket och Riksskatteverket gemensamt ser över just den problematiken.

Men nog borde man höja på ögonbrynen när en person kan starta företag efter företag som sedan går i konkurs. Det kan ju finnas organiserad

brottslighet bakom detta. Man kan inte utesluta det, även om man inte heller ska utgå från att så är fallet. Där kan jag hålla med Bertil Kjellberg.

Vi får väl återkomma till denna fråga när förslaget presenteras den sista december i år.

Anf. 176 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Herr talman! Det har varit en något förvirrad debatt om utredningen om icke vinstdrivande företag. Jag förstår att moderater, marknadsliberaler och kristdemokrater säger att vi inte behöver den utredningen eftersom frågan är genomgripande ideologisk. Jag tycker att Bertil Kjellberg blandar äpplen och päron för det handlar inte om ett arvode till en advokat eller något kommunalt bolag.

Anledningen till att utredningen har kommit till stånd är behovet av att kunna se till att offentlig verksamhet inte ska falla i händerna på kapitalstarka stora börsnoterade företag. Vi vet att de har stora avkastningskrav. Dessa marknadslösningar prövas i andra länder, och vi ser resultatet av dem. Skillnaden mellan Sverige och de andra länderna är att vi har en mycket jämnare fördelad välfärd.

I kommunala bolag går överskottet tillbaka till skattekollektivet, vilket också är tanken eftersom det finns fördelar med bolagsformen aktiebolag både när det gäller styrning och ledning. Därför kan man använda en sådan ny associationsform, som utredningen syftar till, för att driva just de företagen. Men man måste hela tiden tillgodose kravet på att överskottet går tillbaka till företagen.

Vi gör helt enkelt inte samma analys från socialdemokratiskt och borgerligt håll. För att man ska kunna maximera avkastningen måste det ibland gå ut över verksamheten. I och för sig förstår jag det om man som moderaterna föreslår vill gå in och riva upp till exempel arbetsrätten och kollektivavtalen för att släppa arbetsmarknaden totalt fri. Då kan man hålla igen villkoren för löntagarna och på så vis också maximera vinsten.

Därför ser vi detta som en genomgripande ideologisk skiljelinje mellan oss och er. Vi vill dock samtidigt kunna använda oss av de fördelar som finns med själva driftsformen, så att vi kan kombinera dem båda. Detta vill jag säga som ett klagörande. Det handlar inte om de små bolagen som finns på entreprenad i kommuner och landsting. Det handlar om att mot de stora drakarna och deras avkastningskrav kunna freda det som är gemensamt solidariskt finansierat.

Anf. 177 BERTIL KJELLBERG (m):

Herr talman! Vi kan väl vara ense om att vård, skola och omsorg ska finansieras gemensamt. Den diskussionen tror jag inte att vi behöver ta.

Den som är i behov av en höftledsoperation eller behöver en kranskärlsoperation skulle inte ha så mycket emot att ett kapitalstarkt stort börsföretag tillhandahöll den vården om den finansierades över skatte-medel. Det kan inte vara driftsformen, alltså om det är ett börsföretag eller någon annan som driver verksamheten, som är det väsentliga. Det väsentliga ska vara hög kvalitet och gemensam finansiering. Det är det viktiga. Om ett kapitalstarkt börsföretag kan tillhandahålla vården på ett prisvärt sätt kan det inte vara någonting fel i det.

Jag kan inte undlåta att kommentera Raimo Pärssinen när han säger att vi vill släppa lönebildningen fri. Vilka är det som har de sämsta lönerna i dag? Jo, de som jobbar i landstingssfären. De får bära hundhuvudet för den organisationsform vi har i dag.

Anf. 178 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik:

Herr talman! Visst är det så, men om man tittar på lönerna så finns det många lågavlönade också på den privata sidan. Här kan vi, om vi så önskar, gå in i en jämställdhetsdiskussion.

Om man tittar på länder som har dessa marknadslösningar, med stora skillnader mellan det som sköts av stora kapitalstarka bolag och det som är offentligt finansierat, ser vi att skillnaderna är stora också i kvaliteten.

I dessa länder är faktiskt löneskillnaderna väldigt stora bland dem som jobbar på den privata sidan eller åt det gemensamma trots den fria lönebildningen eller de fria marknadskrafterna när det gäller utbud av arbete. Bertil Kjellberg kan inte hitta exempel på andra länder där lönerna är jämnare därför att man har fri konkurrens. Det är inte så.

Anf. 179 BERTIL KJELLBERG (m) replik:

Herr talman! Jag kan bara konstatera att det är tack vare konkurrensen om personalen som sjuksköterskorna har lyckats få upp sina löner. De har fått en andra arbetsmarknad att tillgå. Det är väl ett gott exempel på vad konkurrens kan ge när det gäller lönebildningen framför allt för kvinnor.

Anf. 180 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik:

Herr talman! Då menar Bertil Kjellberg att lönerna bland de kommunalt anställda skulle stiga om allt privatiserades. Är det detta han säger? Det tror inte jag. Jag tror faktiskt inte att lösningen ligger i att släppa fram mer konkurrens. Det är inte det som vi vill. Vi ska gemensamt och solidariskt finansiera detta. Men vi måste också se till att så att säga hålla i detta för att kunna klara av marknadskrafterna, det vill säga att det är ett gemensamt åtagande för oss att se till att de som är offentligt anställda också kommer att få högre relativlöner i framtiden. Det klarar inte den fria marknaden. Det ser vi på område efter område. Men det kan vi klara om vi gör det gemensamt. Det är därför som vi säger nej till att släppa marknadskrafterna fria vilket ni på den borgerliga kanten föreslår.

Anf. 181 MARTIN ANDREASSON (fp):

Herr talman! Raimo Pärssinen höll ett brandtal om kapitalstarka börsnoterade företag som låter vinstmaximeringen gå ut över verksamheten, pressar ned lönerna och försämrar arbetsrätten, och jag vet inte allt vad som kom upp under anförandet.

Jag tycker kanske att Raimo Pärssinen borde vara något mer ödmjuk i tonfallet med tanke på en stor arbetstagargrupp som exempelvis Kommunals medlemmar. När man frågar dem visar det sig där finnas en stor andel som är positiv till att man har fått flera olika alternativ, att man har fått privata utförare som arbetar på jämlika villkor som de offentliga.

Jag vill återgå till exemplet med S:t Görans Sjukhus här i Stockholm som övergick i privat regi för några år sedan. Där är personalen nöjdare.

Man anser sig ha fått bättre arbetsmiljö och bättre arbetsorganisation. Också patienterna är nöjdare, verksamheten bedrivs effektivt, och man har kunnat göra stora förbättringar.

Frågan återkommer: Är det viktigaste kvaliteten på verksamheten, eller är det viktigaste att man ska hindra företag från att kunna gå med vinst och i så fall disponera över verksamheten?

Jag kan inte undgå att bli lite bekymrad när en person som Raimo Pärssinen gör sig ovetande om det faktum att om en arbetstagarare bara har en enda tänkbar arbetsgivare att vända sig till tar man ju ifrån arbetstagararen möjligheten att höja sin lön genom att kunna gå till en annan arbetsgivare. Det är precis det som har hänt med sjuksköterskorna. Det är precis det som gör att sjuksköterskorna också i offentlig tjänst har fått upp sina löner rejält, därför att landstingen har behövt följa efter de privata utförarna för att kunna behålla sin personal. Och det är precis det som bland annat Bertil Kjellberg har varit inne på och som Raimo Pärssinen verkar ovetande om.

Anf. 182 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Herr talman! Först ska jag ta upp det sista. Varför vill inte Martin Andreasson ställa upp tillsammans med mig och övriga och se till att finansieringen av den offentliga verksamheten är tillräckligt bra och att arbetsinnehållet är så bra och att det är så bra organiserat att detta blir eftertraktade jobb på ett annat sätt och att vi kan höja lönerna och förbättra villkoren? Det kan vi faktiskt göra. Men det krävs då att det finns politiska beslut bakom detta. I stället hänvisar Martin Andreasson hela tiden till marknadslösningar och pekar på sjuksystrarna där det har varit arbetskraftsbrist och att det är därigenom som de har höjt lönerna eftersom de har gått till privata bolag.

Det handlar om ett stort kollektiv som vi gemensamt ska ta ansvar för, och det kommer marknadskrafterna aldrig att kunna göra själva.

Jag förstår inte heller resonemanget. Varför säger man nej till att utreda frågan om icke vinstutdelande företag? Om det finns en enhet inom en kommun som vill bilda ett sådant bolag där vi vet att vinsten kan gå tillbaka till företaget, men som icke är vinstutdelande, varför skulle Martin Andreasson eller Bertil Kjellberg vara kategoriskt emot det? Varför skulle man inte kunna ge den möjligheten? Det förstår inte jag.

Anf. 183 MARTIN ANDREASSON (fp):

Herr talman! Jag ska svara på Raimo Pärssinens sista fråga. Det är just det som redan är möjligt. Det är just det som aktiebolagslagen redan ger utrymme för. Det finns inget hinder för den som vill bilda ett aktiebolag att själv bestämma att detta bolags eventuella överskott ska gå tillbaka till verksamheten helt eller delvis. Det finns inget behov av en utredning såvitt man inte vill använda den som ett politiskt instrument för att inom delar av offentligt finansierad verksamhet göra det svårare för privata aktörer att komma in helt enkelt därför att de är privata företag som kan ha ett vinstintresse.

Jag kommer tillbaka till frågan: Vad är viktigast, är det kvaliteten på det som blir utfört eller är det att hindra någon att ha möjlighet att ta ut vinst från en verksamhet?

Anf. 184 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Herr talman! Nu när vi vill utreda denna mellanform eller nya form förstår jag fortfarande inte varför Martin Andreasson kategoriskt skulle säga nej till det. Han säger att det redan finns en aktiebolagslag. Men om man vill kombinera dessa saker och tycker att det är en bra och effektiv styrform men vill garantera att avsättningen hela tiden går tillbaka till verksamheten, låt oss då låta denna möjlighet finnas. Vi kan ge denna möjlighet från riksdagen.

Naturligtvis är det kvaliteten som är viktig. Men varför är det så viktigt för marknadsliberalerna att låta stora börsnoterade företag med avsevärda vinstkrav komma in och låta delar av skattepengarna gå ned i aktieägarnas fickor? Låt oss vara överens om att det är kvaliteten som är viktig. Och för att kunna klara detta vill vi skapa eller åtminstone utreda en ny associationsform. Det säger ni nej till. Det är oförståeligt.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 20 mars.)

20 § Förvärv av stöldgods i god tro

Föredrogs
lagutskottets betänkande 2002/03:LU11
Förvärv av stöldgods i god tro (prop. 2002/03:17).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 20 mars.)

21 § Familjehemsvård

Familjehemsvård

Föredrogs
socialutskottets betänkande 2002/03:SoU10
Familjehemsvård (förs. 2002/03:RR8 delvis).

Anf. 185 CHRISTER ENGELHARDT (s):

Herr talman! Varje barn som kommer till världen har rätt till en god start i livet med rätt till en trygg uppväxt.

De flesta av oss har kanske en tydlig och klar syn på familjens roll och betydelse i samhällslivet – familjen som navet i livet för vuxna och barn, den fasta punkten i tillvaron, en grupp med starka band som lever tillsammans i vått och torrt, äter tillsammans, reser tillsammans, ser på TV tillsammans, familjen som klarar konflikter och hjälps åt med praktiska sysslor, familjen som barnets trygghet i livet.

Men för många barn i vårt land är verkligheten en annan, där mängder av problem tillhör vardagen. Man kan räkna med att knappt 20 000 barn i Sverige växer upp och får vård och omsorg i samhällets regi på grund av att otryggheten och rentav fysiska och psykiska hot mot barnet har tvingat oss alla, i form av samhällets socialtjänst, att ta över ansvaret för barnet från de biologiska föräldrarna.

Även om det är ett stort ingrepp i familjens eget liv har ett omhändertagande av barn som far illa ett stöd i barnens egen globala lagbok: barnkonventionen. Utifrån barnets bästa pekar konventionens artikel 20 på att barn i vissa situationer faktiskt inte kan tillåtas stanna kvar i en miljö som inte är bra för dem.

När samhället tvingas ingripa och ta till en så drastisk åtgärd som att flytta ett barn från det egna hemmet är det viktigt att en så familjeliknande vård som möjligt kan erbjudas. Därför bör familjehem vara det vanligaste vid en placering.

Det är ett stort ansvar och det kräver en väl utvecklad organisation att ge varje barn den bästa starten i livet, även om man måste växa upp i familjehem eller på institution. Därför är det mycket angeläget att ta alla signaler om brister i vårt omhändertagande av barn och ungdomar på mycket stort allvar.

Trots höga mål och ambitioner att skapa det bästa för barnen finns det, tyvärr, brister. Riksdagens revisorer lyfter fram några sådana punkter. Det handlar om

- familjebarns skolgång,
- om att andelen placerade tonåringar som bryter samman är hög,
- om att alltfler placeras på institution i stället för i familjehem,
- om att socialtjänsten inte lever upp till lagens krav på hur barnavårdsutredningar ska vara utformade och
- om att man sällan är strukturerad i sina metoder att följa hur ett placerat barn utvecklas.

Herr talman! I den ersättning för barnets eget hem som familjehemmet utgör finns det enligt såväl revisorernas som socialutskottets mening skäl för staten att ta ett ökat ansvar för en positiv utveckling av verksamheten.

I det här sammanhanget vill socialutskottet betona att uppdraget bör vara heltäckande. Det krävs en mer långsiktig strategi för att kunna utveckla vården och för att kunna komma till rätta med de allvarliga brister som lyfts fram av Riksdagens revisorer. Det är angeläget att utredningsarbetet bedrivs skyndsamt.

Herr talman! Riksdagens revisorer och flera remissinstanser pekar på ett stort problem: bristen på familjehem. För att göra det möjligt för unga som behöver vård och uppväxt i ett familjehem är det, menar socialutskottet, angeläget att öka insatserna när det gäller att rekrytera bra familjehem.

Jag ser positivt på att det görs en satsning för att underlätta för kommunerna att rekrytera fler familjehem. En sådan satsning handlar bland annat om att öka allmänhetens kunskaper om vad det innebär att ta emot ett barn i sin familj. Det är också viktigt att denna satsning ska genomföras i nära samarbete med kommunerna och genom ett utvecklat regionalt samarbete mellan kommuner för rekrytering av familjehem då den lokala kompetensen är viktig.

Utöver detta pekar socialutskottet bland annat på att dokumentations- och uppföljningsinstrumenten behöver förbättras och på att de metoder

som används för att utreda och utbilda blivande familjehem behöver utvärderas. En satsning på forskning om familjehemsvårdens effekter vore enligt utskottets mening också önskvärd.

För mig som socialdemokrat handlar detta viktiga betänkande i grunden om hur vi skapar bästa möjliga uppväxt för alla de barn och ungdomar som tvingats flytta från sitt hem och i stället leva i en annan familj. Därför är riksdagens beslut i ärendet viktigt.

Herr talman! Det är glädjande att ett enigt socialutskott ställer sig bakom Riksdagens revisorers förslag. Utskottet påpekar att regeringen nyligen tillkännagivit sin avsikt att tillkalla en utredning för att genomföra en samlad syn av den sociala barn- och ungdomsvården samt presentera en nationell handlingsplan på området. Med delvis bifall till revisorernas förslag och till fyra motionsyrkanden föreslår utskottet ett tillkännagivande till regeringen om den kommande utredningens uppdrag.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till socialutskottets förslag i betänkande nr 10.

Anf. 186 MAGDALENA ANDERSSON (m):

Herr talman! Enligt Socialstyrelsen finns det i dag 14 000 barn och ungdomar som har sitt boende, sin vård och sitt stöd någon annanstans än i sin egen familj.

Varenda placering av ett sådant här barn som inte fungerar eller som inte slår väl ut är ett misslyckande – ett misslyckande för många inblandade parter men framför allt för det barn eller den ungdom som det handlar om. Den familjehemsvård som vi i dag talar om berör drygt 70 % av de 14 000 placerade barnen.

I början av 90-talet granskades familjehemsvården av Riksdagens revisorer. Då konstaterade man att insatserna från samhället vad gäller tillsyn, utbildning, stöd och handledning var bristfälliga. Det gällde både på central och på regional och lokal nivå. Då är det särskilt trist att behöva konstatera att det fortfarande, trots de slutsatser som revisorerna då drog, finns stora problem inom familjehemsvården.

Skolgången fungerar dåligt. Placeringar bryter samman – nästan hälften av tonårsplaceringarna fungerar inte. Institutionsvården ökar kraftigt, och socialtjänsten lever inte upp till lagstiftningens krav. Det är sannerligen besk kritik som framförs!

Om vi inte tar de här problemen på allvar och försöker lösa dem står vi i framtiden inför gigantiska bekymmer med människor som inte har hittat sin roll i livet!

Vid sidan av detta kan man konstatera att det tillkommer nya grupper av barn och ungdomar som vi inte riktigt klarat ut hur vi ska förhålla oss till. Socialstyrelsen talar exempelvis om flickor från patriarkala förhållanden, om könsstympade barn och om barn som begår brott mot barn. Det här är annorlunda, och det ställer väldigt stora krav på de personer och de familjer som ska gå in och vara stödjande och fostrande för dem som har den här sortens, eller liknande, svårigheter att brottas med.

Riksdagens revisorer har också granskat själva tillsynen av familjehemsvården. Också denna visar på stora brister.

De statliga tillsynsmyndigheterna – Socialstyrelsen och länsstyrelserna – har sedan mitten av 90-talet inte i någon större utsträckning ägnat sig åt att kontrollera hur socialtjänsten sköter familjehemsvården.

De tillsynsinsatser som har genomförts gäller nästan bara enskilda ärenden. Det är nog ingen överdrift att säga att man troligen har fog att misstänka att det är så kallade brandkårsutryckningar som det i de fallen handlar om.

Jag tycker att det är alarmerande att bara 5 % av landets socialtjänstsenheter, inklusive dem på kommunalnivå, har erfarenhet av att länsstyrelsen på alldeles eget initiativ har kontrollerat familjehemmen under 2001.

Revisorerna bedömer att man i de flesta kommuner inte har gjort någon generell kontroll av hur familjehemsvården hanterats sedan mitten av 90-talet.

Herr talman! I det här sammanhanget är det på sin plats att lyfta fram det moderata förslaget om en särskild tillsynsverksamhet. Som framgår av handlingarna har de moderata ledamöterna i socialutskottet avgett ett särskilt yttrande. Där erinrar vi om att vi tidigare uttalat att vi anser att länsstyrelsernas och Socialstyrelsens tillsynsverksamheter bör bilda en statlig oberoende tillsynsmyndighet. Denna myndighet ska ta hand om tillsynen inom hela vård- och socialtjänstområdet.

Med en sådan lösning skulle vi kunna avhjälpa problemen både med de dubbla roller som Socialstyrelsen i dag har och med den otydliga gränsdragningen mellan Socialstyrelsen och länsstyrelsernas verksamheter.

Den tillsynsmyndighet som vi föreslår ska akkreditera nya vård- och omsorgsgivare, kvalitetssäkra vård och omsorg och genomföra regelbunden medicinsk revision och en övergripande tillsyn. Myndigheten ska också vara den instans som allmänheten kan vända sig till med klagomål, vilket sannerligen kan behövas.

Dessutom: Den tillsyn som utförs ska ske på lika villkor, oavsett om verksamheten bedrivs privat eller om den bedrivs i offentlig regi.

Herr talman! Det är vår förhoppning att en sådan här särskild tillsynsmyndighet inom en mycket snar framtid ser dagens ljus.

I övrigt yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 187 MARITA ARONSON (fp):

Herr talman! Vi har från Folkpartiet inte väckt någon egen motion i det här ärendet. Vi tycker att revisorernas förslag och det förslag som utskottet har lagt är bra. Det är bra att det kommer att leda fram till en analys på ett genomgripande sätt och en nationell handlingsplan för den sociala barn- och ungdomsvården.

Familjehemsvården är väldigt viktig, och familjehemmen gör en värdefull insats för barn och ungdomar som är i behov av den vården. Samtidigt är det en svår situation, när barn ska skiljas från sina föräldrar och flyttas över till en annan familj. Det är många psykologiska moment som är svåra och som kräver hög kompetens.

Revisorerna påtalar flera och stora brister i vården. Jag tycker att det är viktigt att regeringspartiet tar till sig detta. Det här har man påtalat vid tidigare revision, och man har inte sett att bristerna har rättats till. Det är i alla fall väldigt lite som har gjorts.

Revisorerna vill titta på en långsiktig utveckling av arbete med den här typen av vård. Man vill ha en uppföljning och utvärdering av famil-

jehemsvården. Över huvud taget finns det väldigt lite av den typen av forskning gjord på området.

Det har också talats om att det är svårt att rekrytera. Man kan fråga sig om det är en statlig fråga: Ska vi syssla med det här i riksdagen? Jag tror att det behövs statliga initiativ även om det är en lokal fråga.

Det är också en fråga om kompetens och utbildning för både personal och föräldrar, som jag var inne på tidigare. Jag tror inte att det kan poängteras nog mycket hur viktigt det är med just den kompetensen och utbildningen.

Jag har jobbat mycket med familjehemsvård i mitt tidigare jobb och har genom åren sett skräckexempel på hur placeringar har gjorts där man inte har satt barnet i centrum. Man har kanske tittat på de vuxnas behov, och barnet har inte fått den plats som det borde få i den familj som det var placerat i. Men fosterfamiljen har inte heller fått det stöd som den har behövt. Det beror på att socialtjänsten egentligen inte har haft kunskap om barns behov och att barnet kanske inte har fått komma till rätt familjehem.

Man måste också välja familjehem som passar familjestrukturen och de båda familjer som ska dela på barnet. Barnet ska ju ibland också träffa sin biologiska familj. Jag tror att det är viktigt att man är noga med hur man gör dessa placeringar.

Allt detta kräver kunskap, också om barns utveckling och barns behov i olika åldrar. Det finns brister på många ställen i vårt land. Det påtalar också revisorerna.

Det ska också göras en kartläggning av den utveckling som pågår på området vad gäller en ökad professionalisering. Jag tror att det är viktigt att göra en sådan kartläggning. Vilka professioner är det som behövs? Ska arbete med familjehemsvård vara som vilket förvärvsarbete som helst för de föräldrar som jobbar med det, eller ska det bara vara ett stöd för barnet, att barnet bor i familjen? Barnen har förstås olika typer av behov.

En sak som revisorerna tar upp, som de också har tagit upp tidigare, är länsstyrelsens kontrollerande roll. Det behövs en uppstyrning av deras sätt att agera mot familjehemmen, så att det inte bara gäller anmälan utan att de verkligen har en kontrollerande funktion. Väldigt lite har hänt.

Forskning och kunskaper om familjehemsvårdens effekter är fortfarande väldigt dåliga. Man gör placeringar som kostar väldigt stora summor, men man vet egentligen inte hur mycket det hjälper barnet och vad som är positivt för barnet.

Vi hoppas att regeringen startar en förbättring av familjehemsvården med konkreta förslag till förbättring så att det inte bara blir vackra ord, som det väldigt ofta blir, och att detta sker skyndsamt.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 188 ULRİK LINDGREN (kd):

Herr talman! Under åtta år av socialdemokratiskt styre av riket kan vi notera att alkoholkonsumtionen har ökat under 90-talet och fortsatt att öka på det nya millenniet. De senaste åren har ökningen varit dramatisk. Narkotika och övriga droger visar också upp en kraftig ökning.

Utöver detta har rapporterna duggat tätt de senaste åren om den ökade stress vi utsätter våra barn för och att barn i Sverige mår allt sämre. Det

visar sig bland annat i allt längre köer till barn- och ungdomspsykiatriska mottagningar och alltfler tvångsplacerade barn och ungdomar.

Riksdagens revisorer har valt att granska familjehemsvården, som är en del av den socialtjänst som är helt nödvändig för att kunna bjuda motstånd mot den negativa utvecklingen och belastningen för barn och ungdomar i Sverige.

Kristdemokraterna anser att det är en välbehövlig och välkommen genomgång som revisorerna gör och att det är ett viktigt bidrag till hur vi ska utveckla ett kraftfullt stöd för barn och unga och deras föräldrar.

Revisorerna pekar på och tycker att det är angeläget

- att regeringen tar initiativ till att en nationell strategi utarbetas för familjehemsvårdens långsiktiga utveckling
- att en ordentlig kartläggning görs av landets familjehem
- att initiativ tas för en satsning som underlättar kommunernas arbete med att rekrytera familjehem
- att villkoren förbättras för familjehem
- att familjehemsföräldrar omfattas av arbetslöshetsförsäkring
- att stöd ges till en metodutveckling av familjehemsvården
- att tillsynen förstärks av familjehemsvården och socialtjänstens insatser.

Vår förhoppning är att riksdagsrevisorernas rapport och utskottets betänkande kan bli inledningen till en utveckling och förstärkning av familjehemsvården.

Det är också på sin plats att påpeka att familjehem i de flesta fall är att föredra framför institutionsvård. Det är angeläget att för barnet kompensera förlusten av föräldrar och söka återge nära relationer till vuxna. Trots allt ringaktande av familjen i debatten i Sverige och den brist på förtroende som visas familjen i politiska beslut finns det ändå – och det är glädjande – en bred uppslutning i kammaren och i utskottet kring att försöka ge barnen en familj i form av familjehem, att återskapa det som har gått sönder.

Kristdemokraterna vill framhålla att det inte bara är viktigt med familjehemsvård utan att det är mycket angeläget att vi får en nationell strategi för all barn- och ungdomsvård.

Det är ibland tvunget med den drastiska åtgärden att rycka upp ett barn från sin miljö och sina föräldrar för en familjehemsplacering, men tiden före placering måste användas genomtänkt.

En väl genomtänkt strategi måste finnas i varje kommun, med inslag som stödpersoner, kontaktpersoner, nätverksarbete, gruppverksamheter för barn i riskzon med mera för att om möjligt inte behöva placera ett barn. Strategin måste givetvis även omfatta uppföljning av hur barnet har det under placering och efter, om möjligt, en avslutad placering.

Kristdemokraterna tycker att socialutskottet har landat väl med det tillmötesgående som visats vår motion om familjehemsvård. Våra krav på en nationell strategi för hela den sociala barn- och ungdomsvården och en landsomfattande kampanj för att informera om familjehem och

öka rekryteringen av familjehem har tillmötesgått genom regeringens avsikt att genomföra en utredning med en samlad analys av den sociala barn- och ungdomsvården med en därefter följande handlingsplan.

I en situation med mycket begränsade ekonomiska resurser i kommunerna är det naturligtvis mycket angeläget med en sådan här genomgång för att man, om möjligt, ska kunna utveckla ett så genomtänkt och smart socialt arbete som möjligt på lokalplanet. Vi tycker också att vi har tillmötesgått väl genom utskottets uppslutning när det gäller att bifalla förslag om att ge regeringen till känna våra krav på en nationell strategi och en kampanj för fler familjehem.

Våra krav på metodutveckling rörande stödfamiljer, kontaktpersoner, nätverksarbete och socialt arbete i vid mening tycker vi också är väl tillgodosedda genom att utskottet förutsätter att den stora utredningen av den sociala barn- och ungdomsvården kommer att belysa detta.

Kristdemokraterna välkomnar givetvis också att utskottet bejaktar Vänsterpartiets förslag om att FN:s barnkonvention, om att man i alla lägen ska se till barnets bästa, ska ligga till grund för utvecklandet av familjehemsvården och det sociala barn- och ungdomsarbetet i övrigt.

Herr talman! Jag yrkar därmed bifall till förslaget i utskottets betänkande nr 10.

Anf. 189 INGRID BURMAN (v):

Herr talman! Andra har före mig redovisat och talat om vilket enormt ingrepp det är att omhänderta ett barn och vilket ansvar det innebär från samhällets sida att se till att det här fungerar väl. Så är ju inte alltid fallet när det gäller dessa omhändertaganden. Det visar revisorernas rapport. Men innan jag går in på den vill jag säga att det dessbättre också finns familjehemsvård som fungerar, och det finns många människor som tar emot dessa barn som behöver både omsorg och vård och omtanke och som sköter det på ett alldeles utmärkt sätt.

Revisorerna tittar ju på de fall då det inte fungerar, och man har upptäckt att det är en omfattning som är ganska skrämmande. Någon redovisade nyss detta med tonårsplaceringar. Det är alltså 40–60 % som måste omplaceras. Det länder till eftertanke.

Jag är ganska glad åt att det faktiskt är ett enhälligt socialutskott. Vi har över alla partigränser sagt att man bör ta till sig den kritik som redovisas i revisorernas rapport och att vi bör vidarebefordra den, och vi har ett tillkännagivande. Det tycker jag är bra. Det bör vara en bra grund för att det också ska kunna växa fram åtgärder. Men det lär inte göra det så fort hur mycket vi än önskar och hur många beslut vi än fattar i kammaren, om inte i kväll så i morgon.

Ett problem är just detta med rekryteringen. Hur ska vi kunna rekrytera, så att det finns familjer som möter det enskilda barnets behov. Vi har i dag en etnisk mångfald i landet, och vi har det också bland de omhändertagna barnen. Och pojkar och flickor har olika problematik just för att de är pojkar eller flickor.

Ska vi lyckas i framtiden med de här placeringarna måste vi kunna matcha barn och familj – det redovisar också Riksdagens revisorer. Och så vill vi placera i närmiljö, så att den viktiga kontakten bakåt till de biologiska föräldrarna finns om det är möjligt.

Jag tycker att det är ett bra förslag i betänkandet som kammaren ska fatta beslut om. Jag hoppas att det blir en grund, så att vi kan ta det ansvar i framtiden som det faktiskt innebär att omhänderta barn. Tyvärr lär vi ju behöva göra det även i framtiden.

Jag är naturligtvis också glad för det bemötande som Vänsterpartiets motioner har fått. Vi lyfter in FN:s barnkonvention och barnens perspektiv som grund när vi sedan ska utveckla en nationell strategi inom det här området. I debatten, i diskussionen och i revisorernas rapport är det ju väldigt mycket vuxenperspektiv. Jag hoppas att man, när man nu fortsätter att arbeta med det här, verkligen förmår att lägga barnperspektivet som grund. Det blir också riksdagens tillkännagivande.

Jag vill särskilt påpeka vikten av att familjehemsvården i framtiden får fortsätta att utvecklas som familjehemsvård. Riksdagens revisorer pekar på risken att alltför många hamnar på institutioner för att vi inte förmår ge familjehemsvården det stöd, den kunskap och den utbildning som krävs för att den ska fungera väl.

Från Vänsterpartiets sida vill vi gärna lyfta fram att man inte ska placera alltför många barn i samma familj, så att vården så småningom även i familjer sker under institutionsliknande former. Tanken är just att det ska vara familjehemsvård.

Vi har också fått gehör för vår motion om att man, när man tittar på den nationella strategin, ska lyfta in jourhemmen. Det tycker vi är viktigt. Det var någon tidigare som talade om hela kedjan när man ska omhänderta ett barn. Då tycker vi att också jourhemmen är viktiga. De ska få del av kunskapsutveckling, stöd och så vidare.

Herr talman! Andra har redan yrkat bifall till förslaget i det här betänkandet. Jag kan bara instämma i det yrkandet.

Anf. 190 ANNIKA QARLSSON (c):

Herr talman! Att detta är en fråga som engagerar tror jag att vi håller med om, i alla fall vi som finns här i kammaren just nu.

De handlar om barnen som vi har runtomkring oss. En del av oss har små barn kvar hemma. En del har lite större barn, och alla har vi försökt utifrån bästa förmåga att ge dem trygghet och en bra plattform att gå vidare från här i livet.

Runt alla dessa familjer finns det förhoppningsvis ett socialt nätverk som stöttar. Det är kanske inte lika stort och utformat på samma sätt i dag som bara för några decennier sedan. Samhället går in och backar upp en hel del i dag. Barnavårdscentraler, mödravårdscentraler, familjecentraler och öppna förskolor stöttar familjerna i det här viktiga arbetet.

För de familjer som behöver lite extra stöd finns det en del åtgärder. Familjeförskolor jobbar med hela familjesituationen, och jag vet att det finns stödföräldrar på några håll, men ibland räcker inte ens det till. Ibland vill det till helt andra saker för att hjälpa de här barnen. Det är då vi måste finnas där med familjehem eller andra instanser som kan stötta.

Riksdagens revisorer gjorde en granskning i början av 90-talet. Kritiken då gällde att man kom fram till att situationen i familjehemmen speglade samhällets bristande engagemang för denna vårdform. Riksdagens revisorer gjorde också en granskning som kom 2002, och det är den som vi har på bordet. I dag säger man att man saknar en idé om hur denna form ska utvecklas.

Tio år har gått, och vi står här igen och har nya vackra ord och goda intentioner. Vi ser i dag att det är svårt att rekrytera nya familjehem och att det är för få barn som får möjligheten att placeras i ett hem i stället för på en institution, någonstans där någon finns kvar även på kvällen och inte stämplar ut kl. 18 för byte till nästa personal.

Det är viktigt i den här verksamheten att det inte bara blir förvaring. Det handlar om så viktiga saker som regler, stöd, gränser, kärlek och att man finns där dygnet runt.

I utskottets förslag i betänkandet, som jag för övrigt yrkar bifall till, ger vi regeringens kommande utredning ett uppdrag.

Det är ett så heltäckande uppdrag som möjligt när det gäller de här frågorna. Det ska omfatta de brister som Riksdagens revisorer har påtalat och också de motioner som är lagda därutöver. Det handlar om att inom familjehemsvården få fram en strategi för den långsiktiga utvecklingen.

En av våra viktigaste uppgifter här i riksdagen är att följa upp och utvärdera de förslag och saker vi har beslutat om. Det har vi gjort nu igen. Vi får se till att inte låta denna viktiga verksamhet hänga i luften en gång till. Vi får inte brista i engagemanget. Jag tycker att vi i gruppen som finns här i dag och förhoppningsvis många fler ska se till att sätta blåslampa i baken på regeringens utredare så att alla vackra ord kan bli verklighet.

Anf. 191 KERSTIN-MARIA STALIN (mp):

Herr talman! Är det för att det är så sent eller för att vi är så sams som vi inte har några repliker?

Det är ett väldigt trist betänkande. Det är trist att det måste finnas, att det behövs och att så många barn mår dåligt. Det är trist att det har varit så pass bedrövligt ställt med familjehemsvården att det föranlett en massiv kritik från revisorerna. Det som inte är trist i det hela är utskottet, att det håller med revisorerna och ger klara och tydliga uppmaningar till en utredning.

Jag har i mitt arbete på ungdomsmottagningen och på barnavårdscentraler där jag varit psykolog i många år tyvärr blivit mycket förtrogen med de frågor vi just nu behandlar. Jag vill börja med att säga att jag har träffat många fosterföräldrar, som det hette på den tiden, och fantastiska familjehem. Det är sällan de som var problemen.

Problemen var andra, de som revisorerna räknat upp. När jag träffade barn eller ungdomar som mådde omänskligt dåligt var det ofta svårt att övertyga socialförvaltning och socialnämnd om att det behövdes stora insatser. Det är konstigt att man ofta såg till vuxnas behov mer än till barnens. Om man äntligen förstod att en placering kunde gälla livet för barnet eller barnen var det jättesvårt att hitta familjehem eller annan möjlighet. Om man äntligen hittade ett bra familjehem var det ofta uruselt med kontakten med socialförvaltningen och stöd till fosterföräldrarna. Ibland såg jag ett slags antistöd som var alldeles förödande. Jag hoppas vid alla milda makter att det har försvunnit. Det var uppmaningarna att familjehemsföräldrar inte fick knyta an till barnet eftersom det snart skulle flytta hem till föräldrarna igen.

Familjehemsplacering måste ske med mycket stort engagemang och mycket stor kunskap om barn. Barn är också väldigt olika. Barnen måste

få knyta an och den dag det är dags att flytta få mycket stor hjälp att frigöra sig igen.

Under tiden barnen bor i familjehemmet behöver barn, fosterföräldrar och biologiska föräldrar hjälp med kontakten med varandra. Familjehemmen behöver handledning. Det kan vara jättesvårt att ta emot ett barn som har mått dåligt en lång tid. Barn som har levt torftigt eller på annat sätt ogynnsamt längtar sällan väldigt mycket efter kärlek och värme. De är så vana att förstå det dåliga att det tar lång tid att våga lita på om de kan ta emot värme. Detta kan göra jättestor skada om familjehemmen inte får hjälp och handledning med sådana saker. Man vill så gärna ge det barn som behöver mycket stor kärlek. Men så märker man plötsligt att det är svårt. Då behöver man hjälp.

Ibland, om man noga inventerat det nätverk som finns runt ett barn, kanske fosterföräldrar kan vara moster eller morbror, eller farmor eller farfar. I revisorernas förslag berörs att man också kan stödja barn och deras föräldrar i hemmiljö. Men det får inte vara ett halvhjärtat stöd. Det måste vara rejält och rikligt.

Jag läste i Dagens Nyheter i går om MST, *multi systemic therapy*. Det låter väldigt amerikanskt och flashigt. Men det är inget annat än ett rejält stöd till familjemedlemmarna hemma, ett stöd som måste få kosta. Det blir ändå mycket billigare penningekonomiskt än familjehem och institutioner. Men då måste det vara rejält.

Nu gällde det familjehem. Det gäller nu att se till att uppdraget till en kommande utredning om den sociala barn- och ungdomsvården följer utskottets uppmaning. Då har utskottet gjort ett bra jobb.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 20 mars.)

22 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Propositioner

2002/03:67 Sveriges antagande av rambeslut om verkställighet i Europeiska unionen av beslut om frysning av egendom eller bevismaterial

2002/03:69 En ny lag om konsulärt ekonomiskt bistånd

2002/03:80 Ny sambolag

2002/03:93 Vissa frågor inom spelområdet m.m.

2002/03:96 Skattefri kapitalvinst och utdelning på näringsbetingade andelar

2002/03:98 Åtgärder för att främja byggande av mindre hyresbostäder och studentbostäder

2002/03:106 Administrativa avgifter på skatte- och tullområdet, m.m.

2002/03:109 Sjösäkerhet

2002/03:115 Europa – Medelhavsavtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater och Algeriet

23 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 19 mars

2002/03:244 av *Kaj Nordquist* (s) till statsrådet Jan O Karlsson
Att krig skapar funktionshinder

2002/03:245 av *Sven-Erik Sjöstrand* (v) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Strategi för att minska djurförsök

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 25 mars.

24 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 19 mars

2002/03:694 av *Berit Jóhannesson* (v) till näringsminister Leif Pagrotsky
Krigsmaterielexporten till USA

2002/03:695 av *Sermin Özurküt* (v) till utrikesminister Anna Lindh
Skuldsloveriet i Pakistan

2002/03:696 av *Lars Ångström* (mp) till statsrådet Hans Karlsson
Kommuners och läns behov av arbetskraft från tredjeländ

2002/03:697 av *Luciano Astudillo* (s) till statsrådet Mona Sahlin
Professionell boxning

2002/03:698 av *Inger René* (m) till finansminister Bosse Ringholm
Skuldsatta barn

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 25 mars.

25 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 19 mars

2002/03:647 av *Owe Hellberg* (v) till miljöminister Lena Sommestad
Myggbekämpning i Österfärnebo

2002/03:648 av *Lena Ek* (c) till utbildningsminister Thomas Östros
Hållbar utveckling i högskoleutbildningen
2002/03:649 av *Helena Bargholtz* (fp) till försvarsminister Leni Björklund
Kvinnor i brandförsvaret
2002/03:651 av *Lars Gustafsson* (kd) till socialminister Lars Engqvist
Finansiell samordning
2002/03:652 av *Sonja Fransson* (s) till socialminister Lars Engqvist
Tandsköterskor för framtidens vård och behandling
2002/03:653 av *Sonja Fransson* (s) till socialminister Lars Engqvist
Tryggt boende för äldre
2002/03:654 av *Claes Västerteg* (c) till statsrådet Hans Karlsson
Växtkraft mål 3
2002/03:655 av *Sonja Fransson* (s) till utbildningsminister Thomas Östros
Utbildning av tandsköterskor
2002/03:661 av *Annelie Enochson* (kd) till miljöminister Lena Sommestad
Återvinning av beläggningssmassor
2002/03:664 av *Ina Järlesjö* (kd) till justitieminister Thomas Bodström
Mäns våld mot kvinnor
2002/03:665 av *Sven-Erik Sjöstrand* (v) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Illegal jakt
2002/03:667 av *Fredrik Olovsson* (s) till kulturminister Marita Ulvskog
Länsteaterverksamheten i Sörmland
2002/03:668 av *Lars Gustafsson* (kd) till statsrådet Berit Andnor
Pensionsutbetalningar vid långhelger
2002/03:669 av *Mikael Oscarsson* (kd) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Jaktförordningen § 28
2002/03:670 av *Berit Jóhannesson* (v) till försvarsminister Leni Björklund
Grå arbetskraft
2002/03:671 av *Göran Lindblad* (m) till socialminister Lars Engqvist
Specialistutbildning för tandläkare
2002/03:672 av *Ulf Sjösten* (m) till statsrådet Morgan Johansson
Rohypnol
2002/03:674 av *Lars Ångström* (mp) till näringsminister Leif Pagrotsky
Elbolagens preliminära räkningar
2002/03:676 av *Tomas Eneroth* (s) till statsrådet Ulrica Messing
3 G-master

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 25 mars.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdets början till och med 12 §
anf. 25 (delvis),
av talmannen därefter till och med 13 § anf. 68 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 14 § anf. 109 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med 18 § anf. 139 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 18.01 och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 12 mars	1
BoU4 Planfrågor m.m.	1
2 § Särskilt anordnad debatt om sysselsättningen.....	3
Anf. 1 Statsrådet HANS KARLSSON (s).....	3
Anf. 2 BO LUNDGREN (m)	5
Anf. 3 LARS LEIJONBORG (fp).....	6
Anf. 4 MARIA LARSSON (kd).....	8
Anf. 5 LARS BÄCKSTRÖM (v).....	9
Anf. 6 MARGARETA ANDERSSON (c).....	11
Anf. 7 ULF HOLM (mp).....	13
Anf. 8 Statsrådet HANS KARLSSON (s).....	14
Anf. 9 BO LUNDGREN (m)	15
Anf. 10 LARS LEIJONBORG (fp).....	17
Anf. 11 MARIA LARSSON (kd).....	18
Anf. 12 LARS BÄCKSTRÖM (v).....	19
Anf. 13 MARGARETA ANDERSSON (c).....	20
Anf. 14 ULF HOLM (mp).....	21
Anf. 15 Statsrådet HANS KARLSSON (s).....	22
Anf. 16 BO LUNDGREN (m)	23
Anf. 17 LARS LEIJONBORG (fp).....	23
Anf. 18 MARIA LARSSON (kd).....	24
Anf. 19 LARS BÄCKSTRÖM (v).....	24
Anf. 20 MARGARETA ANDERSSON (c).....	25
Anf. 21 ULF HOLM (mp).....	26
Anf. 22 Statsrådet HANS KARLSSON (s).....	26
Anf. 23 ANDRE VICE TALMANNEN	27
3 § Justering av protokoll	27
4 § Utökning av antalet suppleanter i utrikesutskottet	27
5 § Val av extra suppleant i utrikesutskottet.....	27
6 § Avsägelse	27
7 § Ledighet.....	27
8 § Meddelanden om ändringar i kammarens sammanträdesplan.....	28
9 § Hänvisning av ärenden till utskott	28
10 § Förnyad bordläggning.....	28
11 § Ändringar i foderlagen, m.m.	28
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2002/03:MJU12	28
(Beslut fattades under 16 §.)	28
12 § Allmänna motioner om inkomstbeskattning.....	29
Skatteutskottets betänkande 2002/03:SkU7	29
Anf. 24 PER ERIK GRANSTRÖM (s).....	29
Anf. 25 LENNART HEDQUIST (m)	29
Anf. 26 ANNA GRÖNLUND (fp).....	31
Anf. 27 PER LANDGREN (kd).....	33
Anf. 28 MARIE ENGSTRÖM (v)	35

Anf. 29 ANNA GRÖNLUND (fp) replik.....	37
Anf. 30 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	37
Anf. 31 ANNA GRÖNLUND (fp) replik.....	38
Anf. 32 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	38
Anf. 33 ROGER KARLSSON (c).....	38
Anf. 34 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	40
Anf. 35 ROGER KARLSSON (c) replik.....	40
Anf. 36 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	41
Anf. 37 ROGER KARLSSON (c) replik.....	41
Anf. 38 BARBRO FELTZING (mp).....	41
Anf. 39 ARNE KJÖRNSBERG (s)	42
Anf. 40 PER LANDGREN (kd) replik.....	45
Anf. 41 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	45
Anf. 42 PER LANDGREN (kd) replik.....	45
Anf. 43 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	46
Anf. 44 ANNA GRÖNLUND (fp) replik.....	46
Anf. 45 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	47
Anf. 46 ANNA GRÖNLUND (fp) replik.....	47
Anf. 47 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	48
Anf. 48 LENNART HEDQUIST (m) replik	48
Anf. 49 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	49
Anf. 50 LENNART HEDQUIST (m) replik	49
Anf. 51 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	50
Anf. 52 BARBRO FELTZING (mp) replik	50
Anf. 53 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	50
Anf. 54 BARBRO FELTZING (mp) replik	51
Anf. 55 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	51
Anf. 56 ROGER KARLSSON (c) replik.....	51
Anf. 57 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	52
Anf. 58 ROGER KARLSSON (c) replik.....	52
Anf. 59 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	52
Anf. 60 ANNE-MARIE PÅLSSON (m)	53
Anf. 61 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	55
Anf. 62 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik	55
Anf. 63 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	56
Anf. 64 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik	56
Anf. 65 LEIF JAKOBSSON (s)	57
Anf. 66 TALMANNEN.....	58
(Beslut fattades under 16 §.).....	58
13 § Allmänna motioner om företags- och kapitalbeskattning	58
Skatteutskottets betänkande 2002/03:SkU8	58
Anf. 67 PER-OLOF SVENSSON (s)	58
Anf. 68 ANNE-MARIE PÅLSSON (m)	59
Anf. 69 ANNA GRÖNLUND (fp)	61
Anf. 70 PER LANDGREN (kd)	63
Anf. 71 PER ROSENGREN (v)	64
Anf. 72 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik	67
Anf. 73 PER ROSENGREN (v) replik.....	68
Anf. 74 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik	68

Anf. 75 PER ROSENGREN (v) replik	69
Anf. 76 PER LANDGREN (kd) replik	69
Anf. 77 PER ROSENGREN (v) replik	69
Anf. 78 PER LANDGREN (kd) replik	70
Anf. 79 PER ROSENGREN (v) replik	70
Anf. 80 ROGER KARLSSON (c).....	70
Anf. 81 PER ROSENGREN (v) replik	72
Anf. 82 ROGER KARLSSON (c) replik	72
Anf. 83 PER ROSENGREN (v) replik	73
Anf. 84 ROGER KARLSSON (c) replik	73
Anf. 85 BARBRO FELTZING (mp)	73
Anf. 86 FREDRIK OLOVSSON (s).....	74
Anf. 87 ANNE-MARIE PÅLSSON (m).....	76
Anf. 88 FREDRIK OLOVSSON (s) replik.....	76
Anf. 89 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik.....	76
Anf. 90 FREDRIK OLOVSSON (s) replik.....	77
Anf. 91 ANNA GRÖNLUND (fp).....	77
Anf. 92 FREDRIK OLOVSSON (s) replik.....	78
Anf. 93 ANNA GRÖNLUND (fp) replik.....	78
Anf. 94 FREDRIK OLOVSSON (s) replik.....	78
Anf. 95 ROGER KARLSSON (c).....	79
Anf. 96 FREDRIK OLOVSSON (s).....	79
Anf. 97 ROGER KARLSSON (c).....	80
Anf. 98 FREDRIK OLOVSSON (s).....	80
(Beslut fattades under 16 §.)	80
14 § Allmänna motioner om mervärdesskatt.....	81
Skatteutskottets betänkande 2002/03:SkU10	81
Anf. 99 ULLA WESTER (s).....	81
Anf. 100 ULF SJÖSTEN (m).....	81
Anf. 101 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp)	82
Anf. 102 LARS GUSTAFSSON (kd).....	83
Anf. 103 ROGER KARLSSON (c).....	84
Anf. 104 BARBRO FELTZING (mp)	85
Anf. 105 BRITTA RÅDSTRÖM (s).....	86
Anf. 106 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp) replik	88
Anf. 107 BRITTA RÅDSTRÖM (s) replik.....	88
Anf. 108 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp) replik	88
Anf. 109 PER ROSENGREN (v).....	88
Anf. 110 LARS GUSTAFSSON (kd).....	91
Anf. 111 PER ROSENGREN (v) replik.....	91
Anf. 112 LARS GUSTAFSSON (kd) replik.....	92
Anf. 113 PER ROSENGREN (v) replik.....	92
Anf. 114 ROGER KARLSSON (c).....	92
Anf. 115 PER ROSENGREN (v).....	93
Anf. 116 ROGER KARLSSON (c).....	93
Anf. 117 PER ROSENGREN (v).....	93
(Beslut fattades under 16 §.)	94
15 § Allmänna motioner om taxering, skattebetalning och folkbokföring.....	94

Skatteutskottets betänkande 2002/03:SkU12	94
Anf. 118 PER-OLOF SVENSSON (s)	94
Anf. 119 ULF SJÖSTEN (m)	94
Anf. 120 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp)	96
Anf. 121 PER LANDGREN (kd)	98
Anf. 122 MARIE ENGSTRÖM (v)	99
Anf. 123 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp) replik	101
Anf. 124 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	101
Anf. 125 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp) replik	102
Anf. 126 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	102
(forts. 17 §)	102
Ajournering	102
Återupptagna förhandlingar	102
16 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	103
MJU12 Ändringar i foderlagen, mm	103
SkU7 Allmänna motioner om inkomstbeskattning	103
SkU8 Allmänna motioner om företags- och kapitalbeskattning	105
SkU10 Allmänna motioner om mervärdesskatt	106
17 § (forts. från 15 §) Allmänna motioner om taxering, skattebetalning och folkbokföring (forts. SkU12)	108
Anf. 127 ROGER KARLSSON (c)	108
Anf. 128 ULLA WESTER (s)	109
Anf. 129 ROGER KARLSSON (c) replik	110
Anf. 130 ULLA WESTER (s) replik	111
Anf. 131 ROGER KARLSSON (c) replik	111
Anf. 132 ULLA WESTER (s) replik	112
Anf. 133 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp) replik	112
Anf. 134 ULLA WESTER (s) replik	112
Anf. 135 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp) replik	113
Anf. 136 ULLA WESTER (s) replik	113
Anf. 137 BARBRO FELTZING (mp)	113
(Beslut skulle fattas den 20 mars.)	114
18 § Försäkringsrättsliga frågor	114
Lagutskottets betänkande 2002/03:LU5	114
Anf. 138 BERTIL KJELLBERG (m)	114
Anf. 139 MIA FRANZÉN (fp)	115
Anf. 140 YVONNE ANDERSSON (kd)	116
Anf. 141 TASSO STAFILIDIS (v)	117
Anf. 142 ANNELI SÄRNBLAD STOORS (s)	118
Anf. 143 ULF HOLM (mp)	120
(Beslut skulle fattas den 20 mars.)	120
19 § Associationsrättsliga frågor, m.m.	121
Lagutskottets betänkande 2002/03:LU8	121
Anf. 144 BERTIL KJELLBERG (m)	121
Anf. 145 MARTIN ANDREASSON (fp)	122
Anf. 146 YVONNE ANDERSSON (kd)	124
Anf. 147 TASSO STAFILIDIS (v)	124

Anf. 148	YVONNE ANDERSSON (kd) replik	126
Anf. 149	TASSO STAFILIDIS (v) replik	126
Anf. 150	YVONNE ANDERSSON (kd) replik	127
Anf. 151	TASSO STAFILIDIS (v) replik	127
Anf. 152	BERTIL KJELLBERG (m) replik	127
Anf. 153	TASSO STAFILIDIS (v) replik	128
Anf. 154	BERTIL KJELLBERG (m) replik	128
Anf. 155	TASSO STAFILIDIS (v) replik	129
	(forts.)	129
	Ajournering	129
	Återupptagna förhandlingar	129
	19 § (forts.) Associationsrättsliga frågor, m.m. (forts. LU8)	129
Anf. 156	MARTIN ANDREASSON (fp) replik	129
Anf. 157	TASSO STAFILIDIS (v) replik	130
Anf. 158	MARTIN ANDREASSON (fp) replik	130
Anf. 159	TASSO STAFILIDIS (v) replik	131
Anf. 160	JOHAN LÖFSTRAND (s)	131
Anf. 161	YVONNE ANDERSSON (kd) replik	133
Anf. 162	JOHAN LÖFSTRAND (s) replik	133
Anf. 163	YVONNE ANDERSSON (kd) replik	134
Anf. 164	JOHAN LÖFSTRAND (s) replik	134
Anf. 165	BERTIL KJELLBERG (m) replik	135
Anf. 166	JOHAN LÖFSTRAND (s) replik	135
Anf. 167	BERTIL KJELLBERG (m) replik	136
Anf. 168	JOHAN LÖFSTRAND (s) replik	136
Anf. 169	MARTIN ANDREASSON (fp) replik	137
Anf. 170	JOHAN LÖFSTRAND (s) replik	137
Anf. 171	MARTIN ANDREASSON (fp) replik	138
Anf. 172	JOHAN LÖFSTRAND (s) replik	138
Anf. 173	ULF HOLM (mp)	138
Anf. 174	BERTIL KJELLBERG (m) replik	139
Anf. 175	ULF HOLM (mp) replik	139
Anf. 176	RAIMO PÄRSSINEN (s)	140
Anf. 177	BERTIL KJELLBERG (m)	140
Anf. 178	RAIMO PÄRSSINEN (s) replik	141
Anf. 179	BERTIL KJELLBERG (m) replik	141
Anf. 180	RAIMO PÄRSSINEN (s) replik	141
Anf. 181	MARTIN ANDREASSON (fp)	141
Anf. 182	RAIMO PÄRSSINEN (s)	142
Anf. 183	MARTIN ANDREASSON (fp)	142
Anf. 184	RAIMO PÄRSSINEN (s)	143
	(Beslut skulle fattas den 20 mars.)	143
	20 § Förvärv av stöldgods i god tro	143
	Lagutskottets betänkande 2002/03:LU11	143
	(Beslut skulle fattas den 20 mars.)	143
	21 § Familjehemsvård	143
	Socialutskottets betänkande 2002/03:SoU10	143
Anf. 185	CHRISTER ENGELHARDT (s)	143
Anf. 186	MAGDALENA ANDERSSON (m)	145

Anf. 187 MARITA ARONSON (fp).....	146	Prot. 2002/03:74
Anf. 188 ULRIK LINDGREN (kd).....	147	19 mars
Anf. 189 INGRID BURMAN (v).....	149	<hr/>
Anf. 190 ANNIKA QARLSSON (c).....	150	
Anf. 191 KERSTIN-MARIA STALIN (mp).....	151	
(Beslut skulle fattas den 20 mars.).....	152	
22 § Bordläggning.....	152	
23 § Anmälan om interpellationer.....	153	
24 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	153	
25 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	153	
26 § Kammaren åtskildes kl. 20.36.....	155	

Prot. 2002/03:74
19 mars

Elanders Gotab, Stockholm 2003